

Gemeente
Coevorden

Jaarverslag 2019

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2019	1
INHOUDSOPGAVE	4
INLEIDING EN LEESWIJZER	6
Inleiding	6
Leeswijzer	6
SAMENVATTING	8
PROGRAMMA 1 ECONOMIE, ONDERWIJS EN CULTUUR	11
Economische structuurversterking	12
Leerlingenvervoer.....	15
Kunst en cultuur.....	15
Onderwijs.....	15
Recreatie en toerisme	16
PROGRAMMA 2 WERK, JEUGD EN ZORG	19
Preventie.....	19
Algemene voorzieningen.....	21
Individuele voorzieningen	21
Participatie	22
Inkomen	24
Gezondheidszorg	24
Sport	25
PROGRAMMA 3 RUIMTE EN LEEFOMGEVING	30
Vastgoed.....	30
Ruimtelijke ontwikkeling.....	31
Wonen en leefomgeving	32
Grondexploitatie.....	32
RSP	33
Bouwvergunningen	33
Bentheimerpoort en Bogas (voormalig Centrumplan).....	33
Mobiliteit	34
Structuur en ontwikkelplannen	34
PROGRAMMA 4 OPENBARE RUIMTE	37
Bovengrondse infrastructuur	37
Groen en landschap	38
Afvalverwijdering en -verwerking.....	39
Riolering	39
Milieu.....	40
Heffingen	40
PROGRAMMA 5 BESTUUR EN ORGANISATIE	44
Veiligheidsbevorderende maatregelen	44
Gemeenteraad en commissies	44
Burgemeester en wethouders.....	45
Bestuurlijke samenwerking	45
Burgerzaken	46
Bedrijfsvoering.....	46
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	47
PROGRAMMA 6 FINANCIERING EN ALG. DEKKINGSMIDDELEN	51
Algemene uitkering gemeentefonds	51
Algemene baten en lasten	51
Heffing gemeentelijke belastingen	52
Financiering en dividend	52

FINANCIËN	55
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	55
Reserves en voorzieningen	55
Overige toelichtingen	61
PARAGRAFEN	64
Lokale heffingen	64
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
Onderhoud kapitaalgoederen.....	72
Financiering	77
Bedrijfsvoering.....	83
Verbonden Partijen	90
Grondbeleid	95
JAARREKENING 2019.....	101
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	101
Overzicht van baten en lasten	104
Overzicht incidentele baten en lasten.....	112
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.....	115
WNT-verantwoording 2019 Gemeente Coevorden.....	117
Balans per 31 december 2019	118
Toelichting op de balans	120
Single Information Single Audit (SiSa)	129
Gerealiseerde baten en lasten per taakveld	138
CONTROLEVERKLARING.....	148
BIJLAGEN	154
1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven	154
2. Staat van reserves en voorzieningen	187
3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen	187
4. Staat van gewaarborgde geldleningen.....	189
5. Overzicht investeringskredieten	190
6. Overzichten bouwgrondexploitatie	192
7. Overzicht begrotingswijzigingen	207
8. Verantwoording interbestuurlijk toezicht	217
9. Indicatoren 'Waar Staat Je Gemeente' per voorjaar 2020	220
10. Overzicht Verbonden Partijen.....	222

Inleiding en leeswijzer

Inleiding

Het jaarverslag is het laatste document in de planning- & controlcyclus. Onze planning- & controlcyclus is opgebouwd uit vier documenten: kaderbrief, programmabegroting, halfjaarrapportage en jaarverslag. Aan de hand van het jaarverslag legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af aan de gemeenteraad over het gevoerde beleid en de financiën. In het jaarverslag is de jaarrekening opgenomen. De jaarrekening is gecontroleerd door de accountant.

Basis voor dit jaarverslag

Het jaarverslag is een afspiegeling van de begroting. Wij rapporteren over de onderwerpen die wij in de Programmabegroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 (hierna: 'begroting') hebben opgenomen.

Wet- en regelgeving

Gemeentewet

In de gemeentewet is bepaald dat de gemeenteraad het jaarverslag vaststelt. Het college van burgemeester en wethouders zendt het vastgestelde jaarverslag binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval voor 15 juli van het jaar volgend op het verslagjaar aan het college van Gedeputeerde Staten.

Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)

In het BBV zijn diverse artikelen opgenomen met betrekking tot de vereisten voor het jaarverslag. Het jaarverslag is zodanig opgebouwd dat wij aan deze vereisten voldoen.

Leeswijzer

De inhoud van de tegels

De jaarstukken, met daarin opgenomen het jaarverslag en de jaarrekening, zijn opgebouwd uit een aantal hoofdstukken. Elk hoofdstuk staat onder een zogenoemde 'tegel'. Dit zijn de pictogrammen op de paarse tegels. Via de knop 'Home' rechtsbovenaan de website komt u altijd weer terug op de startpagina van het jaarverslag. Via de knop 'Programma's' kunt u rechtstreeks naar andere hoofdstukken navigeren.

Het jaarverslag is geschreven vanuit het college van burgemeester en wethouders en is gericht aan de gemeenteraad.

Onder de tegels treft u de volgende informatie aan:

- *Leeswijzer*
Op de pagina waar u nu bent, lichten wij de opzet van het jaarverslag toe.
- *Samenvatting*
Onder deze tegel leest u de samenvatting van ons college aan de gemeenteraad.
- *Tegels van de zes programma's*
Onder deze zes tegels staan onze zes beleidsinhoudelijke programma's. Elk programma bevat de volgende onderdelen: de bestuurlijke hoofdlijnen, per onderwerp ('product') de beantwoording van de vraag 'Wat willen wij bereiken?' en 'Wat hebben wij gedaan?' De vraag 'Wat mag het kosten?' is aan het eind van ieder programma opgenomen. In de Programmabegroting 2019 hadden wij een extra tegel met 'Ambities' opgenomen. De uitvoering en de realisatie van deze ambities hebben wij betrokken bij onze bestaande taken en ingebed in de organisatie. Vaak vullen bestaand beleid en ambities elkaar aan. Daarom hebben wij de toelichting hierop betrokken bij de toelichtingen in de zes programma's. Dit voorkomt overlap van teksten en verwijzingen binnen het boekwerk.
- *Financiën*
Onder deze tegel hebben wij diverse financiële overzichten opgenomen die de zes programma's overstijgen. U treft onder deze tegel de toelichting op de reservemutaties

aan, een toelichting op de benutting van de stelpost onvoorzien, informatie over overhead en tot slot informatie over de Vennootschapsbelasting.

- *Paragrafen*

Onder deze tegel hebben wij de bekende paragrafen opgenomen:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid

- *Jaarrekening*

Onder deze tegel hebben wij de jaarrekening opgenomen. Deze tegel bevat onder andere de balans en diverse daaraan gerelateerde overzichten. Achtereenvolgens treft u de volgende onderwerpen aan:

- de grondslagen waarop wij waarden en het jaarrekeningresultaat bepalen;
- het overzicht van baten en lasten in een recapitulatie en de toelichting van de belangrijkste verschillen;
- het overzicht van incidentele baten en lasten in de jaarrekening;
- het overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- het overzicht van de Wet Normering Topinkomens, met daarin de bezoldiging van topfunctionarissen;
- de balans per 31 december 2019;
- de toelichting op de balans;
- de SiSa-bijlage, Single Information Single Audit met verslaglegging over specifieke uitkeringen van het Rijk;
- de gerealiseerde baten en lasten in de taakveldenindeling.

- *Bijlagen*

Onder deze tegel hebben wij de volgende overzichten opgenomen:

1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven;
2. Staat van reserves en voorzieningen;
3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen;
4. Staat van gewaarborgde geldleningen;
5. Investeringskredieten;
6. Bouwgrondexploitatie;
7. Begrotingswijzigingen;
8. Verantwoording Interbestuurlijk toezicht (IBT);
9. Beleidsindicatoren www.waarstaatjegemeente.nl;
10. Verbonden partijen.

Samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

Inleiding

Hierbij bieden wij u het Jaarverslag over 2019 aan. Wij zijn verheugd u te kunnen melden dat we er financieel gezien goed voor staan. Daar mogen we in deze, voor veel gemeenten, financieel lastige tijden best wel trots op zijn. Uiteraard is dit een gezamenlijke verdienste van inwoners, organisaties en bedrijven die in nauwe samenspraak met de gemeente vele krachten en talenten in wijken en dorpen aanspreken en inzetten om tot mooie ontwikkelingen te komen. In dit Jaarverslag over 2019 komt u een flink aantal geslaagde voorbeelden hiervan tegen. Verbindend Besturen is de noemer waaronder wij deze bestuursstijl samenvatten. We hebben de ambitie uitgesproken om Verbindend Besturen steeds verder te ontwikkelen en te verbeteren zodat het onze 'way of life' wordt en we er écht goed in worden.

Raadsakkoord "Samen Levend"

De uitvoering van het raadsakkoord "Samen Levend" is in 2019 met het oppakken van het thema "Duurzaamheid" door de raads werkgroep met het thema biodiversiteit goed op gang gekomen. Wij ondersteunen en faciliteren dit proces ambtelijk in nauwe samenwerking met de griffie. In april 2019 organiseerde de raads werkgroep een zeer goed bezochte werkconferentie biodiversiteit. Ook met andere activiteiten, heeft de raads werkgroep invulling gegeven aan de gewenste dialoog met de samenleving.

Strategische Agenda

Onder andere om focus aan te brengen in de vele ambities die in ons bestuursprogramma "Ruimte om te doen" zijn opgenomen, hebben we in 2019 de strategische agenda ontwikkeld. Hiermee is een zogenaamde 'strategische kop' op het bestuursprogramma gezet. De resultaten hiervan hebben wij u o.a. aangeboden met de kaderbrief 2020 en de programmabegroting 2020. De strategische agenda staat op vier thema's die allemaal een grote maatschappelijke impact hebben en dicht bij onze inwoners staan:

- I. Aantrekkelijk Coevorden;
- II. Duurzaamheid;
- III. Voorkomen;
- IV. Coevorden Verbindt.

Kort memoreren en duiden we hier de belangrijkste mijlpalen uit de vier thema's over 2019. Verderop in het jaarverslag vindt u bij de diverse onderwerpen meer specifieke informatie.

Thema I: Aantrekkelijk Coevorden

We hebben er in 2019 hard aan gewerkt om beter te laten zien dat Coevorden aantrekkelijk is om te wonen en te werken. Onze programmatische aanpak voor de opwaardering van de binnenstad van Coevorden, waarin diverse maatschappelijke partijen een nadrukkelijke rol hebben, heeft in 2019 al flink wat vruchten afgeworpen. Voor diverse ontwikkelingen in de binnenstad zijn plannen ontworpen, besproken met belanghebbenden en in procedure gebracht. Met de plaatsing van de tunnelbak afgelopen jaar onder het spoor is de belangrijke directe verbinding tussen het centrumgebied en het EDS-plein gerealiseerd.

Voor de binnenstad van Coevorden hebben we afgelopen jaar, vooruitlopend op wettelijke vereisten, een plan van aanpak opgesteld om proef te draaien met een Omgevingsplan. Het participatieproces om tot een Omgevingsvisie te komen is ook in 2019 gestart. Samen met onze ondernemers, onderwijsinstellingen en onze andere partners uit Dutch TechZone werken we voortdurend aan de optimalisatie van ons ondernemersklimaat. Met het vaststellen van de economische visie, in april 2019, zijn belangrijke projecten, zoals de Revitalisering van bedrijventerreinen, het Fablab en de Ondernemersdienstverlening van start gegaan.

In 2019 hebben we samen met vijf andere gemeenten en de provincie Drenthe de Regio Deal Zuid- en Oost-Drenthe gesloten. Samen pakken we de opgaven van onze regio aan. Deze opgaven hebben we ondergebracht in de pijlers werken, wonen en welzijn. Het gezamenlijke doel is de kracht van onze regio en van onze samenleving als geheel te versterken. Zo werken we in de pijler 'werken' regionaal en lokaal aan de versterking van ons vestigingsklimaat en streven we naar voldoende en competent personeel in met name de techniek en de zorg. In de pijler 'wonen' werken we regionaal en lokaal aan de herstructureringsopgave, terwijl we in de pijler 'welzijn' in een verbindende aanpak, samen met partners en inwoners, vooral hebben gewerkt aan toegankelijke zorgvoorzieningen en het verminderen van sociaaleconomische achterstanden.

Thema II: Duurzaamheid

In 2019 is onze Duurzaamheidsvisie vastgesteld, waarmee we onze ambities voor een duurzame en toekomstbestendige gemeente hebben vastgelegd. Duurzaamheid is, vinden wij, niet alleen een gemeentelijke, maar vooral ook een gezamenlijke, maatschappelijke opgave. Wij richten ons daarbij op het verstrekken van informatie en het creëren van bewustwording bij inwoners en ondernemers. Daarbij zoeken we nadrukkelijk de samenwerking met de deskundigheid die in de samenleving aanwezig is en ondersteunen en stimuleren we de duurzaamheidsontwikkelingen en -initiatieven die inwoners en ondernemers in onze samenleving nemen.

Thema III: Voorkomen

We zetten stevig in op het voorkomen van problemen en belemmeringen. Dat blijkt uit het feit dat we in 2019 in samenwerking met vele partijen een groot aantal resultaten hebben behaald. Zo is onder andere de subsidieregeling "Gezond in Coevorden" vastgesteld, participeren we in het programma JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) en hebben we flink bijgedragen aan de verbinding tussen partijen in en rondom de zorg met als doel meer preventieve inzet. Verder zijn we in 2019 gestart met een aanpak waarmee we ons richten op het voorkomen en doorbreken van langdurige armoede. Het bereiken van laaggeletterden blijft lastig. Omdat we in 2019 de vooraf gestelde doelstellingen niet volledig haalden, zetten we hier in 2020 extra op in. Actief deelnemen aan de samenleving vinden we van groot belang. Het hebben van werk helpt daarbij enorm. We ondernemen veel om inwoners aan werk te helpen. In 2019 zijn we samen met het UWV de pilot "Actief voor Werk" gestart met als doel te voorkomen dat mensen vanuit de WW in de bijstand belanden. De resultaten zijn dermate positief dat UWV en gemeente de samenwerking op dit punt verder vervolgen. Tenslotte stimuleren en ondersteunen wij inwoners met een uitkering meer zelfredzaam te worden, meer actief deel te nemen in de samenleving en duurzaam uit te stromen in een betaalde baan. Alle medewerkers van ons team Actief voor werk hebben daarvoor een training "Activerende gespreksvoering" gevolgd. Ook is de Klik-app in gebruik genomen, waarmee we een betere match tussen vacatures en klanten bevorderen.

Thema IV: Coevorden Verbindt

Wij geloven als college oprecht in de kracht van de samenleving en de initiatieven die vanuit de wijken en dorpen zelf ontstaan. Velen zetten zich al vrijwillig in voor de kwaliteit van onze samenleving. Aansluiten bij de energie van deze initiatieven, door het steunen, faciliteren en het versterken van ideeën, zonder ze over te nemen, dat is wat wij onder 'Verbindend Besturen' verstaan. Al sinds 2014 zijn we hier heel bewust mee bezig en we leren nog elke dag bij. Zo hebben we in maart 2019 goed geluisterd naar vertegenwoordigers van wijken en dorpen toen we met hen in gesprek waren over de thema's van "Buiten-Spel". De bijeenkomst in diezelfde periode met de voorzitters van de verenigingen van plaatselijk belang over de vormgeving van de wijk- en dorpenronde heeft ons ook veel informatie opgeleverd waarmee wij een nieuwe aanpak kunnen vormgeven. Eind 2019 hebben wij de bouwstenen voor een nieuwe regeling van het Stimuleringsfonds vastgesteld. Hiervoor hebben we input gevraagd en gekregen van onder andere de verenigingen van plaatselijk belang, diverse wijkverenigingen, de vakjury, de gemeenteraad en de ambtelijke organisatie.

Realisatie ambities

Onze financiële positie bij aanvang van deze bestuursperiode gaf ruimte om te investeren, te heroriënteren en te innoveren. Vanuit het bestuursprogramma en landelijke ambities zoals het Inter Bestuurlijk Programma (IBP) hebben wij in de Programmabegroting onze ambities voor 2019-2022 geformuleerd. Deze ambities zijn zeer uiteenlopend, van investeren in accommodaties, de leefomgeving, de openbare ruimte, onze bereikbaarheid tot een impuls in het cultuuraanbod en het stimuleren van innovatie in de zorg.

Uw raad heeft voor het realiseren van deze ambities ruim € 12 miljoen beschikbaar gesteld voor de jaren 2019-2022. In de Halfjaarrapportage informeerden wij u over de tussentijdse stand van zaken: wij lagen op koers met de uitvoering. De uitvoering van deze ambities hebben wij ingebed in onze reguliere werkzaamheden of gecombineerd met lopende projecten en ontwikkelingen. Daarom informeren wij u in de zes programma's over de realisatie. Ook aan het eind van het jaar 2019 kunnen wij constateren dat wij nog steeds op koers liggen. Veel ambities zijn gerealiseerd en met vele omvangrijke ambities, waarvoor een reserve is gevormd, is een start gemaakt. Van het beschikbare bedrag voor 2019 stellen wij voor om de resterende middelen voor de omgevingswet en de asbestdaken mee te nemen naar 2020.

Financiën op hoofdlijnen

Het resultaat over 2019 is € 1.511.000 positief. Dit resultaat is inclusief het saldo van de Halfjaarrapportage (€ 799.000 positief). Dat saldo hebben wij toegevoegd aan de stelpost vrije

begrotingsruimte. Dit is de nieuwe werkwijze conform de Nota financieel beleid. Het saldo van deze stelpost valt vrij bij de jaarrekening. Naast dit voordeel van de Halfjaarrapportage doen zich een aantal andere verschillen voor. De grootste voordelen doen zich voor op de verstrekking van uitkeringen, participatie, bouwvergunningen en het Stimuleringsfonds dorpen en wijken. De grootste nadelen doen zich voor op de Wmo, afvalinzameling en de gemeentelijke belastingen. In de zes programma's lichten wij de verschillen toe.

Wij stellen voor om het positieve rekeningresultaat toe te voegen aan de algemene reserve en een deel er van te bestemmen voor klimaatdoelen. Wij hebben namelijk in de decembercirculaire van het gemeentefonds een bedrag van € 241.000 ontvangen voor het opstellen van een transitievisie warmte, een uitvoeringsplan voor aardgasvrije wijken en energieloketten. Gezien het moment dat deze middelen beschikbaar zijn gesteld, hebben wij deze in 2019 niet ingezet en maken wij in 2020 een start. In het raadsvoorstel komen de beslispunten over de bestemming van deze middelen aan de orde.

Langlopende leningen zijn afgelost volgens het reguliere aflossingsschema. Het eigen vermogen (bestaand uit de algemene reserve en bestemmingsreserves) is toegenomen. De solvabiliteit is per eind 2019 31% en begeeft zich daarmee binnen de afgesproken bandbreedte van 30% tot 40%.

Op de startpagina van het jaarverslag hebben wij in de drie cirkeldiagrammen weergegeven hoe de lasten en baten over de zes programma's zijn verdeeld.

Programma 1 | Economie, onderwijs en cultuur

Bestuurlijke samenvatting

Economie en werkgelegenheid

Het vergroten en behouden van werkgelegenheid en de bedrijvigheid in onze regio blijft een van de belangrijke opgaven voor Coevorden. In lijn met "verbindend besturen" werken we samen met het lokale bedrijfsleven aan de versterking van de economische structuur. Daarnaast leveren we onze bijdrage in de regionale samenwerking met andere overheden, het onderwijs en het bedrijfsleven. Dit doen we onder meer in Dutch Tech Zone-verband en via de regiodeal Zuid en Oost-Drenthe. Op het terrein van de vrijetijdseconomie werken we samen met de gemeenten Borger-Odoorn en Emmen (BOCE) op basis van het 'Regionale Beleidskader Recreatie en Toerisme Zuidoost Drenthe'.

Economische visie "Coevorden onderneemt"

Samen met lokale ondernemers is in 2019 een nieuwe economische visie opgesteld. Deze economische visie is samen met een meerjarige investering door uw raad in april 2019 vastgesteld. Een convenant met ondernemersvereniging Ondernemend Coevorden (OC) bevestigt onze gezamenlijke werkagenda. Naast investeringen in onze ondernemersdienstverlening zijn de eerste projecten gericht op de revitalisering van de bestaande bedrijventerreinen en de oprichting van een zogenaamd Fablab vervolgens voortvarend van start gegaan.

Glasvezel

Na uitvoerige voorbereiding en dankzij de inspanning van vele vrijwilligers van glasvezel Zuidenveld, is in 2019 gestart met de aanleg van glasvezel in het hele buitengebied van Coevorden. Dit is een belangrijke ontwikkeling voor economische activiteit en behoud van de leefbaarheid van het platteland.

Een aantrekkelijke binnenstad van Coevorden

In december 2017 heeft uw raad de toekomstvisie voor het centrum met bijbehorend uitvoeringsprogramma vastgesteld. Hier zijn in 2019 grote stappen gezet. Zo stond 2019 in het teken van het antwoord geven op de vraag: hoe ziet de toekomstige huiskamer (lees Markt) van de binnenstad eruit en welke functie krijgt deze? Bewoners, ondernemers, provincie, waterschap, college, raad en vele andere belanghebbenden en belangstellenden zijn betrokken bij dit onderwerp. Wij hebben gesproken, getekend, maquettes gemaakt, uitgangspunten vastgesteld en vervolgens is in uw raad de Ruimtelijke en Programmatische visie voor de Markt, Haven, Citadelpunt en de Weeshuisweide vastgesteld: de visie Kasteelpark Coevorden. De komende jaren staan in het teken van de realisatie van deze visie. Voorafgaand hebben wij uitgebreid met elkaar gesproken over onze identiteit, wat willen wij laten zien, wie is Coevorden. De provincie Drenthe heeft ons hierin ondersteund. In 2020 werken wij de marketingpositioneringsstrategie verder uit. Een andere belangrijke mijlpaal was de vaststelling van de Positionering van de Centrumstraten. Deze biedt ons richting en concrete handvatten voor de daadwerkelijke herinrichting van deze straten in 2020.

Een compact, aantrekkelijk en gezellig winkelgebied, dat is de toekomstvisie voor de binnenstad van Coevorden. Vastgoedeigenaren en ondernemers die aan deze ambitie willen bijdragen, kunnen een beroep doen op vier verschillende subsidies, waarbij de helft van de kosten tot een bepaald maximum worden vergoed. Het betreft een gevel-, stimulerings-, planontwikkelings-, transformatie- en een subsidie voor tijdelijke invulling. Deze zijn zeer succesvol. Iets dat niet alleen ons maar ook de provincie zeer verheugd. Het programma is ook verheugd dat zij begin 2019 de percelen Sallandsestraat 8 – 12 heeft kunnen aankopen. Met vasthoudendheid en daadkracht hebben wij dit bereikt. Middels een oproep in de krant en via zowel het formele als het informele circuit zijn ontwikkelaars uitgedaagd om op basis van een haalbaar en welstand technisch aansprekend ontwerp met de bestemming wonen deze grond van ons te kopen. Inmiddels worden hierover gesprekken met een ontwikkelaar gevoerd. Ook Sallandsestraat 6 krijgt met hulp van onze planontwikkelings- en transformatiesubsidie een volgend leven. Andere eigenaren van vastgoed in de Sallandsestraat buigen zich ook over transformatie van de panden van gemengde bestemmingen naar uitsluitend een woonbestemming.

Het jaar 2019 stond ook in het teken van 'uitproberen' op de Weeshuisweide. Uit gesprekken met omwonenden en andere belanghebbenden van deze mooie plek in onze binnenstad kwam in 2018 nadrukkelijk naar voren dat mensen hier graag evenementen georganiseerd zien worden. Een projectgroep heeft vanuit het Programma Binnenstad samen met de horeca uit de stad en theater

Hofpoort van april tot en met december verschillende evenementen georganiseerd. Hierbij hebben wij altijd in verbinding gestaan met de omwonenden. Gezien de veelal positieve geluiden geven wij hier in 2020 een vervolg aan.

Toerisme & recreatie

In 2019 is verder uitvoering gegeven de 'Beleidsagenda Vrijtijdseconomie'. Er is opdracht gegeven voor de positionering van zowel de stad Coevorden als de kernen, waarbij de identiteit van de kernen gelieerd wordt aan hun ligging op de Hondsrug. Via ToReCO en in samenwerking met de andere Hondsruggemeenten wordt gewerkt aan een scherper toeristisch profiel en het toeristisch product. In investeringen in fiets- en wandelpaden zal worden voorzien via de fietsnota opgesteld en samen met het Recreatieschap wordt gewerkt aan de uitrol van het wandelknooppuntennetwerk. Na ondertekening van het convenant Vitale Vakantieparken is de planvoorbereiding opgepakt voor een integrale aanpak van de verschillende vakantieparken in Coevorden. Voor een aantal parken zijn reeds concrete stappen gezet op weg naar verbetering in kwaliteit.

Onderwijs

In oktober 2019 heeft uw raad de nieuwe opzet van het beleid voor Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) mede als gevolg van de landelijke herverdeling van middelen voor het onderwijsachterstandenbeleid vastgesteld. Dit betekent dat samen met de kinderopvangpartijen voorzien wordt in een nieuwe werkwijze en extra middelen voor het verbeteren van de kwaliteit van VVE.

Onderwijshuisvesting

Samen met de schoolbesturen is gewerkt aan een gezamenlijk Integraal Huisvestingsplan (IHP), welke door uw raad in april 2019 is vastgesteld. Met dit IHP hebben de schoolbesturen en de gemeente zich, gefaseerd en meerjarig gecommitteerd aan belangrijke investeringen voor renovatie en nieuwbouw in onderwijshuisvesting. Inmiddels is de uitvoering van het IHP opgepakt; gestart is met de planvoorbereiding voor Schoonoord en de renovatie van het Esdal College.

Coevorden: Culturele gemeente 2021-2022

Wij willen weer investeren in een bloeiend cultureel leven met een sterke culturele infrastructuur die het aantrekkelijk(er) maakt om in Coevorden te wonen, te werken en te verblijven. Met de start van deze bestuursperiode hebben wij daarom voorgenomen onze rol en inzet ten aanzien van kunst en cultuur te herijken. Inmiddels heeft dit geleid tot een aantal concrete stappen. Verheugd zijn wij dat de provincie Drenthe Coevorden heeft aangewezen als culturele gemeente in 2021-2022. Ons cultureel jaar verbinden wij aan het thema "Verbonden in verhalen". In het bijzonder zal er dan aandacht zijn voor de viering van 350 jaar Ontzet van Coevorden.

Economische structuurversterking

Wat wilden wij bereiken en wat hebben wij daar voor gedaan?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Binnen het product Economische structuurversterking willen wij de economische structuur van onze gemeente versterken. Dit doen wij onder meer door middel van onderstaande onderwerpen."

Bedrijventerreinen

De economie heeft zich weer hersteld. Ook in de regio Zuidoost Drenthe is dat te merken; het investeringsniveau is toegenomen en er is grote vraag naar personeel. Het aantal informatieverzoeken voor de aankoop van percelen door gevestigde en nieuwe ondernemers zijn hoger dan voorgaande jaren. Dit heeft echter nog niet geresulteerd in de gewenste verkopen. Goede ontwikkelingen zijn dat aan de Duitse zijde van het Europark Tuindeco in twee jaar tijd qua omvang de perceelgrootte heeft verdubbeld en dat de bouw van de Bio Energie Centrale Coevorden is afgerond. Na een periode dat het aantal treintransporten van en naar de Euroterminal stabiel was, is deze de afgelopen jaren gegroeid.

In 2019 is het project Revitalisering Bedrijventerreinen, voortkomend uit de economische visie, gestart. Samen met de ondernemers onderzoeken wij hoe de bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig en aantrekkelijk kunnen blijven. Een onafhankelijk onderzoeksbureau, die het revitaliseringsproject begeleidt, zal het rapport in het voorjaar 2020 afronden. Dit rapport geeft inzicht in de wensen, de toekomstige behoeftes van ondernemers en overheid op de bedrijventerreinen. Tevens wordt onderzocht wat de oorzaak is van de achterblijvende verkoopresultaten. Met die kennis, het binnenkort digitaal kunnen ontsluiten van de beschikbare percelen middels een internetapplicatie en meer aandacht voor acquisitie en promotie, onderscheiden wij onze waarde als vestigingsplaats voor (internationale) ondernemingen.

Centrumvisie

Het programmateam Coevorden werkt sinds 2018 aan haar opdracht, het realiseren van drie doelen uit de toekomstvisie centrum Coevorden:

1. **de eigenheid van Coevorden** vergroten, versterken en de omstandigheden te creëren die maken dat bezoekers zich thuis voelen in het centrum van Coevorden en verrast worden door wat Coevorden te bieden heeft;
2. **de aanpak van leegstand**, door de winkelstraten opnieuw te positioneren en het winkelgebied te concentreren rondom de Markt. Dit marktplein is het stadshart en vormt de huiskamer voor de bezoeker. Het aantal vierkante meters detailhandel zal fors worden teruggebracht;
3. **een uitvoeringsprogramma waarvoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid bestaat**, dit geldt niet alleen voor Centrummanagement Coevorden en gemeente, maar juist ook voor vastgoedeigenaren, winkeliers en andere partijen. Zij worden opgeroepen om de handschoen op te pakken en met hun eigendom aan de slag te gaan.

Wij werken kortom aan een uitnodigende binnenstad waar inwoners en bezoekers kunnen genieten van historie, water en gezelligheid en waar het prettig is om te wonen.

Een belangrijk onderdeel van het uitvoeringsprogramma is het stimuleren van partijen om te verhuizen, te transformeren en de kwaliteit van de panden te vergroten.

Marktpartijen worden geacht ook te investeren in de binnenstad. Voor deze programmaperiode (t/m september 2020) formuleerden we de volgende doelen die bijdragen aan de realisatie van de drie hoofdoelen:

- Een aantrekkelijk en gevuld centrumgebied met een brede mix aan functies;
- Zichtbaar maken van historie en water;
- Markt als brandpunt voor ontmoeting, de huiskamer van Coevorden;
- Markt als koppeling van de publieke ruimte (Friese- en Bentheimerstraat, Kasteel en het Arsenaal);
- Focusgebied centrumfunctie (vanuit de Markt 'naar buiten');
- Gemengd centrummilieu;
- Goede bereikbaarheid.

Van winkelstad naar bezoekersstad

Het uitgangspunt is dat Coevorden een relevante stad is voor haar bezoekers. Bezoekers die in Coevorden en omgeving wonen en werken en in het bijzonder verblijfs- en dagtoeristen. We willen aantrekkelijk en onderscheidend zijn ten opzichte van de andere steden om ons heen. Daarom sturen we op eigenheid en bouwen we aan de merkidentiteit van Coevorden. We transformeren van winkelstad naar bezoekersstad.

Zo positioneren we het programmateam Binnenstad: Wij bouwen aan historie

Het programmateam Binnenstad werkt onder de titel Bouwen aan historie aan de gestelde doelen. Deze titel staat voor de identiteit van ons programmateam. Zo positioneren we onszelf. Bouwen aan historie laat zien dat er ontwikkeling is, dat we in beweging zijn en dat we letterlijk en figuurlijk aan het bouwen zijn. Ook staat deze titel voor de historie van Coevorden, een stad die door de geschiedenis heen altijd aan het bouwen is, dat doen we nu ook weer en dat zal zo blijven. We bouwen aan nieuwe historie en laten de waardevolle historische elementen en verhalen zien die Coevorden rijk is. Waar mogelijk versterken we deze elementen en lichten we deze uit in verbinding met de projecten binnen ons programma. De stad, zoals die nu tot ontwikkeling komt, is de geschiedenis van later. Onze positionering staat niet op zich. Bouwen aan historie is verbonden met de strategische gemeentelijke agenda en de merkidentiteit Coevorden.

We bouwen doelgroepgericht

In onze communicatie en aanpak zijn we doelgroepgericht. We segmenteren en kijken altijd met welke doelgroepen we te maken hebben. Welke aanpak en boodschap is passend? De boodschap is niet voor iedere doelgroep hetzelfde, maar is wel altijd gerelateerd aan het waarom, hoe en wat van het programma en haar doelen

We bouwen altijd samen

Voor ons staat voorop dat we het samen doen. Het gaat daarom niet alleen om de partijen die vertegenwoordigd zijn in ons Programmateam. Samen gaat voor ons over deze partijen en veelal zijn dit tegelijkertijd de doelgroepen waarmee we te maken hebben:

- Ondernemers & andere organisaties;
- Inwoners;
- Bezoekers;
- Centrummanagement (cultuurorganisaties / Toreco / CHV / KHN / De warenmarkt);
- Domesta;

- Provincie Drenthe;
- Gemeente Coevorden.

Afhankelijk van het betreffende project kijken we wie we (moeten) betrekken op welk moment. Samen gaat voor ons veel verder dan informeren. Samen gaat over samenwerken en participeren.

We bouwen in verbinding met de gemeentelijke strategische agenda Coevorden

We staan voor voor verbindend besturen. Het programmateam is onderdeel van de gemeentelijke strategische agenda Ruimte om te doen. We vallen onder het agendapunt: aantrekkelijk. Waar het kan zorgen we daarnaast voor verbinding met en een bijdrage aan de andere agendapunten: voorkomen, duurzaamheid en verbinding. Zo heeft het thema duurzaamheid een belangrijke plek in ons hele programma. Als het gaat om verbinding dragen we bijvoorbeeld met onze participatie bij aan de lokale democratie en zetten we stimuleringsfondsen in om de binnenstad samen met winkeliers en eigenaren nog uitnodigender te maken.

Economische visie

Uw raad nam in april 'Coevorden onderneemt!' aan: de gezamenlijke ambities van gemeente en ondernemers met als doel ervoor te zorgen dat het in Coevorden prettig ondernemen en werken blijft. We willen zo toegankelijk mogelijk zijn. Daarom hebben we de *ondernemersdienstverlening* onder de loep genomen, onder andere met een 'klantreis' en door verbetering van onze communicatie. We investeerden in de dialoog met ondernemers door het organiseren van bijeenkomsten. Een convenant met ondernemersvereniging Ondernemend Coevorden (OC) bevestigde dat we gezamenlijk onze dynamische werkagenda uitvoeren.

2019 was een 'opstartjaar' waarin meerdere projecten zijn gestart. Sommige, zoals *Ruimte voor pioniers* en *Ondernemen in het dorp van de toekomst*, vergen een gedegen voorbereiding waar tijd voor nodig is. *Revitalisering bedrijventerreinen* en *Fablab* zijn voortvarend van start gegaan. Daarnaast hebben we in samenwerking met OC en onderwijspartijen een succesvolle '*Week van de ondernemer*' georganiseerd en zijn we in samenwerking met de Business Association Dryport Emmen Coevorden (BADEC) en NHL Stenden een onderzoek gestart rondom *innovatiekracht in de logistiek*.

Dutch Techzone

Binnen Dutch TechZone hebben we in 2019 verder gebouwd aan de structurele samenwerking tussen de drie O's (ondernemers, onderwijs en overheid) waarbij in het bijzonder aandacht is voor de positionering van Dutch TechZone binnen het speelveld van alle samenwerkingsverbanden en initiatieven. Dutch TechZone is belangrijk voor het verbinden, versterken en faciliteren van initiatieven. Daarnaast zorgt Dutch TechZone voor een bedrijvenregeling, naamsbekendheid en regiobranding, een gezamenlijk bidbook en het voorzittersoverleg ondernemersverenigingen.

Bedrijvenregeling

De Bedrijvenregeling Dutch TechZone is voor de zomer geëvalueerd. In het Bestuurlijk Overleg is besloten dat de bedrijvenregeling wordt aangepast op basis van de aanbevelingen uit het evaluatierapport. De regeling zal door SNN worden aangepast, waarna - na goedkeuring van Gedeputeerde Staten - de vernieuwde regeling zal worden opengesteld voor bedrijven binnen Dutch TechZone.

Naamsbekendheid en Regiobranding

In 2019 is een start gemaakt met de regiobranding. In 2020 zal fors meer worden ingezet op branding van het merk Dutch TechZone. Deze branding zal moeten zorgen voor een vergroting van de naamsbekendheid van Dutch TechZone.

Voorzittersoverleg ondernemersverenigingen

Er vindt structureel overleg plaats met de voorzitters van de ondernemersverenigingen. Dit wordt vanuit beide kanten als erg positief ervaren. We hebben korte lijnen met ondernemers en proberen op die manier meer bekendheid, herkenbaarheid en een wij-gevoel te creëren.

Het project "Ondernemer helpt ondernemer" is als gevolg hiervan in 2019 opgepakt. Voorzitters van de verschillende ondernemersverenigingen zetten hun kennis in om in de regio beginnende ondernemers te helpen met vraagstukken. Door de verschillende voorzitters zijn de contacten gelegd. Niet alleen de kleinere en startende ondernemers, maar ook andere bedrijven blijken hier baat bij te hebben. Een succesvol project, dat op kleine schaal is gestart en in 2020 een vervolg zal krijgen.

Glasvezel

Glasvezel Zuidenveld B.V. is in 2019 gestart met de aanleg van een glasvezelnetwerk in het buitengebied van onze gemeente. Onze rol hierin beperkt zich tot het verlenen van de vergunning

voor het leggen van kabels in de grond welke ons eigendom is, en het toezicht hierop. Als aandeelhouder hebben wij met alle partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheden en zekerheden via aktes en overeenkomsten vastgelegd. Het project is in uitvoering.

Leerlingenvervoer

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij vinden het belangrijk dat elk kind het onderwijs volgt dat bij hem of haar past. Als het nodig is, wordt vervoer naar en van school verzorgd. Hierbij is oog voor de ontwikkeling van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van elk kind. Het uitgangspunt is dat elk kind, voor zo ver dat mogelijk is, zelfstandig reist."

Wat hebben wij gedaan?

Leerlingenvervoer is bedoeld voor leerlingen van basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs en speciaal (voortgezet) onderwijs. Leerlingen van het regulier voortgezet onderwijs die gehandicapt zijn, kunnen in aanmerking komen voor leerlingenvervoer. Bij een aanvraag van leerlingenvervoer kijken wij onder andere naar de afstand tussen de woning en de school, de reistijd en de mogelijkheden van het kind. Leerlingenvervoer is een vergoeding voor het openbaar vervoer. Wanneer een kind niet in staat is om alleen te reizen, vergoeden wij de kosten voor de begeleider. Het komt voor dat er aangepast vervoer noodzakelijk is. Dat is wanneer kinderen te jong zijn om met het openbaar vervoer te reizen en vanwege een handicap niet met het openbaar vervoer kunnen reizen.

Kunst en cultuur

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Bij de ambitie om in 2022 culturele gemeente van de provincie Drenthe te worden is een bloeiend cultureel leven in onze gemeente dat voor iedereen toegankelijk en bereikbaar is van belang. In 2019 gaan we ervoor zorgen dat wij hiervoor de basis op orde krijgen en/of houden. Deze basis bestaat uit de amateurkunstorganisaties, de grote (professionele) culturele organisaties (Stedelijk Museum Coevorden, Theater Hofpoort, ZO!34 en de bibliotheek) en kleine, lokale, incidentele culturele activiteiten. Ook willen we ruimte geven aan grote culturele projecten en de overige culturele aspecten herijken/heroverwegen."

Wat hebben wij daar voor gedaan?

In het bestuursakkoord "Ruimte om te doen" hebben we een heldere ambitie voor kunst en cultuur geformuleerd; Wij willen weer investeren in een bloeiend cultureel leven met een sterke culturele infrastructuur die het aantrekkelijk(er) maakt om in Coevorden te wonen, werken en verblijven. In 2021-2022 zijn wij Culturele gemeente van Drenthe en in 2022 vierden wij de bevrijding van Coevorden. In dat jaar is het 350 jaar na het rampjaar 1672 en waarin uiteindelijk de stad Coevorden werd ontzet en zich bevrijd wist. Ons cultureel jaar verbinden wij aan deze belangrijke viering. In november zijn de voorbereidingen voor de invulling van het cultureel jaar gestart met een startbijeenkomst voor alle betrokkenen en belangstellenden. Parallel aan de voorbereidingen en de viering van het cultureel jaar werken wij aan de nieuwe beleidskaders voor kunst en cultuur. Dit vanzelfsprekend via de principes van verbindend besturen.

Onderwijs

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Onderwijsachterstanden

Wij willen zorgen dat alle kinderen de kans krijgen zich te ontwikkelen op een zodanige manier dat zij hun schoolloopbaan kunnen afsluiten met een startkwalificatie en zij kunnen deelnemen aan de samenleving zodat zij alles uit hun mogelijkheden kunnen halen.

Onderwijshuisvesting

Wij willen voor alle kinderen toegankelijk en bereikbaar onderwijs kunnen bieden door het in stand houden van kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen in onze gemeente, dan wel in samenwerking

met andere gemeenten.

Leerplicht

Een goede uitvoering van het toezicht van de naleving van de Leerplichtwet waarbij niet alleen curatief en repressief wordt gehandeld maar ook meer ingezet wordt op het voorkomen van schoolverzuim; een goede verbinding gemaakt wordt met de sociale teams en de leerplichtambtenaar zichtbaar is in het primair onderwijs."

Wat hebben wij gedaan?

Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)

In 2019 is de nieuwe financiële verdeling van de GOAB middelen gestart. Dit betekent dat de gemeente Coevorden bijna drie keer zoveel middelen krijgt dan voorheen. De wetgeving aangaande de criteria rondom Vroeg- en Voorschoolse Educatie (VVE) is uitgesteld naar 1 augustus 2020. De minister vindt het echter wel wenselijk dat er al een start gemaakt wordt met de nieuwe aanpak. Samen met de kinderopvangpartijen is hiervoor in de gemeente Coevorden een plan gemaakt. Dit plan is de basis van de nieuwe werkwijze, die kinderopvangpartijen vanaf oktober 2019 mogen testen in een pilot. In de nieuwe regeling zijn ook extra middelen voor het verbeteren van de kwaliteit van VVE. In oktober 2019 heeft uw raad ingestemd met het plan.

Naast dit plan is er doorontwikkeld aan ingezette lijnen op het gebied van taalontwikkeling (LOGO 3000, boekstart in de kinderopvang, de bibliotheek op school en voor het ouders het ei van Columbus). Ook zijn we bezig met een doorlopend kindvolgsysteem van kinderopvang naar basisonderwijs. Het verdere budget van GOAB is besteed aan het schakelonderwijs, de zomerschool en taalontwikkeling voortgezet onderwijs. De jaarlijkse beoordeling van de inspectie van het onderwijs was ook in 2019 positief over het VVE beleid van de gemeente.

Onderwijshuisvesting

In april 2019 heeft uw raad ingestemd met het integraal huisvestingsplan. Een mooie basis voor komende ontwikkelingen. Inmiddels is het Esdalcollege bezig met aanpassingen, zodat de bibliotheek ook in de school gehuisvest kan worden.

Leerplicht / RMC-functie

Na de zomer is de pilot 'Preventieve inzet verzuimadministratie Coevorden' gestart. De looptijd van deze pilot is het schooljaar 2019-2020. Doel is dat alle basisscholen een sluitende verzuimadministratie hebben waarmee zij tijdig schoolverzuim melden bij de leerplichtambtenaar (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie). Onze leerplichtambtenaren ondersteunen de basisscholen hierbij. De resultaten van de pilot worden medio 2020 bekend. De meerwaarde van de intensivering van de leerplichtfunctie blijkt al wel. Er is vaker contact met basisscholen en hierdoor is de leerplicht ook eerder betrokken bij leerlingzaken.

Recreatie en toerisme

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij onderschrijven het grote maatschappelijke belang van toerisme en recreatie voor onze eigen inwoners en die van de regio, maar ook het economisch belang van de sector. Toerisme en recreatie zorgen voor het behoud van werkgelegenheid, het voorzieningenniveau en de leefbaarheid in onze gemeente voor de toekomst. Daarmee is het één van de belangrijkste pijlers voor onze lokale economie.

- *Wij willen een aantrekkelijke gemeente zijn om in te recreëren en te ondernemen. Wandelen voor het plezier staat bovenaan de ranglijst van de meest ondernomen vrijetijdsactiviteiten. Wij maken Coevorden aantrekkelijk voor wandelaars en fietsers en andere buiten(sport)activiteiten. Er is er voldoende kwaliteit van de toeristische infrastructuur. Ook op het gebied van beleving en voorzieningen;*
- *Sportieve en culturele evenementen en festivals dragen bij aan een goed woon- en leefklimaat. Wij zijn een bruisende gemeente waar voor inwoners en toeristen veel te doen is;*
- *Een thema wat blijvend aandacht vraagt van de sector is de toeristenbelasting. Wij willen dat de opbrengst van de toeristenbelasting per saldo gelijk blijft;*
- *Er is volop ruimte voor creatief en wendbaar ondernemerschap waarbij kansrijk ondernemerschap wordt geactiveerd om te excelleren en nieuwe waarde wordt gegeven aan niet-kansrijke parken met als doel meer ruimte voor ondernemerschap, meer bestedingen door toeristen, meer werkgelegenheid, meer grip op sociale problematiek en meer balans tussen vraag en aanbod;*
- *Er zijn camperplaatsen in of nabij van het centrum waardoor het recreatieseizoen wordt verlengd en de naamsbekendheid van Coevorden wordt vergroot;*

- *Kennis van en aandacht voor de rijke (cultuur)geschiedenis van onze stad en de dorpen vergroot de betrokkenheid van Coevordenaren bij hun directe omgeving en hun onderlinge verbondenheid. Het centrum en het buitengebied is sterker gepositioneerd en de 'reason to visit' van deze gebieden is voor zowel inwoners als toeristen meer aanwezig."*

Wat hebben wij gedaan?

In 2019 gaven wij uitvoering aan de 'Beleidsagenda Vrijtijdseconomie. Hierbij hebben we ingezet op diversiteit en kwaliteit in het toeristisch product met als doel het aantal bezoekers te vergroten en de beleving te optimaliseren voor zowel toeristen als onze eigen inwoners.

Er is opdracht gegeven voor de positionering van zowel de stad Coevorden als de kernen, waarbij de identiteit van de kernen gelieerd wordt aan hun ligging op de Hondsrug. Samen met de andere Hondsruggemeenten wordt gewerkt aan een scherper toeristisch profiel. Er is een fietsnota opgesteld, met als doel de kwaliteit van onze gemeente als vijf sterren fietsgemeente te verbeteren. Ook is de uitrol van het wandelknooppunt in gang gezet in samenwerking met het Recreatieschap. Voor de eerste fase is het bestek reeds opgenomen. Aangezien vakantie vieren per camper steeds populairder wordt, zijn bij het EDS-parkeerterrein vier camperplekken aangewezen. De voorbereidende werkzaamheden zijn afgerond zodat in 2020 de plekken in gebruik genomen kunnen worden.

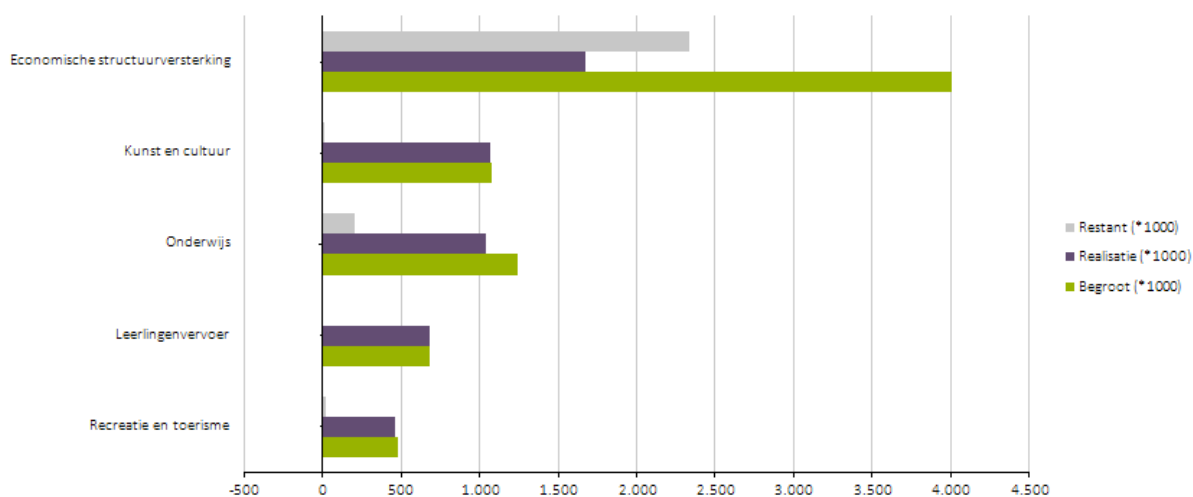
Stichting ToReCo heeft in het verlengde van de beleidsagenda Vrijtijdseconomie ingezet op promotie, informatievoorziening en productontwikkeling. Ook zijn er avonden voor ondernemers georganiseerd met thema's als gastvrijheid en social media.

In 2019 is het programma Vitale Vakantieparken, waarvan het convenant in 2018 is ondertekend, verder in gang gezet. Voor een aantal parken zijn concrete stappen gezet op weg naar verbetering in kwaliteit of excellentie.

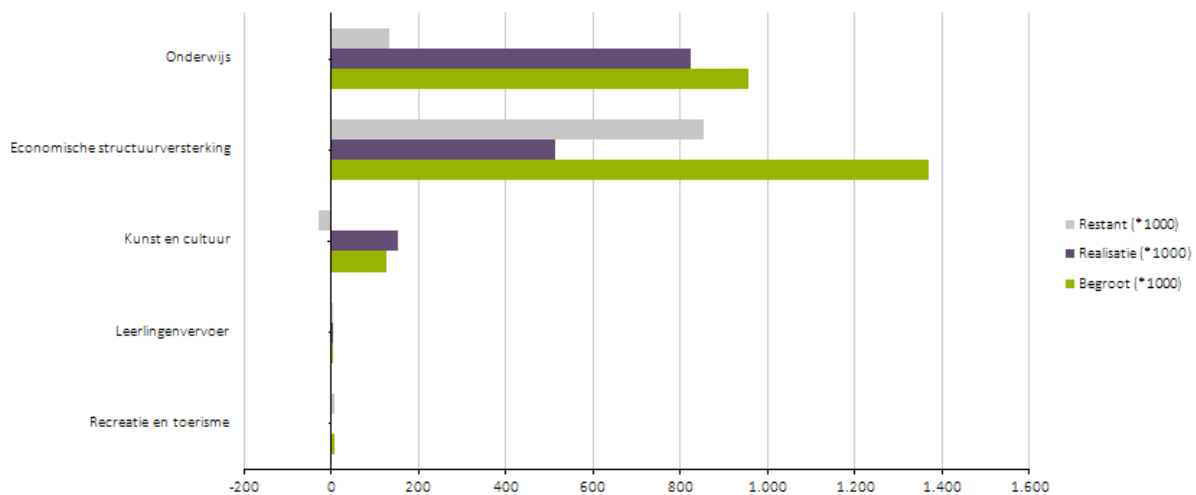
De gemeenten Borger-Odoorn, Coevorden en Emmen (BOCE) werken op basis van het 'Regionale Beleidskader Recreatie en Toerisme Zuidoost Drenthe' aan een verdergaande regionale en grensoverschrijdende samenwerking op het terrein van de vrijetijdseconomie. Dit komt onder meer tot uiting in een samenwerking met onderwijs, ondernemers en overheid. Speerpunten in de samenwerking zijn routenetwerken, informatievoorziening, evenementen en kennisdeling. Er is een brochure voor e-bike in Zuidoost Drenthe ontwikkeld en het Hondsrug magazine, waarin de drie gemeenten samen met gemeente Aa en Hunze gepromoot worden. Ook zijn wij in 2019 aangehaakt bij de kansen die het Recreatieschap Drenthe en Geopark de Hondsrug bieden voor het bevorderen van toerisme.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma economie, onderwijs en cultuur			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve- mutaties	Reserve- mutaties	Saldo na reserve- mutaties
Economische structuurversterking	1.484	-1.329	155
Kunst en cultuur	35	0	35
Leerlingenvervoer	-4	0	-4
Onderwijs	73	-81	-8
Recreatie en toerisme	15	0	15
Totaal	1.604	-1.410	194

Economische structuurversterking, incidenteel voordeel € 155.000

Onder dit product vallen onder andere Dutch TechZone, Centrumvisie Coevorden en de economische visie. Het verschil betreft met name een voordeel op de economische visie.

Economische visie, incidenteel voordeel € 114.000

Voor de economische visie was in 2019 € 155.000 beschikbaar. Het bedrag dat aan het eind van het jaar resteert is € 114.000. We hebben na de goedkeuring van 'Coevorden onderneemt!' in april een mooie start gemaakt met de uitvoering van de dynamische werkagenda. Er is energie gestoken in onze relaties met ondernemers in het algemeen en Ondernemend Coevorden in het bijzonder. 2019 was in die zin een opstartjaar, waarbij de voorbereiding van verschillende projecten meer tijd kostte dan vooraf ingeschat. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat de samenwerking met diverse partijen tegelijkertijd gestalte moest krijgen. We hebben ervoor gekozen dit zorgvuldig te doen. Dit betekent dat een deel van het beschikbare budget voor 2019 niet is besteed. De dekking komt uit de algemene reserve. Wij hebben het bestede bedrag en het restant onttrokken aan de reserve. Het restant valt vrij in het rekeningresultaat.

Ook in de toekomst willen we graag op deze weg verder. Wij stellen daarom voor om de besteding van het projectenbudget van in totaal € 545.000 dat beschikbaar is gesteld voor de periode 2020-2022, uit te smeren over de periode 2020-2024. De financiële verwerking hiervan nemen wij mee in de Halfjaarrapportage 2020.

Het resterende incidentele verschil van € 41.000 wordt veroorzaakt door een aantal kleine verschillen op de diverse deelproducten binnen het product Economische structuurversterking.

Programma 2 | Werk, jeugd en zorg

Bestuurlijke samenvatting

In het jaar 2019 zijn in samenwerking met diverse partijen veel resultaten behaald. De realisatie van onze ambities op het sociaal domein komen dichterbij. Het beleidsplan *Samen Krachtig*, dat samen met inwoners, vrijwilligers, professionals en gemeentelijke medewerkers in 2017 tot stand is gekomen, is de basis van onze uitvoering. 'Voorkomen' is een belangrijke pijler van het beleidsplan en de strategische agenda. Het leven in armoede heeft een groot effect op de ontwikkeling van kinderen en daarmee op het veilig en gezond kunnen opgroeien. Daarom is een start gemaakt met de ontwikkeling van een programma dat zich juist daarop richt. Het programma zet in op het voorkomen en doorbreken van generatie armoede. Het programma wordt gebaseerd op het onderzoek 'Mechanismen van en interventies bij intergenerationale problematiek' (S. Visser, RUG, 2019).

Aan het stimuleren van innovatie in de zorg en ondersteuning hechten wij waarde. Daarom is er een specifiek budget beschikbaar. Voor het aanjagen van de innovatie is een regeling voorbereid waarmee subsidie voor externe partijen mogelijk wordt gemaakt. Deze regeling is per 1 februari 2020 in werking getreden.

Onze eerste verantwoordelijkheid is het uitvoeren van onze wettelijke verplichtingen binnen het sociaal domein, waarbij het financieel gezond blijven een belangrijk aandachtspunt is. En dat is gelukt. We sluiten het jaar sociaal domein breed met een positief saldo af. Dat betekent niet dat we ons geen zorgen maken. Het verwachte tekort voor de jeugdhulp wordt grotendeels gedekt door de extra incidentele rijksmiddelen voor de periode 2019 – 2021. Binnen de Wmo waren wij genooddaakt om het abonnementstarief toe te passen op de algemene schoonmaakhulp. Deze voorziening beschouwden wij als een algemene voorziening, waarvoor wij een eigen bijdrage vroegen. De algemene schoonmaakhulp binnen Coevorden wordt echter, net als huishoudelijke hulp als een maatwerkvoorziening beschouwd, waarop het abonnementstarief van toepassing is. Deze aanpassing had grote financiële gevolgen. Om een ombuiging in de vraag naar Wmo-voorzieningen te realiseren is een proef met een beweegprogramma gestart voor 75 inwoners van 60 jaar en ouder. Dit betekent in eerste instantie een forse financiële investering. Wij verwachten dat deze investering zich terug verdient en er voor zorgt dat inwoners op latere leeftijd, of helemaal niet een beroep doen op de Wmo.

2018 was een historisch moment in de uitvoering van de Participatiewet. Het totaal aantal uitkeringen kwam eind 2018 uit rond de 740. In 2019 bleef daalde het totaal aantal uitkeringen opnieuw tot rond de 700. Dit goede resultaat is mede te danken aan de economie en de krapte op de arbeidsmarkt en onze inzet op voorkomen van nieuwe instroom o.a. door een pilot met het UWV en de sluitende aanpak Praktijkonderwijs en Voorgezet speciaal onderwijs. Dit betekent wel dat wij nu met name uitkeringsgerechtigden in het bestand hebben met een relatief grote afstand tot de arbeidsmarkt.

Incidentele middelen zorgen slechts voor tijdelijke oplossingen voor de tekorten. Wij investeren in het verstevigen van het voorveld jeugd, de transformatie, de verbinding met het onderwijs en een nieuwe verordening jeugdhulp. In het inkoopproces van de jeugdhulp is dit meegenomen. Ook in de aanbesteding van de Wmo dagbesteding en begeleiding zijn dit belangrijke aandachtspunten. De inkoop van deze voorzieningen vindt in 2020 plaats.

Binnen het sociaal domein willen wij data ondersteund werken. Door meer inzicht te krijgen in onze data (en data van externe partijen), context toe te voegen en de informatie te duiden, zullen wij (nog) beter in staat zijn om te beoordelen wat er speelt en trends waar te nemen. Hier kunnen wij dan ook op inspelen. Daarom zijn wij in 2019 gestart met project monitoring sociaal domein. Inmiddels is realtime informatie in het (in 2019 aangeschafte) dashboard aanwezig over cijfers en feiten van de Wmo, Schuldhulp, Jeugd en Minima. Dit wordt nog aangevuld met Werk en Inkomen. In 2020 zal het meetbaar maken van onze strategische en operationele doelen centraal staan.

Preventie

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij investeren samen met de organisaties binnen het sociaal-, medisch- en veiligheidsdomein structureel in preventie. De projecten en initiatieven worden gefinancierd vanuit een gemeenschappelijk belang dat preventie meerjarig en onafhankelijk van wetgeving geborgd moet zijn. Een belangrijk onderdeel van preventie is de signalering. Er is een sluitende signalering van inwoners, jong en oud, die ondersteuning nodig hebben. Door vroegtijdige signalering kunnen problemen voorkomen worden voor ze ontstaan en kan verergering van problemen

voorkomen worden.

Medio 2017 is door een aantal partijen, waaronder de zorgverzekeraar Zilveren Kruis, de Saxenburgh Groep, Icare, en wij als gemeente, de samenwerkingsovereenkomst 'Shared savings preventie en zorg' ondertekend. Dit was de start van de samenwerking die de komende jaren duurzaam wordt geborgd en waarbij de inzet is dat meer organisaties, zowel professionele- als vrijwilligersorganisaties, zich aansluiten.

Daarnaast hebben wij specifiek aandacht voor de kwetsbare (volwassen) inwoners en de invloed die deze inwoners op hun leefomgeving kunnen hebben. Inwoners blijven langer thuis wonen. Soms vertonen zij onaangepast gedrag, wat negatieve gevolgen heeft voor de persoon zelf en de omgeving. Wij werken aan een aanpak die een antwoord geeft op 'personen met verward gedrag'. Tenslotte krijgen wij meer inzicht in intergenerationale armoede om zo gericht in te kunnen zetten op het doorbreken daarvan."

Wat hebben wij gedaan?

Preventie en meerjarige aanpak

In het najaar 2019 is de Stichting Gezond Coevorden opgericht door drie partijen: de Saxenburgh Groep, Maatschappelijk Welzijn Coevorden en de Huisartsencoöperatie Coevorden Dalen. De stichting heeft als belangrijkste doel om de gezondheid van inwoners van de gemeente Coevorden structureel te verbeteren en te bevorderen. Naast deze drie partijen zijn meer zorgorganisaties betrokken, waaronder Icare, Tangenborgh en Treant. Ondertussen wordt in een aantal werkgroepen al op verschillende manieren gewerkt aan het verbeteren van de gezondheid van de inwoners.

Vanuit de Regiodeal is budget ontvangen om actief in te zetten op aandacht voor het gedachtengoed Positieve gezondheid van Machteld Huber. Een werkgroep is in overleg met de gemeente Aa en Hunze, waarmee de aanvraag gezamenlijk is gedaan, een plan van aanpak aan het ontwikkelen om in 2020 de concrete uitvoering te realiseren.

Ouderen

Naast de oprichting van de Stichting Gezond Coevorden is een aantal werkgroepen actief aan het werk om de gezondheid van de inwoners te verbeteren. Eén van de werkgroepen is de werkgroep Ouderen. In deze werkgroep wordt de ontwikkeling van de inrichting van de kernteams Integrale ouderenzorg gevolgd. In deze kernteams, die in elke huisartsenpraktijk in de gemeente Coevorden zijn ingericht, sluit het welzijnswerk structureel aan. Dit heeft geleid tot een toename van het aantal vragen aan de medewerkers van Maatschappelijk Welzijn Coevorden. Niet elke vraag heeft een medische oorzaak. Vaak spelen sociale problemen een rol, die om een andere oplossing vragen.

In 2019 zijn we gestart met het project Powerful Ageing. Wij verwachten als gevolg van demografische ontwikkelingen dat het beroep op de Wmo-voorzieningen gaat toenemen. Mede om deze reden hebben wij bij wijze van pilot geïnvesteerd in een project dat tot doel heeft de fysieke situatie van Wmo-aanvragers zodanig te verbeteren dat zij op de korte en/of lange termijn nog geen voorziening nodig hebben. In de tweede helft van het jaar is daarom een proef gestart voor de doelgroep 60-plussers die moeite hebben met dagelijkse handelingen als traplopen en opstaan uit een stoel. Wij maken hierbij onderscheid tussen een preventieve groep (zij die nog geen beroep doen op een voorziening) en een actieve groep (zij die inmiddels een aanvraag voor een Wmo-voorziening hebben gedaan). Door deze groep inwoners een gerichte training aan te bieden willen wij voorkomen dat ze extra Wmo-voorzieningen nodig hebben. De belangstelling was zo groot, dat het aantal beschikbare plekken binnen een dag is verruimd van 50 naar 75 deelnemers. Wij verwachten met deze investering op de langere termijn een besparing op de kosten te realiseren. De ervaring bij andere gemeenten wijst uit dat 60% doorgaat met de interventie en als gevolg daarvan geen voorziening (meer) nodig heeft of pas op een later moment.

Kwetsbare inwoners

Onze inspanningen richten wij al steeds meer op preventie, het voorkomen van terugval en op ondersteuning van naasten, burens. Mede als gevolg van de inspanningen die nodig waren voor de invoering van de Wet verplichte GGZ (WvGGZ) lukte het niet om in 2019 het aangekondigde plan van aanpak af te ronden. Dit doen wij nu in 2020. In de halfjaarrapportage gaven wij aan dat we in het plan van aanpak in zullen gaan op de sluitende aanpak beschermd wonen en maatschappelijke opvang met ingang van 2022, de aanpak voor personen met onbegrepen (verward) gedrag en de WvGGZ.

Intergenerationele armoede

De pilot "intergenerationele armoedeoverdracht" is op 1 november 2019 gestart, voor een periode van drie jaar. Eind 2019 waren er drie gezinnen die door de gezinscoaches van MWC intensief worden begeleid, dit zullen er in 2020 vijf zijn. De pilot vormt onderdeel van de regiodeal Zuid en Oost Drenthe, de gemeente Emmen is gelijktijdig met een eigen pilot gestart. De werkers in

Emmen en Coevorden wisselen onderling ervaringen uit, om zo te komen tot de meest optimale aanpak.

Algemene voorzieningen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Meer inwoners met een ondersteuningsvraag maken gebruik van voorzieningen voor zorg en ondersteuning, waar zij zonder verwijzing naar toe kunnen. De inwoners en de professionals kennen het aanbod van deze lichte vormen ondersteuning. Deze ondersteuning is gericht op het stimuleren en bevorderen van de zelfredzaamheid van onze inwoners. Het aantal inwoners dat vrijwilligerswerk doet of op een andere manier maatschappelijk nuttig werk verricht is gestegen ten opzichte van 2019."

Wat hebben wij gedaan?

Vrijwilligers

De dorpscoöperatie Nei Naoberschap uit Gees heeft in 2019 gemeentelijke subsidie ontvangen om haar kennis en ervaring als dorpscoöperatie te kunnen borgen en te kunnen delen met andere geïnteresseerden. Er is in samenwerking met ons een boekje ontwikkeld waarin adviezen en tips zijn opgenomen.

Samen met het steunpunt vrijwilligerswerk van het Maatschappelijk Welzijn Coevorden blijven wij de ontwikkelingen volgen als het gaat over toekomstbestendige vrijwillige inzet. Zo is onder andere de training 'Meer vrijwilligers in minder tijd', van het Steunpunt Vrijwilligerswerk en Sport Drenthe, gevolgd door zeven verenigingen. Ook is de training Welzijnscoach ontwikkeld. Hierbij worden vrijwilligers opgeleid zodat zij mensen kunnen begeleiden naar zelfredzaamheid.

Aanbod (lichte) ondersteuning en zorg

Onze gesprekken met samenwerkingspartners over de inrichting van een website met daarop de voorzieningen waar inwoners gebruik van kunnen maken als zij een bepaalde (ondersteunings-) vraag hebben, hebben geleid tot een heroverweging. Wij hebben besloten om aan te sluiten bij het initiatief dat is opgestart door Icare en De Nieuwe Zorg Thuis rond informele zorgvragen. De ervaring is dat de informele- en professionele zorg beter op elkaar aan kunnen sluiten. Maatschappelijk Welzijn Coevorden, Treant, Saxenburgh Groep, BEZINN en Tangenborgh zijn eveneens betrokken. Er is in samenwerking met deze partijen in 2019 een projectvoorstel gemaakt, waarbij de verbinding met het steunpunt Vrijwilligerswerk een belangrijk rol speelt.

Individuele voorzieningen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Voor elke inwoner is duidelijk dat zorg op maat voor iedere inwoner iets anders betekent. Soms kunnen ondersteuningsvragen op elkaar lijken, terwijl de zorg die geboden wordt sterk verschilt. Het uitgangspunt is dat zorg wordt geboden, die nodig is.

Nabijheid van het gezin is het uitgangspunt voor de zorg en ondersteuning aan kinderen en jongeren. Wij durven daarbij risico's te nemen vanuit het belang van het kind.

Wij bieden vroegtijdig, laagdrempelig en op maat ondersteuning aan mensen met schulden en mensen die moeite hebben met het omgaan met geld. Hierdoor bereiken wij inwoners vroegtijdig om grotere problemen te voorkomen en voorkomen wij voortijdige uitval.

Wij kennen de verschillende (lokale en landelijke) regelingen en fondsen voor minima en organiseren een duidelijke toegang voor onze inwoners. Minima zijn via woningbouwcorporaties en intermediairs op de hoogte van de mogelijkheden voor financiële ondersteuning. Zij krijgen steeds meer keuze in de wijze waarop de ondersteuning er uit ziet. Kinderen in minimagezinnen hebben onze bijzondere aandacht. Voor minima met hoge zorgkosten is minimaal één collectieve ziektekostenverzekering beschikbaar. Waar nodig bieden wij aanvullend maatwerk.

Er is een daling zichtbaar in de kosten van individuele voorzieningen ten opzichte van preventie en algemene voorzieningen."

Wat hebben wij gedaan?

Jeugdhulp

De nieuwe inkoop jeugdhulp Zuid-Drenthe is in 2019 gestart. Vanaf 1 januari 2020 zijn er nieuwe contracten voor 8 jaar afgesloten waarbij een kostprijsonderzoek de basis vormt van de

vastgestelde tarieven. Lichtere vormen van jeugdhulp zijn door middel van een Open House constructie bij ruim 100 zorgaanbieders ingekocht. Met de 9 grotere organisaties zijn afspraken gemaakt over de tarieven, begrenzing van de omzet en een transformatiebudget.

In 2019 hebben we met en vanuit de professionals van MWC, GGD Drenthe en Icare jgz, de samenwerkingsvisie jeugd vertaald naar een steviger inzet voor het voorveld jeugd. In mei 2019 is de pilot Praktijkondersteuner Jeugd (POH-er) geëvalueerd. De evaluatie laat de meerwaarde zien. De POH-er is een structurele functie geworden bij alle huisartsenpraktijken in de gemeente Coevorden.

Wmo

Binnen de Wmo waren wij genoodzaakt om het abonnementstarief toe te passen op de algemene schoonmaakhulp, omdat dit geen algemene maar een maatwerkvoorziening is. De algemene schoonmaakhulp is net als huishoudelijke hulp een maatwerkvoorziening, waarop het abonnementstarief van toepassing is. Deze aanpassing had grote financiële gevolgen. Om een ombuiging in de vraag naar Wmo-voorzieningen te realiseren is een proef met een beweegprogramma gestart voor 75 inwoners van 60 jaar en ouder. Dit betekent in eerste instantie een forse financiële investering, waarvan wij verwachten dat deze investering zich terug verdient en er voor zorgt dat inwoners op latere leeftijd een beroep doen op de Wmo. Onder *Preventie en Ouderen* wordt hierop een nadere toelichting gegeven.

Minimabeleid

In 2019 hadden wij een aantal speerpunten voor het minimabeleid. Een daarvan betrof het starten van een pilot waarin een aantal gezinnen intensief wordt begeleid om beter inzicht te krijgen in de problematiek van families die al vele generaties in armoede leven. De pilot "intergenerationele armoedeoverdracht" is in 2019 van start gegaan en staat nader beschreven bij het onderdeel *Preventie*

Sinds 2018 kent onze gemeente een kindpakket. De reacties van inwoners op het kindpakket zijn (zeer) positief. Wel bleek uit een gesprek met jongeren dat de wensen van kinderen tot 12 jaar en die van boven 12 jaar verschillen. Met behulp van een webwinkel kunnen wij straks aan deze verschillen tegemoet komen. Er zijn 630 zomerpakketten en 655 winterpakketten verstuurd. De aanbesteding van een gezamenlijke webwinkel in BOCE-verband kent een langere voorbereidingstijd dan in 2019 werd verwacht. Aan de specifieke eisen die wij aan onze Doe-Mee-webwinkel stellen is in het programma van eisen tegemoet gekomen. De aanbesteding loopt inmiddels. Ook in 2019 boden wij onze inwoners collectieve zorgverzekeringen (gemeentepolis) bij twee zorgverzekeraars. Het Centraal Planbureau concludeerde in augustus 2019 "sinds de decentralisaties in het sociaal domein is de gemeentepolis een logisch instrument voor een breder doel". De gemeentepolis blijft ook voor ons een belangrijk instrument om inwoners met hoge zorgkosten en een laag inkomen tegemoet te komen. In Coevorden stabiliseerde in 2019, na een daling de afgelopen jaren, het aantal polishouders. De keuze voor twee verzekeraars maakte dat inwoners meer keuze hadden en een bij hen passende polis konden kiezen. Met de introductie van de VoorzieningenWijzer in het najaar hebben wij er een instrument bij, waarmee we in gesprek kunnen met inwoners over de best bij hen passende zorgverzekering. In het najaar van 2019 hebben wij in samenwerking met Maatschappelijk Welzijn Coevorden en het Rudi Zwolsfonds één toegang voor regelingen en fondsen voor kinderen uit minima-gezinnen gerealiseerd. De (financiële) ondersteuning die er voor de kinderen is, wordt zo optimaal gebruikt. Deze toegang is via de gemeentelijke website te bereiken. Er wordt gevolgd in hoeverre de mogelijkheden voldoende benut worden.

Schuldhelpverlening

In het 2^e kwartaal van 2019 zijn we gestart met de pilot Toegang Schuldhelpverlening. De oude werkwijze paste niet meer bij hoe wij willen werken. Aandacht voor schulden, aandacht voor gedrag en houding van de cliënt en uitgaan van wat de cliënt het belangrijkste vindt, zijn een aantal kenmerken van de nieuwe werkwijze. De samenhang in de aanpak en het creëren van rust is erg belangrijk. Het backofficesysteem is vervangen door een vernieuwde versie. Daarnaast is het aanmeldproces geoptimaliseerd en zijn er een aantal trajecten aangepast. De frontoffice medewerkers met de specialisatie schuldhelpverlening hebben een breder takenpakket gekregen om de cliënt zo goed mogelijk te helpen. Tussentijds hebben er een aantal evaluaties plaatsgevonden. We merken aan de cliënten en ook aan de hulpverleners dat zij onze nieuwe werkwijze prettig vinden. Of het uiteindelijk ook processen versnelt is nog onduidelijk. Dit heeft met name te maken met de motivatie van de cliënten nadat ze een beschikking hebben ontvangen. Dit blijven we evalueren.

Participatie

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Zo veel mogelijk inwoners kunnen zelfstandig in hun bestaan voorzien. Wij vinden het belangrijk dat er voldoende werk is voor onze inwoners en dat de er voldoende geschikte werknemers zijn voor de sectoren in ons gebied. De uitdaging blijft ook de komende periode om mensen met een kwetsbare arbeidsmarktpositie te matchen met de vraag van het reguliere bedrijfsleven of op weg te helpen om als zelfstandige aan de slag te gaan.

De maatschappelijke betrokkenheid bij de eigen leefomgeving is vergroot. Dit is zichtbaar doordat het aantal inwoners dat vrijwilligerswerk doet of op een andere manier maatschappelijk nuttig werk verricht stijgt. Hierbij hebben wij specifieke aandacht voor inwoners met een bijstandsuitkering."

Wat hebben wij gedaan?

Jongeren

In 2019 hebben wij opnieuw gekeken naar de mogelijkheden voor werk of scholing voor jongeren met een bijstandsuitkering. De jongeren met een scholingsplicht zijn naar onderwijs begeleid, mits dit passend, haalbaar en toereikend was. Ook is er continu ingezet op de begeleiding van jongeren richting werk. Het aantal jongeren dat nog afhankelijk is van een bijstandsuitkering is lastiger te bemiddelen richting onderwijs en/of werk. Er is veelal problematiek aanwezig waarop eerst ingezet moet worden. Ook heeft een derde van het totaal aantal jongeren een indicatie Baanafsprakbaan (BAB). Om het terugdringen van het aantal jongeren met een bijstandsuitkering toch te bevorderen blijven wij inzetten op scholing en/of trajecten richting werk. De samenwerking met de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) hebben wij het afgelopen jaar ook geïntensiveerd, met als doel meer verbinding te maken en jongeren sneller op een passend traject te krijgen. Deze nauwe samenwerking zullen wij in 2020 voortzetten.

Arbeidsmatige voorzieningen

Het moet voor mensen makkelijker worden om de overstap te maken van dagbesteding naar een Baanafsprakbaan, Beschut Werk of een reguliere baan, maar ook weer terug te kunnen naar hun dagbestedingsplek wanneer werken nog niet gaat. Onder de noemer 'Simpel Switchen in de participatieketen' is in 2019 inzichtelijk gemaakt met welke thema's de gemeente aan de slag moet om dit mogelijk te maken. In 2020 wordt gekeken op welke manier en in welke mate dit mogelijk is.

Integratie

Het afgelopen jaar zijn wij blijven inzetten op de integratie en participatie van vergunninghouders. In totaal hebben 38 vergunninghouders een (parttime) baan gevonden en zijn 5 vergunninghouders gestart met een opleiding. Daarnaast zijn de voorbereidingen op de nieuwe wet inburgering volop gaande. In 2019 zijn er verschillende overleggen op verschillende niveaus (lokaal, BOCE verband, AMRD verband) gevoerd op de onderdelen in de nieuwe wet. Ook zijn wij op sommige onderdelen al gestart met het experimenteren (pilot duale trajecten). Verder zijn er overleggen geweest over een nauwere samenwerking met het AZC Zweeloo en dit heeft uitgemond in een pilot die in 2020 van start gaat. In de pilot staat centraal dat vergunninghouders met arbeidspotentie op het AZC Zweeloo gekoppeld gaan worden aan onze gemeente, zodat wij nog meer regie kunnen gaan voeren vanaf het moment van opvang.

In 2019 hebben wij extra middelen ontvangen van het Rijk voor het versterken van het taalniveau van de statushouders. Daar hebben wij een goede start mee gemaakt door van start te gaan met de pilot duale trajecten, waarbij de inburgering wordt gecombineerd met participatie (werk). Hierbij gaat het ook om taalondersteuning; in combinatie met informatie over hoe het werkt op de werkvloer, normen en waarden, vaktaal. Ook zal de komende tijd -los van deze pilot- extra taalondersteuning worden ingezet voor statushouders bij andere werkgevers, door middel van de inzet van jobcoaching.

Laaggeletterdheid

Onze ambitie om 124 laaggeletterden te bereiken met een passend taaltraject hebben we niet gehaald. In totaal zijn 92 mensen bereikt. Wel zien wel dat we in 2019 meer inwoners hebben bereikt met een passend taaltraject dan in voorgaande jaren. Het aantal deelnemers aan een taaltraject bij het Taalpunt is in de loop van het jaar fors toegenomen tot 49 eind 2019. Ook het aantal cursisten bij het Drenthe College is gestegen. In 2019 hebben 43 laagtaalkundige inwoners een traject bij het Drenthe College gevolgd. Naast het aanbod is er ook extra ingezet op geven van richtbaarheid aan het onderwerp. Er zijn twee nieuwsbrieven verspreid, met regelmaat zijn er berichten gerelateerd aan laaggeletterdheid gepost op social media en in de Week van de Alfabetisering hebben we twee grote bijeenkomsten georganiseerd. Eén voor professionals uit het voor- en vroegschoolse veld in onze gemeente en één voor de provinciale bondgenoten. Ook is er actief ingezet op het werven van nieuwe taalvrijwilligers. Succesvol, want eind 2019 waren er 37

taalvrijwilligers. Deze stijgende lijn hopen we dit jaar voort te zetten. Verder zijn wij trots op het team Juf Wilhelmina van de Wilhelminaschool in Coevorden, dat in de categorie 'Begeleiders' winnaar is geworden van de Taalhelden-verkiezing.

Inkomen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Minder inwoners hoeven een beroep te doen op een bijstandsuitkering.

Uitgangspunt is dat de uitgaven voor uitkering zo veel mogelijk binnen het beschikbare budget worden opgevangen en dat wij de eventuele tekorten zo klein mogelijk houden."

Wat hebben wij gedaan?

Zelfstandig ondernemerschap

In 2019 is de wet Bbz (Besluit bijstand zelfstandigen) op een aantal onderdelen gewijzigd. Het gaat dan met name een vernieuwing van de financieringssystematiek en verdere uniformering van de Bbz met de uitgangspunten van de Participatiewet. Wij gaan hiervoor nieuwe beleidsregels en een nieuwe overeenkomst met Menso opstellen. De voorbereidingen hiervoor zijn getroffen in 2019, in 2020 krijgt dit zijn beslag.

Eigen Risico

In navolging van 2018 zien wij in 2019 het aantal uitkeringen verder dalen. In januari 2019 was er voor het Inkomensdeel in totaliteit sprake van ongeveer 740 uitkeringen. Eind december was dit aantal gedaald naar ongeveer 700. Dat er minder uitkeringen worden verstrekt betekent ook iets voor de kosten. Waar we voorgaande jaren nog een tekort hadden op het BUIG-budget en als gevolg hiervan een eigen risico hadden is er dit jaar sprake van een overschot hoeven we het begrote eigen risico niet aan te spreken. Hierdoor is sprake van een positief financieel effect op het Inkomensdeel.

Beschut werk en baanafspraken

Er zijn eind september 2019 995 afspraakbanen in de arbeidsmarktregio gerealiseerd. Dat zijn er 310 meer dan het streefcijfer voor eind 2019 (685). Eind 2019 betaalden wij als gemeente voor 30 afspraakbanen een loonkostensubsidie aan werkgevers. Gedurende het jaar is er ook sprake van in- en uitstroom. Daardoor is het aantal unieke personen dat werkzaam was op een afspraakbaan in 2019 hoger dan de 30 aan het einde van 2019.

In 2019 hebben wij samen met de EMCO het traject Ik & Co ontwikkeld. Ik & Co is een leer-/ontwikkeltraject. De start was in september. Klanten met een (potentiële) indicatie BAB volgen een groepstraject om inzicht in de eigen kwaliteiten en capaciteiten te krijgen. Gelijktijdig hebben ze een werk-/leerplek op een afdeling van de EMCO die ook de begeleiding op de werkplek biedt. Het doel is dat het de klant aan het einde van het traject een beter beeld heeft van zijn eigen mogelijkheden op de arbeidsmarkt en dat bij ons goed bekend is welke ondersteuningsbehoefte deze klant heeft. Het traject is in februari 2020 afgerond en wordt geëvalueerd.

In 2019 is er voor 11 mensen een beschut werkplek gerealiseerd, in totaal 324 uur. De doelstelling was 11 plekken van in totaal 341 uur. Het verschil is 17 uur. Dit is te verklaren: er zou een 12^e persoon starten, maar als gevolg van complexe problematiek van deze kwetsbare persoon heeft dit helaas in 2019 nog niet geresulteerd in een daadwerkelijk arbeidscontract.

Verordeningen en beleidsregels

Wij hebben in 2019 de verordeningen en beleidsregels voortvloeiende uit de Participatiewet geëvalueerd. Er zijn verschillende evaluatiemomenten geweest, niet alleen intern maar ook in BOCE-verband. Ook op AMRD niveau zijn de gezamenlijke regelingen geëvalueerd. Geconcludeerd kan worden dat niet alle regelgeving actueel is. De voorbereiding van de wijziging van bepaalde verordeningen en beleidsregels is reeds in gang gezet. Hierbij gaat het onder andere om de Verordening Individuele studietoelage en de Beleidsregels Bbz. De nog te actualiseren verordeningen en beleidsregels zullen in 2020 op proces worden gezet en worden voorgelegd ter besluitvorming.

Gezondheidszorg

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Bij het voorkomen van problemen is sport en bewegen belangrijk. De ambitie is dat wij een bloeiend verenigingsleven hebben en mensen in beweging willen brengen door:

- *Voor iedereen belangrijke voorzieningen beschikbaar laten blijven/maken, of het nu gaat om zorg, sport of kunst en cultuur;*
- *Het stimuleren van een gezonde leefstijl door sport (en cultuur), ontmoeting, gezondheid & preventie, participatie en weerbaarheid te ondersteunen en te faciliteren;*
- *Met behulp van sport gezondheidsachterstanden aan te pakken;*
- *Meer aandacht voor sport en bewegen voor de doelgroep van inwoners met een lichamelijke of verstandelijke beperking;*
- *Invulling geven aan regionale mogelijkheden om deelname aan sport, cultuur en gezondheid te promoten of mogelijk te maken."*

Wat hebben wij gedaan?

Project 'Aan de slag met preventie'

In Drenthe kampen inwoners, meer dan gemiddeld in Nederland, met gezondheidsrisico's en – problemen. Drenten roken meer, drinken vaker alcohol en hebben meer last van overgewicht. Bovendien zijn er grote gezondheidsverschillen en is er sprake van vergrijzing. De Drentse gemeenten zijn daarom gestart om stevig in te zetten op een integrale aanpak van preventie gericht op de gezondheid van hun inwoners. Binnen onze gemeente is dit project opgepakt in het Vitaliteitsnetwerk. Dat is onderdeel van de stichting Gezond Coevorden. Het Vitaliteitsnetwerk bestaat uit deelnemers van de GGD, Sport Drenthe, Icare, MWC, een diëtiste, een gepensioneerd fysiotherapeut, POH Jeugd, huisarts en beleidsmedewerkers van de gemeente. Vanuit het Vitaliteitsnetwerk is de werkgroep 'Samenspel' gevormd om een vervolg te geven aan het rapport van Tgo/Social Envoy, 'Samenspel'. We zijn in 2019 gestart in de wijken Poppenhare en Lootuinen en de woonkern Dalen. In de wijken Poppenhare en Lootuinen is de aanpak die in het onderzoek door Tgo/Social Envoy is toegepast, gecontinueerd. Het opbouwwerk heeft een aantal één-op-één gesprekken gevoerd met met individuele inwoners, groepen inwoners, de supermarkt, cafetaria, en een sportschool. Inmiddels is een plan van aanpak opgesteld voor de 'jonge moeder groep' en de jeugd. In Dalen hebben we een aantal dialoogtafels georganiseerd in samenwerking met Dorpsbelangen Dalen, waarbij de bestaande werkgroepen in Dalen, professionals, zorgaanbieders, vrijwilligers, de ouderenbond en de bibliotheek zijn aangehaakt. Inmiddels zijn er door de deelnemers drie thema's gekozen waarmee de werkgroepen aan de slag gaan: 'eenzaamheid', 'langer thuis blijven wonen' en 'vergroten sociale betrokkenheid'. De volgende stap is om (elementen uit) effectieve interventies/activiteiten in te gaan zetten.

Vanuit het Vitaliteitsnetwerk is in 2019 ook de adviescommissie Initiatieven Gezond in Coevorden ontstaan. De adviescommissie buigt zich over de aanvragen die binnen het Stimuleringsprogramma 'Gezond in Coevorden' binnen komen. De commissie geeft advies aan de aanvragers waarbij aandacht is voor een integrale aanpak, duurzame (structurele) activiteiten/interventies en het bereiken van kwetsbare inwoners.

We willen door samenwerking met de diverse betrokken organisaties invulling geven aan Jongeren op Gezond Gewicht (JOGG), het (lokale) sport- en preventieakkoord, het project 'Aan de slag met preventie' en het Stimuleringsprogramma Gezond in Coevorden.

Sport

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Continuering van de afspraken met de buitensportverenigingen. De afspraken zijn in het kader van bezuinigingen in nauw overleg met de buitensportverenigingen tot stand gekomen. Alle verenigingen zijn verantwoordelijk voor het beheer en instandhouding van de accommodatie en iedere vereniging wordt gelijk behandeld."

Wat hebben wij gedaan?

Kwaliteitsimpuls buitensportaccommodaties

Bij de Programmabegroting 2019 zijn middelen toegekend voor een kwalitatieve investering in de buitensportaccommodaties. Samen met de betrokken verenigingen is er voor gekozen om voor de uitwerking van de kwaliteitsimpuls prioriteit te geven aan de velden, veldledverlichting en de toegankelijkheid van de accommodaties. De genoemde onderdelen zijn per vereniging geschouwd en onderzocht. Samen met de verenigingen zijn keuzes gemaakt en is de aanbesteding voor de uitvoering van de werkzaamheden aan de velden en de veldledverlichting door de betreffende

verenigingen in gang gezet. De uitvoering zal in 2020 plaatsvinden. De toegankelijkheid is door het platform gehandicaptenbeleid Coevorden per vereniging onderzocht. De uitwerking daarvan vindt in 2020 plaats, evenals de nadere ontwikkeling (fase 2) van de kwaliteitsimpuls.

Stichting de Swaneburg - gasloos en verduurzaming Drostenhal

De stichting de Swaneburg heeft in 2018 als beheerder van het sportcomplex de Swaneburg een verzoek ingediend voor extra middelen om tot een gasloze exploitatie te komen. Na een door uw raad gevraagde second opinion heeft u op 24 september 2019 besloten om voor het project gasloos een krediet van € 500.000 beschikbaar te stellen. De Provincie Drenthe heeft € 140.000 beschikbaar gesteld. Wij hebben als gemeente € 150.000 beschikbaar gesteld. De kapitaallasten van de netto-investering van € 210.000 wordt middels de exploitatiebijdrage aan de stichting verrekend.

De stichting heeft de verdere uitwerking opgepakt en is de voorbereidende gesprekken voor een aanbesteding gestart. Het project wordt in 2020 afgerond.

Sinds 2017 beheert en exploiteert de stichting de Swaneburg ook sporthal de Drostenhal. De stichting heeft ook voor dit gebouw de verduurzaming opgepakt. De voorbereidingen voor de eerste fase zijn afgerond en de werkzaamheden voor de vervanging van de dakbedekking, in combinatie met extra isoleren en plaatsen van zonnepanelen, zijn gestart en worden begin 2020 afgerond.

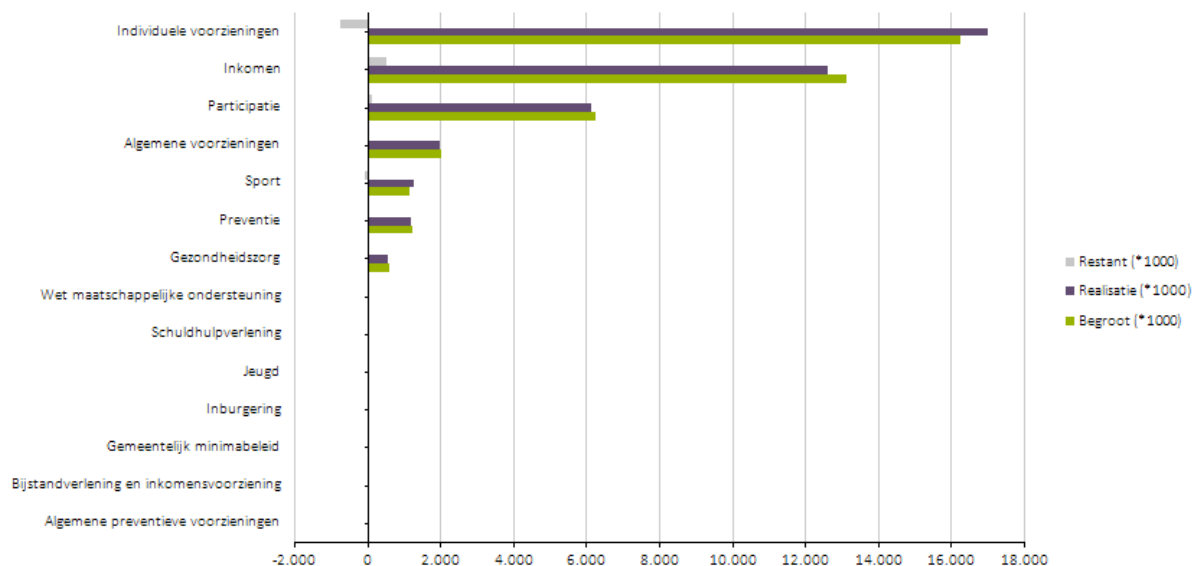
Accommodatiebeleid

In 2019 hebben wij een subsidieregeling Accommodaties in de samenleving vastgesteld. Hiermee lopen wij vooruit op te ontwikkelen accommodatiebeleid en het dient als basis voor investeringen. Eigenaren/beheerders van in de regeling benoemde maatschappelijke accommodaties kunnen voor investeringen in groot onderhoud, renovatie, verbouw en verduurzaming een beroep doen op deze regeling.

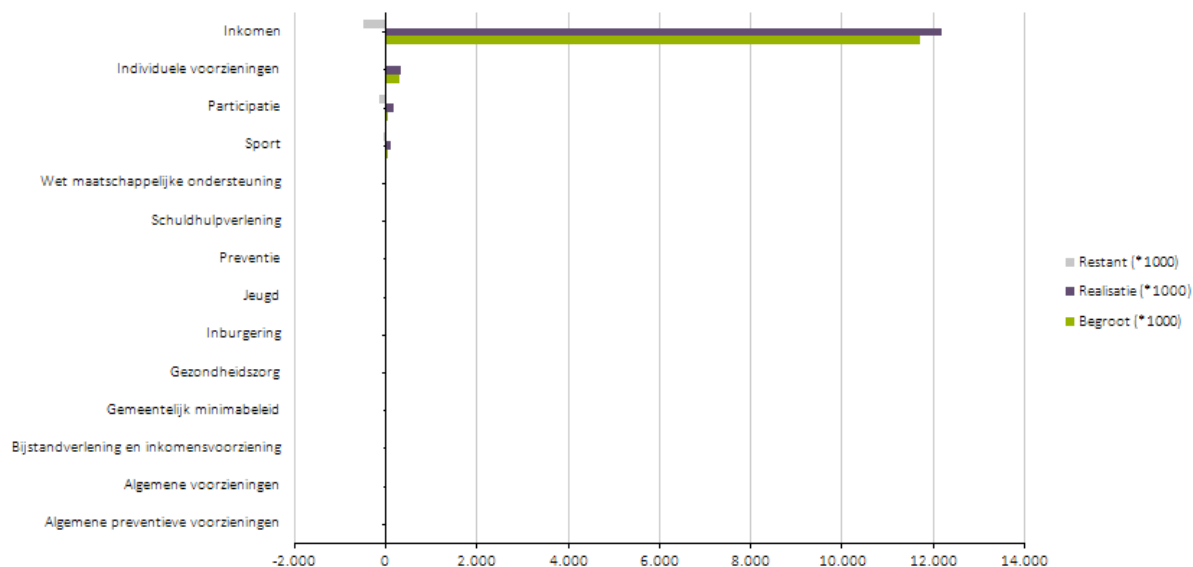
Alle maatschappelijke accommodaties zijn bezocht om de huidige bezetting en toekomstige behoefte in kaart te brengen. Dit zal als uitgangspunt dienen voor nog verder uit te werken accommodatiebeleid.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma werk, jeugd en inkomen			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve- mutaties	Reserve- mutaties	Saldo na reserve- mutaties
Algemene voorzieningen	31	0	31
Gezondheidszorg	46	0	46
Individuele voorzieningen	-740	0	-740
Inkomsten	994	0	994
Participatie	268	0	268
Preventie	56	0	56
Sport	-21	10	-11
Totaal	633	10	643

Individuele voorzieningen, incidenteel/structureel nadeel € 740.000

Jeugdhulp

In navolging van 2018 constateren wij dat de jeugdhulpproblematiek onverminderd complex en intensief is. Per saldo zijn kosten van jeugdhulp in 2019 licht gestegen ten opzichte van 2018. Er is een tekort van ongeveer € 208.000.

Een jaar eerder was er sprake van een fors tekort. Dit tekort doet zich in 2019 niet in die mate voor omdat wij voor de jaren 2019-2021 aanvullende middelen van het Rijk hebben ontvangen om de tekorten te dekken en te werken aan constructieve oplossingen binnen de jeugdhulp.

Wij constateren dat de kosten van de ambulante GGZ en specialistisch verblijf nog steeds stijgen. Ook de kosten voor maatwerkoplossingen zijn gestegen. Daar tegenover staat dat de kosten die verband houden met het bevorderen van zelfredzaamheid een daling laten zien. Dit geldt ook voor de kosten die verband houden met dyslexie.

In 2019 betrof de aanvullende bijdrage van het Rijk € 850.000. Daarnaast hebben wij ongeveer € 70.000 ontvangen voor jeugdhulp aan kinderen in het AZC. Verder hebben wij in 2019 enkele voordelen kunnen inboeken vanwege correcties over het voorgaande jaar. Dit betreft een voordeel van ongeveer € 60.000. Door deze correcties en de aanvullende Rijksmiddelen is het tekort op de jeugdhulp in 2019 beperkt gebleven tot € 208.000.

Wmo

Binnen de Wmo-voorzieningen is sprake van een nadelig resultaat van € 566.000. Dit resultaat wordt veroorzaakt door zowel incidentele effecten alsook een structureel effect. Het nadelige resultaat wordt vrijwel volledig veroorzaakt door een overschrijding op de kosten van de

voorzieningen Hulp bij het Huishouden en Schoonmaakhulp.

Een eerste financieel effect is het gevolg van het schrappen van de eigen bijdrage op onze algemene schoonmaakvoorziening. Voortschrijdend inzicht leidt ertoe dat wij hebben besloten de eigen bijdrage op deze voorziening te laten vervallen. Uw raad is hierover in een brief van 27 augustus 2019 in kennis gesteld. Op grond van nadere toetsing van de criteria die in de wet worden gesteld, concluderen wij dat onze voorziening Algemene schoonmaakhulp vanaf 1 januari 2019 een algemene voorziening is waarop het abonnementstarief van toepassing moet zijn. Dit leidt voor 2019 tot een inkomstenderving van ongeveer € 200.000.

De structurele inkomstenderving proberen we onder andere op te vangen met een beweegprogramma voor ouderen. We proberen het beroep op huishoudelijke ondersteuning hiermee te voorkomen of een paar jaar uit te stellen. Onder *Preventie en Ouderen* wordt hierop een nadere toelichting gegeven. Wij maken onderscheid tussen een preventieve groep en een actieve groep. De investering in de preventieve groep bedraagt circa € 70.000. De investering in de actieve groep bedraagt circa € 75.000. Het eerste bedrag is verantwoord onder de kosten van Preventieve voorzieningen. Het tweede bedrag onder de kosten van Individuele voorzieningen.

Naast de genoemde incidentele overschrijdingen is er ook sprake van een structureel negatief effect. Het gebruik van de genoemde voorzieningen is in 2019 met ruim 7% toegenomen. De zorgkosten zijn hierdoor met ongeveer € 250.000 toegenomen. Deze stijging is mede het gevolg van de invoering van het zogeheten abonnementstarief per 1-1-2019 op maatwerkvoorzieningen. Dit abonnementstarief leidt enerzijds tot lagere inkomsten uit eigen bijdragen en anderzijds tot meer aanvragen voor deze voorzieningen (aanzuigende werking). Wij constateren dat de compensatie die wij in 2019 van het Rijk hiervoor hebben ontvangen, niet toereikend is om beide effecten tezamen op te vangen.

Overige verschillen

Wij zien dat de kosten voor bijzondere bijstand in 2019 opnieuw zijn gedaald. Verder zijn er enkele kleinere voordelen de kosten van de Doe-mee-pas en de kosten voor schulphulpverlening.

Eigen bijdrage

Op basis van de overzichten van het CAK kunnen wij de aantallen personen, soort en omvang van de zorgverlening beoordelen met onze eigen Wmo-administratie. Door het ontbreken van inkomensgegevens op deze overzichten, is de informatie over de eigen bijdrage ontoereikend om de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. De Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de commissie BBV zegt hierover het volgende: door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dat betekent dat door de gemeenten geen zekerheden over omvang en hoogte van de eigen bijdragen kan worden verkregen als gevolg van het niet kunnen vaststellen van de juistheid op persoonsniveau, zoals hiervoor is toegelicht.

Inkomen, incidenteel voordeel € 994.000

Uitkeringverstrekking, voordeel € 902.000

Voorheen hanteerden wij de werkwijze dat wij de rijksbijdrage die wij ontvangen voor het verstrekken van uitkeringen inclusief een marge afdekken in de begroting. De marge was 10% bovenop de rijksbijdrage. Deze 10% was het eigen risico dat wij lopen als er meer uitkeringen worden verstrekt. Wij zagen in 2019 dat het aantal uitkeringen daalde. In de Halfjaarrapportage hebben wij een deel van het eigen risico vrij laten vallen. We hebben nog 2,5% afgedekt. Bij de definitieve cijfers over 2019 zien we dat er nogmaals sprake is van een voordeel. De rijksbijdrage is € 300.000 hoger dan bij de halfjaarrapportage bekend was. Ook zijn de inkomsten uit terugvordering en verhaal hoger dan verwacht, namelijk € 158.000. De totale kosten voor de uitkeringen (Wwb, Ioaw, Ioaz en Bbz) vallen € 580.000 lager uit.

In de Programmabegroting 2020 hebben wij de incidentele bijstelling die we bij de Halfjaarrapportage hebben doorgevoerd, structureel verwerkt. Het voordeel in de jaarrekening betreft voor een deel de hogere rijksbijdrage. Omdat het Rijk de bijdrage aanpast aan het aantal verstrekte uitkeringen, verwachten wij dat dit voordeel incidenteel is.

Uitvoeringskosten gemeente Emmen, voordeel € 92.000

Gemeente Emmen voert voor ons een deel van de gemeentelijke taken voor de Wwb, Bbz, Ioaw en Ioaz uit. De kosten voor deze uitvoering worden berekend op basis van onder andere het aantal behandelde aanvragen. Omdat dit aantal lager is dan verwacht, liggen de uitvoeringskosten ook lager.

Participatie, incidenteel voordeel € 268.000

Dit voordeel wordt voor het grootste gedeelte veroorzaakt door een beter resultaat bij Sociale Werkvoorziening Emco. Ten opzichte van de bijgestelde Emco-begroting is het resultaat € 1.512.000 beter. Dit leidt voor ons ten opzichte van de begroting tot een voordeel van ongeveer € 238.000. Naast het voordelige resultaat op de Emco is er nog sprake van enkele kleine verschillen op de onderdelen re-integratie en inburgering. Deze verschillen leiden in totaliteit tot een voordeel van € 268.000.

Preventie, incidenteel voordeel € 56.000

In 2019 hebben wij de subsidie voor Icare Jeugdgezondheidszorg (0-4 jarigen) voor het jaar 2017 en 2018 definitief vastgesteld. In beide jaren zijn er minder kinderen geboren dan verwacht. Daarnaast is er in beide jaren minder uren besteed aan de uitvoering van het project Home Start. In totaliteit heeft dit geleid tot een terugvordering van ongeveer € 77.000. Daarnaast zijn de kosten voor de subsidie van 2019 iets lager dan begroot. Naast het genoemde voordeel is er sprake van enkele kleine voordelige verschillen op de kosten van incidentele preventie, de jeugdgezondheidszorg voor de groep 4-18 jaar en preventieve logopedie. In totaliteit is hierdoor sprake van een voordeel van € 126.000.

Zoals onder de toelichting op de Individuele voorzieningen reeds is gemeld, hebben wij een bedrag van ongeveer € 70.000 voor de pilot Powerfull Ageing verantwoord onder de kosten van Preventieve voorzieningen. Per saldo is hierdoor op de Preventieve voorzieningen sprake van een voordeel van € 56.000.

Programma 3 | Ruimte en leefomgeving

Bestuurlijke samenvatting

Vastgoed

Het afstoten van niet kernbezit hebben wij in 2019 voortgezet. Voor zover het schoolgebouwen betreft hebben wij samen met de plaatselijke belangen gezocht naar passende invulling van de betreffende gebouwen. De uitgevoerde nulmeting in het kader van duurzaamheid zal worden betrokken bij de samenstelling van de nieuwe meerjarenonderhoudsbegroting.

Bogas-gebied Coevorden

In het voormalig Bogas-gebied zijn ontwikkelaars inmiddels begonnen met de ontwikkeling van de bouwplannen. Hierbij is de opgave om de fundaties van de Bentheimerpoort in te passen in de nog te realiseren bouwplannen.

Mobiliteit

Het mobiliteitsplan is in uitvoering. In Wachtum is de reconstructie voor het vervangen van het riool afgerond, hierbij is een nieuwe weginrichting toegepast.

Duurzaamheid

De duurzaamheidsvisie is eind 2019 door uw raad vastgesteld en vormt de basis om invulling te gaan geven aan onze ambities.

Omgevingswet

De voorbereidingen van onderdelen die voortvloeien uit de Omgevingswet, zijn weggezet in verschillende projecten die in 2020 verder uitgewerkt worden. Hiermee liggen we op schema om de dienstverlening te laten aansluiten bij de invoering van de wet in 2021.

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)

Wij hebben in het najaar een besluit genomen omtrent het beleidsplan VTH 2019 - 2023 en het ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Hiermee is het beleid weer actueel en voldoen wij aan de gestelde provinciale eisen met betrekking tot VTH.

Vastgoed

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Ons kernbezit willen wij optimaal en effectief inzetten als middel om (maatschappelijke) doelen te realiseren. De uitvoeringsagenda van de Vastgoedvisie (2016) geeft aan waar de komende periode uitvoering aan wordt gegeven. Vooruitlopend op de uitvoeringsagenda duurzaamheid hebben wij aandacht voor het (verder) verduurzamen van ons vastgoed. Een aantal gebouwen uit de portefeuille "af te stoten" bezit zijn gesloopt. De komende periode zal gekeken worden hoe de herinvulling van deze locaties eruit moet komen te zien."

Wat hebben wij gedaan?

Kernbezit

In 2019 is het noodzakelijke onderhoud aan het gemeentelijk kernbezit uitgevoerd. Daarnaast is er een onderzoek opgestart naar verduurzamingsmogelijkheden. Daardoor zijn een aantal grotere onderhoudswerkzaamheden uitgesteld. Het voormalig pand waarin ABN AMRO was gevestigd (Kasteel 5) hebben wij als vergaderlocatie, genaamd Hofspot, in gebruik genomen. Voor de schoonmaakwerkzaamheden voor de sportlocaties en de gemeentelijke (kantoor)locaties is in 2019 een Europese Aanbesteding opgestart. In 2019 is besloten om de MFA Ravelijn Verbindt aan de Linthorst Homanlaan in Coevorden structureel in gebruik te houden. Het pand is opgenomen als gemeentelijk kernbezit.

Niet Kernbezit

Het afstoten van niet kernbezit, zoals opgenomen in de Vastgoedvisie, is in 2019 voortgezet. In 2019 zijn de volgende locaties verkocht en/of geleverd:

- Voormalige kinderopvanglocatie aan de Noordwijk 4-6 in Dalen
- Aantal woonwagenstandplaatsen Cornelie Huygensstraat in Coevorden
- De voormalige Rehobothschool in Gees

De voormalige bibliotheek in Oosterhesselen aan de Burg, de Kockstraat gaat verkocht worden. Deze bibliotheek is verhuisd naar het Esdal College in Oosterhesselen. De laatste woning die nog in ons bezit is aan de Thyakkerstraat 22 in Dalen gaat verkocht worden. Voor het overige niet-kernbezit zijn de voorbereidingen voor verkoop getroffen. De voormalige inkorflocatie van de duivenvereniging aan de Dalerveensestraat 30a in Dalen en twee schuilschuurtjes nabij de Europaweg 4 in Coevorden zijn in 2019 gesloopt. Daarnaast is de sloop van de voormalige Mijndert van der Thijnschool en de voormalige locatie voor de postduivenvereniging aan de Prinses Julianalaan in Coevorden voorbereid en inmiddels in uitvoering. De verkoopopbrengsten van circa € 532.000 zijn toegevoegd aan de bestemmingsreserve Vastgoed.

Ruimtelijke ontwikkeling

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Binnen het product Ruimtelijke ontwikkeling bevinden zich diverse onderwerpen. De belangrijkste onderwerpen lichten wij toe."

Wat hebben wij gedaan?

Wij informeren u achtereenvolgens over de realisatie van onze doelen ten aanzien van windmolens, molens, de actualisatie van bestemmingsplannen en de Omgevingswet.

Windmolens

Nadat in 2018 de bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen voor de windparken Weijerswold en De Hulteweg onherroepelijk werden, is in 2019 de bouw van twee molens aan De Hulteweg afgerond. De bouw van de overige molens (4 Weijerswold en 1 De Hulteweg) zal in de loop van 2020 worden gestart.

Molens

In 2018 is met de Stichting Het Drentse Landschap overeengekomen de zeven gemeentelijke molens gefaseerd aan haar over te dragen. Om toekomstig onderhoud te dekken voorziet de overeenkomst in een bruidsschat van € 1.500.000. Deze is in 2018 uitbetaald, gelijktijdig met de overdracht van de eerste molens, de Jantina Hellingmolen in Aalden en de Bente in Dalen. Op 13 december 2019 zijn er drie molens overgedragen, namelijk De Arend in Coevorden, de Albertdina in Noord-Sleen en De Hoop in Wachtum. In december 2020 volgen de laatste molens, namelijk de Jan Pol in Dalen en De Hoop in Sleen. Hiermee is de overdracht afgerond.

Actualisatie bestemmingsplannen

Als laatste in de actualisatieronde is in 2019 gestart met de actualisatie van de bestemmingsplannen van de kernen. De vigerende bestemmingsplannen van alle kernen worden gevat in één nieuw bestemmingsplan. De vaststelling van het plan wordt verwacht medio 2020.

Omgevingswet

Voor een goede invoering van de Omgevingswet moet op meerdere sporen actie ondernomen worden. In 2019 is voor elk van deze sporen een start gemaakt. Wat onze nieuwe beleidsproducten betreft is begin 2019 vastgesteld dat het in BOCE-verband gezamenlijk opstellen van een Omgevingsvisie onvoldoende meerwaarde heeft. Vanaf dat moment is gestart met een traject om tot een gemeentelijke Omgevingsvisie te komen. De eerste stap op weg daarnaar toe is het opstellen van een hoofdlijndocument. Deze wordt begin 2020 ter vaststelling aangeboden. Onderdeel hiervan is een inventarisatie en analyse van al het bestaande gemeentelijke beleid en regelgeving voor de fysieke leefomgeving. In 2019 is tevens een plan van aanpak opgesteld om aan de slag te gaan met een pilot voor het Omgevingsplan Binnenstad.

Om onze werkprocessen en ICT ondersteuning tijdig op orde te brengen is 2019 benut om in beeld te brengen welke wensen en eisen uit de nieuwe wet voortvloeien. Tegelijkertijd is in het OmgevingsPlatform Drenthe (OPD) verkend in welke mate we hierin op Drents niveau kunnen samenwerken. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het ontwerp en implementatie van de nieuwe werkprocessen in 2020. De Omgevingswet vraagt ook een ontwikkeling van organisatie en medewerkers. Deze sluit aan op de organisatiebrede aanpak van de organisatieontwikkeling maar vraagt ook om specifieke kennis en vaardigheden. In 2019 is een aanpak opgesteld om hiermee

aan de slag te gaan. Dit moet in de loop van 2020 leiden tot een aanbod van trainingen en bijeenkomsten.

Wonen en leefomgeving

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"In de woonvisie hebben we aangegeven dat wij een gemeente willen zijn waar het goed wonen is en dat wij dit graag willen behouden. Wij willen een woningmarkt waarin de vraag naar woningen meer in evenwicht is met het aanbod. Daarnaast willen wij de aantrekkelijkheid van ons woon- en leefklimaat versterken. Daarom geven wij verder uitvoering aan het ingezette beleid. Vanuit de woonvisie hebben wij prestatieafspraken met de corporaties over de huursector gemaakt. Hierin zetten wij vooral in op de betaalbaarheid, de energietransitie en de transformatie van sociale huurwoningen."

Wat hebben wij gedaan?

Deprogrammeren woningbouwcapaciteit

In het ontwerpbestemmingsplan kernen hebben we bestaande woningbouwcapaciteit geschrapt. Daarnaast zijn we in gesprek gegaan met diverse private ontwikkelaars om woningbouwplannen te reduceren.

Herstructureringsfonds

In 2019 hebben we reeds aangegeven dat we in 2020 nadere spelregels voor deze regeling gaan uitwerken.

Prestatieafspraken woningcorporaties

Afgelopen jaar hebben we samen met de corporaties een activiteitenoverzicht voor 2020 uitgewerkt. Afspraken die hierin zijn opgenomen gaan over: samenwerking binnen het sociaal domein, betrokkenheid van partijen bij duurzaamheid en energietransitie, nadere afspraken over vrijkomende verdunningslocaties, nadere analyses inzake leefbaarheid in Tuindorp en Schoonoord en een gezamenlijke inzet op de bewustwording rondom het langer thuis wonen van bewoners.

Regiodeal

We hebben in het afgelopen jaar de Regiodeal Zuid en Oost Drenthe met het Rijk kunnen sluiten. De eerste tranche van verschillende projecten is gehonoreerd en de benodigde middelen zijn vrijgemaakt. Binnen het eerste uitvoeringsprogramma zijn 24 diverse projecten op het gebied van wonen, werken en welzijn van start gegaan.

Grondexploitatie

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Komende jaren zullen we ons vooral richten op het verkopen en afronden van de bestaande woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. De woonvisie en het nog te formuleren bedrijventerreinenbeleid zullen hierin leidend zijn. De risico's zijn voor zover mogelijk in beeld gebracht. We willen een goed woonklimaat realiseren in onze woningbouwplannen en de ondernemer zo goed mogelijk faciliteren. Daar waar mogelijk proberen we tegemoet te komen in de wensen van de potentiële koper."

Wat hebben wij gedaan?

Het afgelopen jaar zijn er over de verschillende nieuwbouwplannen kavels verkocht. Zo zijn er in Ossehaar Coevorden, Steigerwijk Dalerpeel, Jongbloed Sleen, Geesbrug, Aelderhoogde Aalden woningbouw kavels verkocht. In 2019 zijn er in totaal 27 woningbouw kavels verkocht. Ondanks een krappe woningmarkt valt op dat de periode tussen reservering/optie en daadwerkelijke aanschaf van een woningbouw kavel langer duurt. De stijging van woningbouwkosten maakt dat de betaalbaarheid van nieuwbouwprojecten onder druk staat.

Naar aanleiding van de woonvisie is de verkoop van nieuwe plannen Molenakkers II te Dalen en Jongbloed te Sleen aantal jaren opgeschort. De beschikbare capaciteit is niet geschrapt, enkel eerst opgeschort. Voor Ossehaar is de plancapaciteit reeds sterk gereduceerd. Wel zal er onderzocht worden of er nog belangstelling is voor een klein aantal kavels met grote oppervlakte

(meer dan 2.500m²) op de locatie van Ossehaar fase C.

RSP

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Met de in gebruik name van de Spoorboog is het rangeerspoor in de stationsomgeving overbodig geworden en is het ontwikkelperspectief van de Euroterminal verbeterd. Na opheffing van de overtollige sporen (is inmiddels in volle gang) kan het emplacement worden heringericht en wordt de barrière tussen de Holwert en het centrum verkleind. De voetgangerstunnel verkleint de fysieke afstand verder en biedt ons de mogelijkheid een deel van het programma (P+R en deel van de fietsenstalling) aan de Holwert-zijde te realiseren. Hierdoor ontstaat er mogelijkheid de uitstraling van de stationsomgeving en de voorzieningen voor de reizigers te verbeteren. Daarnaast vormt het stationsgebied een 'stepping stone' tussen het EDS-plein en de binnenstad van Coevorden en is het voor bezoekers aan Coevorden een eerste kennismaking met de stad. Doordat de fysieke barrière wordt geslecht ontstaat er tevens de mogelijkheid om eventueel een deel van het langparkeren uit het centrum naar de Holwert te verplaatsen. Hier is bij de aanleg van het parkeerterrein ten Noorden van de voormalige van Gend & Loos loods al op geanticipeerd. Kortom de herinrichting van de stationsomgeving is van belang voor het comfort van de reizigers, de uitstraling van Coevorden en de verbinding tussen de Holwert en het centrum."

Wat hebben wij gedaan?

De inrichting van de toegang naar voetgangersonderdoorgang in de stationsomgeving is nagenoeg gereed. Begin 2020 zal deze in gebruik worden genomen. De inrichting van de westzijde (Holwert-zijde) zal naar verwachting in mei 2020 gereed zijn. Hierna kan gestart worden met de herinrichting van de oostzijde, het Stationsgebied. Tevens zijn de werkzaamheden met betrekking tot het herstel van de stadsgracht aan de oostzijde zijn begonnen.

Bouwvergunningen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij streven naar hoogwaardige dienstverlening die aansluit op de wensen van onze inwoners, bedrijven en instellingen. Aanvragen willen wij snel en zoveel mogelijk digitaal af te handelen. Onze gemeentelijke informatie moet tegelijkertijd ook toegankelijk zijn voor wie dit (nog) niet op digitale wijze kan/wil doen. Als procedures langdurig zijn, onderzoeken wij hoe deze makkelijker en sneller kunnen verlopen. Wij maken het initiatiefnemers die zich inzetten voor de samenleving zo makkelijk mogelijk door kritisch te kijken naar lokale en landelijke wet- en regelgeving."

Wat hebben wij daar voor gedaan?

Zowel het aantal nieuwe aanvragen als het aantal verleende bouwvergunningen was in 2019 vergelijkbaar met 2018. Ook voor de werkelijke legesinkomsten geldt dat er nauwelijks verschil is met het voorgaande jaar. Naast het afhandelen van aanvragen is een gericht ontwikkelingstraject doorlopen om effectiever en efficiënter invulling te kunnen geven aan het leveren van maatwerk en het verbeteren van dienstverlening.

Bentheimerpoort en Bogas (voormalig Centrumplan)

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Het opstellen van een ruimtelijke visie voor de herinrichting van de Markt, Haven en Citadelpunt is een van de projecten onder het programma Centrum. Deze visie moet inzicht geven in de ruimtelijk fysieke maatregelen die genomen moeten worden om de Markt de centrale plek te laten zijn voor bezoekers en de huiskamer te laten zijn voor de stad. Daarnaast worden kaders opgesteld voor de ontwikkeling van de Citadelpunt. De visie wordt vergezeld met een kostenraming voor de in de ruimtelijke visie voorgestelde maatregelen. De benodigde omgevingsvergunningen voor de ontwikkeling van woningen zijn voor een groot aantal locaties binnen het Bogasterrein reeds vergund. Op basis van de

ontwikkelingsovereenkomsten maken wij het projectgebied bouw- en woonrijp. In overleg met de ontwikkelaars worden de werkzaamheden voor bouw- en woonrijp ingepland."

Wat hebben wij gedaan?

Bentheimerpoort

Wij zijn in gesprek op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de opgave om de fundaties van de Bentheimerpoort te integreren in de nog te realiseren bouwplannen. De financiële onderbouwing voor deze werkzaamheden is ontvangen en een analyse hierop wordt uitgevoerd. Het vervolg van deze gesprekken en de uitwerking zal in 2020 plaatsvinden. Tevens is er een kunstenaar benaderd om de accenten van de Bentheimerpoort extra aandacht te geven.

Voormalig Bogas gebied

Het gehele gebied inclusief de bouwkavels zijn bouwrijp. De ontwikkelaars zijn begonnen met het ontwikkelen en het realiseren van de bouwplannen.

Mobiliteit

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"In 2019 gaan wij door met het voorbereiden en uitvoeren van activiteiten zoals beschreven in het Mobiliteitsplan "Op weg naar Duurzame Mobiliteit".

- *Wij willen de verkeersveiligheid (en leefbaarheid) blijvend verbeteren voor onze inwoners en bezoekers;*
- *Wij werken aan een goede bereikbaarheid ten behoeve van een goed woon- werk- en vestigingsklimaat voor alle modaliteiten, ook voor goederenvervoer;*
- *Wij werken naar een samenhangende en duurzame mobiliteit."*

Wat hebben wij gedaan?

Verbreding N34

In 2019 heeft er archeologisch onderzoek plaatsgevonden en is er een start gemaakt met de verdubbeling van de N34 tussen Coevorden-noord (N382) en knooppunt Holsloot (A37).

Zuidelijke ontsluitingsweg

De planologische procedure voor vaststelling van het bestemmingsplan "Zuidelijke Ontsluitingsweg" is gestart in 2019. Nadat het plan onherroepelijk is, zal worden gestart met het aanbestedings- en gunningstraject ter realisering van de zuidelijke ontsluitingsweg.

Fietsnota

In 2019 heeft uw raad de Fietsnota met (uitvoerings)agenda vastgesteld.

Mobiliteit

Het Mobiliteitsplan is in uitvoering.

Reconstructie wegen in Wachtum

In Wachtum is de reconstructie voor het vervangen van het riool afgerond, hierbij is een nieuwe weginrichting toegepast. De nieuwe weginrichting van het dorp is in goed overleg afgestemd met dorpsbelangen, middenstand en inwoners van Wachtum. In de maatregelen is rekening gehouden met de invulling van een verkeersveilige schoolomgeving.

Busroutes

Met het OV-bureau Groningen-Drenthe en de dorpen die de bus door het dorp willen hebben zijn in 2019 gesprekken gevoerd over de mogelijke invulling van de busroutes.

Structuur en ontwikkelplannen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

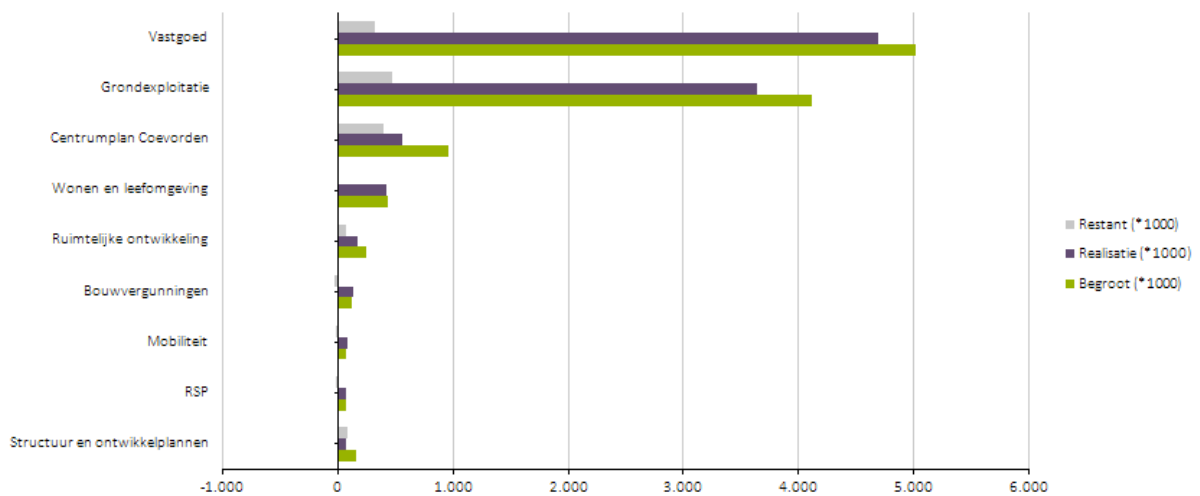
"Wij willen zorgen voor goede vertaling van ons ruimtelijk beleid in onze structuur- en ontwikkelplannen. Daarnaast willen wij door een goede vertaling van ruimtelijk beleid planschades voorkomen."

Wat hebben wij gedaan?

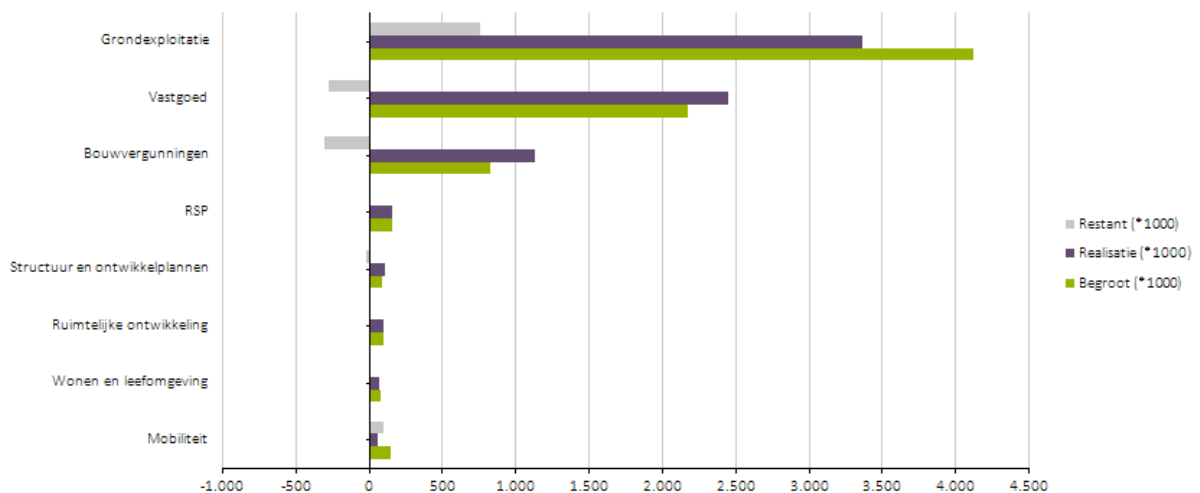
In het verlengde van 2018 hebben wij meegedacht met ruimtelijke ontwikkelingen. Zoals bijvoorbeeld in het kader van duurzaamheid en energietransitie (wind- en zonneparken). Uitgangspunt bij ontwikkelingen is dat wij handelen vanuit verbindend besturen. Wij wegen alle belangen zorgvuldig af en we denken mee met initiatiefnemers over participatie voor omwonenden in dergelijke ontwikkelingen. We werken dan ook in de geest van de Omgevingswet en de mogelijkheden die de nieuwe wet ons biedt.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma ruimte en leefomgeving			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve- mutaties	Reserve- mutaties	Saldo na reserve- mutaties
Bouwvergunningen	279	0	279
Centrumplan Coevorden	400	-400	0
Grondexploitatie	-282	282	0
Mobiliteit	-112	93	-19
RSP	-1	0	-1
Ruimtelijke ontwikkeling	71	0	71
Structuur en ontwikkelplannen	103	-68	35
Vastgoed	622	-630	-8
Wonen en leefomgeving	0	0	0
Totaal	1.080	-723	357

Bouwvergunningen, incidenteel voordeel € 279.000

In de begroting gingen wij uit van een ontvangst uit bouwleges van € 823.000. Er is € 1.127.000 binnengekomen, ruim € 304.000 meer. Hierdoor zijn ook wat extra kosten gemaakt, namelijk € 25.000. Per saldo zijn de inkomsten € 279.000 hoger. Bij het vaststellen van de Programmabegroting 2019-2022 zijn de verwachte inkomsten voor 2019 neerwaarts bijgesteld van € 955.000 naar € 823.000. De neerwaartse bijstelling was gebaseerd op de realisatie van de eerste helft van 2018. Omdat in deze periode sprake was van een daling van de gemiddelde bouwsom per aanvraag hielden wij rekening met een daling van de legesinkomsten in 2019. Van een daling van de legesinkomsten is echter geen sprake geweest. Het feit dat de inkomsten hoger zijn, is toe te schrijven aan de inkomsten van een klein aantal vergunningen (2 zonneakkers) met een relatief hoge bouwsom in de tweede helft van 2019. Dit zijn incidentele voordelen.

Ruimtelijke ontwikkeling, incidenteel voordeel € 71.000

Dit voordeel heeft vooral betrekking op de Omgevingswet. In de ambitie 'Omgevingswet' in de Programmabegroting 2019 is onder andere € 135.000 beschikbaar gesteld voor een hoofdlijndocument, omgevingsvisie, het pakket 'Grip op de Omgevingswet', een ontwikkelingslab en communicatie. Van de beschikbare middelen is € 78.000 ingezet. Het restant is € 57.000 en is in de memo onder de 'Overlopende budgetten' opgenomen. Andere elementen in de ambities voor de Omgevingswet zijn begroot en verantwoord in programma 5 in de bedrijfsvoeringsbudgetten.

Met overige kleine verschillen van per saldo € 13.000 is het voordeel op dit budget € 71.000.

Programma 4 | Openbare ruimte

Bestuurlijke samenvatting

Wegen

Wij zijn conform de afspraken bezig met de inhaalslag om het onderhoudsniveau terug te brengen naar het niveau van 2010. Het budget facilitering ruimtelijke ontwikkelingen dorpen en wijken blijkt in de behoefte te voorzien. Diverse wensen en behoeften vanuit de samenleving zijn hiermee gefaciliteerd. De focus in 2019 heeft gelegen op het inlopen van de achterstanden in het wegonderhoud. Verbetering van de fietspaden is in voorbereiding en zal worden gezien in combinatie met de in 2019 vastgestelde Fietsnota.

Groen en landschap

In 2019 is het bermbeheerplan vastgesteld. De aanbevelingen uit het Raadsakkoord betreffende biodiversiteit, als onderdeel van Duurzaamheid, gaan in 2020 geïmplementeerd worden.

Riolering

In 2019 hebben wij in de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen een stresstest uitgevoerd. De resultaten zijn bekend en vormen de basis voor verdere uitwerking van het te ontwikkelen beleid. Het huidige beleid, zoals verwoord in het gemeentelijke rioleringsplan dat per 2019 zou vervallen, is met één jaar verlengd.

Afvalverwijdering en -verwerking

De ingevoerde wijziging van de inzamelfrequentie vanaf april 2019 heeft effect gehad. De hoeveelheid aangeboden restafval is gedaald. De eindafrekening van de PMD inzameling laat echter een negatief financieel effect zien. Door invoering van het post-collection tarief en hogere afkeur van vervuilde PMD. Hierover zijn wij nog in gesprek met AREA Reiniging.

Milieu

De duurzaamheidsvisie "Samen op weg naar een klimaatbestendige toekomst!" is ontwikkeld en vastgesteld. Er is een pilot gestart voor een pilot aardgasvrije wijken. In 2019 heeft er een interne nulmeting plaatsgevonden voor ons gemeentelijk vastgoed en voor onze facilitaire diensten.

Bovengrondse infrastructuur

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"De gemeente heeft de verplichting om als "goed rentmeester" om te gaan met haar bezittingen en te zorgen voor een leefbare en veilige omgeving voor haar inwoners. Doelmatig beheer en onderhoud van de openbare ruimte (bermen, perken en plantsoenen, wegen, riolering, water, openbare verlichting e.d.) leveren hieraan een belangrijke bijdrage. Een deel van de zorg voor een veilige en prettige leefomgeving, kan als een gezamenlijke zorg van overheid en samenleving/inwoners gezien worden (kwaliteit openbaar groen bijvoorbeeld). Wat betreft het wegonderhoud ligt dit wat ons betreft anders; wij zien dit primair als een taak, waarbij de (lokale) overheid als taak en verantwoordelijkheid heeft het aan haar zorg toevertrouwde deel van het wegennet op een duurzame en veilige wijze in stand te houden en te onderhouden."

Wat hebben wij gedaan?

Wegen

In 2017 hebben wij uw raad via de bestuurlijke notitie "Wegonderhoud in Coevorden 2017-2021" voorstellen gedaan over het toekomstig wegonderhoud met de daarbij behorende financiële consequenties. Door uw raad is voor het wegonderhoud voor 2019 een krediet beschikbaar gesteld van € 2.685.000. In 2019 hebben wij deze middelen onder andere ingezet om de kwaliteit van de asfaltwegen bij industrieterreinen te verhogen, snelheidsremmende maatregelen in Achterste Erm en voor het herstellen en aanvullen van bermverhardingen langs de Verlengde Hoozeveense Vaart. Wij gaan op deze wijze het onderhoudsniveau van wegen terugbrengen naar het niveau van 2010.

Openbare verlichting

In 2017 is het nieuwe beleidsplan openbare verlichting vastgesteld. Duurzaamheid en (sociale en verkeers) veiligheid zijn de belangrijkste thema's van dit beleidsplan. In 2019 hebben wij

uitvoering gegeven aan het beleidsplan. In 2019 zijn in de kernen Meppen, Wezuperbrug en enkele wijken in Coevorden (Buitenvree, Binnenvree, Lootuinen, Pikveld, Hege Noord en Poppenhare) armaturen vervangen door led verlichting. Alle nieuwe LED armaturen worden uitgerust met dimapparatuur en gedurende de nachtperiode wordt de openbare verlichting gedimd.

Oeververbinding

In 2018 is het beheerplan Civieltechnische kunstwerken 2019 t/m 2023 vastgesteld. Bestaande achterstanden worden binnen drie jaar weggewerkt, waardoor een situatie ontstaat die goed beheersbaar is. Dit vergt wel een eenmalige investering van € 1,1 miljoen voor de komende drie jaar. Dit bedrag is door uw raad beschikbaar gesteld. In 2019 is gestart met de uitvoering van de werkzaamheden. Onder andere is in 2019 de Jan Kuipersbrug (Coevorden) gerenoveerd, de voorbereidingen voor de Brug Brugstraat (Wezuperbrug) zijn vertraagd door resultaten vanuit het Flora en Fauna onderzoek en voor de brug Ruimsloot (Dalerveen) zijn restauratiewerkzaamheden in voorbereiding. In het kader van grootonderhoud hebben wij schilderwerkzaamheden uitgevoerd aan de fietsbrug in Schoonoord en een slijtlaag aangebracht op de loopbrug tussen Kasteel en de Markt (Coevorden).

Groen en landschap

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Bermbeheer

Wij blijven de pilots van natuur technisch bermbeheer volgen en voeren zelf ook 1 pilot uit om van te leren. Met natuur technisch bermbeheer bereiken wij een grotere biodiversiteit. Dit ondersteunt ons ook in het beheersen van de eikenprocessierups en draagt bij aan de belevingswaarde voor de toeristen die onze gemeente bezoeken. Wij zullen het bermbeheerplan separaat aan uw raad aanbieden.

Bomenbeheer

Met het bomenbeheerplan gaan wij de achterstanden in het bomenbestand pragmatisch wegwerken en planmatig de bomen onderhouden. Hierdoor kunnen wij voldoen aan de wettelijke zorgplicht van boomeigenaren en zal het aantal stormschades en materiële schades afnemen. Hiermee werken wij ook naar een duurzaam bomenbestand met een hogere levensvatbaarheid. Uw raad zal hierover een voorstel ontvangen.

(Sociale) veiligheid

Wij verbeteren de sociale veiligheid door knelpunten op zichthoeken en achterpaden opener en overzichtelijker te maken zodat bewoners zich veiliger voelen in hun woonomgeving."

Wat hebben wij gedaan?

Bermbeheerplan

In 2019 is het bermbeheerplan vastgesteld door uw raad. Voorafgaande aan de vaststelling heeft er een evaluatie plaatsgevonden met alle betrokken partijen over de resultaten vanuit de pilots ecologisch bermbeheer.

Renovatie perken

Een ander onderdeel van de notitie "Duurzaam Groenonderhoud Coevorden" is de renovatie van de heestervakken. Door verouderde beplanting zijn er veel open ruimtes in de perken waardoor onkruidgroei een betere voedingsbodem heeft om zich te ontwikkelen. Door renovatie van de heestervakken kan een betere, stabielere beeldkwaliteit gerealiseerd worden. Op termijn vraagt dit minder onderhoud en levert een fraaier beeld op. Een kanttekening hierbij is dat door de droogte in 2018 en 2019 het beoogde eindresultaat vertraagd. De renovatie is in 2019 afgerond.

Eikenprocessierups

De bestrijding van de Eikenprocessierups heeft ook in 2019 onze aandacht gehad. Wij blijven de ontwikkelingen rondom de Eikenprocessierups monitoren. In 2019 hebben wij ingezet op preventieve bestrijding van straat- en laanbomen op locaties waar veel mensen zich ophouden en op schoolroutes. Tevens hebben wij naar aanleiding van meldingen van inwoners nesten weggezoegen.

Begraafplaatsen

Wij willen een integraal begraafplaatsenbeleid voor alle begraafplaatsen. Het begraafplaatsenbeleid is in concept gereed en zal in 2020 ter vaststelling worden aangeboden. De waardering en inventarisatie van de

begraafplaatsen in Coevorden, Schoonoord en Oosterhesselen zijn gereed en de uitkomsten hiervan hebben input gegeven voor het begraafplaatsenbeleid. Na het vaststellen van het beleid kunnen de hiermee gemoeide kosten inzichtelijk worden gemaakt.

Afvalverwijdering en -verwerking

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Gestreefd wordt naar een duurzaam afvalbeheer, waarbij zoveel mogelijk grondstoffen door bronscheiding uit het afval worden teruggewonnen, ten behoeve van hoogwaardig hergebruik". Deze visie streeft naar geoptimaliseerde productketens, die door middel van inzameling, scheiding en hergebruik zo min mogelijk grondstoffen lekken. Door de transitie 'van afval naar grondstof' blijft een minimale hoeveelheid restafval over die naar de afvalverbranding moet worden gebracht. Om dit te bereiken worden de VANG-doelstellingen onderschreven. Dit betekent dat in 2020 75% van het ingezamelde afval gescheiden dient te worden en dat er maximaal 100 kilo restafval per inwoner geproduceerd wordt."

Wat hebben wij gedaan?

In 2019 hebben wij uitvoering gegeven aan de beleidsvoornemens zoals opgenomen in de "Beleidsnotitie Van Afval Naar Grondstof in 2020".

Frequentiewijziging

Per 01-04-2019 is de frequentie van inzameling van de stromen PMD en restafval gewijzigd. De inzamelfrequentie van PMD is verhoogd om het scheiden van grondstoffen beter te faciliteren en de inzamelfrequentie van restafval is verlaagd. Dit om inwoners te prikkelen kritisch te kijken naar hun scheidingsgedrag.

Milieupassen

Per 01-04-2019 is de milieupas ingevoerd voor toegang tot de milieustraten in onze gemeente. Deze maatregel moet ervoor zorgen dat enkel inwoners van onze gemeente toegang hebben tot deze voorziening.

Samenwerking

In samenwerking met de andere Drentse gemeenten en het samenwerkingsverband Markerein zijn de jaarlijkse sorteeranalyses en grondstofmonitor uitgevoerd. Daarnaast is er verder gewerkt aan de voorbereiding van de Drents brede communicatiecampagne die in 2020 gestart gaat worden. In 2019 is er vervolg gegeven aan het project om verwerkingscapaciteit betreffende lui- en incontinentiemateriaal.

Riolering

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Binnen de gemeentelijke voorzieningen speelt de riolering een prominente rol. Wij willen zorgen voor een goed systeem, want het rioleringsstelsel draagt niet alleen bij aan de bescherming van de volksgezondheid, maar ook aan het voorkomen van wateroverlast en het aantrekkelijk maken van woon-, bedrijfs- en recreatieomgeving."

Wat hebben wij gedaan?

DeltaProgramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan versnelt en intensificeert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Binnen de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen hebben we in 2019 een gezamenlijke stresstest uitgevoerd. In deze stresstest zijn de potentiële kwetsbaarheden voor de verschillende klimaatthema's (overstroming, hitte, droogte en wateroverlast) binnen een gebied geïdentificeerd. In 2020 zullen meerdere sessies worden georganiseerd om de dialoog aan te gaan met de verschillende stakeholders en een duidelijk beeld te krijgen van mogelijke risico's en mogelijke oplossingen.

Afkoppelen hemelwater

Het afkoppelen van foutieve hemelwateraansluitingen is in 2019 nagenoeg afgerond.

Reconstructies Wachtum, Dalen en Oosterhesselen

De reconstructie van Wachtum is afgerond. Bij dit project hebben wij een betonnen put en een deel van de nieuwe persleiding voor het Waterschap geplaatst. Dit geeft voor beide partijen een voordeel omdat wij hierdoor geen nieuw gemaal hoeven te plaatsen. De voorbereiding van de reconstructie Schoolstraat (Dalen) is afgerond, de uitvoering start in 2020. De voorbereidingen voor de optimalisering van het riool in Oosterhesselen zijn opnieuw opgestart.

Overdracht stedelijk water

In 2019 zijn gesprekken gevoerd over de overdracht van stedelijk water van de Gemeente aan het Waterschap Vechtstromen. Door de discussie inzake PFAS en stikstof heeft de overdracht vertraging opgelopen. In 2020 zal de overdracht van stedelijk water plaatsvinden.

Milieu

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij gaan voor duurzaam! Klimaatveranderingen worden steeds duidelijker zichtbaar en de opdracht om te verduurzamen wordt daarmee steeds urgenter. Wij willen energieneutraal zijn in 2040 en zullen daarom in de komende periode onderzoeken wat ervoor nodig is om deze doelstelling te bereiken. Wij werken aan een plan van aanpak en wij voeren onderzoek uit om te kijken welke groene energiemix het beste past bij de wijken en dorpen, bij onze inwoners en bedrijven. Naast de energietransitie richten wij ons ook op klimaatadaptatie, biodiversiteit, afval en circulaire economie en groene mobiliteit. Met een aantal van deze thema's gaat uw raad in 2018/2019 aan de slag om kaders en doelstellingen te definiëren. Wij willen zelf ook het goede voorbeeld geven en formuleren daarom een plan om het voortouw te nemen in verduurzaming."

Wat hebben wij gedaan?

In 2019 is de duurzaamheidsvisie "Samen op weg naar een klimaatbestendige toekomst!" ontwikkeld en vastgesteld. Hierin hebben we vastgelegd wat onze visie op de lange termijn is voor de onderdelen energietransitie, duurzame gemeentelijke organisatie, circulaire economie en groene leefomgeving. Dit document is de basis voor een verdere uitwerking.

De energietransitie is een belangrijke pijler in de duurzaamheidsvisie. In 2019 hebben we de eerste stappen gezet voor een pilot wijkaanpakken, een ambitie uit ons bestuursprogramma. Samen met inwoners werken we aan een aanvraag voor de proeftuin aardgasvrije wijken. Om de kennis en bewustwording te vergroten ondersteunen wij het Drents Energieloket. Bij dit loket kunnen inwoners terecht voor onafhankelijk advies. In samenwerking met het Drents Energieloket hebben we een bespaarmarkt georganiseerd in Noord-Sleen. Inwoners van onze gemeente konden hier terecht voor informatie over het verduurzamen van hun woning en een bezoek brengen aan een bedrijvenmarkt. We hebben in 2019 verder gewerkt aan de Regionale Energiestrategie. In 2020 leveren wij de definitieve versie op.

Voor de pijler 'duurzame gemeentelijke organisatie' hebben we een aantal nulmetingen laten uitvoeren. Hiermee brachten we in kaart waar we nu staan en hoe wij verder aan de slag kunnen. Dertien panden van ons gemeentelijke kernbezit zijn grondig onder de loep genomen en er zijn verschillende ambitiescenario's in kaart gebracht. Dit gaat ons helpen om in 2020 te komen tot een stevig onderbouwde ambitie en agenda. We hebben ook onze facilitaire diensten, bijvoorbeeld schoonmaak en catering, in kaart gebracht en getoetst op duurzaamheid en circulariteit. Hier is een duurzaamheidsscore uitgekomen per onderdeel, gekoppeld aan een aantal aanbevelingen om onze bedrijfsvoering (verder) te verduurzamen. Ook hier gaan wij verder mee in 2020.

De raads werkgroep is in 2019 aan de slag gegaan met het onderwerp biodiversiteit. De werkgroep heeft na een serie gesprekken met de samenleving een raadsvoorstel opgesteld. Dit voorstel wordt verder uitgewerkt. In het najaar is een start gemaakt met het onderwerp klimaatadaptatie.

Heffingen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

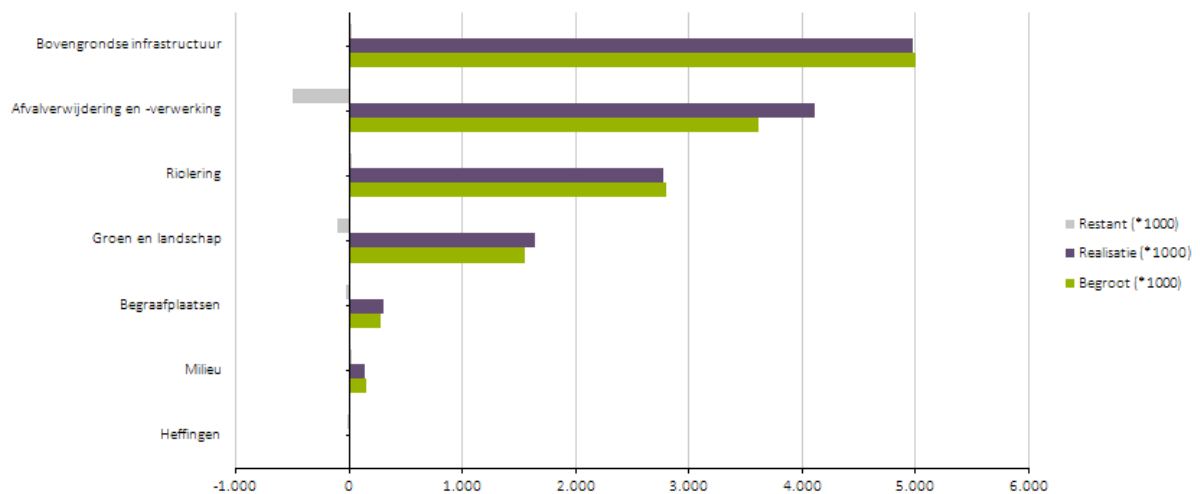
"Heffingen hebben betrekking op rechten, tarieven en leges. Voorbeelden hiervan zijn rioolheffing, afvalstoffenheffing en de leges voor de omgevingsvergunningen. De gemeente kan hier alleen de totale kosten vergoed krijgen, die zij gemaakt heeft. De totale opbrengst van de heffingen mag niet hoger zijn dan de totale kosten die de gemeente hiervoor maakt. In de paragraaf Lokale Heffingen is extra informatie opgenomen ten aanzien van het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor de lokale heffingen van de gemeente."

Wat hebben wij gedaan?

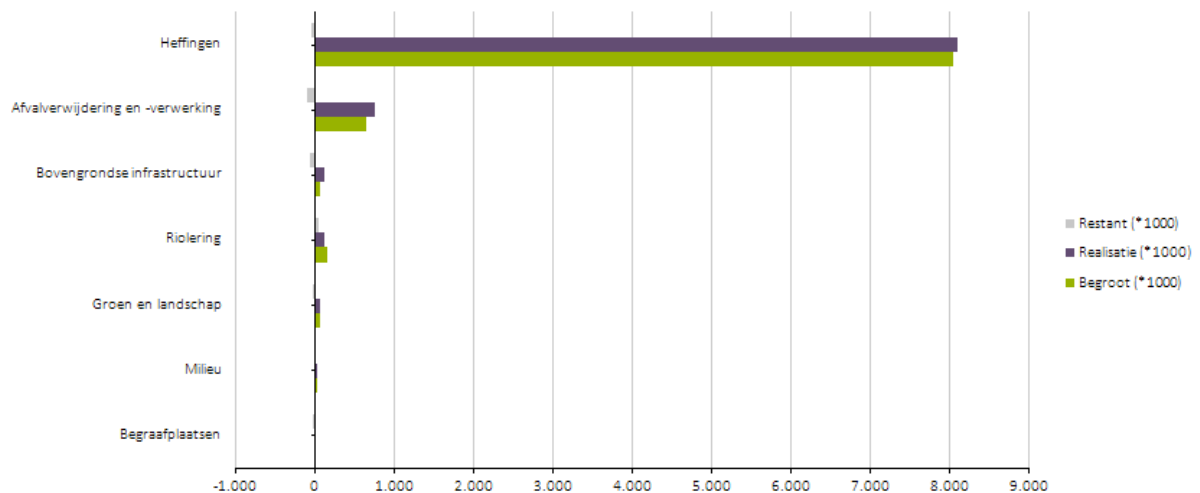
Heffingen hebben betrekking op rechten, tarieven en leges. Voorbeelden hiervan zijn rioolheffing, afvalstoffenheffing en de leges voor de omgevingsvergunningen. Wij kunnen hiervoor alleen de totale kosten die wij hebben gemaakt vergoed krijgen. De opbrengst van de heffingen mag dus niet hoger zijn dan de totale kosten die wij hiervoor maken. In de paragraaf Lokale Heffingen is extra informatie opgenomen ten aanzien van het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor de lokale heffingen in 2019.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma openbare ruimte			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve- mutaties	Reserve- mutaties	Saldo na reserve- mutaties
Afvalverwijdering en -verwerking	-394	0	-394
Begraafplaatsen	-21	0	-21
Bovengrondse infrastructuur	90	0	90
Groen en landschap	-95	0	-95
Heffingen	48	0	48
Milieu	9	0	9
Riolering	-26	0	-26
Totaal	-389	0	-389

Afvalverwijdering en -verwerking, incidenteel nadeel € 394.000

Per 1 april 2019 is de inzamelfrequentie van PMD- en restafval gewijzigd en is de extra PMD-container ingevoerd. Voorafgaand aan het begrotingsjaar is een inschatting gemaakt welk effect deze wijzigingen kunnen hebben op de ingezamelde tonnages restafval en PMD-afval. Het doel is uiteraard het afval beter te scheiden en daarmee (onbruikbaar) restafval te verminderen en meer herbruikbare materialen te sorteren. Uit cijfers over 2019 en de eindafrekening van Area Reiniging blijkt dat er in 2019 meer PMD is ingezameld dan in het jaar 2018. Ook is het aangeboden restafval minder dan in 2018. Dit ligt in lijn met onze verwachtingen. Het financiële beeld over 2019 laat echter andere uitkomsten zien. Een van de oorzaken is een hoog percentage afgekeurd PMD vanwege vervuiling in het aangeboden PMD. Dit leidt tot een lagere vergoeding voor het door ons aangeboden PMD.

Bovengrondse infrastructuur, incidenteel voordeel € 90.000

Het product bovengrondse infrastructuur omvat een groot aantal deelproducten, waaronder verhardingen, openbare verlichting, bruggen en gladheidsbestrijding. Per saldo is op dit product sprake van een incidenteel voordeel van € 90.000. Dit voordeel wordt met name veroorzaakt door de volgende onderdelen:

Verhardingen:

Het voordeel op dit onderdeel bedraagt circa € 56.000 en is voornamelijk ontstaan door een hoger ontvangen bedrag aan degeneratievergoedingen in 2019. Wij hebben hierop een administratieve inhaalslag gemaakt en dit resulteert in een hogere inkomst, circa € 20.000. Het overige voordeel betreft een incidenteel voordeel op regulier onderhoud.

Openbare verlichting:

Op dit onderdeel is sprake van een voordeel van € 35.000. Dit is een gevolg van lagere kosten voor het energieverbruik. Bij de besluitvorming over dit beleidsplan is een inschatting gemaakt dat de energiekosten in de toekomst zullen dalen als gevolg van de vervanging van armaturen. Het budget voor elektra is meerjarig naar beneden bijgesteld. Wij blijven dit in 2020 monitoren om te bepalen of dit voordeel een structureel karakter heeft. Tevens hebben wij meer kosten van schade aan lantaarnpalen verhaald op derden.

Gladheidsbestrijding:

Op dit onderdeel is sprake van een incidenteel voordeel van € 37.000. In 2019 hebben wij in verband met de zachte winter geen grote hoeveelheden strooizout aan hoeven schaffen. Op de overige deelproducten binnen het product Bovengrondse infrastructuur is sprake van een incidenteel nadeel van € 38.000. Dit bestaat uit diverse kleine verschillen.

Groen en landschap, incidenteel nadeel € 95.000

Bestrijding eikenprocessierups:

In 2019 hebben wij veel extra kosten gemaakt inzake de bestrijding van de Eikenprocessierups. In de halfjaarrapportage 2019 hebben wij u geïnformeerd over de bestrijding van de Eikenprocessierups en aangegeven dat wij voorlopig uitgaven van een overschrijding van € 100.000. De kosten blijken echter door de lange en warme zomer hoger uit te vallen. Uw raad heeft toen structureel een bedrag van € 100.000 beschikbaar gesteld. De bestrijding van de eikenprocessierups heeft in 2019 totaal € 262.000 gekost. Dit is € 162.000 hoger dan het bedrag opgenomen in de Halfjaarrapportage 2019.

Langer groeiseizoen:

In 2019 is het plantsoenonderhoud een maand eerder begonnen en twee maanden langer door gegaan vanwege het zachte weer (groeiseizoen liep langer door). Hierdoor hebben wij meer personeel in moeten huren om de werkzaamheden op onderhoudsniveau C uit te kunnen voeren. Tevens hebben wij in 2019 de graskanten afgestoken om te voldoen aan niveau C, dit was 5 jaar niet gebeurd. Deze invloeden leveren een nadeel op van circa € 106.000.

Vrijval restant budget renovatie plantvakken:

Voor de renovatie van plantvakken was in 2018 en in 2019 totaal € 1 miljoen beschikbaar. De werkzaamheden zijn in 2019 afgerond. Bij de aanvraag van het budget is uitgegaan van de op dat moment bekende prijzen en aantallen. Het voordeel op dit project bedraagt circa € 173.000.

Programma 5 | Bestuur en Organisatie

Bestuurlijke samenvatting

Verbindend besturen is het centrale thema waarvan we hebben gezegd dat het een way of life moet worden. In verbinding staan met onze inwoners en samen aan de slag gaan in onze gemeente willen wij in gezamenlijkheid steeds meer vorm gaan geven. We hebben een projectleider Verbindend Besturen die de aandacht heeft op 3 thema's: hoe versterken we de samenwerking met de dorpen en de wijken, pilot met het gebiedskompas en hoe zorgen we nu dat we écht goed worden in verbindend besturen.

Tevens heeft u terug kunnen zien dat Verbindend Besturen steeds meer in onze genen komt. Goede voorbeelden hiervan zijn o.a. het programma Binnenstad waar we samen met bewoners en samenwerkingspartners aan de slag zijn en ook het stimuleringsfonds hebben we samen met wijken en dorpen opnieuw vormgegeven.

In de organisatie ontwikkelen zich thema's als strategische oriëntatie en concernsturing, programmasturing (opgavegericht werken) en het creëren van professionele handelingsruimte. Deze thema's krijgen steeds meer betekenis. Wij zijn er echter nog niet en moeten nog een slag maken om nog meer op een wijze te werken die past bij het toekomstbeeld Coevorden 2022.

Veiligheidsbevorderende maatregelen

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Het is wenselijk de inzet van handhaving toe te spitsen op waar de risico's dan wel de ervaren overlast in de samenleving het grootst is. Situationeel zal bekeken worden welke inzet van maatregelen passend is. Samenwerking met andere partners zoals de politie en samenspraak met inwoners en betrokkenen ligt hierbij voor de hand."

Wat hebben wij gedaan?

In 2019 is de 1.800 uur voor de Bijzondere Opsporingsambtenaren (Boa) ingezet voor toezicht en handhaving. Er zijn twee stagiaires van het Alfa College en het Drenthe College. De gemeente Coevorden is een leerwerkbedrijf voor de Boa. De Boa's worden gericht ingezet op klachten en vormen van overlast. Afgelopen jaar is er specifiek inzet op jeugdoverlast in de wijk Poppenhare (Coevorden) en is er ook samengewerkt met de jeugdconsulenten en Maatschappelijk Welzijn Coevorden. Daarnaast worden de Boa's onder andere ingezet op klachten over parkeren, vuilnis verkeerd aanbieden en honden overlast. Dit alles is proactief opgepakt.

Gemeenteraad en commissies

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij vinden het belangrijk dat uw raad haar functie als volksvertegenwoordiging op een goede wijze kan invullen. Met het opgestelde raadsakkoord 'Samen Levend' is uw raad nog beter in staat om deze volksvertegenwoordigende rol te vervullen. Uw raad gaat in gesprek met de samenleving over 'duurzaamheid', 'lokale zeggenschap en betrokkenheid' en 'bloeiend verenigingsleven en mensen in beweging'. We faciliteren uw raad in het proces van uitvoering. De (uitwerking van de) rollen van uw raad en die van ons college stemmen wij in goed overleg af."

Wat hebben wij gedaan?

Wij vinden het belangrijk dat uw raad zijn functie als volksvertegenwoordiger goed kan invullen. Uw raad is van start gegaan met het raadsakkoord, thema duurzaamheid. Onder het motto "de raad op straat" werd de dialoog aangegaan met inwoners over het onderwerp biodiversiteit. Er werd een werkconferentie georganiseerd over het onderwerp en daarnaast ging uw raad daadwerkelijk de straat op en organiseerde een aantal werkbezoeken.

De werkgroep bestuurlijke vernieuwing besteedde veel aandacht aan de rollen van uw raad, het

college en ambtelijke organisatie en de samenhang daartussen. Met elkaar in gesprek blijven over deze rollen wordt als essentieel ervaren. Onder leiding van Democratie in actie bespraken college, raad en organisatie deze rollen. Daarnaast ging ook de raad zelf aan de slag tijdens een tweetal bijeenkomsten.

Burgemeester en wethouders

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"De afgelopen bestuursperiode hebben wij al veel bereikt in het samenwerken met inwoners, partners en andere betrokkenen in onze gemeente. Wij gaan volop verder met het ontwikkelen van verbindend besturen. Daarvoor benutten wij de energie, de kracht en de beweging die het proces van verbindend besturen in de voorgaande vier jaar heeft opgeleverd. Wij willen de goede ontwikkelingen in deze samenwerking behouden en aandacht besteden aan de aanbevelingen die wij hebben gekregen uit het beeld van waar wij nu staan. Dit is onder andere beschreven in het boek Buiten-spel.

Ons ideaal is een actieve samenleving met betrokkenheid voor haar eigen leefomgeving. Daar waar dit goed gaat ondersteunen wij, daar waar het minder vanzelf gaat investeren wij. Wij gaan het gesprek aan over wederzijdse verwachtingen, samen met (maatschappelijke) partners."

Wat hebben wij gedaan?

In 2019 hebben we de samenwerking met de wijken en de dorpen verder vormgegeven. In het voorjaar hebben we samen met inwoners uit de wijken en dorpen twee bijeenkomsten gehad. Als eerste hebben we samen met de voorzitters van de plaatselijk belangen verenigingen en buurt- en speeltuinverenigingen verkend hoe we tot een bredere deelname aan de wijk- en dorpenronde kunnen komen. We brainstormden over andere opzetten en maatwerk per dorp en wijk.

Bijvoorbeeld door aan te sluiten bij jaarlijkse evenementen in het dorp of door presentaties van lokale vrijwilligers. In de tweede bijeenkomst hebben we in gemixte groepen gesproken over vier thema's uit het onderzoek Buiten-spel: hoe betrekken we meer vrijwilligers (actieve inwoners), wat is leefbaarheid, hoe organiseren we wat belangrijk is (plaatselijke democratie) en wat hebben we als dorp/wijk nodig. Ook is met de dorpen/wijken samen verkend wat de kaders voor een nieuwe stimuleringsregeling moeten zijn. Dit laatste onderwerp bespraken we ook in een aparte sessie met de leden van de vakjury. Breed gedragen was de gedachte dat het stimuleringsfonds meer moet zijn dan een budget voor initiatieven maar wijken en dorpen ook moet faciliteren zelfstandig aan de slag te gaan met de leefbaarheid in hun woonplaats.

Daarnaast zijn de eerste stappen gezet in het maken van een gezamenlijke agenda voor de wijken en dorpen. Dat is een gezamenlijke agenda van een dorp of een wijk, met daarin thema's/opgaven die voor dat dorp of die wijk belangrijk zijn. Bij die agenda horen ook afspraken over wie voor welk thema aan zet is en een cijfermatige 'stand van zaken' van het dorp of de wijk. De agenda komt tot stand met input van inwoners, maatschappelijke partners en ons als gemeente. In 2019 zijn we begonnen met het maken van een projectplan.

Ook hebben we in 2019 kennis en ervaring bij andere gemeenten opgehaald over het aansluiten bij de samenleving. Zo doen we met een aantal noordelijke gemeenten en de drie provincies mee aan het programma Organisatie Ontwikkeling van Democratie in Actie. Hier leren we wat de nieuwe verhouding tussen overheid en inwoners betekent en hoe we beter bij inwoners kunnen aansluiten.

Bestuurlijke samenwerking

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Het product Bestuurlijke samenwerking bestaat uit de deelproducten Bestuurlijke samenwerking en Internationale betrekkingen. Door samen te werken met zowel nationale en internationale partners willen wij kansen benutten die deze samenwerkingen bieden."

Wat hebben wij gedaan?

Internationale betrekkingen

Coevorden pakt in het grensgebied een voortrekkersrol in de samenwerking. We verbinden daarbij deelname in het strategische GROS-bestuurlijke netwerk van gemeenten, provincies en het rijk met tastbare regionale en lokale activiteiten.

Zo kreeg de 'Grensoabers'-samenwerking van vier Nederlandse en vier Duitse gemeenten op ons initiatief gestalte. Concreet werken de Grensoabers met ondersteuning van de Euregio aan

projecten op het gebied van toerisme, jongeren en veiligheid. Onze korte lijnen met de Samtgemeinde Emlichheim, de stedenband met Nordhorn en de goede verbinding met de Euregio zijn hierbij behulpzaam. Ook leverden we een bijdrage aan het proces dat zal leiden tot reactivering van de 'Regiopa'-treinverbinding Emmen-Coevorden-Emlichheim-Rheine voor personenvervoer en versterkten we de verbindingen op het gebied van arbeidsmarkt door, samen met de arbeidsmarktregio, te werken aan de relatie met de Agentur für Arbeit. Onze deelname aan de European Week of Regions and Cities in Brussel stond in het teken van de belangen van het grensgebied (onder meer door het mede-organiseren van een Euregio-werksessie) en de manier waarop 'Brussel' kan helpen de ambities voor het centrum van Coevorden te realiseren.

Dat onze Wit-Russische partnerstad Brest in 2019 haar 1000-jarig bestaan vierde, was aanleiding voor een bezoek met een uitgebreide delegatie en het aanbieden van het ontwerp voor een fietsvriendelijke rotonde. In onze contacten stond inhoudelijk het thema verkeer op de voorgrond. Samen met de provincie Drenthe legden we verbinding met het stadsdeel Xuizhou van Jiaying in China en er vonden over en weer bezoeken plaats. Ook bezocht een delegatie uit Sichuan het Europark om samenwerkingsmogelijkheden in de logistiek te verkennen.

Regionale beleidsagenda voor Zuidoost Drenthe

In 2019 is verder invulling gegeven aan de vier thema's van het uitvoeringsprogramma van de BOCE beleidsagenda. Voor het *thema Omgevingswet* is geconcludeerd dat een gezamenlijke omgevingsvisie voor heel Zuidoost Drenthe niet wenselijk is, wel zullen de BOCE-gemeenten beleidsmatig afstemming zoeken als het gaat om verwerking van keuzes in de afzonderlijke omgevingsvisie van iedere gemeente. Op programmaniveau blijft er ambtelijk contact tussen de programmamanagers, waarbij in het bijzonder wordt onderzocht of er samenwerking in de uitvoering van de Omgevingswet na 2021 schaalvoordelen op kan leveren. Voor het *thema bereikbaarheid* is gestart met de ontwikkeling van een gezamenlijke strategische visie op bereikbaarheid voor Zuidoost -Drenthe. Hiervoor een expertisegroep samengesteld die samenwerkt met een extern adviesbureau. Naar verwachting wordt de visie in de loop van 2020 opgeleverd. Voor het *thema toerisme en recreatie* zijn diverse gezamenlijke projecten en activiteiten opgepakt. Het gaat daarbij om zaken als kennisondersteuning, routenetwerken, promotie & informatievoorziening en ondersteuning van evenementen. Voor het *thema leefbaarheid* is in maart 2019 een gefocuste aanpak gepresenteerd, voornamelijk gericht op de woningbouwopgave en de daaraan geboden leefbaarheidsvraagstukken. Met deze focus wordt een koppeling gelegd met de activiteiten, die binnen de Regiodeal op de pijler Wonen worden ontwikkeld.

Burgerzaken

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij hebben veel contact met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. Ons doel is betrouwbaar, professioneel en vriendelijk zijn als zichtbare, bereikbare en moderne eerste overheid voor onze inwoners en andere relaties. Wij bieden de producten en diensten die onze inwoners nodig hebben aan op een persoonlijke, efficiënte en klantgerichte manier en op de meest logische plek. Wij gaan door met de digitalisering van de dienstverlening. Zowel de niet- of minder digitaal vaardige als de beter digitaal vaardige inwoners ervaren dezelfde kwaliteit dienstverlening."

Wat hebben wij gedaan?

Een deel van de gemeentelijke taken wordt in de vorm van een dienst individueel afgenomen door onze inwoners. Voorbeelden hiervan zijn paspoorten, rijbewijzen of een verstrekking verklaring omtrent gedrag. Afnemers van deze gemeentelijke diensten betalen leges om de gemeente tegemoet te komen in de kosten die zijn gerelateerd aan deze taken (ter dekking van personeels-, huisvesting- en materiaalkosten). De gemeente kan maximaal de totale kosten vergoed krijgen die zij gemaakt heeft. Het Rijk hanteert ook maximumtarieven voor sommige diensten, bijvoorbeeld bij de rijbewijzen en de paspoorten. De totale opbrengst van deze legesheffingen mag niet hoger zijn dan de totale kosten die de gemeente hiervoor maakt.

Bedrijfsvoering

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Onze gemeente heeft veel contacten met inwoners, bedrijven, (maatschappelijke) partners en bezoekers. Deze contacten hebben verschillende vormen en doelen. Informatievragen, ondersteuning bij de realisatie van bedrijven of ideeën, het leveren van producten als identiteitsbewijzen, het leveren van diensten zoals het groenonderhoud of het verstrekken van een vergunning voor een evenement. En nog veel meer. Al deze contacten vormen voor ons de essentie van dienstverlening. Het is onze ambitie om daadwerkelijk toegevoegde waarde te leveren en betrouwbare, professionele en vriendelijke dienstverlening te bieden. Dienstverlening blijft continu in ontwikkeling omdat de vraag en de wens in de samenleving continu verandert. Wij willen hier steeds bij blijven aansluiten en onze dienstverlening blijven optimaliseren. Dit betekent aandacht voor de toegankelijkheid van onze dienstverlening: op maat en op meerdere manieren, gericht op de behoeften van onze klanten en met aandacht voor de snelheid en efficiency van onze dienstverlening."

Wat hebben wij gedaan?

Passende dienstverlening

Verbindend besturen betekent in Coevorden samenwerken met onze inwoners, ondernemers, maatschappelijke partners en bezoekers. Luisteren naar de vraag en behoefte en in gesprek welke mogelijkheden er zijn. Op die manier willen we ook onze dienstverlening verbeteren. Daarom zijn we in 2019 gestart met klantreizen. Met een klantreis brengen we samen met onze klant (inwoner) de ervaringen over een geleverde dienst in kaart om te zien wat er goed gaat en wat er verbeterd kan worden. Inmiddels is de eerste klantreis afgerond, de klantreis:

'Ondernemersdienstverlening'. Ondernemers gaven aan het onverwachte meedenken en de deskundigheid positief te vinden. Ook zijn er een aantal verbeterpunten opgehaald om ondernemersdienstverlening te verbeteren zoals de bereikbaarheid op vrijdagmiddag en onduidelijkheid over de afhandeltermijn. In 2020 gaan we verder met het verbeteren van onze dienstverlening met behulp van klantreizen. We zijn gestart met de klantreizen: "Wij gaan trouwen" en "Ik heb last van de eikenprocessierups".

We werken in 2020 en in 2021 toe naar een optimale online dienstverlening die blijvend in ontwikkeling is, aansluit op (veranderende) wensen en behoeften van inwoners, veilig is en voldoet aan wet- en regelgeving. In 2019 is daartoe de eerste aanzet gedaan. Er is een webmaster aangesteld die is begonnen met het voldoen aan toegankelijkheidseisen (Europese regelgeving) voor inwoners met visuele of auditieve beperkingen waaraan onze website in september 2020 moet voldoen. Ook is er een eerste slag geslagen als het gaat om het aanbieden van producten en diensten via e-formulieren en met het actualiseren van onze website. Door onze online dienstverlening te versimpelen wordt het ook voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, makkelijker om digitaal zaken met ons te doen.

Stimuleringsfonds dorpen en wijken

Wat wilden wij bereiken?

Onze doelstelling in de programmabegroting 2019 was als volgt:

"Wij willen komen tot een gewijzigde opzet van het huidige stimuleringsfonds. Het stimuleringsfonds is bedoeld om de leefbaarheid in onze wijken en dorpen te vergroten. Dit fonds kent nu drie onderdelen: eenmalige initiatieven, initiatieven met een structureel karakter en wijk- en dorpsbudgetten. Samen met de dorps- en wijkverenigingen willen wij onderzoeken hoe het beschikbare geld in dit fonds zo goed mogelijk kan worden ingezet. Ideeën die wij daarbij hebben zijn het breder openstellen van het stimuleringsfonds voor meer groepen in onze samenleving. Dit kunnen tijdelijke groepen enthousiaste mensen zijn en groepen mensen die samenwerken rondom een specifiek thema, naast de vaste verenigingen in de dorpen en wijken zoals het nu is georganiseerd. Ook is het mogelijk dat er een gedifferentieerde opzet komt met een maatwerkoplossing die past bij de situatie van een wijk, een dorp of een groep inwoners. Dus voor de ene partij een budget, voor de andere partij een initiatievenregeling en wellicht zelfs een geheel andere vorm. Daarvoor kijken wij ook naar voorbeelden in andere gemeenten."

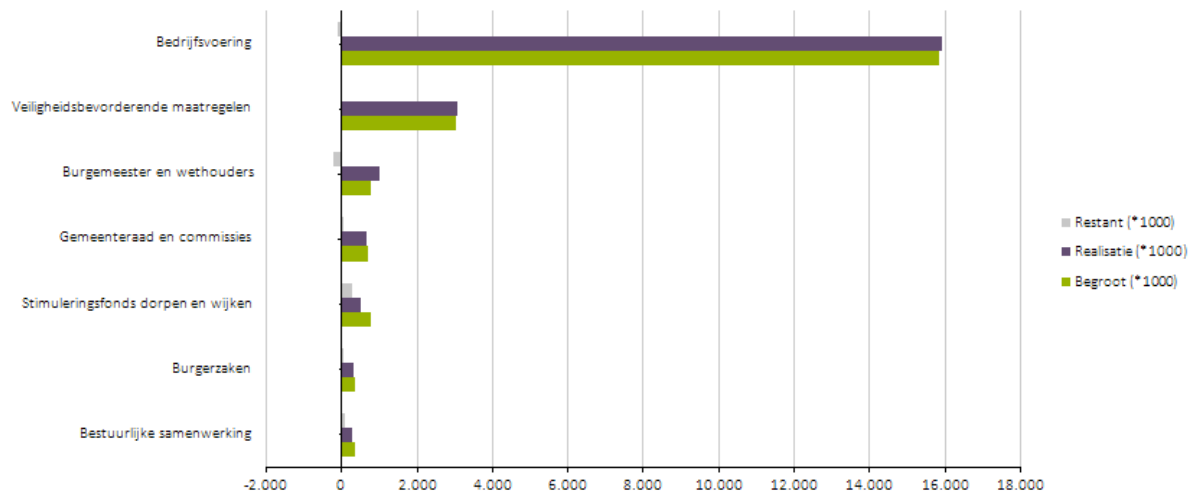
Wat hebben wij gedaan?

In 2019 hebben we de bouwstenen voor een nieuw Stimuleringsfonds geformuleerd. Daarvoor hebben wij input opgehaald bij de wijken en de dorpen en bij de vakjury. De nieuwe bouwstenen

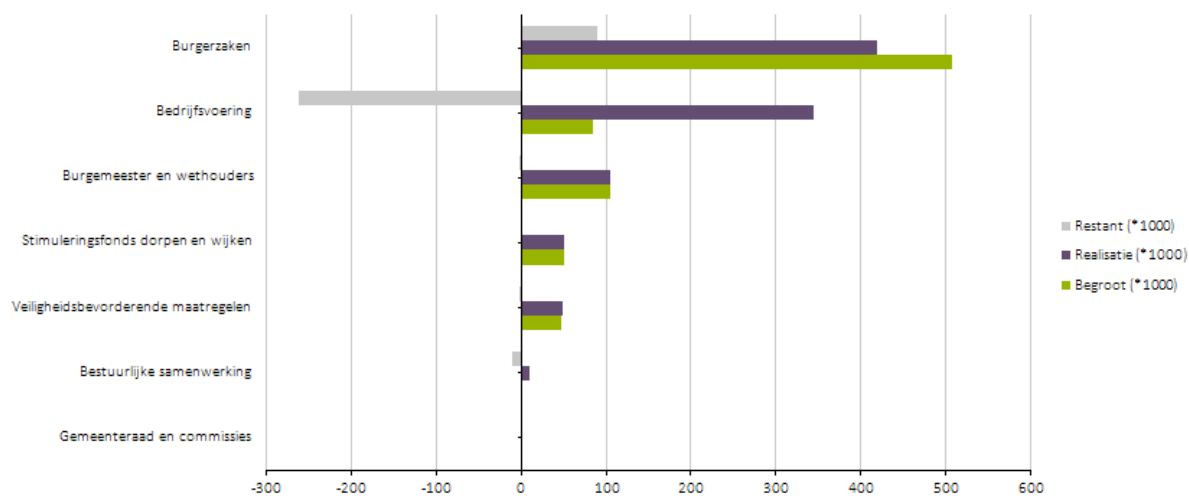
worden in 2020 omgezet in een nieuwe subsidieregeling. Nieuw in de regeling is onder andere dat andere inwoners dan de wijkverenigingen en de verenigingen van plaatselijk belang budget kunnen aanvragen. Ook is nieuw dat er middelen zijn om een hulplijn in te zetten. Wat die hulplijn is, is afhankelijk van het initiatief. Denk bijvoorbeeld aan de inzet van een opbouwwerker, de inzet van een andere organisatie of meedenkkracht van de ambtelijke organisatie. Een hulplijn kan ook bestaan uit onderzoek of studiedagen/bijeenkomsten.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma bestuur en organisatie			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve- mutaties	Reserve- mutaties	Saldo na reserve- mutaties
Bedrijfsvoering	297	-199	98
Bestuurlijke samenwerking	87	0	87
Burgemeester en wethouders	-217	0	-217
Burgerzaken	-64	0	-64
Gemeenteraad en commissies	39	0	39
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	259	0	259
Veiligheidsbevorderende maatregelen	-19	0	-19
Totaal	382	-199	183

Bedrijfsvoering, voordeel € 98.000

Onderstaand lichten wij de diverse verschillen binnen de bedrijfsvoering toe.

Tractie, incidenteel voordeel € 82.000

Het vervangen van voertuigen begroten wij vanuit het meerjareninvesteringsprogramma (MIP). Daarbij houden wij rekening met de opbrengst van de verkoop van afgeschreven voertuigen. Wij zien dat in de praktijk de aanschaf en betaling van nieuwe voertuigen en de verkoop van oude voertuigen soms over de jaargrens heen loopt. In 2019 heeft dit tot een voordeel van ongeveer € 100.000 geleid. Dit is de verkoopopbrengst van een ingerulde vrachtwagen en drie ingerulde tractoren, waarvoor in 2018 nieuwe voertuigen zijn aangeschaft.

Juridische advisering, incidenteel voordeel € 60.000

Wij hebben een structureel budget voor externe juridische advisering. Afhankelijk van de complexiteit van de lopende juridische zaken, schakelen wij advocaten in voor advies en vertegenwoordiging in de rechtbank. In 2019 hebben wij € 52.000 ingezet. Het voordeel is € 60.000.

Overige kleine verschillen, nadeel € 44.000

Binnen de bedrijfsvoering doen zich tot slot een aantal kleine verschillen voor op o.a. communicatie en facilitair voor een totaalbedrag van € 44.000.

Bestuurlijke samenwerking, incidenteel voordeel € 87.000.

Uitvoering BOCE Beleidsagenda

In 2019 is er een bedrag van € 144.000 beschikbaar gesteld in het kader van de uitvoering van de BOCE beleidsagenda. De werkelijke uitgaven daarvoor zijn in 2019 € 60.000 geweest. Het overschot wordt verklaard door meerdere redenen. Zo is er minder geld uitgegeven aan organisatiekosten (projectleider en ondersteuning). Daarnaast is er ook op de gezamenlijke projecten minder uitgegeven als gevolg van enige vertraging in de uitvoering. Het gezamenlijke woningmarktonderzoek wordt uitgevoerd in 2020 en ook de doorlooptijd voor de realisatie van de gezamenlijke visie op bereikbaarheid zal later dan verwacht worden opgeleverd. Tenslotte is lopende 2019 besloten om de projectbegroting voor de gezamenlijke activiteiten op het gebied van Recreatie en Toerisme naar beneden bij te stellen. Dit mede als gevolg van noodzakelijke bezuinigingen bij de gemeente Emmen. Uw raad en de overige raden zijn over de voortgang van de BOCE-beleidsagenda middels brief eind 2019 geïnformeerd.

Burgemeester en wethouders, incidenteel nadeel € 217.000

Wij hebben in 2019 onze toekomstige verplichtingen voor pensioenen van oud-wethouders opnieuw doorgerekend. Dit is gebeurd aan de hand van zogenoemde actuariële berekeningen. In 2019 is de sterftetabel en de rekenrente aangepast, dit heeft invloed op de hoogte van de berekening. Tevens hebben wij voor één extra oud-wethouder de actuariële berekening laten uitvoeren. De uitkomst van deze berekeningen betekende dat een extra storting van € 238.000 aan de voorziening oud-wethouders benodigd was. Dit leidt tot een incidenteel nadeel. De voorziening voldoet met deze extra storting aan de voorschriften van het BBV.

Burgerzaken, incidenteel nadeel € 64.000

Het nadeel op de kosten van Burgerzaken wordt voor een deel veroorzaakt door lagere inkomsten dan verwacht voor de Reisdocumenten. Dit nadelige effect is ongeveer € 32.000. In de begroting houden wij rekening met landelijke prognoses en verwachte effecten als gevolg van wetswijzigingen. Zowel de verwachte inkomsten als de verwachte uitgaven passen wij hierop zo

goed mogelijk op aan. De lokale situatie kan enigszins afwijken van de landelijke trends. Het bedrag van de gedeerde inkomsten (circa € 66.000) is hiermee groter dan de gerealiseerde kostenbesparing (circa € 34.000). Naast het voornoemde verschil is er sprake van een aantal kleinere nadelige verschillen op de kosten van de Basisregistratie Personen, Rijbewijzen, Verkiezingen en Lijkschouwing.

Stimuleringsfonds dorpen en wijken, incidenteel voordeel € 259.000

De omvang van het Stimuleringsfonds dorpen en wijken bedroeg in 2019 € 710.000 (€ 750.000 minus amendement speelruimtebeleid € 40.000). Daarnaast hebben wij van de provincie een subsidie van € 50.000 ontvangen. De provincie stelde voor de periode 2016 t/m 2018 jaarlijks € 50.000 beschikbaar in het kader van het programma Vitaal Platteland. Deze regeling is geëvalueerd en er is een vervolg op ontwikkeld als subsidie voor dorpsinitiatieven. In totaal was in 2019 een bedrag van € 760.000 beschikbaar.

De bestedingen in 2019 zijn € 501.000. Deze middelen zijn als volgt ingezet.

INZET STIMULERINGSFONDS IN 2019	Begroot	Werkelijk	Vershil
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Deel 1, Dorps- en wijkbudget	500	363	137
Deel 2, Projecten	260	138	122
	Totaal	760	501
			259

Deel 1 betreffen de dorps- en wijkbudgetten die eenmaal per jaar, op aanvraag van de vereniging van plaatselijk belang, dorpsbelang, wijkvereniging of wijkteam, kan worden verstrekt. De aanvragen worden door een onafhankelijke vakjury beoordeeld en daarover brengt zij advies uit aan het college.

Deel 2 betreft subsidie voor projecten, die vernieuwend of experimenterend zijn. Dit kunnen kortlopende en meerjarige, structurele initiatieven zijn. Elke vereniging of stichting kan een aanvraag indien voor een project in het dorp of de wijk. De initiatieven komen voor subsidie in aanmerking als zij te maken hebben met de manier waarop inwoners de dagelijkse woonomgeving beleven (leefbaarheid). En op de manier waarop inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen meer zelf of met elkaar de regie nemen. Bijvoorbeeld het oplossen van maatschappelijke kwesties, eventueel in samenwerking met de gemeente (in verbinding).

Beleidskaders Stimuleringsfonds

In de Halfjaarrapportage 2019 hebben wij de raad geïnformeerd over de overbruggingsperiode tot de vaststelling van de nieuwe subsidieregeling. Er is een interim-regeling vastgesteld die gebaseerd is op de voorgaande subsidieregelingen Stimuleringsfonds leefbaarheid en Coevorden verbindt, op basis waarvan activiteiten kunnen worden gehonoreerd en in de resterende maanden van 2019 subsidies konden worden verstrekt.

Programma 6 | Financiering en alg. dekkingsmiddelen

Bestuurlijke samenvatting

Zoals in voorgaande Planning & Controldocumenten gemeld, is een herziening van het totale Gemeentefonds op komst. Dit kan per gemeente grote gevolgen hebben. In 2019 hebben wij zitting genomen in een werkgroep die namens de Verenging Drentse Gemeenten de belangen behartigt van de Drentse gemeenten bij de herziening van het Gemeentefonds. Het streven van de fondsbeheerders, de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en Financiën, was om met ingang van 1 januari 2021 een nieuwe verdeling van het gemeentefonds te hanteren. Deze streefdatum is met één jaar uitgesteld. De werkgroep zal de belangen van de Drentse gemeenten ook in 2020 blijven benadrukken.

In 2019 hebben wij circa € 9 miljoen afgelost op onze bestaande leningenportefeuille. Tegenover deze aflossing staat het aantrekken van een langlopende geldlening van € 10 miljoen. Het rentetarief voor deze lening bedraagt 0,03%.

Ons eigen vermogen is verder toegenomen. Eind 2019 is ons eigen vermogen ongeveer € 40 miljoen. In lijn met onze nota financieel beleid koersen wij op een solvabiliteitsratio tussen de 30% en 40%. Eind 2019 is de solvabiliteit 32%. Daarmee ligt de solvabiliteit in de lijn van de Programmabegroting en beweegt deze binnen de afgesproken bandbreedte.

Algemene uitkering gemeentefonds

Wat hebben wij gedaan?

Gemeenten ontvangen op drie tijdstippen in het jaar informatie over de hoogte van de gemeentefondsuitkeringen: in mei op basis van de voorjaarsnota, in september op basis van de miljoenennota en in december op basis van de najaarsnota. Per saldo was het resultaat in 2019 € 63.000 positief.

In 2019 hebben wij zitting genomen in een werkgroep die namens de Verenging Drentse Gemeenten de belangen behartigt van de Drentse gemeenten bij de herziening van het Gemeentefonds. Periodiek is er overleg om de actualiteiten en vervolgstappen inzake de herziening van het Gemeentefonds te bespreken. De werkgroep is opgericht om de belangen van de Drentse gemeente te benadrukken en zal dit ook in 2020 vervolgen. Het streven van de fondsbeheerders, de Ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en Financiën, was om met ingang van 1 januari 2021 een nieuwe verdeling van het gemeentefonds te hanteren. Deze streefdatum is met één jaar uitgesteld.

Algemene baten en lasten

Wat hebben wij gedaan?

Onder de algemene baten en lasten vallen de stelpost vrije begrotingsruimte, de stelpost vervangingsinvesteringen, de stelpost onvoorzien en een aantal mutaties in de algemene reserve. De eerstgenoemde stelpost hebben wij bij de Programmabegroting 2019 ingesteld. Voorheen werden de voordelige en/of nadelige saldi van de begroting gestort of onttrokken aan de algemene reserve. Door de stelpost vrije begrotingsruimte in te stellen is het voor uw raad en ons college eenvoudiger en transparanter de aanwezige ruimte in de begroting te monitoren. De begrotingsruimte is niet meer aanwezig binnen het totaal van alle reservemutaties, maar expliciet binnen de begroting inzichtelijk. Na instemming van uw raad met de door ons voorgestelde ambities, was de vrije begrotingsruimte bij aanvang van 2019 nihil. Gedurende het jaar hebben wij het positieve saldo van de Halfjaarrapportage 2019 aan de stelpost vrije begrotingsruimte toegevoegd. In 2019 hebben wij u geen individuele raadsbesluiten voorgelegd die een beroep op deze stelpost hebben gedaan. Het saldo van € 799.000 op de stelpost maakt daarom onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat. Terugkijkend op 2019 kunnen wij constateren dat wij met het instellen van deze nieuwe stelpost hebben bereikt wat wij voor ogen hadden: eenvoud en transparantie.

De inzet van de stelposten vervangingsinvesteringen en onvoorzien komen in de verschillenanalyse van dit programma aan bod.

Heffing gemeentelijke belastingen

Wat hebben wij gedaan?

Inkomsten uit gemeentelijke belastingen worden ingezet als algemeen dekkingsmiddel. De gemeente mag zelf bepalen waarvoor zij deze opbrengst gebruikt. De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

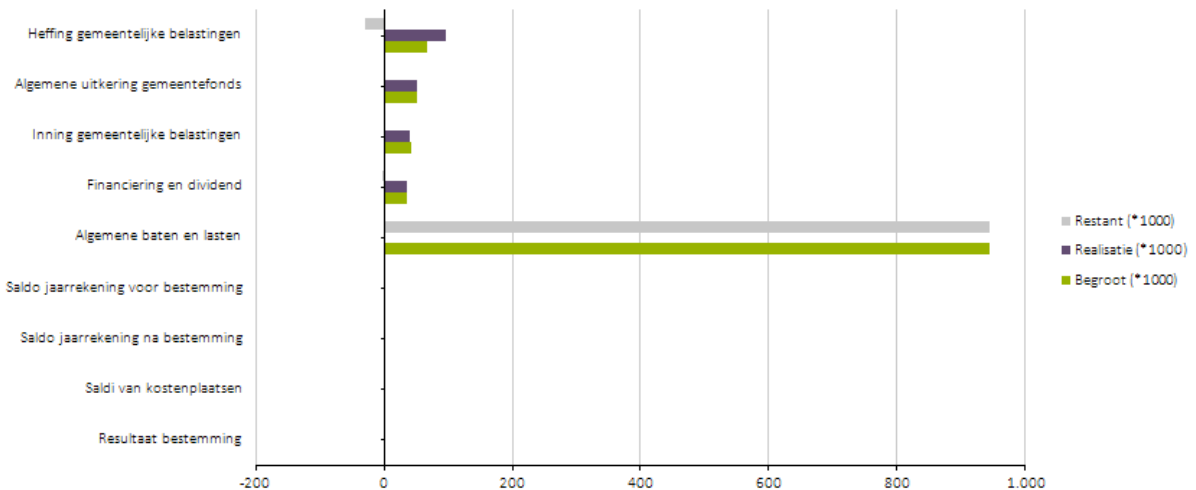
Financiering en dividend

Wat hebben wij gedaan?

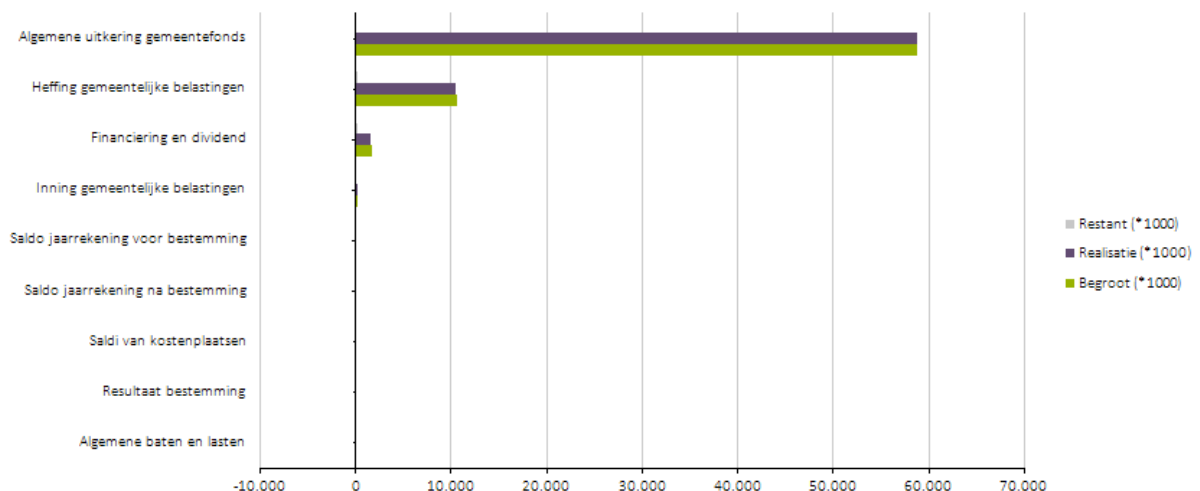
In 2019 hebben wij extra ingezet op de monitoring van onze financieringsbehoefte. In het voorgaande jaarverslag hebben wij aangegeven in 2019 een langdurige lening af te moeten sluiten. Omdat wij er naar streven om zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken is het van belang om onze financieringsprognose goed te monitoren. Op 2 december 2019 hebben wij een lening van 10 miljoen euro hebben aangetrokken.

Wat heeft het gekost?

Lasten

Baten

Toelichting op de belangrijkste verschillen

Verschillen programma financiering en algemene dekkingsmiddelen			
Bedragen x € 1.000			
	Saldo voor reserve-mutaties	Reserve-mutaties	Saldo na reserve-mutaties
Algemene baten en lasten	944	-226	718
Algemene uitkering gemeentefonds	63	0	63
Financiering en dividend	-79	58	-21
Heffing gemeentelijke belastingen	-249	0	-249
Inning gemeentelijke belastingen	11	0	11
Resultaat bestemming	0	0	0
Totaal	691	-168	523

Algemene baten en lasten, incidenteel voordeel € 718.000

Dit voordeel betreft met name een aantal centraal begrote stelposten:

- Het positieve resultaat van de Halfjaarrapportage 2019 was € 799.000 en dit bedrag is toegevoegd aan de stelpost vrije begrotingsruimte. Dit voordeel maakt onderdeel uit van het jaarrekeningresultaat.
- Bij het pakket aan nieuwe ambities was een dekkingsvoorstel om € 3,2 miljoen uit de algemene reserve te onttrekken. Voor een aantal ambities zijn de werkzaamheden niet volledig in 2019 uitgevoerd en daardoor zijn de uitgaven ook achtergebleven. Het bedrag dat wij uit de algemene reserve hebben onttrokken is daarom lager, namelijk € 226.000. Het gaat om de volgende twee ambities die wij eerder in de vijf andere programma's ook al hebben benoemd, namelijk de omgevingswet (toegelicht in programma 3) en asbestdaken (programma 4). In de Halfjaarrapportage 2020 onttrekken wij deze € 226.000 uit de algemene reserve.
- De omvang van de stelpost vervangingsinvesteringen bedroeg in 2019 € 99.000. Dit is de omvang na de inzet voor een drietal ambities. Gedurende het jaar is er geen beroep gedaan op deze stelpost. Dit leidt tot een voordeel.
- De stelpost onvoorzien kent eind 2019 nog een restant van € 70.000. Er was € 100.000 beschikbaar, waarvan € 30.000 is ingezet voor een extra bijdrage aan de voetbalvereniging VIOS voor de renovatie en verduurzaming van het clubgebouw. Dit is in de Halfjaarrapportage 2019 opgenomen en financieel verwerkt.
- Tot slot is er een voordeel van € 24.000 vanwege afrondingsverschillen.

Algemene uitkering gemeentefonds, incidenteel voordeel € 63.000

Septembercirculaire, nadeel € 365.000

De septembercirculaire van het gemeentefonds verscheen nadat de Halfjaarrapportage was samengesteld. Over de inhoud van deze circulaire is uw raad per brief geïnformeerd. Het nadeel van de circulaire is € 365.000. Mutaties van de septembercirculaire hebben wij verwerkt in de laatste begrotingswijziging van 2019 voor zover zij budgettair neutraal zijn.

Decembercirculaire, voordeel € 422.000

De decembercirculaire van het gemeentefonds verscheen nadat de gemeenteraad de laatste begrotingswijziging van het jaar had vastgesteld. Ook over deze circulaire is uw raad per brief geïnformeerd. De verschillen in deze circulaire resulteren per saldo in een voordeel van € 422.000.

Overige mutaties, voordeel € 6.000

In 2020 heeft een verrekening van een tweetal maatstaven plaatsgevonden met betrekking het jaar 2019. Het gaat hierbij om de maatstaven "ouders met langdurig psychisch medicijngebruik" en "medicijngebruik met drempel". De gecorrigeerde bedragen hebben wij verwerkt in boekjaar 2019. Per saldo betekent dit een nadelig effect van € 30.000. Tevens hebben er diverse kleinere correctie over de boekjaren 2017 en 2018 plaatsgevonden, per saldo levert dit een voordelig effect op van € 36.000. Het totaal van alle verrekeningen komt hierdoor op een circa € 6.000 positief.

Heffing gemeentelijke belastingen, incidenteel nadeel € 249.000

De totale Ozb-inkomsten zijn in 2019 ongeveer € 200.000 lager dan begroot. De totale werkelijke WOZ-waarde is lager dan medio 2018 berekend ten tijde van de samenstelling van de begroting. Dit is het gevolg door verschillen in de waardeontwikkeling van objecten, verminderingen van

voorgaande jaren en effecten van bezwaar en beroep. Een deel van dit effect heeft een structureel karakter, waar wij bij de Programmabegroting 2020 op hebben geanticipeerd. Daarnaast is er een overschrijding in de kosten voor de uitvoering van de Wet WOZ. Dit is een nadeel van € 48.000. Dit wordt met name veroorzaakt door een verdere toename in kosten voor externe bureaus die namens inwoners bezwaar maken op de WOZ-beschikking. Wanneer een inwoner bezwaar of beroep instelt, en in het gelijk wordt gesteld, komt men in aanmerking voor een vergoeding van de gemaakte kosten.

Daarnaast zijn de inkomsten uit heffing voor de BIZ (Bedrijven Investeringszone) lager dan begroot. Hier staat echter ook een lagere subsidieverlening tegenover. Per saldo is het resultaat op dat onderdeel nihil. Deze subsidie wordt echter verantwoord onder Programma 1. Ook zijn er enkele kleine voordelige verschillen op de toeristenbelasting en de kosten die gemaakt worden voor de feitelijke heffing.

Inleiding

Deze tegel 'Financiën' bevat diverse financiële overzichten en toelichtingen op het jaar 2019. Deze informatie is programma-overstijgend en maakt daarom geen onderdeel uit van de zes beleidsinhoudelijke programma's. U treft op deze pagina onder andere een toelichting op de reserves, de stelpost onvoorzien, overhead en vennootschapsbelasting aan.

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Wij maken onderscheid tussen algemene en specifieke dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen onderscheiden zich van andere dekkingsmiddelen doordat zij vrij zijn in te zetten. De besteding van deze inkomsten is niet aan een bepaald programma gebonden. De algemene dekkingsmiddelen vormen de financiële dekking van de programma's één tot en met zes. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn:

- de algemene uitkering uit het gemeentefonds;
- inkomsten uit belastingen: onroerendezaakbelastingen, toeristenbelasting en forensenbelasting;
- rendement op geldleningen en beleggingen;
- bespaarde rente;
- overige reservemutaties.

De verdeling van onze algemene dekkingsmiddelen, met uitzondering van de reservemutaties, is als volgt.

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	Bedrag	Verhouding
Algemene uitkering gemeentefonds	58.750	84%
Gemeentelijke belastingen	10.410	15%
Financiering en dividend	1.094	2%
	70.254	100%

Reserves en voorzieningen

Ter inleiding

Wij hebben gedurende het jaar diverse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt op grond van de primitieve begroting, de halfjaarrapportage en de individuele begrotingswijzigingen. Daarbij werken wij conform onze beleidskaders in de nota 'Reserves en voorzieningen'. Wij presenteren onderstaand het totaaloverzicht van de mutaties en lichten vervolgens de belangrijkste afwijkingen toe.

Wij hebben dit jaar diverse toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen verwerkt. Het budgetrecht hiervoor ligt bij uw raad. De mutaties in de reserves en voorzieningen zijn daarom gebaseerd op de primaire begroting voor 2019 en de separate raadsbesluiten en de daarbij behorende begrotingswijzigingen. Wij lichten u onderstaand de afwijkingen boven € 50.000 toe.

TOEVOEGINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	Werkelijk	Verschil
Toevoegingen			
<i>Algemene reserves</i>			
Algemene reserve	4.924	5.122	-199
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Decentralisatie sociaal domein	0	0	0
Stedelijke vernieuwing	4	112	-108
Nieuwbouw gemeentehuis	274	274	0
Wegen	3	3	0
Vastgoed	7	557	-551
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	280	279	0
Mobiliteit	158	68	90
Regio Specifiek Pakket (RSP)	388	380	8
Plopsaland	2	2	0
Kapitaallasten Hof van Coevorden	3	3	0
Dutch TechZone	15	18	-3
Reserve grondexploitatie	2	472	-470
Herstructureringsfonds	1.000	1.000	0
Innovaties zorg	1.000	1.000	0
Accommodaties in de samenleving	1.000	1.000	0
Regiodeal	1.000	1.000	0
<i>Voorzieningen</i>			
Vordering op Attero	0	0	0
Riolerings	0	0	0
Voorziening oud-wethouders	0	238	-238
Voorziening derde WW-jaar	0	10	-10
	Totaal toevoegingen	10.059	11.538
			-1.479

Toelichting toevoegingen

Algemene reserve, verschil € 198.000

Wij hebben diverse bedragen in de algemene reserve gestort, zoals het jaarlijkse bedrag van € 2 miljoen om de reservepositie te versterken en op peil te houden. In onderstaand overzicht hebben wij de toevoegingen aan de algemene reserve opgenomen. De saldi van de bestemmingsreserves sociaal domein, wegen en nieuwbouw gemeentehuis zijn onttrokken en toegevoegd aan de algemene reserve. In het raadsvoorstel bij de vaststelling van dit jaarverslag stellen wij voor om deze drie reserves op te heffen. Dit in lijn met eerdere besluitvorming en de beleidskaders in de 'Nota reserves en voorzieningen'.

OVERZICHT TOEVOEGINGEN ALGEMENE RESERVE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	Werkelijk	Vershil
Risicobudget	2.000	2.000	0
Vrijval reserve sociaal domein	2.000	2.000	0
Begrotingsoverschot	97	97	0
Vrijval reserve nieuwbouw gemeentehuis	446	446	6
Vrijval reserve wegen	0	221	-221
Rentetoevoeging	381	358	23
	Totaal	4.924	5.122
			-198

Bestemmingsreserves

Stedelijke vernieuwing, verschil € 108.000

Bij de ontmanteling van het Centrumplan is een deel van het budget voor nog te realiseren projectonderdelen opgenomen in de exploitatie. De uitgaven zijn in 2019 € 108.000 lager uitgevallen dan begroot. Conform de afgesproken methodiek is de onderuitputting toegevoegd aan de bestemmingsreserve Stedelijke vernieuwing.

Onderhoud gebouwen, verschil € 551.000

Wij hebben de onderuitputting op de kosten voor groot onderhoud teruggestort in de reserve vastgoed. Dit is een bedrag van € 10.000. Daarnaast is voor een bedrag van € 532.000 in de reserve gestort. Dit is het saldo van de verkoopopbrengsten minus de kosten voor sloop, verkoop en afwaardering. Het gaat om de voormalige Rehobothschool in Gees, Noordwijk 4-6 in Dalen en enkele woonwagenlocaties aan de Cornelia Huygensstraat in Coevorden. Daarnaast is er een klein verschil van € 9.000 in de toevoeging van rente aan de reserve.

Mobiliteit, verschil € 90.000

De daadwerkelijk ontvangen subsidies van Provincie Drenthe voor de Brede Doel Uitkeringen (BDU) hebben wij in de bestemmingsreserve mobiliteit gestort. Het betreft subsidie voor het fietspad aan de Dalerallee in Coevorden en een subsidie voor verkeersveiligheid in Schoonoord.

Reserve grondexploitatie, verschil € 470.000

In 2019 hebben wij snippergroen en andere, relatief kleine, grondstukken verkocht. Ook hebben wij een aantal winsten op de grondexploitaties genomen. Deze bedragen hebben wij in de reserve grondexploitatie gestort. Deze toevoegingen hebben wij in de paragraaf grondbeleid gespecificeerd. De totale toevoeging is € 472.000. Omdat het saldo van de reserve grondexploitatie op 1 januari 2019 nihil was, is de begrote toevoeging van rente van € 2.000 niet verwerkt. Daarmee is het verschil van € 470.000 verklaard.

Voorzieningen

Voorziening oud-wethouders, verschil € 238.000

Wij hebben in 2019 onze toekomstige verplichtingen voor pensioenen van oud-wethouders opnieuw doorgerekend. Dit is gebeurd aan de hand van zogenoemde actuariële berekeningen. De uitkomst van deze berekeningen betekende dat een extra storting van € 238.000 aan de voorziening oud-wethouders benodigd was. Dit leidt tot een incidenteel nadeel.

Overzicht onttrekkingen

ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	Werkelijk	Verschil
Onttrekkingen			
<i>Algemene reserves</i>			
Algemene reserve	8.492	7.192	1.300
<i>Bestemmingsreserves</i>			
Decentralisatie sociaal domein	2.000	2.000	0
Stedelijke vernieuwing	435	139	296
Nieuwbouw gemeentehuis	446	446	0
Wegen	0	221	-221
Vastgoed	88	0	88
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	155	170	-15
Mobiliteit	0	0	0
Regio Specifiek Pakket (RSP)	90	90	0
Plopsaland	20	20	0
Kapitaallasten Hof van Coevorden	70	70	0
Dutch TechZone	884	786	98
Reserve grondexploitatie	0	472	-472
Herstructureringsfonds	428	428	0
Innovaties zorg	143	143	0
Accommodaties in de samenleving	25	20	6
Regiodeal	186	186	0
<i>Voorzieningen</i>			
Vordering op Attero	0	0	0
Rioleringen	163	110	53
Voorziening oud-wethouders	38	38	0
Voorziening derde WW-jaar	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	12.530	1.132

Toelichting onttrekkingen

Algemene reserve, verschil € 1.300.000

Wij hadden begroot om € 8.492.000 uit de algemene reserve te onttrekken. Hoe dit bedrag is opgebouwd en wat wij daadwerkelijk hebben onttrokken, laten wij in onderstaande tabel zien. De verschillen lichten wij onder de tabel toe.

OVERZICHT ONTTREKKINGEN ALGEMENE RESERVE			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	Werkelijk	Vershil
Dekking ambities	3.221	2.995	226
Verhuizing ZO!34	15	15	0
Saldo begroting	472	472	0
Centrumvisie Coevorden	1.727	496	1.231
Project gasloos Swaneburg	150	150	0
Economische visie	155	155	0
IKC's en Asscher	33	33	0
Ambitiedocument omgevingswet	224	115	109
Planschade	75	7	68
Wegonderhoud	1.500	1.500	0
Openbaar groen	673	673	0
VTH-backoffice	90	0	90
Informatiebeleidsplan	76	76	0
Onderwijsachterstand	81	0	81
Verhoging voorziening Grondexploitatie	0	282	-282
Nadelig saldo jaarrekening 2018	0	223	-223
	Totaal	8.492	7.192
			1.300

Dekking ambities, verschil € 226.000

Bij de Programmabegroting 2019 heeft u ingestemd met een pakket van 28 ambities en de door ons voorgestelde dekking. Een bedrag van € 3.221.000 daarvan wordt gedekt uit de algemene reserve. Een aantal ambities is niet of niet volledig gerealiseerd in 2019. Daarom zijn de bedragen niet voor de volle omvang uit de algemene reserve onttrokken. Dit leidt tot een verschil. Omdat voor de betreffende ambities tijdelijke (incidentele) middelen beschikbaar zijn gesteld, stellen wij voor om de middelen beschikbaar te houden in de algemene reserve. De ambities vinden hun vervolg in 2020. Bij de halfjaarrapportage 2020 onttrekken wij de resterende middelen uit de algemene reserve. Dit zijn zogenoemde 'overlopende budgetten'.

Het betreft de volgende ambities:

- Omgevingswet (Ambitie 10), € 213.000
- Asbestdaken (Ambitie 19), € 13.000

Centrumvisie Coevorden, € 1.231.000

In totaal was begroot om € 1.727.000 te onttrekken aan de algemene reserve. Van dit bedrag was € 1.086.000 over vanuit 2018. In totaal is in 2019 € 496.000 ingezet voor de centrumvisie en onttrokken aan de algemene reserve. Het resterende deel dient beschikbaar te blijven voor de verdere uitvoering in 2020.

Economische visie: vrijval van het restant

Voor de economische visie was in 2019 € 155.000 beschikbaar. We hebben na de goedkeuring van 'Coevorden onderneemt!' in april een mooie start gemaakt met de uitvoering van de dynamische werkagenda. Er is energie gestoken in onze relaties met ondernemers in het algemeen en Ondernemend Coevorden in het bijzonder. 2019 was in die zin een opstartjaar, waarbij de voorbereiding van verschillende projecten meer tijd kostte dan vooraf ingeschat. Dit heeft onder meer te maken met het feit dat de samenwerking met diverse partijen tegelijkertijd gestalte moest krijgen. We hebben ervoor gekozen dit zorgvuldig te doen. Dit betekent dat een deel van het beschikbare budget voor 2019 niet is besteed. Dit laten we vrijvallen in het resultaat.

Ook in de toekomst willen we graag op deze weg verder. Wij stellen daarom voor om de beschikbaar gestelde middelen voor het projectenbudget voor de jaren 2020-2022 van in totaal € 545.000 uit te smeren over de periode 2020-2024. De financiële verwerking hiervan nemen wij mee in de Halfjaarrapportage 2020.

IKC's en Asscher: vrijval van het restant

Vanuit 2018 hadden wij € 33.000 meegenomen. Dit jaar hebben wij € 11.000 besteed aan onderzoek naar onderwijshuisvesting in onze gemeente. Wij hebben het restant vrij laten vallen in het rekeningresultaat. Het IHP is in 2019 afgerond en voor het huisvestingsvraagstuk van De Nieuwe Veste heeft u bij de Programmabegroting 2020 € 50.000 beschikbaar gesteld voor onderzoekskosten.

Ambitiedocument omgevingswet, verschil € 109.000

Voor het ambitiedocument voor de omgevingswet heeft u in 2018 (begrotingswijziging 2-2018) middelen beschikbaar gesteld voor 2018 en 2019. Dit is in beide jaren € 149.000. Van het bedrag in 2018 hadden wij € 75.000 overgeheveld naar 2019 voor de inzet van een projectleider. Samen met dit overlopende budget was in 2019 totaal € 224.000 beschikbaar. Van dit bedrag is € 115.000 ingezet en resteert € 109.000. Wij stellen voor om dit bedrag mee te nemen naar 2020.

Planschade, verschil € 68.000

Kosten voor planschade brengen wij ten laste van de algemene reserve. Hiervoor is in de begroting een onttrekking van € 75.000 opgenomen. De daadwerkelijke kosten voor planschade waren € 7.000. Omdat bij de actualisatie van bestemmingsplannen tegenwoordig planschadeovereenkomsten worden gesloten, komen eventuele planschadeclaims voor de rekening van de aanvrager van de bestemmingsplanwijziging. Hierdoor zijn de kosten voor planschade voor rekening van onze gemeente beperkt. Om die reden hebben wij in de Programmabegroting 2020 deze ramingen laten vervallen.

Openbaar groen: vrijval van het restant

Voor de renovatie van plantvakken heeft uw raad € 1.000.000 beschikbaar gesteld voor 2018 en 2019. Vanuit 2018 hebben wij € 173.000 overgeheveld naar 2019. Voor 2019 was hierdoor in totaal € 673.000 beschikbaar. Het totale project is in 2019 afgerond en het financiële voordeel van € 170.000 hebben wij vrij laten vallen in het resultaat.

VTH-backoffice, verschil € 90.000

Wij hadden een onttrekking van € 90.000 begroot voor de invoering van een VTH-pakket. Het is nog onduidelijk of dit pakket daadwerkelijk wordt geïmplementeerd. Dit hangt af van de ontwikkelingen op provinciaal niveau. Er vindt onderzoek plaats betreffende een applicatie om onder andere met RUD en VRD gegevens uit te wisselen. De besluitvorming hierover vindt plaats in het voorjaar van 2020. De dekking van deze applicatie is geregeld in het informatiebeleidsplan, dat (deels) via de algemene reserve verloopt. Wij stellen voor om dit bedrag mee te nemen naar 2020.

Onderwijsachterstandenbeleid, verschil € 81.000

Omdat de rijksbijdrage voor onderwijsachterstanden verlaagd zou worden, hadden wij een onttrekking uit de algemene reserve begroot. Net zoals in 2018 viel ook in 2019 de rijksbijdrage hoger uit dan begroot. De onttrekking aan de algemene reserve van € 81.000 was daarom niet nodig. In de Programmabegroting 2020 en meerjarenraming 2021-2023 hebben wij geanticipeerd op de geactualiseerde (hogere) rijksbijdragen en houden wij geen rekening meer met onttrekkingen aan de algemene reserve.

Verhoging voorziening grondexploitatie, verschil € 282.000

Wij hebben de grondexploitatieprojecten geactualiseerd. Dit doen wij elk jaar bij de jaarrekening. Één van de uitkomsten van de actualisatie is dat wij de verliesvoorziening moeten verhogen. De resultaten van de grondexploitatie worden toegevoegd of onttrokken aan de reserve grondexploitatie. Dit saldo is niet toereikend. Daarom hebben wij € 282.000 aan de algemene reserve onttrokken. De verdere toelichting leest u in de paragraaf grondbeleid.

Nadelig saldo jaarrekening 2018, verschil € 223.000

Het resultaat van de jaarrekening 2018 was € 223.000 negatief. Bij de besluitvorming over de jaarrekening in uw raad heeft u ingestemd met ons voorstel om dit bedrag te onttrekken uit de algemene reserve. Dit besluit hebben wij in 2019 geëffectueerd.

Bestemmingsreserves**Stedelijke vernieuwing, verschil € 296.000**

De kosten die wij hebben gemaakt voor het bouw- en woonrijp maken van het Bogasterrein in Coevorden hebben wij ten laste van deze reserve gebracht. Het betreft kosten voor archeologisch onderzoek en sanering van de grond.

Wij hebben de kavels aan de Bentheimerstraat en de kavels aan de Oosterstraat bouwrijp

gemaakt. Hiervoor zijn de oude fundaties verwijderd en verontreinigingen gesaneerd. Inmiddels zijn de bouwwerkzaamheden in de Oosterstraat begonnen en zijn de bouwwerkzaamheden in de Bentheimerstraat deels gereed en deels in de voorbereidende fase. Dit loopt vertraging op doordat wij hier rekening moeten houden met de fundaties van de oude Bentheimerpoort. De resterende middelen dienen beschikbaar te blijven voor de verdere uitvoering in 2020.

Wegen, verschil € 221.000

In de 'Nota reserves en voorzieningen' zijn onze beleidskaders over reserves en voorzieningen opgenomen. Hierin is onder andere een overzicht van reserves opgenomen met het doel, de voeding en de einddatum van een reserve. In dit kader hebben wij het saldo van de reserve Wegen vrij laten vallen en stellen wij voor deze reserve op te heffen. Het doel van de bestemmingsreserve 'Wegen' was om eventuele schommelingen in de uitgaven voor het onderhoud van wegen op te kunnen vangen. Na afronding van het project 'Herinrichting openbare ruimte Poppenhare (Coevorden)' kan de reserve kan worden opgeheven. Het saldo van de reserve is € 221.000.

Vastgoed, verschil € 88.000

Wij hadden een onttrekking van € 88.000 begroot voor het groot onderhoud aan gebouwen. Het uitgevoerde groot onderhoud hebben wij gedekt uit het budget voor groot onderhoud dat in de exploitatie aanwezig was. In 2019 is een onderzoek opgestart naar de verduurzamingsmogelijkheden van het gemeentelijk kernbezit. In afwachting van de resultaten zijn enkele grootonderhoudsprojecten uitgesteld. De aanvullende onttrekking uit de reserve was hierdoor niet benodigd.

Dutch TechZone, verschil 98.000

Wij hebben de werkelijke kosten in 2019 onttrokken aan de bestemmingsreserve Dutch TechZone. De kosten voor het uitvoeringsplan organisatie vallen lager uit dan begroot en leiden tot dit verschil. Voor de bedrijvenregeling en het projectenbudget zijn de werkelijke kosten in lijn met de hiervoor begrote bedragen.

Reserve grondexploitatie, verschil € 472.000

Zoals hierboven al bij de algemene reserve benoemd onder het kopje 'verhoging voorziening grondexploitatie', hebben wij de grondexploitatieprojecten geactualiseerd. Om de voorziening grondexploitatie naar het actuele niveau te brengen, hebben wij het saldo van de reserve grondexploitatie volledig onttrokken. Dit is € 472.000. Omdat dit niet toereikend is om de voorziening voldoende aan te vullen, hebben wij ook € 282.000 uit de algemene reserve onttrokken.

Voorzieningen

Voorziening riolering, verschil € 53.000

Op basis van de werkelijke kosten voor rioleringswerkzaamheden en de gerealiseerde inkomsten uit de rioolheffing, hebben wij het benodigde bedrag onttrokken aan de voorziening riolering. De onttrekking is € 53.000 lager dan begroot. In de paragraaf lokale heffingen gaan wij nader in op het exploitatieoverzicht van riolering.

Overige toelichtingen

Vennootschapsbelasting

Op grond van de 'Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen' moeten gemeenten vennootschapsbelasting betalen over eventuele winsten die met ondernemingsactiviteiten worden gerealiseerd. Deze wet is sinds 2016 van kracht. Evenals voorgaande jaren verwachten wij dat wij voor 2019 geen vennootschapsbelasting hoeven af te dragen.

Stelpost onvoorzien

Voor uitgaven die onvoorzienbaar, onuitstelbaar en onvermijdbaar zijn, beschikken wij over een post onvoorzien. Dit bedrag is structureel € 100.000. In 2019 is hierop een beroep gedaan voor € 30.000. Dit betreft een extra bijdrage aan voetbalvereniging VIOS voor de renovatie en verduurzaming van het clubgebouw. In de Halfjaarrapportage 2019 hebben wij u hier over geïnformeerd. Nadien is de stelpost niet meer ingezet. Het resterende bedrag is € 70.000 en is vrijgevallen in het rekeningresultaat.

Overhead

In onderstaande tabel geven wij inzicht in de overhead in 2019. Overhead zijn kosten, die niet een directe relatie hebben met onze dienstverlening. Het gaat om kosten van ondersteunende functies in de bedrijfsvoering zoals leidinggevenden, secretariaat, post en archief, facilitaire kosten, huisvesting, ICT, medewerkers personeelszaken, inkoop, juridische zaken en overige personele kosten zoals werving en selectie, opleidingen en Arbo.

In de tabel sluiten wij aan bij de verplichte indeling conform de taakvelden. Een weergave van de taakvelden is in de bijlage van dit jaarverslag opgenomen. Dit is een andere dwarsdoorsnede dan onze programma- en productenindeling.

OVERZICHT OVERHEAD			
<i>(bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroting na wijzigingen	Rekening 2019	Resultaat
Ondersteuning organisatie	6.663	6.272	391
Automatiseringskosten	1.863	1.868	-5
Kosten facilitair	679	660	19
Huisvestingskosten	1.400	1.374	26
Overige personele kosten	451	483	-32
Totaal overhead	11.056	10.657	399

Toelichting

Het verschil op de ondersteuning van de organisatie heeft te maken met de kosten voor ziektevervanging. Vanuit de ondersteunende teams in de tweede lijn (die deel uitmaken van dit overzicht) is bijgedragen aan de continuïteit van de teams in de eerste lijn (die geen deel uitmaken van dit overzicht). Op deze wijze wordt binnen het totaal van de bedrijfsvoering ziektevervanging collegiaal opgevangen c.q van dekking voorzien. Omdat dit zoveel mogelijk collegiaal is opgevangen, is er dit jaar minder een beroep gedaan op het centrale budget voor ziektevervanging. Dat budget maakt eveneens onderdeel uit van de post 'Ondersteuning organisatie'.

Incidentele en structurele baten en lasten

Een gezonde financiële positie is onder andere af te leiden van het begrotingsevenwicht. Dit betekent dat de inkomsten en uitgaven met elkaar in evenwicht zijn. Daarbij is het van belang dat structurele uitgaven worden gedekt met structurele inkomsten. De meeste inkomsten en uitgaven zijn structureel. De uitzonderingen brengen wij in beeld: dat zijn de incidentele baten en lasten. Op programmaniveau zijn de volgende bedragen als incidenteel aan te merken. Een uitgebreider overzicht treft u aan in de jaarrekening: Incidentele baten en lasten.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2019	
Programma	Lasten	Baten
Economie, onderwijs en cultuur	1.326	1.504
Werk, jeugd en zorg	4.741	5.689
Ruimte en leefomgeving	1.774	1.996
Openbare ruimte	2.710	2.484
Bestuur en organisatie	528	610
Financiering en dekkingsmiddelen	249	781
	Totaal	11.328
	Saldo	13.064
		1.736

Structureel saldo

Wanneer we het saldo van de jaarrekening ontdoen van alle incidentele effecten, blijft het structurele resultaat over. Het saldo van de incidentele baten en lasten is € 1.736.000 positief. Daarmee kunnen we concluderen dat er in 2019 meer incidentele baten dan incidentele lasten waren. Daartoe rekenen wij ook de verschillen zoals wij die in programma 1 t/m 6 hebben toegelicht. De verschillen boven € 50.000 en waarvan is aangegeven dat ze incidenteel zijn, maken onderdeel uit van de tabel.

Het structurele resultaat is € 225.000 nadelig. Dit betreft een globale inschatting van het nadeel op de individuele voorzieningen in programma 2 (die deels een incidenteel en deels een structureel karakter hebben) en overige kleine verschillen.

STRUCTUREEL RESULTAAT	
<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
	Realisatie
	2019
Jaarrekeningresultaat	1.511
<i>Inclusief vrijval Stelpost vrije begrotingsruimte 799.000</i>	
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.736
Structureel saldo jaarrekening	-225

Paragrafen

Inleiding

Onder deze tegel treft u de zeven paragrafen aan. Deze paragrafen geven met een andere dwarsdoorsnede informatie over het jaar 2019 weer. Het betreft de volgende zeven paragrafen:

- Lokale heffingen;
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Bedrijfsvoering;
- Verbonden partijen;
- Grondbeleid.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen met betrekking tot de lokale heffingen van de gemeente.

Beleid

Wij hebben voor het tarievenbeleid de volgende uitgangspunten geformuleerd:

- voor leges en retributies geldt het beleidsuitgangspunt van kostendekkende tarieven;
- in het Bestuursprogramma 2015-2019 is bepaald dat de lokale lastendruk met maximaal 2% boven de inflatie stijgt;
- in de Kaderbrief 2019 is voor de trendmatige stijging van de tarieven een percentage van 1,5% afgesproken;

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de beoordeling van kwijtscheldingsverzoeken hanteren wij de wettelijke normen overeenkomstig de bepalingen in de Invorderingswet 1990 en de Leidraad invordering bestuursrechtelijke geldschulden Coevorden. De kwijtscheldingsnorm die wij hanteren bedraagt 100%. Dit betekent dat aanvragers met een inkomen op bijstandsniveau voor kwijtschelding in aanmerking kunnen komen indien zij aan de normen voldoen. Kwijtschelding kan worden verleend voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing (gebruikersdeel).

Belastingopbrengsten

In deze tabel geven wij de verschillen tussen de geraamde en de werkelijke opbrengsten uit belastingen en heffingen weer.

Belastingopbrengsten	Begroot	Werkelijk	Vershil
(Bedragen*€ 1.000)			
Ozb	8.513	8.307	-206
Afvalstoffenheffing	4.038	4.050	12
Rioolheffing	3.631	3.657	26
Toeristenbelasting	1.750	1.766	16
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	270	238	-32
Forensenbelasting	96	99	4
Reclamebelasting	0	0	0
Totaal	18.297	18.117	-180

Toelichting

Op de Ozb is sprake van een nadeel van € 206.000. In programma 6, Financiering en dekkingsmiddelen, hebben wij onder de verschillenanalyse het nadeel toegelicht. Ook komt daar

het verschil op de BIZ aan de orde.

Overzicht belastingtarieven

Wij hebben de tarieven voor de diverse belastingen en heffingen van het afgelopen jaar in beeld gebracht in onderstaande tabel. Daarbij hebben we ook de tarieven van het jaar er voor (2018) weergegeven.

OVERZICHT BELASTINGTARIEVEN		
	2018	2019
Onroerende-zaakbelastingen		
Eigenaren woningen	0,1891%	0,1853%
Eigenaren niet-woningen	0,1891%	0,1891%
Gebruikers niet-woningen	0,1576%	0,1576%
Rioolheffing		
<i>Op basis van een voorbeeld: eigenaar en gebruiker van een woning, met een WOZ-waarde van € 180.000 in 2018 en € 187.200 in 2019, met een waterverbruik van 120 m³</i>		
Gebruikers: rioolheffing afvalwater, categorie 0 t/m 500 m ³ waterverbruik		
	€ 105,72	€ 107,83
Eigenaren:		
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, vastrecht	€ 61,07	€ 62,29
Rioolheffing hemel- & grondwaterafvoer, 0,0193% resp. 0,0197% van de WOZ-waarde	0,0193%	0,0197%
	€ 34,74	€ 36,88
Afvalstoffenheffing		
Eenpersoonshuishouden	€ 229,74	€ 242,95
Meerpersoonshuishouden	€ 276,74	€ 292,65
Extra container GFT	€ 66,14	€ 69,94
Extra container PMD	€ 66,14	€ 69,94
Extra container Rest	€ 132,28	€ 139,89
Reclamebelasting		
1-3 aankondigingen	€ 447,90	€ 455,07
4 en meer aankondigingen	€ 615,59	€ 625,44
Toeristenbelasting		
	€ 1,25	€ 1,25
Forensenbelasting		
Forensenbelasting WOZ-waarde kleiner dan € 120.000	€ 315,74	€ 320,79
Forensenbelasting WOZ-waarde groter dan € 120.000	€ 378,62	€ 384,68

Exploitatieoverzicht riolering

Het uitgangspunt voor de rioolheffing was in 2019 dat de opbrengst van de tarieven, aangevuld met een onttrekking uit de voorziening van € 163.000, toereikend is om de kosten voor riolering te dekken. Doordat er sprake is van kleine verschillen op de kosten (een voordeel van € 27.000) en de opbrengsten (een voordeel van € 26.000), hebben wij € 53.000 minder uit de voorziening onttrokken dan was begroot.

EXPLOITATIEOVERZICHT RIOLERING			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroot	Werkelijk	Vershil
Kosten taakveld riolering, incl. rente en directe personeelskosten	3.475	3.448	27
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	-	-	-
Onttrekking voorziening riolering	163	110	53
<i>Directe kosten</i>	<i>3.312</i>	<i>3.338</i>	<i>-26</i>
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, inclusief rente	319	319	-
BTW	-	-	-
Totale kosten	3.631	3.657	-26
Opbrengst heffingen	3.631	3.657	26
Saldo	0	0	-
Dekkingspercentage	100%	100%	0%

Exploitatieoverzicht reiniging

Net zoals de hierboven geschetste methode bij de rioolheffing om de tarieven en de kostendekkendheid te bepalen, hebben wij bij de begroting het tarief voor de afvalstoffenheffing berekend. In 2019 zijn wij verder gegaan met het ontwikkelen en wijzigen van beleid inzake afvalverwijdering en -verwerking. Wij hebben de inzamelfrequentie van restafval en PMD gewijzigd om daarmee te besparen op de kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Uit cijfers over 2019 en de eindafrekening van Area Reiniging blijkt dat er in 2019 meer PMD is ingezameld dan het jaar er voor. Ook is het aangeboden restafval minder dan het jaar er voor. Dit ligt in lijn met onze verwachtingen. Het financiële beeld over 2019 laat echter andere uitkomsten zien. Een van de oorzaken is een hoog percentage afgekeurde PMD vanwege vervuiling in het aangeboden PMD. Dit leidt tot een lagere vergoeding voor het door ons aangeboden PMD. Wij zijn over de effecten en de onderliggende mechanismen tussen inzameling en vergoedingen in gesprek met AREA om hier meer inzicht in te krijgen.

EXPLOITATIEOVERZICHT REINIGING			
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>			
	Begroot	Werkelijk	Vershil
Kosten taakveld reiniging, incl. rente en directe personeelskosten	3.835	4.229	394
Inkomsten taakveld, excl. Heffingen	651	759	108
<i>Directe kosten</i>	<i>3.184</i>	<i>3.469</i>	<i>502</i>
<i>Toe te rekenen kosten</i>			
Overhead, inclusief rente	101	101	-
BTW	754	864	109
Totale kosten	4.040	4.434	-394
Opbrengst heffingen	4.038	4.050	12
Saldo	2	-384	-382
Dekkingspercentage	100%	91%	9%

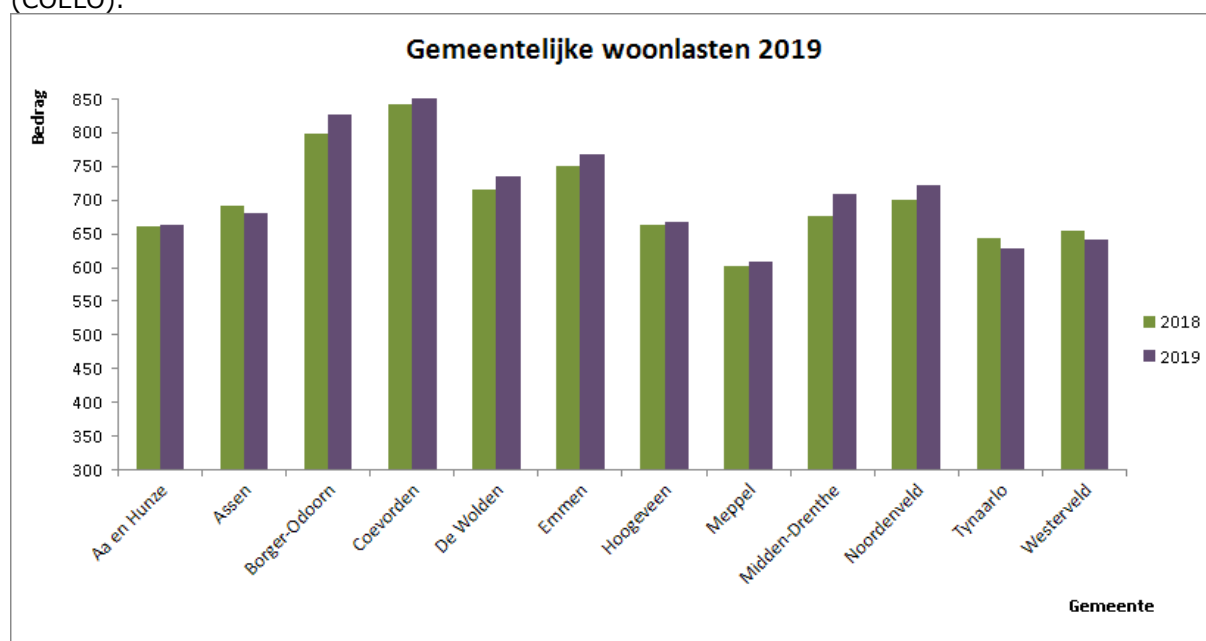
Kwijtschelding

Het aantal kwijtscheldingsverzoeken dat wij hebben ontvangen, is ruim 13% hoger dan in 2018. Het aantal gehonoreerde verzoeken is ongeveer 6% hoger. Het gemiddelde bedrag waarvoor kwijtschelding wordt verleend, is wel lager. Er is vaker sprake van een gedeeltelijke kwijtschelding. Daardoor zijn de kosten voor kwijtschelding maar beperkt gestegen.

KWIJTSCHELDING		
<i>(Bedragen x € 1.000)</i>		
	2018	2019
Begroot	319	319
Werkelijk	300	308
	Verschil	19
		11
<i>Aantallen</i>		
Ontvangen kwijtscheldingsverzoeken	1.064	1.208
Gehonoreerd	950	1.008

Gemeentelijke woonlasten

Gegevens ontleend aan het Centrum voor Onderzoek van de Economie voor Lagere Overheden (COELO).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

Onze visie ten aanzien van het weerstandsvermogen is:

'Streven naar een goede beheersing van de risico's en een goede balans tussen de bestuurlijke ambitie en de daarmee gepaard gaande risico's. Uitgangspunt hierbij is een positief weerstandsvermogen'.

Onze doelstelling is:

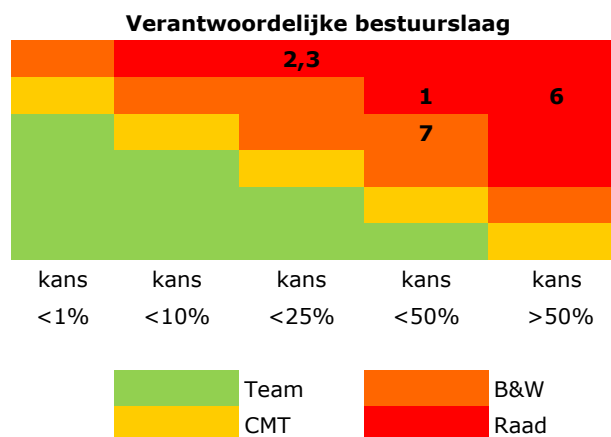
- het behouden van een gezonde financiële positie
- het voorkomen van ingrijpende beleidswijzigingen die noodzakelijk worden bij het zich voordoen van niet afgedekte risico's. Dit wordt gerealiseerd door middel van beheersing van de risico's en een positief weerstandsvermogen.

Risicoprofiel

Onderstaand treft u in een tabel het risicoprofiel aan. Onder de tabel wordt het risicoprofiel per onderwerp beschreven. Wij maken daarbij onderscheid tussen incidentele en structurele risico's. Risico's met een projectmatig karakter worden niet in deze tabel opgenomen. Tijdens het opstellen van deze jaarrekening ontwikkelde wereldwijd het coronavirus zich in snel tempo. Hierover informeren wij u in het hoofdstuk 'Gebeurtenissen na balansdatum', dat onder de tegel 'Jaarrekening' is opgenomen.

Risico in €

- € 1.000.000 en hoger
- € 500.000 - € 1.000.000
- € 200.000 - € 500.000
- € 50.000 - € 200.000
- € 1 - € 50.000
- € 0, geen financiële consequenties

Incidentele risico's

Op een vijftal onderwerpen lopen wij een incidenteel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De vijf risico's worden hieronder toegelicht.

INCIDENTELE RISICO'S						
Bedragen x € 1.000						
	Totaal	Kans	2019	2020	2021	2022
1. N34	500	25%	125	125	0	0
2. Europark	3.500	15%	525	525	525	525
3. Grondexploitaties	11.700	22%	2.567	2.333	1.906	1.488
4. Faillissement CQ	pm					
5. Bijstelling accres gemeentefonds	pm					
Totaal	15.700		3.217	2.983	2.431	2.013

1. N34

In mei 2019 is het project N34/Klooster (regie provincie Drenthe) gereed gekomen en opengesteld voor het verkeer. De provincie Drenthe moet nog een aantal activiteiten ter afronding van het project uitvoeren. Wij verwachten het project in 2020 af te sluiten. Wij zien op dit moment geen aanleiding om de ingeschatte risico's bij te stellen.

2. Europark

De schuldenstand is per eind 2019 verder gedaald naar circa € 5,9 miljoen (circa € 6,2 miljoen per ultimo 2018). Hier tegenover staat de waarde van de resterende gronden. De rente van geldleningen bij de BNG is langjarig vastgelegd. De lage rentestand heeft een positief effect op het resultaat van de Europark GmbH.

Het uitgangspunt is dat Europark GmbH zich zonder een extra financiële bijdrage van onze gemeente ontwikkelt. Mocht zij op enig moment onverhoopt toch een beroep op de gemeente moeten doen voor financiële steun dan is het door ons ingeschatte maximale risico € 525.000.

3. Grondexploitaties

Ieder jaar herijken wij bij de samenstelling van het Jaarverslag de risico's van de grondexploitaties. Ondanks de actualisatie hanteren wij een risico van 22% over de boekwaarde (minus voorziening)

van € 11,7 miljoen. Dit percentage is een gewogen gemiddelde van alle risico's van alle grondexploitaties. De opbouw staat weergegeven in paragraaf Grondbeleid. In de periode tot en met 2022 voorzien wij een geleidelijke afname van de totale boekwaarde tot een niveau van € 6,8 miljoen. In de bovenstaande tabel houden wij rekening met deze afname.

De bovenstaande ontwikkeling is voor ons geen aanleiding om het risicoprofiel naar beneden bij te stellen. Alle prognosemodellen, zie ook de Woonvisie, geven aan dat vanaf omstreeks 2025 het aantal huishoudens in onze gemeente zal afnemen. Het financiële risico neemt wel sterk af als gevolg van de daling van de boekwaarde. Omdat wij geen actief grondbeleid meer voeren zal het financiële risico de komende jaren afnemen naar een niveau van +/- € 1,5 miljoen. Voor een uitgebreide uiteenzetting over de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf grondbeleid.

4. Faillissement CQ

De inhoudelijke behandeling van de dagvaardingsprocedures zijn gestart. Op dit moment kunnen partijen schriftelijk over en weer reageren op het gestelde door de wederpartij. Daarna zal de rechter beslissen hoe het proces verder verloopt.

5. Bijstelling accres gemeentefonds

Het accres van het gemeentefonds is afhankelijk van de Rijksuitgaven. De gemeentefondsuitkering die wij in 2019 hebben ontvangen, is mede gebaseerd op de geschatte uitgaven van het Rijk. In de Najaarsnota 2019 (november 2019) meldde de Minister van Financiën dat de rijksuitgaven in 2019 naar verwachting iets hoger zijn ten opzichte van de Miljoenennota 2020. Er is weliswaar sprake van een onderuitputting van ruim € 1 miljard, maar de begrotingsruimte wordt ingezet voor urgente maatschappelijke problemen. Dit is extra geld voor onder andere het onderwijs en de stikstofproblematiek. In de decembercirculaire informeerde het Rijk de gemeenten dat er in 2019 geen sprake is van een 'trap-af'. Omdat de incidentele impuls een omvangrijk bedrag is waarover pas aan het eind van 2019 is besloten, achten wij dit het vermelden waard in deze risicoparagraaf. De fluctuaties in de algemene uitkering kunnen grote impact hebben op onze financiën. Of er in 2019 daadwerkelijk geen sprake zal zijn van 'samen de trap af', wordt in de meicirculaire 2020 bekend gemaakt.

Structurele risico's

Op een drietal onderwerpen lopen wij een structureel risico. Het risico wordt berekend over het totaalbedrag van het betreffende onderwerp waarover wij risico lopen, afgezet tegen de kans dat het risico zich daadwerkelijk voor zal doen. De drie risico's worden hieronder toegelicht.

STRUCTURELE RISICO'S						
<i>Bedragen x € 1.000</i>						
	Totaal	Kans	2019	2020	2021	2022
6. Sociaal Domein	650	50%	325	325	325	325
7. EMCO-groep	200	25%	50	50	50	50
8. herijking gemeentefonds	pm					
Totaal	850		375	375	375	375

6. Sociaal domein

Wij zien de kosten voor jeugdhulp en Wmo in 2019 verder stijgen. Hiervoor zijn in wij door het Rijk gedeeltelijk gecompenseerd. Hoe de kosten binnen het Sociaal Domein zich ontwikkelen ligt niet in alle gevallen binnen onze invloedssfeer. Maatschappelijke ontwikkelingen zoals de invoering van het abonnementstarief in de Wmo, de herijking van het Gemeentefonds, eventuele kortingen op de Rijksbijdrage, correcties uit voorgaande jaren en andere onvoorziene situaties kunnen resulteren in financiële effecten. Een kostenverhogend effect als gevolg van de invoering van het abonnementstarief doet zich reeds voor. In principe is daarbij ook nog steeds sprake van open-

einde-regelingen. Dit vraagt vervolgens om aanpassing van bestaande beleidskaders en inkoopcontracten. Om deze reden nemen wij in de risico-inventarisatie voor het Sociaal Domein een hoger bedrag op dan in voorgaande jaren.

7. EMCO-groep

De EMCO-Groep is een gemeenschappelijke regeling (GR) die uitvoering geeft aan de Wet sociale werkvoorziening (Wsw). Naast onze gemeente nemen de gemeenten Emmen en Borger-Odoorn deel aan deze GR. Alle bevoegdheden en taken met betrekking tot de uitvoering van de Wsw zijn door onze gemeente overgedragen aan de GR. De EMCO-groep heeft de afgelopen jaren een aantal efficiëncyslagen doorgevoerd. Het exploitatieresultaat blijft voor de komende jaren onder druk staan. Tevens is het onduidelijk wat het Rijk op termijn gaat doen met de Rijksbijdrage. Wij verwachten echter wel dat de EMCO-Groep in staat is hier voldoende op te anticiperen. Het financiële risico hebben wij om deze reden ongewijzigd gesteld op € 200.000. De geschatte kans dat het risico werkelijkheid wordt hebben wij bijgesteld naar 25%.

8. Herijking gemeentefonds

Voor gemeenten is de grootste bron van inkomsten het gemeentefonds. Hoe het gemeentefonds vanuit het Rijk wordt verdeeld over gemeenten, zal worden herzien. De fondsbeheerders (de Minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris van Financiën) onderzoeken hoe het gemeentefonds het beste verdeeld kan worden. De herziening was beoogd voor 2021. Begin 2020 werd bekend dat dit een jaar wordt uitgesteld. Er wordt aanvullend onderzoek verricht omdat uit de onderzoeksresultaten grote verschuivingen tussen gemeenten bleken. Met name kleine en middelgrote gemeenten leken beduidend minder uit het gemeentefonds te ontvangen. Op basis van de uitkomsten van de onderzoeken kunnen wij niet inschatten wat de herziening voor onze gemeente kan betekenen. Wij houden rekening met een structureel risico dat de algemene uitkering lager voor ons uit gaat vallen.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken. Hierbij zetten wij eerst onze weerstandscapaciteit in die geen tot minimale effecten heeft op onze begroting en ons beleid. Onze weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd.

WEERSTANDSCAPACITEIT				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Bestanddeel weerstandscapaciteit	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve	21.825	32.003	33.288	35.516
Resultaat + reserve mutaties	1.511	1.285	2.228	3.100
Reserve grondexploitatie	0	0	0	0
Reserve verkoop aandelen Essent	8.667	0	0	0
Onbenutte belastingcapaciteit	712	700	700	700
Post onvoorzien	100	100	100	100
Totaal weerstandscapaciteit	32.815	34.088	36.316	39.416

Weerstandsvermogen

Een gemeente is vrij om te bepalen welk deel van de weerstandscapaciteit wordt aangewend voor het weerstandsvermogen. Conform de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen zetten wij alleen onze algemene reserve in ter dekking van de mogelijke risico's.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen wordt als volgt bepaald:
Beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit (risicoprofiel). Hieruit vloeit een ratio voort, die in te delen is in één van de categorieën A tot en met F.

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN		
Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$2,0 < X$	Uitstekend
B	$1,4 < X < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < X < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < X < 1,0$	Matig
E	$0,6 < X < 0,8$	Onvoldoende
F	$X < 0,6$	Ruim onvoldoende

Ratio weerstandsvermogen

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de ratio weerstandsvermogen weergegeven. De ratio weerstandsvermogen is uitstekend volgens de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

WEERSTANDSVERMOGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	2019	2020	2021	2022
Weerstandscapaciteit	32.815	34.088	36.316	39.416
Te verwachten risico's	3.592	3.358	2.806	2.388
Weerstandsvermogen	29.223	30.730	33.510	37.028

RATIO WEERSTANDSVERMOGEN				
	2019	2020	2021	2022
Ratio weerstandsvermogen	9,14	10,15	12,94	16,51

Financiële kengetallen

In onderstaande tabel geven wij, door middel van een aantal indicatoren, inzicht in de financiële situatie van onze gemeente. Daarmee wordt beoogd uw raad in staat te stellen gemakkelijker inzicht te krijgen in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken en op te vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Het gaat daarbij om de volgende kengetallen:

- netto schuldquote;
- netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen;
- solvabiliteitsratio;
- voorraadquote;
- structurele exploitatieruimte;
- belastingcapaciteit.

Deze kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente. De kengetallen van onze financiële positie zijn als volgt:

Indicatoren	Realisatie	Realisatie	Realisatie	Realisatie
	2016	2017	2018	2019
- Netto schuldquote	86%	72%	75%	69%
- Idem gecorrigeerd voor verstrekte leningen	79%	65%	69%	64%
- Solvabiliteitsratio	25%	31%	31%	31%
- Voorraadquote	21%	13%	14%	13%
- Structurele exploitatieruimte	2%	2%	2%	2%
- Belastingcapaciteit	100%	90%	92%	86%

Toelichting kengetallen

In de periode 2014 – 2018 is zwaar ingezet op het herstellen en weer toegroeien naar een gezond financieel evenwicht. Dit zien wij terug in de cijfers van 2019. Wij hebben op deze manier ruimte voor nieuw beleid en een gezonde financiële basis gecreëerd. De bestuurlijke lijn van de afgelopen jaren zien wij terug in de ontwikkeling van alle indicatoren en de uitkomsten onderschrijven het gevoerde beleid.

De indicatoren netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor verstrekte leningen) en solvabiliteit zeggen iets over de manier waarop wij zijn gefinancierd. Deze indicatoren zeggen iets over de relatie eigen vermogen en vreemd vermogen.

De indicatoren voorraadquote, structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit zeggen iets over de mogelijkheden aan de inkomstenkant om incidentele uitgaven op te kunnen vangen.

Alle kengetallen bevinden zich in of ontwikkelen zich naar de groene categorie A, minst risicovol. Voor de solvabiliteit is onze streefwaarde een percentage tussen 30% en 40%. Dit is vastgesteld in onze Nota financieel beleid.

Signaleringswaarden Provincie

De provincie Drenthe heeft in december 2015 signaleringswaarden bepaald om de kengetallen in perspectief te kunnen plaatsen. De signaleringswaarden treft u aan in de onderstaande tabel. Wij hebben de categorieën A (minst risicovol), B (gemiddeld) en C (meest risicovol) van kleuren voorzien en deze categorisering in de tabel met financiële kengetallen toegepast.

SIGNALERINGSWAARDEN PROVINCIE			
Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote:			
a. zonder correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
b. met correctie doorgeleende gelden	<90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
Voorraadquote	<20%	20-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr >0%	Begr = 0%	Begr <0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Voor alle activiteiten die binnen onze gemeente plaatsvinden - zoals wonen, werken en recreëren - zijn kapitaalgoederen nodig. Hierbij valt te denken aan wegen, riolering, groen, openbare verlichting en gebouwen. In deze paragraaf gaan wij in op de beleidskaders en de daaruit voortvloeiende financiële gevolgen voor wat betreft de grotere kapitaalgoederen van de gemeente. Er wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen gebouwen, groen, oeververbindingen, openbare verlichting, riolering en wegen.

Gebouwen

Op basis van de vastgoedvisie is ook in 2019 verder uitvoering gegeven aan het beheer en onderhoud van ons vastgoed. Het onderhoud wordt uitgevoerd op basis van een

meerjarenonderhoudsprogramma. Voor de uitvoering van groot onderhoud is in 2019 enkel het noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. In 2019 is een onderzoek opgestart naar de verduurzamingsmogelijkheden van het gemeentelijk kernbezit. De verduurzamingsopgave die uit het onderzoek naar voren zal komen, zal logischerwijs zoveel mogelijk in samenhang met groot onderhoud worden uitgevoerd.

Onderhoudslasten in 2019

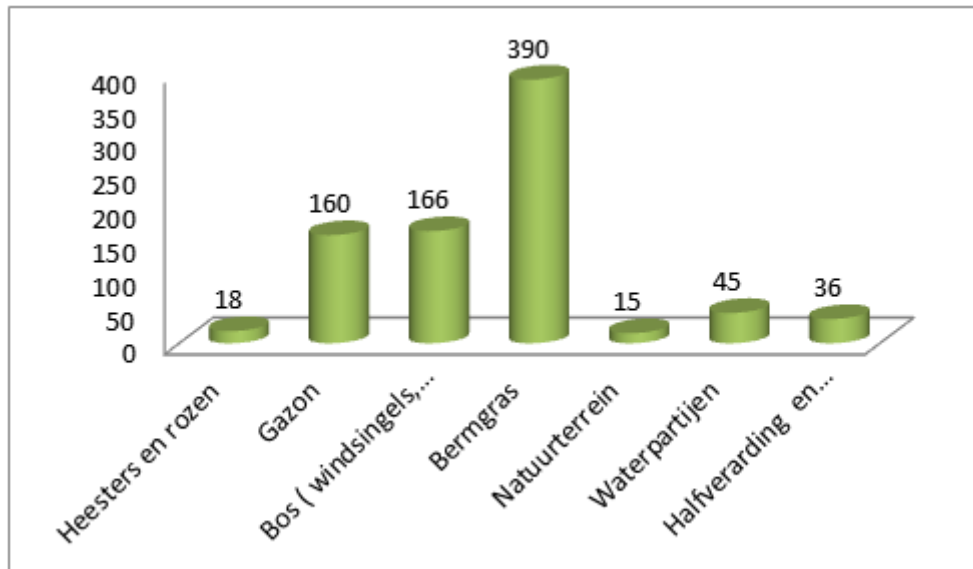
De totale onderhoudslasten in 2019, voor zowel dagelijks onderhoud als planmatig/groot onderhoud, komen uit op € 782.000.

Groen

Het totaal van de te beheren oppervlakte groen in de gemeente beslaat circa 898 hectare. In deze hoeveelheid zit een grote variëteit. Wij onderhouden sierplantsoenen, bermen, maar bijvoorbeeld ook sloten, bossen en natuurterreinen. In onderstaande tabel geven wij de verdeling van het areaal groen.

AREAAL GROEN	
Heesters en rozen	18 ha
Gazon	160 ha
Bos (windsingels, houtwallen en bosjes)	166 ha
Bermgras	390 ha
Natuurterrein	15 ha
Waterpartijen	45 ha
Sloten en greppels	610 km
Bomen	55.327 st
Halfverharding en zandwegen	36 ha

In de grafiek hieronder kunt u de verdeling van het areaal over de gebieden zien.

Door uw raad zijn in 2017 vragen gesteld over het bermonderhoud binnen de totale gemeente. Op basis hiervan is een bestuurlijke notitie geschreven die dieper ingaat op een aantal belangrijke elementen van de groenvoorziening. Het betreft de navolgende elementen:

1. Verbeteren kwaliteitsniveau groenvoorziening met instant houden van niveau-C;
2. Stimuleren natuur technisch bermonderhoud;
3. Verbeteren onderhoud bomen.

Op basis van deze notitie heeft uw raad besloten extra financiële middelen beschikbaar te stellen voor het verbeteren van de groenvoorziening om niveau-C te kunnen handhaven. Hiervoor zijn de afgelopen twee jaar diverse heestervakken in de kernen gerenoveerd. Daarnaast heeft u middelen beschikbaar gesteld voor het boomonderhoud en heeft u in 2019 het bermbeheerplan vastgesteld om het natuurtechnisch bermonderhoud te bevorderen. Binnen het bermonderhoud lopen sinds

2018 acht pilots om ervaring op te doen met natuurtechnischbermbeheer. Deze pilots zullen vijf jaar gemonitord worden. In 2019 heeft een evaluatie met alle betrokken partijen plaats gevonden en op basis hiervan is een aantal kleine aanpassingen gedaan. De algehele indruk van de evaluatie is dat alle partijen positief zijn over het verloop van de pilots.

Lasten in 2019

In 2019 hebben wij € 1.592.000 uitgegeven aan het onderhoud van het openbaar groen en € 305.000 aan het onderhoud van de begraafplaatsen. Dit betreffen de kosten van goederen en diensten van derden (waaronder de inhuur van medewerkers van de EMCO-groep). De inzet van onze eigen man- en tractie-uren maken geen onderdeel uit van deze kosten.

Oeververbindingen

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Daaronder valt ook onze verantwoordelijkheid voor het beheer en onderhoud van de civiele kunstwerken. In het Burgerlijk Wetboek is de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen bij ontstane (letsel)schade geregeld. Wij dienen bij geschillen aan te tonen dat de inspecties en het onderhoud met optimale zorg zijn uitgevoerd. Het is dan ook van groot belang het beheer van de civiele kunstwerken op orde te hebben. Onder civieltechnische kunstwerken verstaan wij de volgende objecten:

- Bruggen;
- Steigers;
- Kademuren;
- Tunnels;
- Duikers.

Om de kwaliteit van de civiele kunstwerken te monitoren dienen deze regelmatig geïnspecteerd worden. Dit is in 2017 gebeurd. Op basis van deze inspecties is een beheerplan opgesteld. In het beheerplan wordt inzicht gegeven in de bestaande kwaliteit, de planning van de werkzaamheden en de daaraan gekoppelde financiële gevolgen.

Zoals in het beheerplan aangeven, is in 2019 de Jan Kuipersbrug in Coevorden gerenoveerd, de looper tussen Markt en Kasteel in Coevorden voorzien van een slijtlaag en hebben we het bruggetje over de Ruimsloot in Dalerpeel gerestaureerd. Dit bruggetje heeft een monumentale status. Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereiding voor het vervangen van de brug over het Oranjekanaal in Wezeperbrug. De uitvoering van dit werk wordt verschoven naar 2020 doordat er in het kader van het flora en fauna onderzoek is gebleken dat er oeverwaluwen en een otter zijn aangetroffen. Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereiding van het vervangen van de brug aan de Verlengde Hoogeveense vaart NZ tussen Geesbrug en Zwinderen. Deze wordt vervangen door een vaste duiker.

Lasten in 2019

In 2019 hebben wij een bedrag van € 288.000 uitgegeven aan het onderhoud van oeververbindingen.

Openbare verlichting

De functie van de openbare verlichting is het verlichten van de openbare ruimte op een manier die past bij het gebruik van die ruimte. Het primaire doel van de openbare verlichting is het verlengen van de daglicht periode om op deze wijze de maatschappelijke groei te bevorderen.

In 2017 is het beleidsplan "Openbare Verlichting" door uw raad vastgesteld. Sociale veiligheid en duurzaamheid zijn belangrijke thema's in dit beleidsplan. In 2018 zijn wij gestart met het verwijderen van de openbare verlichting, daar waar wij deze niet nodig achten. Dit is voornamelijk op projectbasis beoordeeld. Goede verlichting op schoolroutes achten wij daarentegen juist van groot belang. Hierover zijn gesprekken gevoerd met belangenorganisatie om overeenstemming te krijgen over waar de schoolroutes lopen. De volgende stap is om te kijken hoe de verlichting langs deze routes vorm gegeven gaat worden en hoe wordt omgegaan naar verlichting buiten deze routes.

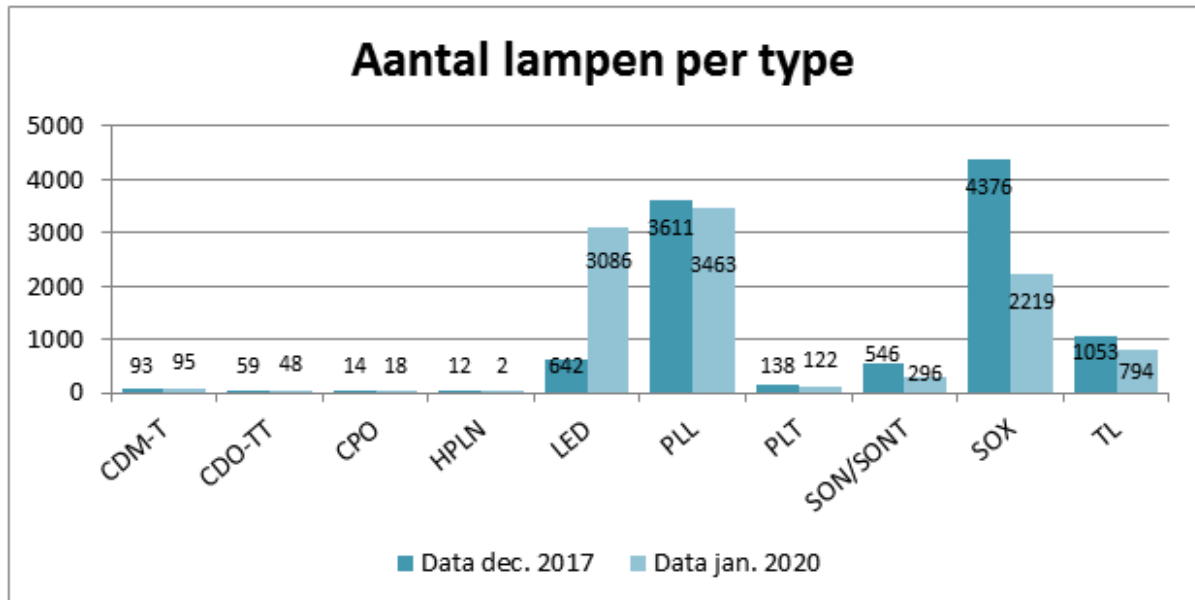
Aantallen

Het huidige beheerbestand kent 9.836 lichtmasten, 9.863 armaturen en 10.143 lampen. Dit verschil in aantal ontstaat doordat er meerdere armaturen op een lichtmast kunnen zitten en ook

meerdere lampen in een armatuur.

In het beleidsplan is opgenomen dat wij de komende jaren inzetten op het vervangen van verouderde armaturen en het besparen op energie en onderhoud. Het overgrote deel van oude armaturen (20 jaar en ouder) bestaat uit armaturen met SOX en TL lampen. Door het vervangen van armaturen met SOX en TL lampen wordt er dus niet alleen gewerkt aan het vervangen van oude armaturen, maar wordt ook gewerkt aan de besparing op onderhoud en energie.

In onderstaande tabel zijn de aantallen per lamptype opgenomen. Daarin is duidelijk zichtbaar dat verouderde verlichting is vervangen in 2018 en 2019. De aantallen van de lamptypes SOX, SON/SONT en TL zijn sterk gedaald en bij LED verlichting is een flinke stijging te zien.

Zoals in het vastgestelde beleidsplan staat aangegeven, zullen we in twintig jaar alle lichtmasten voorzien van LED-armaturen. In de eerste vijf jaar zullen alle SOX- en TL lampen als eerste vervangen worden. Het betreft hier 5000 lichtmasten. Alle nieuwe LED armaturen worden uitgerust met dimapparatuur, zodat de openbare verlichting gedurende de nachtperiode kan worden gedimd. In 2019 zijn de kernen Meppen, Wezuperbrug aangepakt en enkele wijken in Coevorden (Buitenvree, Binnenvree, Lootuinen, Pikveld, Heege Noord, Poppenhare).

Lasten in 2019

In 2019 is € 170.000 uitgegeven aan het beheer en onderhoud van de openbare verlichting. Hiermee zijn de vervangingen, het beheer en onderhoud, de (nood)reparaties en de remplace bekostigd. Bij onderhoud en defecten is zoveel mogelijk rekening gehouden met de voortgang en uitvoering van het beleidsplan.

Riolering

De gemeentelijke riolering is een van de belangrijkste voorzieningen voor de bescherming van de volksgezondheid en het milieu. Ook heeft de riolering een belangrijke functie als het gaat om het tegengaan van wateroverlast in de openbare ruimte.

In 2015 stelde uw raad het verbrede gemeentelijke rioleringsplan (vGRP) vast voor de periode 2015-2019. Dit is een strategisch document waarin de beleidsvoornemens, de maatregelen en de kosten voor het rioelstelsel voor een bepaalde planperiode worden beschreven. In het vGRP zijn op basis van de nieuwe ontwikkelingen en de ambities van de gemeente, voor het stedelijk afvalwater, regenwater en grondwater de volgende zes doelen geformuleerd:

1. zorgen voor inzameling van stedelijk afvalwater;
2. zorgen voor transport van stedelijk afvalwater;
3. zorgen voor inzameling van regenwater (voor zover niet verzorgd door particulieren);
4. zorgen voor de verwerking van ingezameld hemelwater;
5. zorgen dat (voor zover mogelijk) het grondwater de bestemming van een gebied niet structureel belemmert;
6. doelmatig beheer en een goed gebruik van de riolering.

DeltaProgramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is een gezamenlijk plan van gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk. Het Deltaplan versnelt en intensiveert de aanpak van wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen. Binnen de Samenwerking Noordelijke Vechtstromen hebben we in 2018 een start gemaakt met de uitvoering van een gezamenlijke stresstest. De stresstest gaat over zowel het stedelijk als landelijk gebied en heeft specifieke aandacht voor vitale en kwetsbare functies. In 2019 is de stresstest afgerond. Ook is in 2019 een reclamecampagne ontwikkeld om meer dit item onder de aandacht van inwoners, bedrijven en instellingen te krijgen. In 2020 zal de dialoog over dit item binnen de gemeentelijke organisatie, met inwoners, bedrijven en instellingen gevoerd moeten worden om in oktober 2020 een uitvoeringsagenda te krijgen.

In 2019 had een nieuw vGRP vastgesteld moeten worden. Door de ontwikkelingen in het kader van het DPRA heeft de raad in december ermee ingestemd de termijn van het huidige vGRP met een jaar te verlengen tot eind 2020.

In het kader van rioolvervanging hebben we in 2019 nagenoeg de gehele kern van Wachstum voorzien van een nieuw vuil water riool. Gelijktijdig is een regenwaterriool aangelegd. In overleg met het waterschap hebben we gecombineerd het gemaal vervangen en een nieuwe persleiding aangelegd. Hierdoor zijn de totale kosten voor dit onderdeel voor zowel het waterschap als de gemeente lager uitgevallen

Lasten en rioolheffing in 2019

De exploitatie- en kapitaallasten die samenhangen met het onderhoud van het rioleringsstelsel worden grotendeels bekostigd uit de rioolheffing. Aangezien deze heffing (nog) niet kostendekkend is, beschikken wij over een voorziening om het resterende gedeelte te bekostigen. Voor een nadere toelichting op deze systematiek verwijzen wij naar paragraaf 5.1 Lokale Heffingen. In 2019 bedroegen de totale kosten voor het beheer en onderhoud van het rioolstelsel € 3.767.000. De opbrengsten uit de rioolheffing was in 2019 € 3.657.000. De begrote onttrekking van € 163.000 aan de voorziening riolering is derhalve deels (€ 110.000) gerealiseerd.

Wegen

Binnen onze gemeente hebben wij circa 730 kilometer aan verharde wegen in beheer. Net als alle civieltechnische constructies zijn wegen onderhevig aan slijtage en veroudering. Zonder regelmatig onderhoud zal een weg op een bepaald moment niet meer in staat zijn om zijn primaire functie (het veilig afwikkelen van verkeer) te vervullen.

De wegbeheerder heeft op grond van de Wegenwet de zorgplicht voor de wegverhardingen. Dit betekent dat wij ervoor moeten zorgen dat de verhardingen in een goede staat verkeren. Bij dit beheerproces spelen tal van randvoorwaarden een dwingende rol, die voortvloeien uit wet- en regelgeving. Wij hebben diverse soorten verhardingen in onze gemeente:

Asfalt

Binnen onze gemeente gaat het om geasfalteerde rijbanen, fietspaden, parkeerplaatsen en enkele voetpaden. Het totale oppervlak aan asfaltverharding beslaat ultimo 2019 2.256.814 m².

Beton

In de gemeente ligt ook een bescheiden hoeveelheid aan betonwegen. Het betreft hier voornamelijk oude rijks- of provinciale wegen, die zijn overgedragen aan de gemeente en een aantal fietspaden. Het totale oppervlak aan betonverhardingen is ultimo 2019 132.926 m².

Elementen

De derde soort verharding is de elementenverharding. Dit is een verharding die bestaat uit losse elementen die in hun geheel een verharding vormen. De meest toegepaste elementen zijn gebakken klinkers, betonklinkers en betontegels. Het totale oppervlak aan elementenverhardingen beslaat ultimo 2019 1.643.296 m².

Onverhard

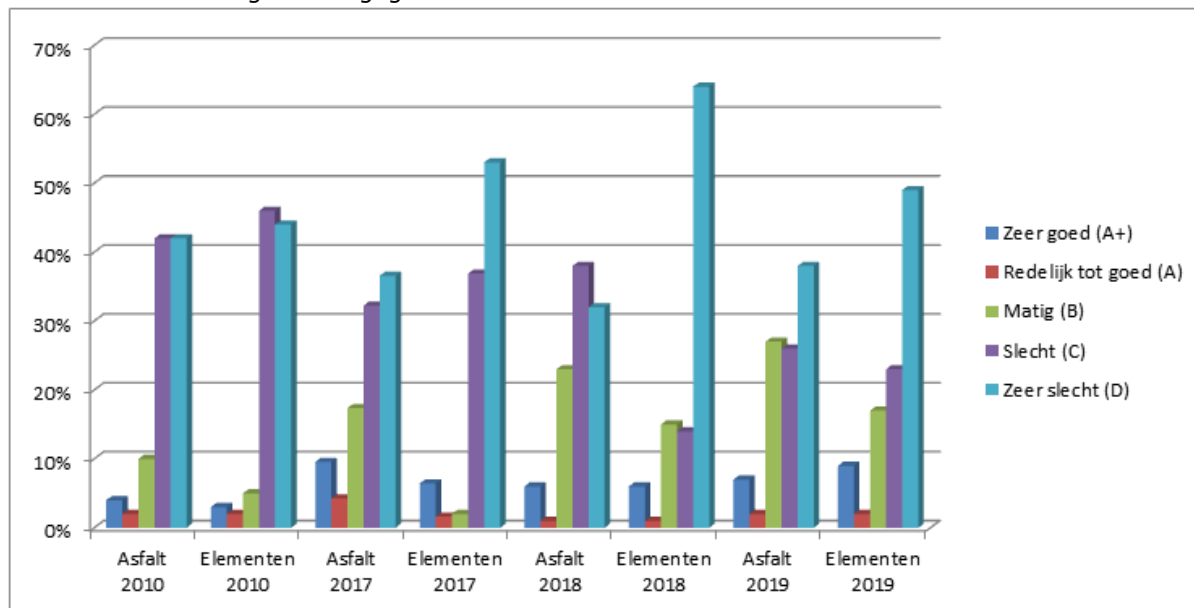
De onverharde wegen bestaan hoofdzakelijk uit zandwegen. Deze liggen voornamelijk in het noordelijke deel van de gemeente. De zandwegen dienen voor de ontsluiting van bospercelen en landerijen. In het zuidelijke deel van de gemeente komt dit soort wegen nauwelijks voor vanwege het feit dat de ondergrond daar veel veen bevat. Ultimo 2019 omvat het totale oppervlak van de onverharde wegen 329.900 m².

Areaal verharding

De oppervlakte asfaltverharding neemt door de jaren heen af en de hoeveelheid elementenverharding neemt toe. Steeds vaker worden asfaltwegen in de bebouwde kom vervangen door wegen met elementenverharding. De kwaliteit van beide types is nogal verschillend. Zo heeft asfaltverharding veel te lijden van zware vorstperioden, terwijl vorst geen invloed heeft op de kwaliteit van elementenverharding.

Onderhoudsniveaus

In 2018 en 2019 is fors geïnvesteerd in het onderhoud van de wegen. Zoals in de "Bestuurlijke notitie wegonderhoud 2017-2021" aangegeven hebben wij ingezet op het verbeteren van het asfaltonderhoud. Zoals blijkt uit onderstaande grafiek zijn we in deze opzet geslaagd. In de onderstaande tabellen zijn de ontwikkelingen in de kwaliteitsniveaus van de asfaltwegen en de elementenverhardingen weergegeven.

Onderhoud fietspaden

In 2019 is de "Fietsnota" vastgesteld. Hierin is ook, in het kader van het onderhoud, de omvorming van de type verharding van fietspaden meegenomen.

Combinatie met projecten

Vanuit bijzondere projecten wordt jaarlijks ook een deel van het wegennetonderhoud uitgevoerd. Het gaat hier om wegreconstructies in combinatie met rioleringswerkzaamheden of projecten in het kader van de verkeersveiligheid. Een voorbeeld hiervan is de reconstructie in Wachstum.

Lasten in 2019

In 2019 hebben wij op het product verhardingen € 3.098.000 uitgegeven aan het onderhoud aan de gemeentelijke wegen. Het rioleringsproject in Oosterhesselen (Boeren en Den Wan) is doorgeschoven naar 2019 waardoor de kosten voor het 'wegendeel' van het project ook doorschuift naar 2019.

Financiering

Inleiding

In deze paragraaf geven wij inzicht in en leggen wij verantwoording af over het gevoerde treasurybeheer in 2019. Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Saldobeheer en intern liquiditeitsbeheer

Met een liquiditeitsplanning houden wij inzicht in het verloop van onze liquiditeitspositie gedurende het jaar, we stemmen onze inkomende en uitgaande geldstromen op elkaar af. We streven er naar zo weinig mogelijk langlopende financieringsmiddelen aan te trekken. Hierbij zien wij er op toe dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat wij onze verplichtingen tijdig kunnen

nakomen.

Financieringsrisico's en rentebeheer

Om vooral de financieringsrisico's te beperken staan in de wet fido twee instrumenten: de rente risiconorm en de kasgeldlimiet.

Met de kasgeldlimiet is in de Wet fido een norm gesteld voor het maximum bedrag dat de gemeente mag financieren met kortlopende financieringsmiddelen, dat wil zeggen negatieve stand op de rekening-courant en leningen met een looptijd van maximaal één jaar. De norm is 8,5% van het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet voor 2019 bedraagt € 9.080.000 (2018: € 8.475.000).

De onderstaande tabel geeft een vergelijking weer van onze liquiditeitspositie gedurende het verslagjaar met de voor dat jaar geldende kasgeldlimiet.

TOETSING AAN KASGELDLIMIET					
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
	Limiet	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
Begrotingstotaal 2019	106.818				
Toegestane kasgeldlimiet					
- in procenten van de grondslag	8,5				
- in bedragen	9.080				
Omvang vlottende korte schuld					
Opgenomen gelden, korter dan 1 jaar		0	0	0	0
Schuld in rekening-courant		-4.349	-4.774	-3.475	-5.833
Gestorte gelden door derden, korter dan 1 jaar		0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld		0	0	0	0
Totaal		-4.349	-4.774	-3.475	-5.833
Vlottende middelen					
Contante gelden in kas		2	2	2	2
Tegoeden in rekening-courant		147	329	668	832
Overige uitstaande gelden, korter dan 1 jaar		0	0	809	0
Totaal		149	331	1.479	833
Toets kasgeldlimiet					
Totaal netto vlottende schuld		-4.200	-4.442	-1.996	-5.000
Toegestane kasgeldlimiet		9.080	9.080	9.080	9.080
Ruimte (+)/overschrijding (-)		4.880	4.638	7.084	4.080

Het tweede instrument om de rente- en de financieringsrisico's te beperken is de zogenaamde renterisiconorm. De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen mogen niet meer zijn dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar.

De berekening van de renterisico's op de vaste schuld vindt plaats volgens het onderstaande model. Het overzicht bevat eveneens de toetsing aan de voor ons geldende norm. Hieruit blijkt dat wij in 2019 ruimschoots onder de gestelde norm zijn gebleven. In 2019 hebben wij conform de begroting afgelost.

TOETSING AAN RENTERISICONORM			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
	Begroting	werkelijk	verschil
Berekening renterisico			
Renteherzieningen	0	0	0
Aflossingen	8.416	8.416	0
Renterisico	8.416	8.416	0
Berekening renterisiconorm			
Begrotingstotaal	106.818	106.818	0
Percentage conform regeling	20	20	
Renterisiconorm	21.364	21.364	0
Toetsing renterisico aan norm			
Renterisico	8.416	8.416	0
Renterisiconorm	21.364	21.364	0
Ruimte	12.948	12.948	0

Ontwikkelingen in 2019

De rentetarieven zijn ook in 2019 laag gebleven. Het gemiddelde rentetarief voor debetsaldi in rekening-courant in 2019 was 0,25%. In 2019 hebben wij geen gebruik gemaakt van een kasgeldlening.

Bij de opstelling van de begroting hadden wij berekend geen langlopende leningen af te moeten sluiten in 2019. We hadden echter wel rekening gehouden met het afsluiten van een lening eind 2018. Deze is als gevolg van een vooruit ontvangen subsidie van de provincie Drenthe destijds niet afgesloten. Begin december 2019 hebben wij daarom alsnog een lening afgesloten van € 10 miljoen. Doordat het rentetarief voor deze lening erg laag ligt (0,03%) en leningen met hogere rente worden afgelost, is de gemiddelde rente van de leningenportefeuille gedaald van 3,96% in 2018 naar 3,80% over 2019.

In 2019 is de 10-jaarsrente onder het nulpunt gedaald. In Nederland is dit nog nooit eerder gebeurd. Vanwege deze zeer lage rentetarieven hebben wij onderzocht of het voor ons interessant is om de leningenportefeuille te herfinancieren tegen de huidige lage rentestanden. Op korte termijn levert dit aanzienlijke rentevoordelen op. De rente is lager en daarnaast wordt de aflossing van de huidige portefeuille opnieuw berekend over de looptijd van de nieuwe lening. Dit betekent dat ons huidige aflossingsschema daalt en naar de toekomst toe verschuift. Op de lange termijn en over de gehele looptijd van de nieuwe lening berekend, zijn de kosten hoger dan de huidige portefeuille. Herfinanciering is om die reden voor ons niet interessant.

Schatkistbankieren

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is 0,75% van ons begrotingstotaal; in 2019 kwam dit neer op € 801.000.

Dagelijks worden de saldi van onze bankrekeningen geraadpleegd. Alle tegoeden boven het drempelbedrag worden afgestort in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Deze afroaming wordt automatisch door BNG geregeld. Indien de stand van de liquide middelen het toelaat worden deze tegoeden weer teruggehaald. Blijft ons liquiditeitssaldo beneden het drempelbedrag, dan hoeft er geen bedrag gestort te worden in de schatkist. In 2019 hadden wij tweemaal kortstondig een bedrag in 's Rijks schatkist staan.

TOETS SCHATKISTBANKIEREN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
Omvang begroting	106.818			
		Bedragen ultimo		
		1e kw	2e kw	3e kw
		4e kw		
Drempelbedrag				
- in percentage	0,75			
- in bedragen		801	801	801
		801		
Omvang beschikbare middelen				
Saldi middelen buiten 's Rijks schatkist		-1.086	750	-4.342
Drempelbedrag				
Ruimte onder het drempelbedrag		1.835	0	5.143
Overschrijding van het drempelbedrag		0	2.375	0
Saldo schatkistbankieren		0	2.427	0
		0		

Renteresultaat

Voor de toerekening van rente aan investeringen op de programma's hanteerden wij in 2019 een voorgecalculeerd omslagpercentage van 3,0%. Dit is een gewogen gemiddelde waarbij wij in lijn met de landelijke notitie Rente bewegen binnen een bandbreedte van plus en min 0,5%. In de begroting hielden wij rekening met een rentepercentage van 3,04% en een rentenadeel van € 38.000. In werkelijkheid komt het omslagpercentage in 2019 uit op 3,08% en een nadelig renteresultaat van € 72.000.

RENTETOEREKENING 2019	
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	2.535.217
De externe rentebaten	-/- -83.112
Saldo door te rekenen externe rente	2.452.105
De aan grondexploitatie doorberekende rente	-/- 416.358
De rente van projectfinanciering die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	-/- 44.437
De rentebaat van doorverstrekte leningen die aan het desbetreffende programma moet worden toegerekend	+ 44.437
Aan programma's toe te rekenen externe rente	2.035.747
Rente over eigen vermogen	817.006
Rente over voorzieningen	0
Totaal aan programma's toe te rekenen rente	2.852.754
De werkelijk aan programma's toegerekende rente (renteomslag)	-/- 2.780.452
Renteresultaat	72.302

Leningenportefeuilles

In het volgende overzicht geven wij het verloop van de portefeuille van opgenomen langlopende geldleningen weer. Hierin komt naar voren dat wij in 2019 een langlopende lening hebben aangetrokken van € 10 miljoen.

OPGENOMEN LANGLOPENDE GELDLENINGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Boekwaarde 01-01	Opname	Aflossing	Boekwaarde 31-12
Algemeen	65.956	10.000	8.416	67.540
Woningbouw	474		474	0
Verzorgingstehuizen	421		133	288
Waarborgsommen	15	1	2	14
Totaal	66.866	10.001	9.024	67.842

Onderstaand volgt een overzicht van de door de gemeente aan derden verstrekte langlopende geldleningen.

AAN DERDEN VERSTREKTE LANGLOPENDE GELDLENINGEN				
<i>Bedragen x € 1.000</i>				
	Boekwaarde 01-01	Verstreking	Aflossing	Boekwaarde 31-12
Woningbouwcorporaties	895	0	607	288
Nutsbedrijven	364	0	364	0
ROC	2.511	0	11	2.500
Personeel	1.294	0	193	1.101
Overige instellingen	277	404	22	659
Totaal	5.341	404	1.197	4.548

EMU-saldo

In Europees verband is afgesproken dat het zogenaamde EMU-tekort voor ieder land beperkt blijft tot maximaal 3% van het bruto binnenlands product (bbp). Gemeenten en provincies zijn verplicht hier een bijdrage aan te leveren. De Europese afspraken met betrekking tot het EMU-tekort zijn in de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof) vertaald naar nationale wetgeving. In de Wet hof is geen micronorm opgenomen voor individuele overheden; er is alleen sprake van een macronorm voor de totale Nederlandse overheid. Het collectieve aandeel van de decentrale overheden gezamenlijk in het EMU-saldo is voor de jaren 2019 t/m 2022 -0,4 procent van het bbp. Het aandeel voor gemeenten gezamenlijk is voor deze jaren vastgesteld op -0,27% van het bbp. De berekening in het hierna opgenomen overzicht resulteert in een positief totaalbedrag. Dit betekent dat wij een positieve bijdrage leveren aan de beperking van het EMU-tekort in Nederland.

BEREKENING EMU-SALDO	
<i>Bedragen x € 1.000</i>	
Omschrijving	2019
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c) (bij "-" is saldo nadelig)	642
Mutatie (im)materiele vaste activa	-905
Mutatie voorzieningen	100
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-1.266
Verwachte boekwinst bij verkoop van effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiele vaste activa	0
Berekend EMU-saldo	2.913

Ontwikkeling van de financieringspositie

In onderstaand overzicht geven we het verloop en de ontwikkeling van onze financieringspositie weer. Het eerste overzicht geeft weer in welke mate wij onze vaste activa hebben gefinancierd met eigen vermogen en langlopende schulden. Wanneer wij de voorraden bouwgrond niet meetellen, is er sprake van een financieringsoverschot: wij hebben meer langlopend eigen en vreemd vermogen dan bezittingen met een lange gebruiksduur. Wanneer wij de investeringen in de grondexploitatie (de boekwaarde van de voorraden bouwgrond) meetellen, is er sprake van een financieringstekort. Dit tekort betekent dat wij een deel van onze vaste activa met 'kort geld' (rekening courant) financieren. Het financieringstekort is in 2019 afgenomen.

Ontwikkeling financieringspositie	2018	2019
<i>bedragen * € 1.000</i>		
Boekwaarde investeringen		
- immateriële vaste activa	0	0
- materiële vaste activa	95.608	94.703
- financiële vaste activa	6.824	7.196
A	102.432	101.899
Financiering		
- eigen vermogen	39.188	38.096
- voorzieningen	2.484	2.584
- langlopende schulden	66.866	67.842
- rekeningresultaat	-223	
B	108.315	108.522
Financieringsoverschot B - A	5.883	6.623
Investeringen grondexploitatie	12.978	11.712
Financieringspositie incl. grondexploitatie	-7.095	-5.088
Toename financieringspositie		-2.007

Herkomst en besteding middelen

Onderstaand overzicht laat de veranderingen op de balans en onze liquiditeitspositie zien. Daarmee geven we inzicht waar onze financiële middelen vandaan komen en waarvoor ze zijn ingezet. De afname van posten die rechts op de balans staan (passivaposten) worden gezien als bestedingen, bijvoorbeeld de onttrekking aan reserves en voorzieningen en het aflossen van leningen. Daarnaast wordt de toename van van activaposten (links op de balans) gezien als bestedingen, zoals investeringen. Het tegenovergestelde daarvan wordt gezien als middelen, zoals de afschrijving en aflossing op activa en het aantrekken van nieuwe leningen.

Herkomst en besteding middelen	2019
<i>bedragen * € 1.000</i>	
Herkomst	
- afschrijving / aflossing	4.918
- storting in reserves	11.290
- storting in voorzieningen	1.002
- opname geldleningen	10.000
- desinvesteringen grondexploitatie	2.143
- toename rekeningsresultaat	
A	29.353
Besteding	
- saldo investeringen / desinvesteringen	4.385
- onttrekking aan reserves	12.382
- onttrekking aan voorzieningen	149
- aflossing opgenomen leningen	9.024
- investeringen grondexploitatie	1.629
- afname rekeningresultaat	-223
B	27.346
B - A	-2.007

Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf informeren wij u over de realisatie van de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering.

ICT

Het informatiebeleidsplan 'Coevorden 2020' beslaat de periode 2017 tot en met 2020. Het doel van het plan is dat onze gemeente in 2020 beschikt over een betrouwbare, flexibele, toegankelijke informatiehuishouding. In 2019 hebben we een flinke slag geslagen als het gaat om zaakgericht werken. Binnen het zaakstelsel leggen we informatie vast, waardoor informatie vindbaar is en we onze inwoners zo goed mogelijk van dienst kunnen zijn. In 2019 hebben we de werkprocessen in het zaakstelsel geoptimaliseerd. Ook zijn de eerste stappen gezet om aan te sluiten op het nieuwe Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO). Op 1 januari 2021 moet elke gemeente hierop zijn aangesloten. Eén digitaal loket voor het aanvragen van vergunningen, raadplegen van de geldende regels per locatie en op termijn informatie over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Binnen het sociaal domein is in 2019 gestart met de implementatie van het regiesysteem. Wij werken hierin samen met Maatschappelijk Welzijn Coevorden. Met het regiesysteem ontstaat er een integraal beeld van cliënten. Het is een belangrijk middel voor de sociale teams die bestaan uit medewerkers vanuit verschillende disciplines én vanuit verschillende organisaties. Tenslotte volgen we nieuwe ontwikkelingen, zoals common ground, en spelen we daar zelf en vanuit verschillende samenwerkingsverbanden (BOCE en Dimpact) op in.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging heeft in sterke mate te maken met het afwegen van risico's en de bewuste omgang met informatie in de organisatie. Met ons informatieveiligheidsbeleid en onze informatiebeveiligingsprocedures willen we borgen dat informatie beschikbaar en betrouwbaar is en dat we er op een integere manier mee omgaan.

In 2019 is het strategisch informatieveiligheidsbeleid geactualiseerd en opgesteld. Hierin is de Plan, Do, Check, Act (PDCA) cyclus opgenomen en zijn de rollen en verantwoordelijkheden beschreven. Een grote verandering hierin is dat leidinggevendenden meer verantwoordelijkheid voor informatieveiligheid binnen hun processen krijgen. Ook is sinds 1 januari 2020 de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. Dit normenkader geldt voor de gehele overheid en is gebaseerd op de internationale standaard voor informatieveiligheid, de NEN-ISO 27000 serie. Het normenkader gaat uit van risicomanagement en de rol en verantwoordelijkheid van leidinggevendenden en bestuurders daarin. Er is een start gemaakt met een nulmeting op basis van de BIO. Op deze manier wordt inzicht verkregen hoe de organisatie ervoor staat ten opzichte van de BIO en kunnen maatregelen genomen worden om de informatieveiligheid naar een nog hoger niveau te tillen.

Gedurende het jaar is ook aandacht besteed aan het stimuleren van informatieveilig gedrag bij onze medewerkers en de leden van uw raad. Verschillende activiteiten voor bewustwording zijn georganiseerd, waaronder een phishingmailactie, een mystery guest bezoek en een informatiebijeenkomst waarin aandacht geweest is voor het leven van de hacker.

Verantwoording ENSIA

Jaarlijks wordt er middels de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA) een zelfevaluatie op de informatieveiligheid uitgevoerd. Deze zelfevaluatie is onder meer gericht op de wet- en regelgeving en beveiligingsnormen.

Middels de collegeverklaring inzake DigiD en Suwinet en diverse rapportages wordt verantwoording afgelegd aan de verticale toezichthouders over informatiebeveiliging. Voor de horizontale verantwoording worden deze documenten ondersteund met een aparte toelichtingsrapportage. In de collegeverklaring inzake DigiD en Suwinet over 2019 wordt aangegeven dat voor drie DigiD aansluitingen niet voldaan wordt aan alle normen. Inmiddels zijn er al zaken in gang gezet om de beveiliging te verbeteren en voor 2020 wel volledig te voldoen aan de normen.

Naast deze specifieke verantwoordingsrapportages geeft de zelfevaluatie ENSIA ons inzicht in de activiteiten die we nog kunnen uitvoeren om onze informatiebeveiliging te verbeteren. Uit de zelfevaluatie ENSIA blijkt dat de borging van het Information Security Management System (PDCA cyclus) om risico's en maatregelen te monitoren een aandachtspunt is. Afgelopen jaar is deze methodiek geïmplementeerd en dit moet het aankomend jaar geborgd worden. Een ander aandachtspunt is dat veel maatregelen worden genomen, maar niet schriftelijk zijn vastgelegd. Er is met een daadwerkelijke audit geen bewijsmateriaal dat aantoonde dat de maatregel ook daadwerkelijk plaatsvindt. Uit ENSIA komt ook naar voren dat wij goed scoren op de beveiliging van apparatuur, beveiligingsbeleid en bewustwording en dat op het gebied van ICT al veel maatregelen getroffen zijn.

Gegevensbescherming

In de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) is vastgelegd dat wij een Functionaris Gegevensbescherming in onze organisatie aanwijzen. De taak van deze functionaris is onder andere het informeren en adviseren van medewerkers over naleving van de AVG. De FG voert de dagelijkse werkzaamheden uit samen met de Privacy Officer van Juridische Zaken en de CISO (Chief Information Security Officer) die zich richt op de informatiebeveiliging.

In 2019 hebben wij ingezet op de volgende onderdelen om te voldoen aan de eisen van de AVG:

1. *Bewustwording:* In samenwerking met de CISO en de Privacy Officer is er binnen de organisatie veel aan aandacht voor bewustwording. Onderdeel daarvan zijn de activiteiten in de maand oktober (ofwel 'hacktober'). Onlangs is een mystery guest op bezoek geweest en de bevinding hiervan zijn gedeeld met de medewerkers.
2. *Recht van betrokkenen:*
De rechten van de inwoners zijn kenbaar gemaakt op onze website.
3. *Het register van verwerkingen:*
Ondersteund door BMC is het register van verwerkingen opgesteld. De borging van het actualiseren van het register is als aandachtspunt genoteerd voor 2020.

4. *Gegevens effectbeoordelingen (PIA):*
Een methode is beschikbaar om deze beoordelingen uit te voeren, echter in 2020 moeten wij nog substantiële inspanning verrichten om deze te borgen.
5. *Privacy by design en privacy by default:*
Dit betreft het betrekken van privacyaspecten als dataminimalisatie en opslagbeperkingen (beginselen AVG art. 5) bij het ontwerpen van nieuwe processen en systemen. Onlangs is een regiesysteem binnen het sociaal domein aanbesteed, hierin zijn deze aspecten meegewogen.
6. *Functionaris Gegevensbescherming:*
Deze is aanwezig binnen onze gemeente en werkt nauw samen met de Privacy Officer en de CISO. Daarnaast is deze aangesloten bij het FG netwerk binnen de Drentse gemeenten.
7. *Meldplicht Datalekken:*
Er is een vastgestelde procedure voor het onderzoeken en registreren van meldingen van mogelijke datalekken (incidenten). De FG houdt daarvan een register bij. Het aantal meldingen is relatief gezien laag.
8. *Verwerkersovereenkomsten:*
Het standaard format, geadviseerd door VNG, wordt gehanteerd binnen onze gemeente. Bij het aangaan van inkoopopdrachten wordt er kritisch gekeken of een verwerkersovereenkomst eveneens moet worden toegepast.
9. *Toestemming betrokkenen:*
Voor de meest voorkomende, primaire diensten die wij leveren bestaat de grondslag veelal uit de uitvoering van een wettelijke verplichting of het algemeen belang. Toch zijn er situaties waarbij toestemming expliciet gevraagd en aantoonbaar gemaakt moet worden. Denk daarbij onder meer aan toestemming voor doeleinden zoals nieuwsbrieven, andere voorzieningen of producten, het doen van tevredenheidsonderzoeken en enquêtes en het doorbreken van geheimhoudingsplicht. Bij het inventariseren van de verwerkingen wordt dit aspect wel benoemd, maar daarmee is nog niet vastgesteld dat dit daadwerkelijk aan de orde is, of dat aantoonbaar gemaakt kan worden dat deze toestemming actief is gegeven. Daarnaast moet in geval van toestemming binnen gedeelten van het proces aandacht zijn voor het intrekken van deze gegeven toestemming. Dit moet te herleiden zijn.

Samenvattend kan gesteld worden dat ten opzichte van 2018, de implementatie en borging van de AVG, wij voldoende stappen hebben gezet voor de naleving van de AVG. In de uitvoering zal het komende jaar aandacht gegeven worden aan het updaten en onderhouden van het register van verwerkingen en de registratie van verwerkersovereenkomsten.

Feiten en Cijfers 2019

Het aantal verwerkingen opgenomen in het register van verwerkingen bedraagt: 169

Incidenten opgenomen in het lokale register: 7

Incidenten gemeld bij de AP: 5 van de 7

Verzoek tot inzage (bekend bij het privacy team): 3

Verwerkersovereenkomsten 2019: 4

Ontwikkelingen personeelsbeleid

De strategische koers van onze gemeente is, naast de uitvoering van het Bestuursprogramma 2018-2022, gericht op het realiseren van verbindend besturen in de ambtelijke organisatie. Metafoor voor de toekomstige organisatie is 'Coevorden 2022'. Het gaat hierbij om de vertaling van verbindend besturen naar de dagelijkse samenwerking met onze inwoners en groepen in de samenleving. De wijze van (samen)werken en de dienstverlening van alle medewerkers die voor onze gemeente werken. De ontwikkeling zit in ons denken, onze benadering, onze aanpak en onze processen en vindt vooral plaats in de dagelijkse activiteiten in de teams en clusters. Dichtbij en in concrete situaties die zich voordoen. Hiervoor organiseren we onder andere klantreizen waarbij we vanuit ervaringen van inwoners naar onze dienstverlening kijken, trainingen projectmatig werken met als onderdeel participatie van inwoners en werken we in diverse sessies aan dagelijkse casuïstiek met verdieping op het vraagstuk en de rol die we als gemeente hebben. Via een leiderschapsprogramma ontwikkelen we naar verantwoordelijkheden zo laag mogelijk in de organisatie, zodat medewerkers het verbindend besturen ook daadwerkelijk in de praktijk kunnen vormgeven.

Dat betekent ook dat ons strategisch P&O beleid de komende jaren volledig gericht is op het bijdragen aan de ontwikkeling naar Coevorden 2022. Het P&O team is in de loop van 2019 hierop ingericht. Faciliterend leiderschap en verantwoordelijkheden laag vraagt om een herbezinning op de huidige methode, vorm en inzet van de P&O instrumenten en het

Personeelsinformatiesysteem/E-HRM, omdat rollen veranderen. De uitwerking van de planning zal in 2020-2021 plaatsvinden.

Door de krapte op de arbeidsmarkt is het P&O instrument voor het werkgeversmerk en –identiteit in 2019 opgepakt en in december gelanceerd. Hiermee willen we de zichtbaarheid van onze organisatie vergroten door te laten zien wie we zijn en willen we opvallen en gewenst zijn bij de doelgroep die we willen aantrekken. Zodra de arbeidsmarktcommunicatie als de webpagina, de vacatureformats gereed zijn wordt dit ingezet bij de zoektocht naar nieuwe collega's.

De implementatie van de Wet normalisering rechtspositie ambtenaren, die per 1 januari 2020 in werking is getreden is zorgvuldig en succesvol uitgevoerd. Met als resultaat dat iedere medewerker een voortzettingsovereenkomst heeft ondertekend en dat het personeelshandboek met alle regelingen in overeenstemming zijn gebracht met de landelijke afspraken (CAR-UWO) en met de regels uit het burgerlijk wetboek.

Volgens het projectplan "werken beweegt" zijn de medewerkers mobiel(er) uitgerust en zijn voorzien van een laptop, zodat ze nog meer flexibel kunnen werken en zijn interne werkplekken hierop aangepast. Daarnaast is de nieuwe locatie Hofspot geopend. Een ruimte om te leren, te ontmoeten en samen te werken op nét even een andere manier dan op onze andere locaties.

Arbobeleid

Arbocommissie

De Arbocommissie heeft in 2019 regulier overleg gevoerd. Hierin zijn plannen van aanpak opgesteld, voortvloeiend uit de risico-inventarisatie en evaluatie ('RI&E'). Ook heeft er een informatief bezoek van de arbeidsinspectie plaatsgevonden.

Bedrijfshulpverlening (BHV)

In 2019 is de alameringsapp (Multibel) aangeschaft en geïmplementeerd. Ook zijn er extra BHV-ploegleiders aangesteld en opgeleid. Deze behoefte kwam naar voren vanuit de ontruimingsoefeningen 2018. In 2019 hebben de leden van de BHV wederom twee ontruimingsoefeningen gehouden.

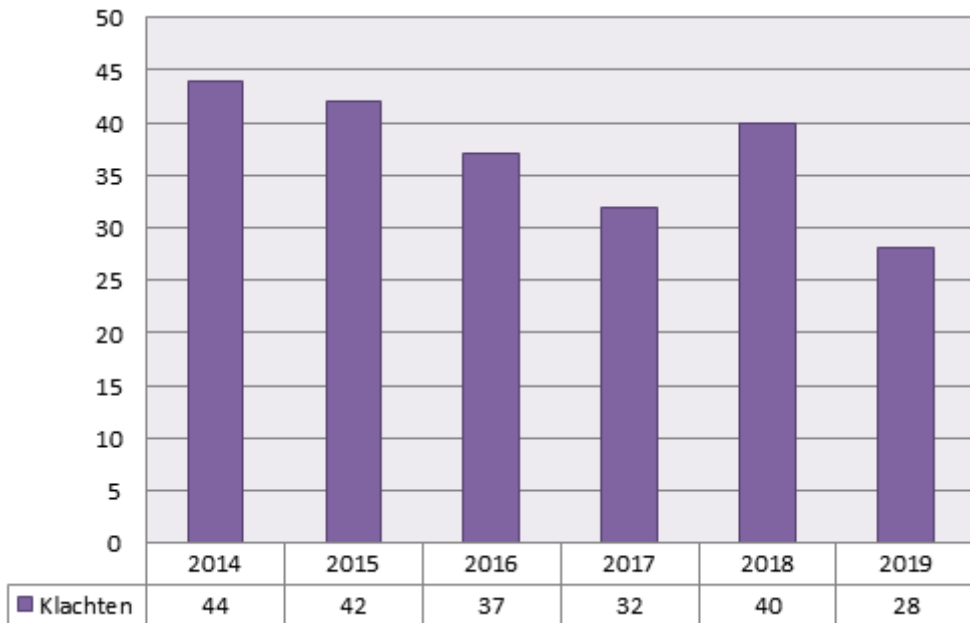
Rapportage juridische procedures

Vanaf 2017 verstrekken wij informatie over klachtbehandeling en Wob-verzoeken in het jaarverslag. De bezwaarschriftencommissie bracht jaarlijks separaat een jaarverslag uit met betrekking tot het aantal ingediende bezwaarschriften. De bezwaarschriftenverordening is op dit punt gewijzigd en dit betekent dat de commissie niet langer een jaarverslag uitbrengt, maar dat over bezwaarschriftafhandeling wordt gerapporteerd in de planning- en controldocumenten.

Hierna geven wij het aantal ingekomen klachten, Wob-verzoeken en bezwaarschriften weer. In de tabellen is de verdeling per team en afdeling weergegeven waarbij een vergelijk wordt gemaakt met de afgelopen vijf jaren.

Geregistreerde klachten

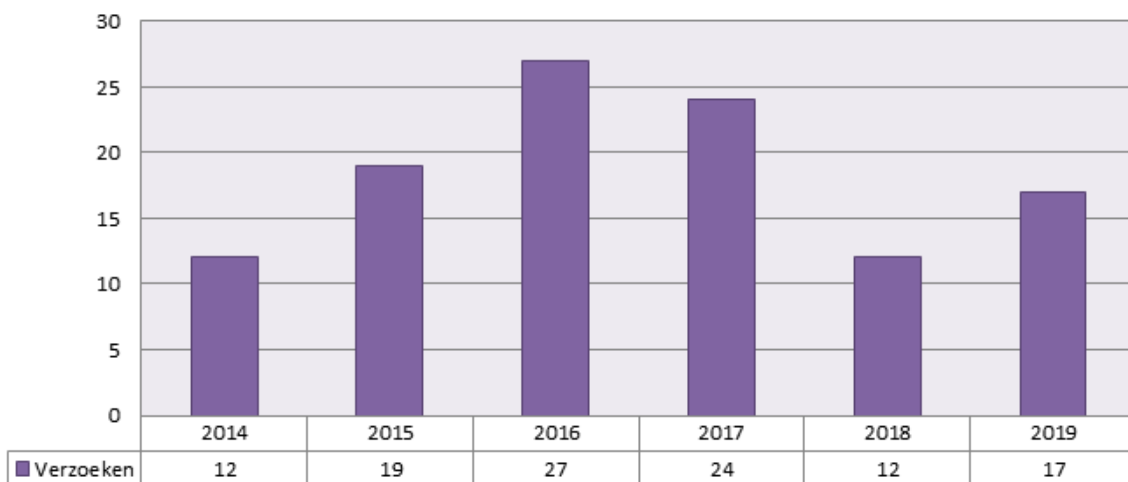
Er is een daling in het aantal klachten ten opzichte van vorig jaar. Hieruit is op dit moment geen trend af te leiden.

AANTALLEN KLACHTEN		
Afdelingen	2018	2019
Publieksservice	17	14
Leefomgeving	17	13
Bedrijfsvoering	4	1
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	-	-
Gemeente Emmen	2	-
Totaal aantal klachten	40	28

Nationale ombudsman

In 2019 zijn er 17 verzoeken ingediend bij de Nationale ombudsman. Er waren nog 3 klachten in behandeling uit 2018. Van de in totaal 20 klachten zijn er 17 afgedaan zonder onderzoek. In deze gevallen heeft de Nationale ombudsman de verzoeker doorverwezen naar de juiste instantie. Eénmaal heeft de Nationale ombudsman een onderzoek ingesteld en de klacht met een brief afgedaan. In een ander geval heeft de verzoeker zijn klacht gedurende de procedure ingetrokken en is het dossier gesloten. Tenslotte heeft de Nationale ombudsman een klacht kennelijk ongegrond verklaard.

Geregistreeerde Wob-verzoeken

Het aantal Wob-verzoeken daalt sinds enkele jaren. Dit heeft er mee te maken dat niet langer een dwangsom wordt uitgekeerd bij het niet tijdig beslissen op een Wob-verzoek. In 2018 is bij de afdeling Publieksservice zes keer een verzoek door dezelfde persoon ingediend. Dit is de reden van de afwijking tussen het jaar 2018 en 2019.

ONTVANGEN WOB-VERZOeken		
Afdelingen	2018	2019
Publieksservice	10	1
Leefomgeving	9	14
Bedrijfsvoering	-	2
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	-	-
RUD (Regionale uitvoeringsdiensten)	-	-
Totaal aantal Wob-verzoeken	19	17

Bezwaarschriften

Er zijn zestien bezwaarschriften minder ingediend dan in het jaar 2018. In 2019 is over de gehele linie een lichte daling te zien.

ONTVANGEN BEZWAARSCHRIFTEN		
Team	2018	2019
Economie en Leefbaarheid	5	1
Omgevingsontwikkeling	31	25
Vastgoed en Infrastructuur	-	1
Burgerzaken	2	1
Actief voor Werk	38	33
Maatschappelijke Ondersteuning	11	13
Advies en Middelen	-	-
RUD (Regionale uitvoeringsdiensten)	4	1
Totaal aantal bezwaarschriften	91	75

Intern controleplan

Wij zijn verplicht (conform artikel 212/213 van de Gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de getrouwheid van de informatieverstrekking en de rechtmatigheid van beheershandelingen. Om hier invulling aan te geven wordt jaarlijks een Intern Controle Plan (ICP) opgesteld. Interne controles worden tijdens het jaar uitgevoerd waardoor eventuele fouten snel(ler) aan het licht komen en bijsturende maatregelen kunnen worden getroffen.

Het ICP geeft een totaalbeeld van de financiële beheersing van de gemeentelijke organisatie. Het is een leidraad voor de organisatie om te waarborgen dat financiële beheershandelingen getrouw en rechtmatig door de daartoe bevoegde personen worden uitgevoerd. De accountant maakt bij haar controlewerkzaamheden ook gebruik van de verantwoordingsfunctie van het ICP.

Het optimaliseren van de interne controles betreft een dynamisch, steeds terugkerend proces. In 2019 heeft de focus vooral gelegen op de procesverbeteringen binnen het sociaal domein (WMO, Jeugd, Actief voor Werk, Schuldhulpverlening) en de processen inzake subsidieverlening/vaststelling. Naar verwachting zullen de aanbevelingen in het derde kwartaal van 2020 geborgd zijn. De bevindingen die naar voren komen uit de interne controles liggen in lijn met de constatering die zijn gedaan in de managementletter die afgegeven is door onze accountant.

Onderzoek doelmatigheid en doeltreffendheid

Op grond van de verordening doelmatigheid en doeltreffendheid voeren wij jaarlijks minimaal één onderzoek uit naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van een thema. In de verordening is tevens opgenomen dat uw raad in de paragraaf Bedrijfsvoering van de begroting wordt geïnformeerd over dit onderzoek.

In de Programmabegroting 2019 hebben wij een onderzoek naar de mogelijkheden voor nieuw beleid voor de begraafplaatsrechten aangekondigd. Bij de behandeling van de Kaderbrief 2019 in uw raad in juli 2018, hebben wij motie 2018-10 overgenomen. De achtergrond van de motie is dat wij in het jaarverslag 2017 hebben gerapporteerd dat steeds minder gebruik gemaakt wordt van de mogelijkheid tot begraven. Dit zet de opbrengst van de begraafplaatsrechten onder druk. Op basis van de huidige tariefstelling en kosten is 100% kostendekkendheid niet eenvoudig te realiseren. Dit is wel het uitgangspunt voor onze tarieven. Daarom vraagt de ontwikkeling van de inkomsten uit grafrechten een nader onderzoek naar de kosten, de kostentoekening, het tariefstelsel en de te verwachten inkomsten in de komende jaren.

In 2019 hebben wij onderzoek verricht naar een integraal begraafplaatsenbeleid voor alle begraafplaatsen. Het onderzoek is afgerond en het begraafplaatsenbeleid is in concept gereed. Wij bieden dit in 2020 ter vaststelling aan uw raad aan. Input voor het beleid is onder andere de waardering en inventarisatie van de begraafplaatsen in Coevorden, Schoonoord en Oosterhesselen.

Personeelsbegroting

In onderstaande tabel zijn per organisatieonderdeel de vastgestelde formatie en loonsom opgenomen voor 2019. Het betreft hier de begrote en werkelijke kosten voor salarissen en sociale lasten.

OVERZICHT PERSONELE STERKTE EN PERSONEELSLASTEN 2019					
Bedragen x € 1.000					
	Begroting 2019 primitief		Begroting 2019 na wijziging	Jaarrekening 2019	
	Formatie in fte	Lasten in €	Lasten in €	Bezetting in fte*	Lasten in €
Afdelingen					
Directie	1,0	125	125	1,0	119
Unit Bestuurs- en Concernondersteuning	12,7	930	930	14,7	1.001
Bedrijfsvoering	59,1	3.925	3.612	54,6	3.365
Leefomgeving	107,8	6.699	6.429	108,4	6.606
Publieksservice	78,3	5.250	4.927	75,2	4.859
TOTAAL AFDELINGEN	258,9	16.929	16.023	253,9	15.950
Overig					
B&W en voormalig bestuur	4,0	618	618	4,0	625
Raad	25,0	346	346	25,0	343
Griffie en Rekenkamer	2,4	192	192	2,4	202
Gastdames en BABS-en	-	34	34	-	25
TOTAAL OVERIG	31,4	1.190	1.190	31,4	1.195
TOTAAL GENERAAL	290	18.119	17.213	285,3	17.145

* peildatum 31-12-2019

Verbonden Partijen

Inleiding

In deze paragraaf hebben wij een overzicht opgenomen van de partijen waar wij als gemeente aan zijn verbonden. Deze partijen voeren veelal taken voor ons uit, waar wij vanuit onze rol als gemeente een wettelijke taak hebben. Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waar wij een bestuurlijk en financieel belang in hebben. Deze twee belangen worden vaak samen met andere gemeenten vervuld. De gemeenten zijn in die gevallen samen eigenaar van de verbonden partij. Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor de aansturing van en controle op deze verbonden partijen.

In onderstaand overzicht treft u met name de financiële informatie over de verbonden partijen aan. Wij baseren ons daarbij op de cijfers die in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) zijn vastgesteld. Als een jaarverslag over 2019 nog niet is vastgesteld, laten wij de cijfers van 2018 zien. Informatie over de uitvoering van taken door de verbonden partijen hebben wij opgenomen in de zes beleidsinhoudelijke programma's. Informatie die niet jaarlijks verandert, zoals de manier waarop wij deelnemen in het bestuur, staat in het overzicht Verbonden Partijen in de tegel 'Bijlagen'.

Regeling voormalige Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN) opgeheven

In de Programmabegroting 2019 hadden wij in het overzicht de BANN opgenomen. Deze regeling is opgeheven en maakt daarom geen onderdeel meer uit van het overzicht. De regeling betrof de behartiging van rechten van oud-medewerkers van de Bestuursacademie Noord Nederland. De gemeenschappelijke regeling is in het verleden geprivatiseerd. Als vangnet voor wachtgeldverplichtingen was de regeling nog van kracht. Omdat de beschikbare middelen voldoende waren om aan eventuele verplichtingen te voldoen, was er geen sprake van een (jaarlijkse) bijdrage aan de regeling. Nadat de Programmabegroting 2019 door uw raad was vastgesteld, ontvingen wij in december 2018 bericht dat er geen wachtgeldverplichtingen meer lopen en de laatste uitkering is beëindigd.

Nieuwe verbonden partij: Glasvezel Zuidenveld B.V.

Na besluitvorming in uw raadsvergadering op 18 december 2018 over de voornemens deel te nemen in de op te richten B.V. 'Glasvezel Zuidenveld' en een lening te verstrekken aan deze B.V., is op 28 februari 2019 de vennootschap opgericht. Samen met de provincie Drenthe en Rendo zijn wij investeerder in de B.V. Wij hebben een lening verstrekt en hebben een deelneming in de vorm van aandelenkapitaal. Via de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) hebben wij zeggenschap in de B.V. De informatie en voorlopige jaarcijfers van deze B.V. zijn toegevoegd aan het overzicht in deze paragraaf.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Bedragen x € 1.000

Verbonden partij	Bijdrage / opbrengst	Zeggen -	Gegevens vermogen en resultaat		
		schap	1-1-2019		31-12-2019

1. Gemeenschappelijke regelingen

Recreatieschap Drenthe (programma 1)

Bijdrage: € 118	8%	EV € 665	EV	€ 697
		VV € 1.222	VV	€ 705
			Resultaat	€ 4

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van recreatie en toerisme

EMCO-groep (programma 2)

Bijdrage Rijk: € 4.062	25%	EV € 0	EV	€ 0
Bijdrage in tekort exploitatie: € 454		VV € 15.220	VV	€ 15.118
			Resultaat	€ -3.396

*voorlopige jaarrekening 2019

Doel: Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de sociale werkvoorziening.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD Drenthe) (programma 2)

Bijdrage: € 988	8%	EV € 2.603	EV	€ 2.650
		VV € 2.369	VV	€ 2.379
			Resultaat	€ 252

*cijfers jaarrekening 2019, bijdrage is inclusief bijdrage VTD

Doel: Het behartigen van de belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volksgezondheid in brede zin.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD) (programma 5)

Bijdrage: € 795	8%	EV € 797	EV	€ 173
		VV € 5.527	VV	€ 5.472
			Resultaat	€ -26

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het uitvoeren van de gemeentelijke taken van de deelnemende gemeenten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wabo en overige milieuwet- en regelgeving.

Veiligheidsregio Drenthe (VRD) (programma 5)

Bijdrage: € 1.912	8%	EV € 1.600	EV	€ 2.305
		VV € 22.479	VV	€ 19.509
			Resultaat	484

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het behartigen van de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van brandweerzorg, geneeskundige

hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing en het in stand houden en (laten) beheren van een

gemeenschappelijke meldkamer.

Euregio Enschede/Gronau (programma 5)

Bijdrage: € 9	2%	EV € 1.607	EV	€ 1.607
		VV € 47.295	VV	€ 34.244
			Resultaat	€ 273

*cijfers jaarrekening 2018

Doel: Het bevorderen van grensoverschrijdende ontwikkelingen op het terrein van infrastructuur, economie, cultuur, recreatie en andere maatschappelijke taken en het behartigen van de belangen van haar gebied en de inwoners daarvan bij de bevoegde overheidsinstanties en instellingen.

Eems Dollard Regio (EDR) (programma 5)

Bijdrage: € 5	1%	EV € 430	EV	€ 466
		VV € 2.279	VV	€ 2.888
			Resultaat	€ 36

*cijfers jaarrekening 2018

Doel: Het adviseren van deelnemers, burgers, ondernemers, verenigingen, overheden en anderen bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen. Het uitvoeren van projecten, verzoeken om en verdeling van subsidies.

Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen Drenthe (programma 2)

Bijdrage: € 23	3%	EV -€ 478	EV	€ 5
		VV € 787	VV	€ 332
			Resultaat	€ 5

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.

2. Vennootschappen en coöperaties

GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH (programma 1)

Bijdrage:	29%	EV € 647	EV	€ 782
		VV € 6.928	VV	€ 6.257
			Resultaat	€ 135

*cijfers jaarrekening 2018

Doel: Ontwikkeling en promotie van het grensoverschrijdend industrie- en bedrijvenpark 'GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH' met als doel de structuurverbetering in het grensgebied Drenthe/Grafschaft Bentheim. Bevordering en ondersteuning van alle regionale maatregelen die als doel hebben dit te bereiken. Voor het risico van onze borgstelling verwijzen wij naar de paragraaf risico's en weerstandsvermogen.

N.V. Area reiniging (programma 4)

Bijdrage:	33,30%	EV € 6.032	EV	€ 6.339
Dividend :		VV € 14.650	VV	€ 15.440
			Resultaat	€ 660

Doel: De inzameling, verwerking en recycling van (huishoudelijke) afvalstoffen, straatreiniging en kolkenzuigen

N.V. Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD) (programma 6)

Dividend :	4,13%	EV € 44.771	EV	€ 34.225
		VV € 130.114	VV	€ 130.283
			Resultaat	-€ 4.173

*cijfers jaarrekening 2018

Doel: De zorg voor en de instandhouding van de (drink)watervoorziening in haar verzorgingsgebied en het verrichten van alle werkzaamheden

die daarmee in verband staan.

N.V. Rendo Holding (programma 6)

Dividend :	4,14%	EV € 70.342	EV	€ 72.404
		VV € 66.962	VV	€ 72.027
			Resultaat	€ 10.001

*cijfers jaarrekening 2018

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; beheer en onderhoud van gas en elektriciteitsnetwerk.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) (programma 6)

Dividend :	0,17%	EV € 4.991.000	EV	€ 4.887.000
		VV € 132.518.000	VV	€ 144.802.000
			Resultaat	€ 163.000

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het uitoefenen van het bedrijf van bankier voor overheden, waaronder gemeenten.

Glasvezel Zuidenveld B.V. (programma 6)

Dividend :	40,00%	EV € 0	EV	€ 2.264
		VV € 0	VV	€ 2.138
			Resultaat	-€ 78

* BV is opgericht op 28 februari 2019.

Doel: Aanleg glasvezelnetwerk.

3. Deelnemingen verkoop aandelen Essent

Enexis Holding N.V. (programma 6)

Dividend :	0,16%	EV € 4.024.000	EV	€ 4.112.000
		VV € 3.691.000	VV	€ 4.146.000
			Resultaat	€ 210.000

*cijfers jaarrekening 2019

Doel: Het transporteren en distribueren van energie; het in stand houden van een betrouwbaar distributienet voor energie.

Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (50 % belang EPZ) (programma 6)

Dividend :	0,16%	EV € 1.605	EV	€ 1.590
------------	-------	------------	----	---------

		VV € 24	VV	€ 455
*cijfers jaarrekening 2019			Resultaat	€ -15
<i>Doel: In deze b.v. was het 50%-belang van Essent in de N.V. Elektriciteit Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ) ondergebracht.</i>				
<i>Deze was onder meer eigenaar van de kerncentrale te Borssele. PBE is belast met de afwikkeling van zaken die voortvloeien uit de verkoop en verplichtingen die zijn aangegaan in het kader van de borging van het publiek belang.</i>				
Verkoop Vennootschap B.V. (programma 6)				
	Dividend :	0,16%	EV € 112	EV € 71
			VV € 30	VV € 16
*cijfers jaarrekening 2019			Resultaat	€ -41
<i>Doel: Bij de verkoop van de aandelen Essent aan RWE AG hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties en vrijwaringen afgegeven aan RWE. Deze zijn overgedragen aan Verkoop Vennootschap B.V. Een deel van de verkoopopbrengst wordt een bepaalde tijd aangehouden in het General Escrow Fonds. De functie van deze vennootschap is daarmee tweeledig:</i>				
<i>a. het namens de verkopende aandeelhouders van Essent voeren van eventuele garantieclaim- procedures tegen RWE;</i>				
<i>b. het geven van instructies aan de escrow-agent.</i>				
Vordering op Enexis B.V. (programma 6)				
		0,16%	EV € -2	EV € -9
			VV € 356.324	VV € 9.083
*cijfers jaarrekening 2019			Resultaat	€ -7
<i>Doel: Het verkrijgen, beheren en administreren van leningen verband houdend met de financiering van het netwerkbedrijf bij de splitsing van Essent in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf.</i>				
CBL Vennootschap B.V. (programma 6)				
		0,16%	EV € 137	EV € 125
			VV € 22	VV € 5
*cijfers jaarrekening 2019			Resultaat	€ -12
<i>Doel: Het (mede) beheren van het CBL Escrow Fonds (CBL = cross border lease). Uit het fonds kunnen eventuele aansprakelijkheden van de aandeelhouders uit CBL's worden gedekt. De vennootschap fungeert tevens als 'doorgeefluik' voor betalingen namens de aandeelhouders ten laste en ten gunste van het CBL-fonds.</i>				
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.) (programma 6)				
		0,16%	EV € 746	EV € 452
			VV € 45	VV € 84
*cijfers jaarrekening 2019			Resultaat	€ -294
<i>Doelstellingen: a) namens verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de staat als gevolg van de invoering van de WON; b) namens de verkopende aandeelhouders eventuele garantieclaim-</i>				

procedures voeren tegen RECYCLECO B.V. (Waterland) naar aanleiding van de verkoop van de aandelen Attero aan Waterland;

c) het geven van instructies aan de escrow-agent voor wat betreft het beheer van het bedrag dat op een escrow-rekening is gestort.

4. Overige verbonden partijen

Regionaal Overslag Centrum (ROC) (programma 1)

EV -	EV	-
VV € 2.500	VV	€ 2.500
	Resultaat	-

Doel: het ontwikkelen van een Regionaal Overslag Centrum (ROC) in Coevorden.
De gemeente en een

combinatie van drie aannemers werken samen in een PPS-constructie samen in het ROC-project.

Grondbeleid

Inleiding

Algemeen en koppeling met programma's

In de gemeentelijke Nota Grondbeleid is onze visie op het gebied van grondbeleid als volgt verwoord: Binnen de kaders van wet- en regelgeving willen wij de vastgestelde ruimtelijke visie realiseren door middel van faciliterend grondbeleid. Door middel van het grondbeleid willen wij bijdragen aan de volgende ruimtelijke doelstellingen:

- het komen tot een evenwichtige ontwikkeling van woningbouw;
- het realiseren van werkgelegenheid door het ontwikkelen van industrieterreinen;
- het geven van een kwaliteitsimpuls aan de leef-, woon-, en werkomgeving.

Beleid

Binnen de kaders van wet- en regelgeving willen wij de vastgestelde ruimtelijke visie realiseren door middel van faciliterend grondbeleid. De omvangrijke(financiële) inspanningen die wij de afgelopen jaren hebben gedaan om het risicoprofiel van het 'gemeentelijk grondbedrijf' tot aanvaardbare proporties te reduceren, werpen hun vruchten af; onze financiële risico's zijn fors teruggelopen en het "grondbedrijf" kent naar ons oordeel op dit moment een alleszins aanvaardbaar en voor ons behapbaar risicoprofiel. Dat neemt niet weg, dat de gemeente nog steeds een aantal risicodragende grondposities in ontwikkeling heeft, lopende ontwikkelafspraken met private partijen heeft gemaakt die ook nu nog nakoming behoeven en de uitwerking van de woonvisie van invloed zal zijn op de plannen.

Ondanks onze minder actieve en meer terughoudende gemeentelijke rol houden wij de verplichtingen van de bestaande projecten en de daarbij behorende risico's. Bij nieuwe projecten wegen wij goed af wat onze rol het best kan zijn en welke instrumenten (zelf aankopen, pps-constructie / andere samenwerkingsvorm, exploitatieplan / anterieure overeenkomst) hiervoor kunnen worden ingezet. Voor nieuwe projecten kopen wij slechts in uitzonderlijke situaties gronden aan en zal onze rol in de regel meer faciliterend en regisserend zijn. Omvangrijke nieuwe woningbouwprojecten zullen zich – mede gelet op de nog resterende plancapaciteit voor nieuwbouw én gelet op de demografische ontwikkelingen- naar verwachting niet of nauwelijks nog voordoen. Ondanks de moeilijke marktomstandigheden hebben in 2019 meerdere grondtransacties plaatsgevonden. Wij hebben het afgelopen jaar:

- 10.949 m² woonkavels verkocht en geleverd (27 kavels);
- 618 m² grond op bedrijventerreinen verkocht.

Prognoses

De in deze tabel opgenomen aantallen zijn de in de grondexploitaties opgenomen kavels na actualisatie die volgt uit de woonvisie. De aantallen kunnen afwijken van het huidige aanbod in verband met de faseringen in sommige plannen.

Project	Nog beschikbaar
B.001 Aalden Aelderhooghe	6
B.005 Dalerpeel Steigerwijk	4
B.008 Geesbrug uitbreiding II	6
B.011 Dalen Molenakkers II	14
B.100 Coevorden Ossehaar	24
B.017 Sleen Jongbloed	16
Totaal	70

Resultaatverwachting – systematiek en aannames

Voor gronden in exploitatie zijn de verwachte resultaten per project weergegeven. De resultaten worden weergegeven in een netto contante waarde. Hiermee wordt het verwachte resultaat weergegeven op dit moment. Bij de bepaling van de netto contante waarde zijn de volgende variabelen meegenomen:

1. gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden;
2. rente;
3. verwachte kosten;
4. verwachte opbrengsten.

In overleg met de projectleiders van deze projecten zijn bij de actuele waardebepaling de volgende criteria meegewogen:

1. Gerealiseerde kosten en opbrengsten in de boekwaarden

- De gerealiseerde kosten en opbrengsten van een project zijn beoordeeld door de projectleider en na goedkeuring op basis van een uniforme codering in de projectadministratie geboekt.

2. Rente

- De interne rekenrente is toegepast voor de toerekening van de financieringslasten per project en om de kasstromen contant te maken.

3. Verwachte kosten

- De geplande kosten en opbrengsten zijn vergeleken met de werkelijke bedragen en zijn geactualiseerd;
- De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte kostenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

4. Verwachte opbrengsten

- De verkoop van bouw kavels gebeurt tegen marktconforme prijzen;
- De hoogte van de grondprijzen wordt jaarlijks bepaald op basis van vastgestelde methoden; deze methoden zijn per categorie vastgelegd in de Nota Grondprijzen;
- De hoogte van de opbrengsten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau en is vermeerderd met inflatie;
- De inflatie voor de verwachte opbrengstenstijging is gebaseerd op extrapolatie van het langetermijngemiddelde van de inflatie.

Hieronder volgt een overzicht van de verwachte resultaten van de bestemmingsplannen die in exploitatie zijn gebracht. Voor de waardering van het resultaat hanteren wij de netto contante waarde met als peildatum 31 december 2019.

Grondexploitaties			
<i>bedragen * €1.000</i>			
Projectsoort		Realisatie tm boekjaar	Netto Contante Waarde
		2019 (inclusief rente)	per 31-12-2019
<i>Woningbouw</i>	Aalden Aelderhooghe	678	175
	Aalden Paardelandsdrift	-56	14
	Dalerpeel Steigerwijk	-43	159
	Geesbrug uitbreiding II	35	95
	Dalen Molenakkers II	697	260
	Schoonoord Ellert & Brammert II	-16	11
	Sleen Jongbloed	-206	689
	Steenwijksmoer Kerkweg II	0	0
	Wachstum Koematen	0	0
	Coevorden Holwert Zuid	0	0
	Coevorden Ossehaar	270	436
		1.359	1.839
	<i>Bedrijventerreinen</i>	Coevorden Europark	4.287
Coevorden Leeuwerikenveld II		8.139	1
Coevorden ROC		-420	1.294
Totaal		12.006	1.296
		13.365	3.135

Winst- en verliesnemingen per 31 december 2019

Het realiseren van winsten en verliezen op grondexploitatieprojecten is conform de nota Grondbeleid gebaseerd op het voorzichtigheidsprincipe. Dit houdt in dat wij:

- verliezen nemen zodra zij voorzienbaar zijn, en
- winsten pas nemen als zij daadwerkelijk gerealiseerd zijn;

De resultaten worden toegevoegd of onttrokken aan de bestemmingsreserve grondexploitatie. Indien de bestemmingsreserve grondexploitatie niet op voldoende niveau is zal de algemene reserve worden aangesproken. De verwachte projectresultaten zijn gebaseerd op een exploitatieopzet per project waarin schattingen zijn opgenomen van de kosten en de te realiseren verkoopopbrengsten gedurende de geplande looptijd van het project. Jaarlijks passen wij deze aan indien daar aanleiding toe is.

GRONDEXPLOITATIES IN 2019			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving		Winst	Verlies
Winst- en verliesnemingen afgesloten projecten			
Steenwijksmoer		19	
Wachtum Koematen		41	
Verkoop snippergroen/overige		171	
	<i>Subtotaal winst- en verliesnemingen</i>	231	-
Actualisaties lopende grondexploitaties			
Aalden Paardelandsdrift		50	
Dalerpeel Steigerwijk		58	
Sleen Jongbloed		447	
Europark			16
Leeuwerikenveld II			298
Holwert Zuid			2
Toekomstige effecten bedrijventerreinen			754
	<i>Subtotaal actualisaties</i>	555	1.070
	Totaal	786	1.070
Saldo winst- en verliesnemingen			-284
Dekking			
Inzet verliesvoorziening			2
Inzet bestemmingsreserve grondexploitatie			-
Inzet algemene reserve			282
	Totaal		284

Reserve en risico's

Risicobeheersing

Aan het voeren van een actief grondbeleid zijn risico's verbonden. In algemene zin onderkennen wij de volgende risico's:

- de grond voldoet niet aan de wensen van de toekomstige gebruiker (wonen, recreëren, industrie, werken);
- de geplande verkoopprijzen zijn niet haalbaar;
- de tijdsplanning is niet haalbaar;
- het tijdstip van aankoop ten opzichte van de planontwikkeling;
- de kwaliteit van de gerealiseerde gronden/het openbaar gebied is onvoldoende.

De belangrijkste instrumenten die wij hanteren om deze risico's te inventariseren en tot een aanvaardbaar niveau terug te dringen zijn:

- de exploitatieopzet; wij maken gebruik van een in de tijd uitgezette schatting van opbrengsten en kosten per project op basis van te realiseren onderdelen;
- een scenarioanalyse; door het benoemen van criteria voor de grondexploitaties is het mogelijk om door middel van een scenarioanalyse voortdurend de effecten te meten van externe ontwikkelingen en risico's;
- planning & control; een doorlopende analyse van projectkansen en -risico's is nodig om aanpassingen in planning, kwaliteit en kosten tijdig te kunnen maken. Een periodieke financiële analyse van gerealiseerde en verwachte kosten en opbrengsten om tijdig bij te kunnen sturen is hier een onderdeel van;

- omgevingsanalyse; wij maken onder andere gebruik van onderzoeken omtrent ruimtelijke haalbaarheid, bevolkingsgroei en -samenstelling, woningbehoefte en marktprijzen om onze uitgangspunten in de exploitatieopzetten te onderbouwen.

De risico's binnen de grondexploitaties bepalen wij op basis van de volgende onderdelen:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 1.300.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitatie modellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 291.000.

3. Projectsamenstelling risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag.

De risico's die kunnen ontstaan hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen en bestaat een risico op het niet realiseren van de gehanteerde verkoopprijzen.

De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 1.014.000. Zoals eerder aangegeven kan de herijking van de woonvisie in de toekomst ook effect hebben op de gemeentelijke grondexploitaties.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 2.605.000.

De komende jaren zullen wij ons, om de gemeentelijke grondpositie te versterken en beheersbaar te houden, vooral richten op:

- *Strategie voor projecten*

In de ontwikkeling van nieuwe en bestaande projecten worden de risico's afgewogen en zoveel mogelijk beperkt. Wij gaan niet meer altijd zelf ontwikkelen maar kunnen ook een ontwikkeling faciliteren. In de bestaande plannen zullen verkopen niet meer altijd alleen door ons worden gedaan maar worden daarbij ook marktpartijen betrokken om de risico's te delen. De woonvisie biedt de basis voor de ontwikkelstrategie voor de gemeentelijke grondexploitaties/projecten.

- *Grote terughoudendheid bij nieuwe verwervingen*

Wij zullen slechts in zeer uitzonderlijke situaties gronden aankopen. De krimp van de bevolking en de bestaande overcapaciteit aan nieuwbouwplannen maakt nieuwe aankopen van gronden ook niet of nauwelijks noodzakelijk. Zoals wij in ons beleid voor de ontwikkeling van werklocaties/bedrijventerrein hebben aangegeven, beschikken wij vooralsnog over voldoende uitgeefbare grond voor bedrijven en zal het accent in de komende jaren vooral liggen op herstructurering van de bestaande terreinen.

- *Terughoudendheid bij nieuwe uitgaven*

Bij de gebiedsontwikkelingen gaan wij kritisch om met uitgaven. Wij proberen waar mogelijk pas geld uit te geven indien wij ook reëel verkopen kunnen verwachten.

Toelichting op projecten

Woningbouw – in exploitatie

Voor de wijk Ossehaar is in 2019 een ontwerp gepresenteerd voor de invulling van de open plek die is ontstaan door de reductie van de plancapaciteit als gevolg van de woonvisie. Er zal een park

van vijf hectare aangelegd worden. De gemeente zorgt voor de aanleg van het park. De verdere inrichting van het park is aan BSV Ossehaar zelf.

Voor Fase C van Ossehaar was de plancapaciteit grotendeels geschrappt. Er zal verder onderzocht gaan worden of er nog belangstelling is voor een klein aantal kavels met grote oppervlakten (meer dan 2.500m²).

In het plan Sleen Jongbloed is eerder al gestart met de uitgifte van kavels in fase IIa, zodat het plan in samenhang met Woonservice en Koenen Bouw kon worden doorontwikkeld. In 2019 zijn de kavels aan Woonservice en Koenen Bouw verkocht.

De woningbouwlocatie Aelderhooghe in Aalden betreft een locatie voor acht vrijstaande woningen met een boerderijtype of schuurtype. Twee van de acht kavels kunnen mogelijk ook gesplitst worden. De kavelgrootte varieert tussen de 1.000 en 1.700 m². Het betreft een unieke locatie met specifieke kenmerken. In 2019 is de derde kavel verkocht.

We merken op dat ondanks een krappe woningmarkt de periode tussen reservering/optie en daadwerkelijke aanschaf van een woningbouwkavel langer duurt. De stijging van woningbouwkosten maakt dat de betaalbaarheid van nieuwbouwprojecten onder druk staat. Voor een aantal grondexploitaties is in de woonvisie aangegeven dat de verkoop van kavels een aantal jaren wordt opgeschort. Deze effecten, van in totaal € 190.000, hebben wij met oog op het voorzichtigheidsprincipe reeds opgenomen in de voorziening grondexploitaties.

Bedrijventerreinen

De economie heeft zich weer hersteld. Ook in de regio Zuidoost Drenthe is dat te merken; het investeringsniveau is toegenomen en er is grote vraag naar personeel. Het aantal informatieverzoeken voor de aankoop van percelen door gevestigde en nieuwe ondernemers zijn hoger dan voorgaande jaren. Echter dit heeft nog niet geresulteerd in de gewenste verkopen. Goede ontwikkelingen zijn dat aan de Duitse zijde van het Europark Tuindeco in twee jaar tijd qua omvang de perceelgrootte heeft verdubbeld en dat de bouw van de Bio Energie Centrale Coevorden is afgerond. Na een periode dat het aantal treintransporten van en naar de Euroterminal stabiel was, is deze de afgelopen jaren gegroeid.

In 2019 is het project revitalisering bedrijventerreinen, voortkomend uit de economische visie, gestart. Samen met de ondernemers onderzoeken we hoe de bestaande bedrijventerreinen toekomstbestendig en aantrekkelijk blijven. Een onafhankelijk adviesbureau die het revitaliseringsproject begeleidt zal het rapport in de eerste helft van 2020 afronden. Dit rapport geeft inzicht in de wensen, de toekomstige behoeftes van ondernemers en overheid op de bedrijventerreinen. Daarnaast heeft dit bureau, naar aanleiding van de interim-controle van de accountant en het feit dat er voor het tweede jaar op rij nauwelijks verkopen zijn gerealiseerd op de bedrijventerreinen, onderzoek gedaan naar de toekomstige verkopen op de bedrijventerreinen. Wij nemen de adviezen uit dit rapport ter hand en verhogen de voorziening grondexploitaties.

Jaarrekening 2019

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemeen

Wij hebben de jaarrekening opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) daarvoor aan provincies en gemeenten geeft.

De waardering van de activa en de passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij anders is vermeld, zijn de activa en de passiva opgenomen tegen nominale waarden.

Uitgangspunt is dat baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten nemen wij op voor zover wij deze op de balansdatum hebben gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar nemen wij in acht indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

Dividendopbrengsten nemen wij als bate op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld of de algemene vergadering van aandeelhouders daarover een besluit heeft genomen.

Personeelslasten

Personeelslasten rekenen wij in principe toe aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen met een vergelijkbaar volume rekenen wij sommige personele lasten echter toe aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt; daarbij denken wij bijvoorbeeld aan componenten als overlopende vakantiegeldverplichtingen en verlofaanspraken.

Vaste activa

De vaste activa waarderen wij tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen. Ten aanzien van de afschrijvingstermijnen hanteren wij de volgende uitgangspunten.

1. Materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in de volgende termijnen:

- 60 jaar: aanleg rioleringen;
- 50 jaar: Wegen, fiets- en voetpaden(beton);
- 40 jaar: nieuwbouw bedrijfsgebouwen;
- 30 jaar: Aanleg plantsoenen, parken en onderbouw kunstgrasvelden;
- 25 jaar: renovatie, restauratie en groot onderhoud woonruimten, bedrijfsgebouwen, bruggen en archiefinstallaties;
- 15 jaar: technische installaties van bedrijfsgebouwen en zonnepanelen;
- 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen, telefooninstallaties, meubilair, tractoren, gladheidsbestrijdingsmaterieel en toplaag kunstgrasvelden;
- 8 jaar: vrachtauto's en verzamelcontainers voor ondergrondse opslag;
- 7 jaar: bestel- en personenauto's;
- 5 jaar: automatiseringsapparatuur, werktuigen en gereedschappen;
- 3 jaar: softwarepakketten.

Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

2. Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut, zoals wegen, bruggen en parken, worden geactiveerd en over de verwachte toekomstige levensduur afgeschreven. Deze verwerkingswijze is van kracht op nieuwe investeringen na 1 januari 2017 en is conform de gewijzigde richtlijnen van het BBV per genoemde datum. De enige uitzondering op het verplicht activeren zijn kunstvoorwerpen met een cultuurhistorische waarde. Deze mogen niet worden geactiveerd.

Bijdragen van derden worden direct op een activum in mindering gebracht. Ingeval van activering wordt een actief lineair afgeschreven in maximaal de volgende termijnen:

- 40 jaar: aanleg en vervanging van bruggen;
- 20 jaar: aanleg, vervanging en reconstructie van wegen, fiets- en voetpaden en openbare verlichting;
- 10 jaar: verkeer remmende maatregelen, verkeersregelinstallaties en straatmeubilair. Activa met een verkrijgingsprijs van minder dan € 25.000 worden niet geactiveerd. Een uitzondering geldt voor gronden en terreinen; deze worden altijd geactiveerd.

Voorraden

De voorraden bouwgrond in exploitatie hebben wij gewaardeerd tegen de netto contante waarde (NCW). Winsten uit grondexploitaties nemen wij slechts indien en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd kunnen worden aangemerkt. Zolang daarvan geen

sprake is, brengen wij de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering. De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van ultimo 2019 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Uiteraard betreft dit een inschatting die omgeven is door onzekerheden, die periodiek wordt herzien en waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen.

Wij zijn van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste schatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. De risico's zijn nader toegelicht in de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in het jaarverslag. Met betrekking tot de gehanteerde uitgangspunten en risico inschattingen merken wij het volgende op:

De belangrijkste nog te maken kosten (> € 0,8 miljoen) betreffen:

- Ossehaar
- Dalen Molenakkers II

De belangrijkste te realiseren opbrengsten (> € 0,8 miljoen) betreffen:

- Aelderhooghe
- Leeuwerikenveld II
- Europark
- Ossehaar
- Dalen Molenakkers II
- Sleen Jongbloed
- ROC

Wij hanteren voor de grondexploitaties de volgende uitgangspunten:

Rente

In de afgelopen jaren is gerekend met een interne rekenrente van 3%. Deze is toegepast voor de toerekening van de financieringslasten per project. Voor het contant maken van de toekomstige kasstromen hanteren wij, conform BBV, 2%. Het resultaat van ieder project is weergegeven in een netto contante waarde (NCW).

Kostenstijgingen

De hoogte van de kosten in de toekomst is gebaseerd op het huidige niveau met jaarlijks een verhoging op basis van de verwachte inflatie. De kosten op het huidige niveau worden bepaald op basis van externe offerte(s) en kengetallen. De kengetallen zijn gebaseerd op productprijzen en productienormen. De prijzen zijn afkomstig van fabrikanten en de normen komen uit de boekenreeks GWW-kosten.

Opbrengsten en opbrengstenstijgingen

De opbrengsten van de grondexploitaties zijn gebaseerd op gemaakte afspraken met externe partijen of op de jaarlijks door ons vastgestelde uitgifteprijzen. De uitgifteprijzen in de toekomst zijn gebaseerd op de huidige prijs, verhoogd met een index van 1% tot en met het jaar 2024. In de toekomstige uitgaven zijn geen subsidies opgenomen omdat deze al zijn ontvangen en beschikt.

Inflatie

De verwachte inflatie die in de grondexploitatie modellen wordt toegepast is gebaseerd op voorspellingen van het centraal planbureau voor de periode 2019-2022.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Wij baseren het accres van het gemeentefonds op basis van de septembercirculaire 2018. Dit is het publicatiemoment van de Miljoenennota op Prinsjesdag. Eventuele gevolgen van de ontwikkeling van de rijksuitgaven via de trap-op-trap-af systematiek, die bekend worden na de septembercirculaire, worden nog niet doorvertaald in het accres. De decembercirculaire is geen bijstellingsmoment voor het accres. Het definitieve accres voor afgelopen jaar wordt volgens de gebruikelijke systematiek bekend in de meicirculaire van dit jaar en ook in 2019 verwerkt als afwikkelingsverschil.

Uitvoering grondbeleid in 2019

Uw raad heeft in december 2017 de woonvisie "Hier wil je wonen" vastgesteld. Deze is in overleg met alle belanghebbenden opgesteld en zal de komende jaren op basis van een uitvoeringsagenda verder worden uitgewerkt.

De woonvisie zet de woningbouw echter niet op slot. Voor kwalitatief goede nieuwbouwplannen blijft –zowel in de dorpen als in de stad– nog enige ruimte bestaan. Daarnaast zijn de grondprijzen daar waar nodig geactualiseerd en aangepast aan de meest recente marktomstandigheden. Ondanks onze minder actieve en meer terughoudende gemeentelijke rol houden wij de

verplichtingen van de bestaande projecten en de daarbij behorende risico's.

Bij nieuwe projecten wegen wij goed af wat de rol van de gemeente het best kan zijn en welke instrumenten (zelf aankopen, pps-constructie / andere samenwerkingsvorm, exploitatieplan / anterieure overeenkomst) hiervoor kunnen worden ingezet. Voor nieuwe projecten kopen wij slechts in uitzonderlijke situaties gronden aan en zal onze rol in de regel meer faciliterend en regisserend zijn. Omvangrijke nieuwe woningbouwprojecten zullen zich – mede gelet op de nog resterende plancapaciteit voor nieuwbouw én gelet op de demografische ontwikkelingen- naar verwachting niet of nauwelijks nog voordoën.

De risico's binnen de grondexploitaties bepalen wij op basis van de volgende onderdelen:

1. Marktrisico

Dit risico wordt bepaald door voor alle in exploitatie genomen plannen een negatief scenario te bepalen. Hierin worden factoren als verkooptempo en prijsniveau veranderd en worden de gevolgen ervan, indien deze leiden tot een negatief resultaat, als risico opgenomen. Dit is bepaald door voor alle plannen door te rekenen wat het betekent als alle verkopen drie jaar worden uitgesteld. Dit komt neer op een risico van in totaal € 1.300.000.

2. Indicatoren uit de grondexploitaties

Door het veranderen van rente en inflatie in onze grondexploitiemodellen kan het resultaat veranderen. Het verhogen van de rente en de inflatie en het verlagen van de prijsstijgingen van de opbrengsten leiden samen tot een lager resultaat. Dit komt neer op een risico van € 291.000.

3. Projectspecifieke risico's

Naast de marktrisico's en de risico's van verandering van rente en inflatie kunnen zich in projecten risico's voordoen die specifiek betrekking hebben op het project. Deze worden op de volgende manier bepaald. Eerst wordt de mogelijke schade per project bepaald. Deze wordt bepaald door de volgende formule:

Schade = (kans op een onverwachte gebeurtenis met schade) x schadebedrag.

De risico's die kunnen ontstaan hangen samen met de demografische ontwikkelingen in onze gemeente. Deze kunnen voor meerdere projecten aanzienlijke gevolgen hebben. Zowel in volume als in soort woningen die mogelijk niet gebouwd gaan worden. Hierdoor wordt ook de onderliggende grond niet verkocht. Daarnaast bestaat het risico dat de gronden op werklocaties niet matchen met de vraag vanuit de markt waardoor wij terreinen niet meer kunnen verkopen. De risico's in woningbouwprojecten nemen het grootste deel van de projectrisico's voor hun rekening. Het totaal van de projectrisico's komt neer op € 1.014.000. Zoals eerder aangegeven kan de herijking van de woonvisie in de toekomst ook effect hebben op de gemeentelijke grondexploitaties.

De bovenstaande risico's zijn bepaald door voor ieder risico-onderdeel te bekijken hoeveel verlies ontstaat indien het worst-case scenario zich voordoet. De bovenstaande risico's bedragen in totaal € 2.605.000.

Bestemmingsreserve grondexploitatie

Het saldo van bestemmingsreserve grondexploitatie is ultimo 2019 € 0.

Niet in exploitatie genomen gronden

Conform BBV hebben wij de boekwaarde van de niet in exploitatie genomen gronden overgebracht naar materiële vaste activa.

Voorziening pensioen wethouders

De voorziening wethouders is bepaald op basis van recente actuariële berekeningen.

Uitzettingen korter dan één jaar

De vorderingen waarden wij tegen de nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid hebben wij op de vorderingen een voorziening in mindering gebracht.

Overlopende activa en liquide middelen

De overlopende activa en de liquide middelen waarden wij tegen de nominale waarde.

Vaste schulden

De vaste schulden hebben een rente typische looptijd van één jaar of langer. De vaste schulden waarden wij tegen de nominale waarde, verminderd met de betaalde aflossingen. Voorzieningen worden gevormd op basis van de omvang van verplichtingen en/of risico's die redelijkerwijs zijn in te schatten.

Vlottende passiva

De posten opgenomen onder de vlottende passiva waarden wij tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente zijn gewaarborgd, hebben wij buiten de telling van de

balans het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per ultimo boekjaar opgenomen. In de toelichting op de balans hebben wij nadere informatie hierover opgenomen.

Overzicht van baten en lasten

Wij geven in onderstaand overzicht de volgende informatie weer:

- Gerealiseerde baten en lasten per programma;
- Gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
- Gerealiseerde kosten van overhead;
- Het bedrag van de heffing voor Vennootschapsbelasting;
- Het saldo van baten en lasten vòòr de reservemutaties;
- De toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
- Het gerealiseerde resultaat over 2019 na de reservemutaties.

Wij verwijzen u voor een toelichting op de verschillen naar het jaarverslag. De zes programma's sluiten wij af met de beantwoording van de vraag 'Wat heeft het gekost?' en de toelichting op de significante verschillen. De wijze waarop wij de post 'onvoorzien' hebben ingezet, hebben wij toegelicht bij de verschillen van programma 6 en de informatie onder de tegel 'financiën'.

RECAPITULATIE				
Bedragen * € 1.000				
	Primitieve begroting	Begroting na wijziging	Rekening 2019	Resultaat
Lasten (exclusief toevoegingen reserves)				
1 Economie, onderwijs en cultuur	5.470	7.488	4.919	2.568
2 Werk,jeugd en zorg	40.261	40.596	40.658	-62
3 Ruimte en leefomgeving	9.977	11.194	9.877	1.317
4 Openbare ruimte	12.447	13.395	13.952	-556
5 Bestuur en Organisatie	20.624	21.792	21.720	72
Totaal lasten	88.779	94.465	91.126	3.339
Baten (exclusief onttrekkingen reserves)				
1 Economie, onderwijs en cultuur	1.570	2.459	1.495	-965
2 Werk,jeugd en zorg	12.622	12.079	12.775	695
3 Ruimte en leefomgeving	6.819	7.689	7.426	-264
4 Openbare ruimte	9.027	9.027	9.194	167
5 Bestuur en Organisatie	896	796	977	182
Totaal baten	30.933	32.050	31.866	-184
6 Financiering en alg. dekkingsmiddelen Lasten	2.027	1.138	222	916
6 Financiering en alg. dekkingsmiddelen Baten	69.192	71.006	70.781	-225
Overhead Lasten	10.825	10.913	11.059	146
Overhead Baten	102	102	402	300
Saldo voor reservemutaties	-1.405	-3.359	642	4.001
Storting in de reserve	5.186	10.102	11.290	1.188
Onttrekking aan de reserve	6.501	13.461	12.159	-1.302
Totaal reservemutaties	1.315	3.359	869	-2.490
Saldo na reservemutaties	-90	0	1.511	1.511

Onderstaand geven wij per programma een specificatie van de gerealiseerde baten, lasten en reservemutaties.

Programma 1: Economie, onderwijs en cultuur

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Kunst en cultuur	871	1.073	1.066	7
Onderwijs	783	1.245	1.040	205
Leerlingenvervoer	600	680	682	-2
Recreatie en toerisme	478	477	456	21
Economische structuurversterking	2.739	4.013	1.675	2.338
Totaal Lasten	5.470	7.488	4.919	2.568
Baten				
Kunst en cultuur	125	125	153	-28
Onderwijs	579	956	824	132
Leerlingenvervoer	4	4	2	2
Recreatie en toerisme	0	6	0	6
Economische structuurversterking	862	1.369	515	854
Totaal Baten	1.570	2.459	1.495	965
Saldo voor reservemutaties	-3.901	-5.029	-3.425	-1.604
Onttrekkingen				
Kunst en cultuur	0	15	15	0
Onderwijs	81	81	0	81
Recreatie en toerisme	0	0	0	0
Economische structuurversterking	1.473	2.357	1.029	1.329
Totaal Onttrekkingen	1.554	2.453	1.044	1.410
Stortingen				
Onderwijs	0	0	0	0
Economische structuurversterking	0	0	0	0
Totaal Stortingen	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	1.554	2.453	1.044	1.410
Saldo na reservemutaties	-2.346	-2.575	-2.381	-194

Programma 2: Werk, jeugd en zorg

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Sport	952	1.159	1.243	-83
Gezondheidszorg	556	593	547	46
Algemene voorzieningen	1.943	2.013	1.982	31
Preventie	1.223	1.231	1.175	56
Inkomen	14.634	13.112	12.599	513
Participatie	5.908	6.249	6.128	121
Individuele voorzieningen	15.044	16.240	16.984	-745
Totaal Lasten	40.261	40.596	40.658	-62
Baten				
Sport	0	50	113	-63
Algemene voorzieningen	0	0	0	0
Preventie	0	0	0	0
Inkomen	12.183	11.710	12.191	-481
Participatie	12	12	159	-147
Individuele voorzieningen	428	308	312	-4
Totaal Baten	12.622	12.079	12.775	-695
Saldo voor reservemutaties	-27.638	-28.517	-27.884	-633
Onttrekkingen				
Sport	25	330	340	-10
Algemene voorzieningen	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	25	330	340	-10
Stortingen				
Sport	0	1.200	1.200	0
Algemene voorzieningen	0	1.000	1.000	0
Totaal Stortingen	0	2.200	2.200	0
Totaal reservemutaties	25	-1.870	-1.860	-10
Saldo na reservemutaties	-27.613	-30.387	-29.744	-643

Programma 3: Ruimte en leefomgeving

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Ruimtelijke ontwikkeling	107	242	169	73
Wonen en leefomgeving	150	436	428	8
Bouwvergunningen	115	115	140	-24
Grondexploitatie	4.119	4.119	3.646	473
Centrumplan Coevorden	812	963	563	400
Mobiliteit	57	69	88	-19
Structuur en ontwikkelplannen	155	155	68	87
RSP	76	76	77	-1
Vastgoed	5.788	6.420	6.144	276
Totaal Lasten	11.378	12.594	11.322	1.272
Baten				
Ruimtelijke ontwikkeling	99	99	97	2
Wonen en leefomgeving	80	80	72	8
Bouwvergunningen	823	823	1.127	-304
Grondexploitatie	4.119	4.119	3.364	755
Mobiliteit	150	150	57	93
Structuur en ontwikkelplannen	87	87	104	-17
RSP	160	160	160	0
Vastgoed	1.301	2.171	2.516	-345
Totaal Baten	6.819	7.689	7.497	192
Saldo voor reservemutaties	-4.559	-4.905	-3.825	-1.080
Onttrekkingen				
Ruimtelijke ontwikkeling	149	25	25	0
Wonen en leefomgeving	0	1.185	1.185	0
Grondexploitatie	0	0	754	-754
Centrumplan Coevorden	284	435	139	296
Mobiliteit	0	0	0	0
Structuur en ontwikkelplannen	75	75	7	68
RSP	90	90	90	0
Vastgoed	158	637	549	88
Totaal Onttrekkingen	756	2.447	2.749	-302
Stortingen				
Ruimtelijke ontwikkeling	0	1.000	1.000	0
Wonen en leefomgeving	0	1.000	1.000	0

Grondexploitatie	0	0	472	-472
Centrumplan Coevorden	0	0	104	-104
Mobiliteit	150	150	57	93
RSP	378	378	378	0
Vastgoed	76	793	1.334	-542
Totaal Stortingen	604	3.320	4.345	-1.025
Totaal reservemutaties	152	-874	-1.596	723
Saldo na reservemutaties	-4.407	-5.778	-5.421	-357

Programma 4: Openbare ruimte

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Bovengrondse infrastructuur	4.657	5.000	4.971	29
Groen en landschap	1.051	1.549	1.647	-98
Afvalverwijdering en -verwerking	3.609	3.609	4.112	-503
Riolering	2.795	2.795	2.775	20
Milieu	50	157	137	19
Begraafplaatsen	285	285	309	-24
Heffingen	0	0	0	0
Totaal Lasten	12.447	13.395	13.952	-556
Baten				
Bovengrondse infrastructuur	65	65	126	-61
Groen en landschap	68	68	71	-3
Afvalverwijdering en -verwerking	521	651	759	-108
Riolering	163	163	117	46
Milieu	35	35	24	10
Begraafplaatsen	2	2	4	-2
Heffingen	8.173	8.043	8.092	-49
Totaal Baten	9.027	9.027	9.194	-167
Saldo voor reservemutaties	-3.421	-4.369	-4.758	389
Onttrekkingen				
Bovengrondse infrastructuur	1.500	1.500	1.721	-221
Groen en landschap	500	673	673	0
Riolering	0	0	0	0
Heffingen	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	2.000	2.173	2.394	-221
Stortingen				
Bovengrondse infrastructuur	0	0	221	-221
Riolering	0	0	0	0
Totaal Stortingen	0	0	221	-221
Totaal reservemutaties	2.000	2.173	2.173	0
Saldo na reservemutaties	-1.421	-2.196	-2.585	389

Programma 5: Bestuur en organisatie

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	3.014	3.045	3.064	-19
Gemeenteraad en commissies	625	685	647	39
Burgemeester en wethouders	778	778	995	-217
Bestuurlijke samenwerking	216	360	282	78
Burgerzaken	312	337	312	25
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	710	760	501	259
Bedrijfsvoering	24.393	25.340	25.533	-193
Totaal Lasten	30.048	31.305	31.333	-28
Baten				
Veiligheidsbevorderende maatregelen	48	48	48	0
Gemeenteraad en commissies	0	0	0	0
Burgemeester en wethouders	106	106	106	0
Bestuurlijke samenwerking	0	0	10	-10
Burgerzaken	508	508	418	89
Stimuleringsfonds dorpen en wijken	0	50	50	0
Bedrijfsvoering	336	186	676	-490
Totaal Baten	997	897	1.308	-411
Saldo voor reservemutaties	-29.051	-30.408	-30.025	-382
Onttrekkingen				
Bedrijfsvoering	166	365	166	199
Stortingen				
Bedrijfsvoering	0	0	0	0
Totaal reservemutaties	166	365	166	199
Saldo na reservemutaties	-28.885	-30.043	-29.859	-183

Programma 6: Financiering en dekkingsmiddelen

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
Lasten				
Financiering en dividend	36	36	36	0
Algemene uitkering gemeentefonds	0	50	50	0
Algemene baten en lasten	1.784	944	0	944
Heffing gemeentelijke belastingen	66	66	96	-30
Saldo jaarrekening na bestemming	0	0	0	0
Inning gemeentelijke belastingen	142	42	40	2
Totaal Lasten	2.027	1.138	222	916
Baten				
Financiering en dividend	1.441	1.636	1.556	79
Algemene uitkering gemeentefonds	57.126	58.687	58.750	-63
Heffing gemeentelijke belastingen	10.570	10.628	10.410	218
Inning gemeentelijke belastingen	55	55	64	-9
Totaal Baten	69.192	71.006	70.781	225
Saldo voor reservemutaties	67.164	69.868	70.559	-691
Onttrekkingen				
Algemene baten en lasten	2.000	5.693	5.467	226
Resultaat bestemming	0	0	0	0
Totaal Onttrekkingen	2.000	5.693	5.467	226
Stortingen				
Financiering en dividend	485	485	427	58
Algemene baten en lasten	4.000	4.000	4.000	0
Resultaat bestemming	97	97	97	0
Totaal Stortingen	4.582	4.582	4.524	58
Totaal reservemutaties	-2.582	1.111	943	168
Saldo na reservemutaties	64.582	70.979	71.502	-523

Gebeurtenissen na balansdatum

Tussen 31 december 2019 en het moment waarop uw raad het jaarverslag en de jaarrekening vaststelt, kunnen zich gebeurtenissen voordoen die materiële effecten kunnen hebben op de balans en/of de resultatenrekening. Indien zich belangrijke gebeurtenissen na de balansdatum voordoen,

dient dit vermeldt te worden in het verslag of, afhankelijk van de omvang van het effect, geven ze aanleiding om de balans en/of de resultatenrekening van het boekjaar aan te passen. Deze informatie is voor uw raad van belang om inzicht te bieden in de financiële positie van onze gemeente.

In dit kader schenken wij hier aandacht aan de mogelijke gevolgen van de coronacrisis.

Coronacrisis

De gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling van de jaarrekening 2019 zijn gebaseerd op de continuïteitsveronderstelling van de gemeente Coevorden. Echter in de regio Wuhan in China startte in december 2019 een uitbraak van het COVID-19 virus. Medio februari 2020 is dit virus in heel Europa (waaronder ook Nederland) doorgedrongen. Om het virus zo goed mogelijk te bestrijden heeft het Kabinet maatregelen getroffen, waaronder het verbieden van bijeenkomsten van (grote) groepen mensen, diverse reisverboden en de sluiting van eet- en drinkgelegenheden en sport- en fitnessclubs, scholen en kinderdagverblijven tot in ieder geval 28 april 2020. Vergaande maatregelen zijn op dit moment niet uitgesloten. Dit heeft een aanzienlijke impact op de economie en werkgelegenheid in zowel binnenland als het buitenland. De uiteindelijke gevolgen hiervan zijn op dit moment nog niet te overzien.

Ook voor onze gemeente heeft de uitbraak van het COVID-19 virus, op het moment van het opmaken van de jaarrekening, directe organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden. Deze organisatorische gevolgen c.q. onzekerheden bestaan rondom onze besturingsfilosofie Verbindend besturen en de doorlooptijd van projecten.

Wij werken volgens het principe Verbindend besturen. Dit houdt in dat wij de samenleving - maatschappelijke partners, ondernemers, inwoners – betrekken bij het bepalen van de koers van onze gemeente. Vanwege de maatregelen kunnen wij onze besturingsfilosofie niet in volle omvang uitoefenen. Op een lager tempo blijven wij verbindend besturen. Daarbij zoeken wij naar creatieve oplossingen die passen binnen de mogelijkheden.

De maatregelen hebben ook effect op projecten. Dit zijn niet alleen projecten van onze eigen organisatie, maar ook projecten in samenwerking met derden, bijvoorbeeld werkzaamheden in de openbare ruimte. We moeten bezien in welke mate dit effect heeft op de doorlooptijd van de bestaande projecten.

Naast de bovenstaande organisatorische gevolgen heeft dit direct dan wel indirect ook financiële gevolgen c.q. onzekerheden voor onze gemeente. Voor het boekjaar 2019 zijn er geen directe gevolgen van toepassing. Echter vanaf het boekjaar 2020 kunnen de volgende financiële gevolgen van toepassing zijn voor onze gemeente, voor zover wij kunnen overzien op het moment van het opmaken van de jaarrekening:

- a. ontwikkeling baten (toeristenbelasting, verkopen van gronden, lagere dividendinkomsten);
- b. ontwikkeling lasten (kosten voor de bijstand aan zelfstandigen (Bbz), tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandige ondernemers (Tozo), ontwikkeling van het beroep op de bijstandsuitkeringen (zoals Wwb));
- c. ontwikkeling liquiditeit (kosten lopen regulier door, inkomsten komen later binnen);
- d. ontwikkeling organisatie (mogelijke extra druk op de organisatie vanwege de uitvoering van extra werkzaamheden).

De uitbraak van het COVID-19 virus heeft geen (significante) invloed op de cijfers over het boekjaar 2019. De directie heeft passende maatregelen genomen c.q. zorgt ervoor dat passende maatregelen worden genomen om de continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te waarborgen. Het college van de gemeente Coevorden acht een duurzame voortzetting van de bedrijfsactiviteiten derhalve niet onmogelijk. De jaarrekening is dan ook opgemaakt uitgaande van de veronderstelling van continuïteit van de gemeente.

Overzicht incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht laten wij zien van welke incidentele baten en lasten sprake was in 2019. Om uw raad inzicht te geven in en vast te kunnen stellen dat er sprake is van een structureel evenwicht, is het van belang dat er inzicht is in het deel van de baten en lasten die incidenteel zijn. Daarom nemen wij dit overzicht op, waarin de incidentele baten en lasten limitatief zijn opgesomd.

In het algemeen geldt dat wij structurele taken uitvoeren en daarvoor structurele lasten begroten.

Incidentele baten en lasten zijn de uitzondering op deze regel. Het incidentele karakter zit in eenmalige zaken en om (meerjarige) projecten of subsidies die een tijdelijk karakter hebben met een duidelijke einddatum.

OVERZICHT INCIDENTELE BATEN EN LASTEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
	2019	
Programma en omschrijving	Lasten	Baten
Economie, onderwijs en cultuur		
Dutch TechZone	293	-
Onttrekking reserve Dutch TechZone	-	357
Centrumvisie	992	-
Incidentele subsidies voor Centrumvisie	-	496
Onttrekking algemene reserve voor Centrumvisie	-	496
Economische visie	41	-
Onttrekking algemene reserve voor Economische visie	-	155
Werk, jeugd en zorg		
Vrijval van de middelen reserve sociaal domein	-	2.000
Storting in de algemene reserve	2.000	-
Onttrekking algemene reserve	-	1.000
Storting in nieuwe bestemmingsreserve Innovaties zorg	1.000	-
Onttrekking algemene reserve	-	1.000
Storting in nieuwe bestemmingsreserve Accommodaties in de samenleving	1.000	-
Sport, Drostenthal, groot onderhoud en verduurzaming	80	-
Sport, onttrekking reserve Sportcomplex de Swaneburg	-	80
Sport, groot onderhoud Sportcomplex de Swaneburg	91	-
Sport, onttrekking reserve Sportcomplex de Swaneburg	-	91
Sport, project gasloos de Swaneburg, ontr. Algemene reserve	-	150
Sport, storting reserve Sportcomplex de Swaneburg	150	-
Sport, afkoopsom coating zwembad	-	50
Sport, storting afkoopsom coating reserve Sportcomplex de Swaneburg	50	-
Incidentele jaarrekeningresultaten	370	1.318
Ruimte en leefomgeving		
Bouw- en woonrijp maken Bogas A en D	139	-
Onttrekking reserve stedelijke vernieuwing	-	139
Verhoging voorziening grondexploitaties	754	-
Onttrekking reserve grondexploitaties	-	472
Onttrekking algemene reserve voor grondexploitaties	-	282
Incidentele bijdrage derden mobiliteit	-	57
Storting in reserve Mobiliteit	57	-
RSP, storting in reserve RSP	378	-
RSP, onttrekking reserve RSP	-	90
RSP, bijdragen derden	-	160
Vrijval restant reserve nieuwbouw gemeentehuis	-	446
Storting vrijgevallen saldo reserve nieuwbouw in alg. reserve	446	-
Incidentele jaarrekeningresultaten	-	350
Openbare ruimte		
Onderhoud wegen	1.500	-
Onttrekking algemene reserve	-	1.500

Duurzaam groenonderhoud	500	-
Onttrekking algemene reserve	-	673
Vrijval restant reserve wegen	-	221
Storting vrijgevallen saldo reserve wegen in alg.reserve	221	-
Incidentele jaarrekeningresultaten	489	90
Bestuur en organisatie		
Ambitiedocument omgevingswet	90	-
Onttrekking uit algemene reserve	-	90
Bedrijfsvoering: Toezicht en handhaving	60	-
Bedrijfsvoering, ICT: projecten informatiebeleidsplan	76	-
Onttrekking algemene reserve voor ICT	-	76
Storting voorziening oud-wethouders	238	-
Incidentele jaarrekeningresultaten	64	444
Financiering en dekkingsmiddelen	-	-
Incidentele jaarrekeningresultaten	249	781
	Totaal incidentele baten en lasten	11.328 13.064

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Onder de tegel 'Financiën' hebben wij een toelichting gegeven op de verschillen in de reservemutaties. In onderstaand overzicht laten wij zien welk deel van de reservemutaties een structureel karakter heeft.

TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVES EN VOORZIENINGEN							
<i>Bedragen x € 1.000</i>							
	Begroting	S	I	Werkelijk	S	I	
Toevoegingen							
<i>Algemene reserves</i>							
Algemene reserve	4.924	2.478	2.446	5.122	2.455	2.667	
<i>Bestemmingsreserves</i>							
Decentralisatie sociaal domein	0	0	0	0	0	0	
Stedelijke vernieuwing	4	4	0	112	0	112	
Nieuwbouw gemeentehuis	274	0	274	274	0	274	
Wegen	3	3	0	3	3	0	
Vastgoed	7	0	7	557	0	557	
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	280	54	226	279	0	279	
Mobiliteit	158	8	150	68	0	68	
Regio Specifiek Pakket (RSP)	388	388	0	380	0	380	
Plopsaland	2	2	0	2	2	0	
Kapitaallasten Hof van Coevorden	3	3	0	3	3	0	
Dutch TechZone	15	15	0	18	18	0	
Reserve grondexploitatie	2	2	0	472	0	472	
Herstructureringsfonds	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	
Innovaties zorg	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	
Accommodaties in de samenleving	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	
Regiodeal	1.000	0	1.000	1.000	0	1.000	
<i>Voorzieningen</i>							
Vordering op Attero	0	0	0	0	0	0	
Rioleringen	0	0	0	0	0	0	
Voorziening oud-wethouders	0	0	0	238	0	238	
Voorziening derde WW-jaar	0	0	0	10		10	
	Totaal toevoegingen	10.059	2.957	7.102	11.538	2.481	9.057
Onttrekkingen							
<i>Algemene reserves</i>							
Algemene reserve	8.492	75	8.417	7.192	0	7.192	
<i>Bestemmingsreserves</i>							
Decentralisatie sociaal domein	2.000	0	2.000	2.000	0	2.000	
Stedelijke vernieuwing	435	0	435	139	0	139	
Nieuwbouw gemeentehuis	446	0	446	446	0	446	
Wegen	0	0	0	221	0	221	
Vastgoed	88	88	0	0	0	0	
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	155	0	155	170	0	170	
Mobiliteit	0	0	0	0	0	0	
Regio Specifiek Pakket (RSP)	90	90	0	90	90	0	

Plopsaland	20	20	0	20	20	0
Kapitaallasten Hof van Coevorden	70	70	0	70	70	0
Dutch TechZone	884	0	884	786	0	786
Reserve grondexploitatie	0	0	0	472	0	472
Herstructureringsfonds	428	0	428	428	0	428
Innovaties zorg	143	0	143	143	0	143
Accommodaties in de samenleving	25	0	25	20	0	20
Regiodeal	186	0	186	186	0	186
<i>Voorzieningen</i>						
Vordering op Attero	0	0	0	0	0	0
Rioleringen	163	163	0	110	0	110
Voorziening oud-wethouders	38	38	-1	38	0	38
Voorziening derde WW-jaar	0	0	0	0	0	0
	Totaal onttrekkingen	13.662	544	13.118	12.530	180
						12.350

WNT-verantwoording 2019 Gemeente Coevorden

De Wet normering topinkomens (WNT) is van toepassing op de gemeente Coevorden. Het voor de gemeente Coevorden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2019 € 194.000, het algemeen bezoldigingsmaximum.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling alsmede degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Bij onze gemeente gaat het bij de topfunctionarissen om de gemeentesecretaris en de griffier. In de tabel hieronder is de bezoldiging van deze topfunctionarissen weergegeven.

Gegevens 2019	B.M. de Vries	J. Kuipers-Meijering
Functiegegevens	Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	98.826	79.298
Beloningen betaalbaar op termijn	17.623	13.224
Subtotaal	116.449	92.522
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Bezoldiging	116.449	92.522
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018	B.M. de Vries	J. Kuipers-Meijering
Functiegegevens	Algemeen directeur	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	[01/01] – [31/12]	[01/01] – [31/12]
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	96.280	78.491
Beloningen betaalbaar op termijn	14.724	11.983
Subtotaal	111.004	90.474
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
Totale bezoldiging	111.004	90.474

Balans per 31 december 2019

Activa	31-12-2019	31-12-2018	Passiva	31-12-2019	31-12-2018
(bedragen* € 1.000)					
<i>Vaste activa</i>			<i>Vaste financieringsmiddelen</i>		
Immateriële vaste activa	0	0	Eigen vermogen	39.607	38.965
- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen			- Algemene reserve	30.492	32.561
en saldo van agio en disagio	0	0	- Bestemmingsreserves	7.604	6.627
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0	- Resultaat voor bestemming programmarekening	1.511	0
- Bijdragen aan activa in eigendom derden			- Resultaat na bestemming programmarekening	0	-223
Materiële vaste activa	94.703	95.608	Voorzieningen	2.584	2.484
- Investerings met economisch nut	46.870	48.399	- Voor verplichtingen, verliezen en risico's	980	769
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding			- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0
van de kosten een heffing kan worden geheven	33.775	33.513	- Door derden bekleemde middelen	1.604	1.714
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend					
een maatschappelijk nut	14.058	13.696	Langlopende schulden	67.842	66.866
Financiële vaste activa	7.196	6.824	<i>Onderhandse leningen van:</i>		
- Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	1.983	805	- Pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen	0	0
- Idem aan gemeenschappelijke regelingen	0	0	- Binnenlandse banken en financiële instellingen	67.828	66.851
- Idem aan overige verbonden partijen	0	0	- Binnenlandse bedrijven	0	0
- Leningen aan woningbouwcorporaties	288	895	- Overige binnenlandse sectoren	0	0
- Idem aan deelnemingen	0	364	- Buitenlandse instellingen, fondsen, banken, enz.	0	0
- Idem aan overige verbonden partijen	2.500	2.511	- Door derden belegde gelden	0	0
- Overige langlopende leningen u/g	2.403	2.229	- Waarborgsommen	14	15
- Overige Uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	21	21			
Totaal vaste activa	101.899	102.432	Totaal vaste financieringsmiddelen	110.034	108.315
<i>Vlottende activa</i>			<i>Vlottende passiva</i>		
Voorraden	11.712	12.978	Kortlopende schulden	9.328	4.161

- Bouwgronden in exploitatie	13.365	13.879	- Kasgeldleningen	0	0
- Voorziening risico's	-1.653	-901	- Banksaldi	5.157	11
			- Overige schulden	4.171	4.150
Uitzettingen korter dan één jaar	9.114	8.002			
- Vorderingen op openbare lichamen	6.922	5.311			
- Verstrekte kasgeldleningen	0	0			
- Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	0	0			
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd					
van één jaar of korter	0	0			
- Overige vorderingen	2.192	2.691			
- Overige Uitzettingen	0	0			
Overlopende activa	2.325	1.895	Overlopende passiva	6.772	13.256
- Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	0	0	- Verplichtingen	5.620	5.379
- Nog te ontvangen van het Rijk	373	217	- Vooruit ontvangen Europese overheidslichamen	0	0
- Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	520	384	- Vooruit ontvangen van het Rijk	119	0
- Nog te ontvangen overig	798	621	- Vooruit ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	1.032	7.865
- Vooruitbetaalde bedragen	596	599			
- Overige overlopende activa	38	74	- Overige overlopende passiva	1	12
Liquide middelen	1.084	426			
- Kassaldi	2	2			
- Banksaldi	1.083	424			
Totaal vlottende activa	24.235	23.300	Totaal vlottende passiva	16.100	17.417
Totaal generaal	126.134	125.732	Totaal generaal	126.134	125.732

Borg- en garantstellingen

97.030 97.207

Toelichting op de balans

Activa

Bedragen * € 1.000

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Materiële vaste activa	2019	2018
Investerings met economisch nut	46.870	48.399
Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	33.775	33.513
Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	14.058	13.696
Totaal	94.703	95.608

De materiële activa die in erfpacht is uitgegeven, is nihil.

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, gedurende 2019.

Specificatie boekwaarde investeringen economisch nut	Boekwaarde e 01-01	Investerings n	Desinvestering en	Afschrijvingen n	Bijdragen n van derden	Afwaardering en	Boekwaarde e 31-12
Gronden en terreinen	10.010	0	-70	-64	0	0	9.876
Woonruimten	29	0	0	-1	0	0	28
Gebouwen	32.131	322	-609	-1.345	0	0	30.499
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.059	495	0	-41	-60	0	1.453
Vervoermiddelen	3.153	421	0	-582	0	0	2.992
Machines, apparaten en installaties	1.324	96	0	-121	0	0	1.299
Overige materiële vaste activa	693	204	-1	-172	0	0	723
Totaal	48.399	1.537	-680	-2.326	-60	0	46.870

Onderstaand overzicht geeft het verloop weer van de boekwaarde van de investeringen met een economisch nut, waar een heffing voor kan worden geheven. Dit betreft de investeringen in riolering waarvoor wij de riolheffing opleggen.

Specificatie boekwaarde investeringen economisch nut (riolering)	Boekwaarde e 01-01	Investerings n	Desinvestering en	Afschrijvingen n	Bijdragen n van derden	Afwaardering en	Boekwaarde e 31-12
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	33.513	983	0	-720	0	0	33.775
Totaal	33.513	983	0	-720	0	0	33.775

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut weer. Er is sprake van een investering met een maatschappelijk nut indien geen bate in de bedrijfseconomische zin uit deze activa kan worden gegenereerd. Dit zijn bijvoorbeeld wegen, bruggen en andere investeringen waarvoor geen markt is in het private verkeer.

Specificatie investeringen openbare ruimte met maatschappelijk nut	Boekwaarde 01-01	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen	54	0	0	0	0	0	54
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	13.567	7.574	0	-661	-6.541	0	13.940
Overige materiële vaste activa	75	0	0	-12	0	0	64
Totaal	13.696	7.574	0	-672	-6.541	0	14.058

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa was gedurende 2019 als volgt.

Specificatie financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01	Investeringen	Afschrijvingen	Aflossingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
<i>Kapitaalvertrekkingen aan:</i>							
- deelnemingen	805	1.178	0	0	0	0	1.983
- gemeenschappelijke regelingen	0	0	0	0	0	0	0
- overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0
<i>Leningen aan:</i>							
- woningbouwcorporaties	895	0	0	-607	0	0	288
- deelnemingen	364	0	0	-364	0	0	0
- overige verbonden partijen	2.511	-11	0	0	0	0	2.500
Overige langlopende leningen u/g	2.229	405	0	-230	0	0	2.403
Overige uitzettingen, looptijd > 1 jaar	21	0	0	0	0	0	21
Totaal	6.824	1.572	0	-1.200	0	0	7.196

Voor het verloop van alle vaste activa, gespecificeerd per investering, verwijzen wij u naar de 'Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven' en het 'Overzicht van investeringskredieten'. Deze overzichten zijn opgenomen onder de tegel 'Bijlagen'.

Flottende activa

Onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de voorraden en nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten weer.

Boekwaarden voorraden, nog te maken kosten en te realiseren opbrengsten	Boekwaarde 01-01	Vermeerderingen	Verminderingen	Boekwaarde 31-12	Te maken kosten	Te realiseren opbrengsten	Geraamd resultaat
Bouwgronden in exploitatie	13.879	1.629	-2.143	13.365	5.381	-21.704	-2.958
Voorziening risico's	-901	-754	2	-1.653	0		
Totaal	12.978	875	-2.141	11.712	5.381	-21.704	-2.958

De waardering van de in exploitatie genomen gronden is gebaseerd op de inzichten van ultimo 2019 en de daarbij behorende inschatting van uitgangspunten, parameters en risico's. Wij zijn van mening dat op basis van de huidige informatie en inzichten de beste inschatting is gemaakt voor de waardering van de in exploitatie genomen gronden. Voor de berekening van het eindresultaat van de grondexploitaties is de Netto Contante Waarde (NCW) methode toegepast.

GRONDEXPLOITATIES IN 2019			
<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Omschrijving		Winst	Verlies
Winst- en verliesnemingen afgesloten projecten			
Steenwijksmoer		19	
Wachtum Koematen		41	
Verkoop snippergroen/overige		171	
	<i>Subtotaal winst- en verliesnemingen</i>	231	-
Actualisaties lopende grondexploitaties			
Aalden Paardelandsdrift		50	
Dalerpeel Steigerwijk		58	
Sleen Jongbloed		447	
Europark			16
Leeuwerikenveld II			298
Holwert Zuid			2
Toekomstige effecten bedrijventerreinen			754
	<i>Subtotaal actualisaties</i>	555	1.070
	Totaal	786	1.070
Saldo winst- en verliesnemingen			-284
Dekking			
Inzet verliesvoorziening			2
Inzet bestemmingsreserve grondexploitatie			-
Inzet algemene reserve			282
	Totaal		284

Voor een specificatie en toelichting op de risico's van de grondexploitaties verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid en de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing .

Uitzettingen korter dan één jaar

Onderstaand geven wij het verloop van de uitzettingen met een looptijd tot en met één jaar weer.

Uitzettingen korter dan één jaar	Saldo 2019	Voorziening 2019	Netto saldo 2019	Netto saldo 2018
Vorderingen op openbare lichamen	6.922	0	6.922	5.311
Verstrekke kasgeldleningen	0	0	0	0
Rekening-courantverhoudingen met niet financiële instellingen	0	0	0	0
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd van één jaar of korter	0	0	0	0
Overige vorderingen	3.116	-925	2.192	2.691
Overige uitzettingen	0	0	0	0
Totaal	10.039	-925	9.114	8.002

In de paragraaf financiering hebben wij informatie opgenomen over schatkistbankieren. Op 31 december 2019 bedroeg het saldo van schatkistbankieren € 0,00. Dit bedrag is in bovenstaande tabel opgenomen onder het kopje 'Uitzettingen in 's Rijks schatkist'. Op de balans zijn de netto saldi van de uitzettingen weergegeven. Het betreft hier de vorderingen op openbare lichamen en op openstaande debiteuren. Bij de openstaande debiteuren (€ 3,1 miljoen) hebben wij conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving de voorziening voor oninbaarheid van € 925.000 in mindering gebracht. Het netto saldo eind 2019 is € 2,1 miljoen. Dit netto saldo bedroeg eind 2018 € 2,6 miljoen.

Overlopende activa

Het verloop van de overlopende activa was gedurende 2019 als volgt.

Overlopende activa	2019	2018
Nog te ontvangen Europese overheidslichamen	0	0
Nog te ontvangen van het Rijk	373	217
Nog te ontvangen overige Nederlandse overheidslichamen	520	384
Nog te ontvangen overig	798	621
Vooruitbetaalde bedragen	596	599
Overige overlopende activa	38	74
Totaal	2.325	1.895

De nog te ontvangen bedragen hebben betrekking op opgevoerde vorderingen die in 2019 zijn ontstaan, maar waarvan de afwikkeling in 2020 plaatsvindt. Van de nog te ontvangen bedragen in bovenstaande tabel geven wij onderstaand weer welke bedragen wij van het Rijk verwachten te ontvangen. Dit betreffen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Nog te ontvangen bedragen van het Rijk	Stand per 01-01	Ontvangen bedragen	Toevoegingen	Stand per 31-12
Ministerie SZW; vangnetregeling 2017	59	59		0
Ministerie SZW: Declaratiedeel Bbz 2018	108	108		0
Ministerie SZW: Maatschappelijke Begeleiding	50	50		0
Ministerie SZW: Aanvullende uitkering art. 52 Bbz			45	45
Ministerie SZW: Declaratiedeel Bbz 2019			48	48
Ministerie SZW: AU 2018			25	25
Ministerie SZW: Correctie AU 2019			255	255
Totaal	217	217	373	373

Nog te ontvangen bedragen van overige overheden	Stand per 01-01	Ontvangen bedragen	Toevoegingen	Stand per 31-12
Diverse gemeenten, verrekening kosten PMT	135	135		0
Emco, afrekening bijdrage 2018	103	103		0
Prov. Drenthe; Herstructurering Poppenhare	60	60		0
Gemeente Emmen; afrekening uitvoeringskosten 2018	39	39		0
Gemeente Emmen; ESF-afrekening 2018	35	35		0
Gemeente Emmen en Borger-Odoorn; afrek Boce academie	12	12		0
Emco, afrekening bijdrage 2019			238	238
Diverse gemeenten, verrekening kosten PMT			252	252
Gemeente Hoogeveen, afrekening jeugdhulp Drenthe			30	30
Totaal	384	384	520	520

Aan het begin van het boekjaar boeken wij de te ontvangen bedragen vanaf de balans naar onze exploitatie. Gedurende het jaar monitoren wij het verloop van deze te ontvangen bedragen. Aan het einde van ieder boekjaar boeken wij de nog te ontvangen bedragen naar de balans. Eventuele verschillen komen niet op de balans tot uitdrukking, maar op de programma's één tot en met zes in de exploitatie. Significante verschillen lichten wij derhalve daar toe indien ze van toepassing zijn.

Liquide middelen

Liquide middelen	2019	2018
Kassaldi	2	2
Banksaldi	1.083	424
Totaal	1.084	426

Passiva

Bedragen * € 1.000

Vaste financieringsmiddelen

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

Eigen vermogen	2019	2018
Algemene reserve	30.492	32.561
Bestemmingsreserve	7.604	6.627
Resultaat jaarrekening voor bestemming	1.511	0
Nog te bestemmen resultaat jaarrekening	0	-223
Totaal	39.607	38.965

In het onderstaand overzicht geven wij het verloop van het eigen vermogen in 2019 weer.

Verloop reserves	Saldo 01-01	Toevoeging	Onttrekking	Bestemming resultaat 2018	Vermindering ter dekking van afschrijving	Saldo 31-12
Algemene reserves	32.561	5.122	7.192	0	0	30.492
Bestemmingsreserves	6.627	6.168	5.191	0	0	7.604
Resultaat voor bestemming programmarekening	0	1.511	0	0	0	1.511
Resultaat na bestemming programmarekening	-223	0	0	223	0	0
Totaal	38.965	12.802	12.382	223	0	39.607

Meer informatie over het verloop van de reserves is weergegeven in de staat van reserves en voorzieningen. Dit overzicht is opgenomen onder de tegel 'Bijlagen'. Een toelichting van de verschillen tussen de begrote en werkelijke reservemutaties maken onderdeel uit van de tegel 'Financiën'. De aard en reden van de reserves zijn opgenomen in onze Nota reserves en voorzieningen .

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in het boekjaar is als volgt:

Verloop voorzieningen	Saldo 01-01	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Saldo 31-12
Voor verplichtingen, verliezen c.a.	769	248	0	-38	980
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0	0	0	0
Door derden bekleemde middelen	1.714	0	0	-110	1.604
Totaal	2.484	248	0	-147	2.584

De voorzieningen betreffen riolering, pensioenen oud-wethouders, vordering op Attero en de voorziening 3e ww jaar. Deze voorzieningen staan in de staat van reserves en voorzieningen.

De voorziening grondbedrijf en de voorziening dubieuze debiteuren maken geen onderdeel uit van dit overzicht. Deze staan aan de activazijde van de balans: de voorziening grondbedrijf onder 'voorraden' en de voorziening dubieuze debiteuren onder 'overige vorderingen'.

Langlopende schulden

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

Langlopende schulden	2019	2018
<i>Onderhandse leningen van:</i>		
- pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en financiële instellingen	67.828	66.851
- binnenlandse bedrijven		
- overige binnenlandse sectoren		
- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, enz.		
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen	14	15
Totaal	67.842	66.866

In onderstaand overzicht geven wij het verloop van de langlopende schulden in 2019 weer.

Verloop langlopende schulden	Saldo 01-01	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12
Onderhandse leningen	66.851	10.000	9.022	67.828
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen	15	1	2	14
Totaal	66.866	10.001	9.024	67.842

De totale rentelast voor de afgesloten leningen was in 2019 € 2.659.278. Voor een overzicht van de afgesloten leningen en ontvangen waarborgsommen verwijzen wij naar de staat van langlopende leningen die wij onder de tegel 'Bijlagen' hebben opgenomen.

Flottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

Vlottende passiva	2019	2018
Kortlopende schulden (looptijd < 1 jaar)	9.328	4.161
Overlopende passiva	6.772	13.256
Totaal	16.100	17.417

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie kortlopende schulden	2019	2018
Kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	5.157	11
Overige schulden	4.171	4.150
Totaal	9.328	4.161

De overige schulden bestaan uit crediteuren. Deze post was ultimo februari 2020 nagenoeg geheel afgewikkeld.

Overlopende passiva

De specificatie van de post Overlopende passiva is als volgt:

Specificatie overlopende passiva	2019	2018
Verplichtingen	5.620	5.379
<i>Vooruitontvangen</i>		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het rijk	119	0
- overige Nederlandse overheidslichamen	1.032	7.865
Overige overlopende passiva	1	12
Totaal	6.772	13.256

De overlopende passiva hebben voornamelijk betrekking op bij het opmaken van het jaarverslag opgevoerde verplichtingen. De afwikkeling vindt plaats in 2020. Van de vooruitontvangen bedragen in bovenstaande tabel geven wij onderstaand weer welke bedragen wij van het Rijk en overige Nederlandse overheidslichamen hebben ontvangen. Dit betreffen uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

Vooruitontvangen bedragen van het Rijk	Stand per 01-01	Ontvangen	Vrijgevallen/ terugbetaald	Stand per 31-12
Dienst Uitvoering Onderwijs; Onderwijsachterstandenbeleid		119		119
Totaal	0	119	0	119

Vooruitontvangen bedragen van overige overheden	Stand per 01-01	Ontvangen	Vrijgevallen/ terugbetaald	Stand per 31-12
Provincie Drenthe; subsidie Brinkwonen	80			80
Provincie Drenthe; culturele impuls	26		26	0
Provincie Drenthe; RSP Stationsomgeving	6.540		6.540	0
Provincie Drenthe; subsidie Centrumvisie	1.007		496	511
Provincie Drenthe; gasloos Swaneburg	112			112
Provincie Drenthe; subsidie openbare bibliotheken	100	100	100	100
Provincie Drenthe; subsidie Regiodeal	0	200		200
Provincie Drenthe; subsidie 75 jaar vrijheid	0	29		29
Totaal	7.865	329	7.162	1.032

Aan het begin van het boekjaar boeken wij de vooruitontvangen bedragen vanaf de balans naar onze exploitatie. Gedurende het jaar monitoren wij de inzet van deze vooruitontvangen bedragen. Aan het einde van ieder boekjaar boeken wij de resterende of nieuwe middelen naar de balans. Eventuele verschillen komen niet op de balans tot uitdrukking, maar op de programma's één tot en met zes in de exploitatie. Significante verschillen lichten wij derhalve daar toe indien ze van toepassing zijn.

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor borg- en garantstellingen specificeren wij als volgt:

	Oorspronkelijk bedrag	boekwaarde 01-01	boekwaarde 31-12
Leningen woningbouwcorporaties	89.000	94.000	94.000
Kredietfaciliteit Europark GmbH	3.500	3.107	2.930
Overige borg- en garantstellingen	784	100	100
	93.284	97.207	97.030

Voor een specificatie van (het verloop van) de borg- en garantstellingen verwijzen wij naar de staat van gewaarborgde geldleningen, die wij onder de tegel 'Bijlagen' hebben opgenomen. Daarin zijn niet opgenomen de borgstellingen jegens particuliere eigenwoningbezitters in het kader van de Nationale Hypotheek Garantie. De gemeente vervult hier een achtervangfunctie. Wanneer de uitvoerende instantie, de Stichting Waarborgfonds Eigen Woningen, niet meer aan haar verplichtingen kan voldoen, kan de gemeente worden aangesproken. De kans dat dit gebeurt, is te verwaarlozen. In 2019 hebben geen betalingen inzake borg- en garantstellingen plaatsgevonden.

Niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) mogen geen voorzieningen worden gevormd of anderszins verplichtingen worden opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidsgelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. In de volgende tabel geven wij een overzicht van de overige niet uit de balans blijvende financiële verplichtingen. Dit zijn de meerjarig aangegane verplichtingen.

TOEKOMSTIGE VERPLICHTINGEN		
<i>Bedragen x € 1.000</i>		
Soort	1 tot 4 jaar	4 jaar en langer
Afvalverwijdering en -verwerking	14.367	10.775
Zorgcontracten	11.399	
Huur kantoorgebouwen	795	3.185
Accountant	163	
Verzekeringen	966	
Exploitatie bedrijfskantine	53	
	27.742	13.960

Single Information Single Audit (SiSa)

Verantwoording Single Information Single Audit (SiSa)

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020								
O C W	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 01</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 03</i>			
			€ 736.794	€ 87.655	€ 0			
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D8 / 04</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: D8 / 06</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: D8 / 07</i>					
SZ W	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentedeel 2019 Alle gemeenten verantwoorde	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening

		n hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	g oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAZ) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 9.814.755	€ 127.020	€ 623.180	€ 0	€ 33.566	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werken inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 299.028	€ 140.863	€ 0	€ 334.124	€ 0	Ja
SZ	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) _gemeentedeel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (exclusief Bob) (exclusief Rijk) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Besteding (jaar T) Bob Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
		Alle gemeenten verantwoorde n hier het	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			€ 203.245	€ 105.000	€ 79.719	€ 64.487	€ 30.114	€ 0

		gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.		bedoeld in artikel 56 Bbz 2004				
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>			
			<i>Indicatornummer: G3 / 07</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 08</i>	<i>Indicatornummer: G3 / 09</i>			
			€ 0	€ 0	Ja			
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
		Gemeenten	<i>Aard controle R.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicatornummer: H4 / 01</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 02</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 03</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 04</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 05</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 06</i>
		1	€ 120.097	632746 - Coevorden	€ 146.995	€ 141.570	€ 5.425	€ 0
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project tenopzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornummer: H4 / 07</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 08</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 09</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 10</i>	<i>Indicatornummer: H4 / 11</i>	

		1	632746 - Coevorden	146995	122,40%		-€ 26.898	
DRE	DR E1 OC	Regiodeal Zuid-Oost Drenthe	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welk project betreft het	Totale besteding in jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding ten laste van regiodealmiddelen via provincie Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T ten laste van regiodealmiddelen via provincie Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van regiodealmiddelen via provincie	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe						Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 01</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 02</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 03</i>	<i>Aard controle R</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 04</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 05</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i> <i>Indicatornummer: DRE10C / 06</i>
		1	77697	Impuls positieve gezondheid	€ 0		€ 0	
		2	77697	Aanpak intergenerationale armoedeproblematiek	€ 0		€ 0	
			Kopie beschikingsnummer	Kopie Projectnaam / nummer	Eindverantwoording Ja/Nee			
					Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden			

			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE10C / 09			
			1 77697	Impuls positieve gezondheid	Nee			
			2 77697	Aanpak intergenerationale armoedeproblematiek	Nee			
DRE	DR E2 C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding (in jaar T)	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE2C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE2C / 06
			1 201602306	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Zone 60 Gees
			2 201602350	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Drie fietsknelpunten
			3 201702494	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Wachstum - Verkeer - gehele verantwoording in 2020
			4 201702495	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Verkeer De Loo + fietspad
			5 201703150	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Schoolomgeving Aalden

			6	201803126	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 0		€ 0	Voorziening HUB Zweeloo
				Kopie beschikkingsnummer	De besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee	
					Alleen de besteding (in jaar T) ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
				<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
				<i>Indicatornummer: DRE2C / 07</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 08</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 09</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 10</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 11</i>	
			1	201602306	€ 0		€ 0	Nee	
			2	201602350	€ 0		€ 0	Nee	
			3	201702494	€ 0		€ 0	Nee	
			4	201702495	€ 0		€ 0	Nee	
			5	201703150	€ 0		€ 0	Nee	
			6	201803126	€ 0		€ 0	Nee	
D R E	D R E S C	Ruimtelijke ontwikkeling		Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
				SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe		De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
				Uitvoeringsregeling Binnenstadfonds					

			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 02	Aard controle R Indicatornummer: DRE8C / 03	Aard controle R Indicatornummer: DRE8C / 04	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 06
			1 7/3.2/2018000381	8.1 Ruimtelijke ordening	€ 992.410		€ 1.379.923	
			Kopie beschikkingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 07	Aard controle R Indicatornummer: DRE8C / 08	Aard controle R Indicatornummer: DRE8C / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: DRE8C / 11	
			1 7/3.2/2018000381	€ 496.010		€ 689.010	Nee	
Ie n W	E2 7B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde bestedingen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen Indien de correctie een vermeerdering van bestedingen betreft, mag het alleen gaan over nog niet eerder verantwoorde	

			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	bestedingen Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05
			1 201000215	€ 0	€ 0		
			2 201000214	€ 0	€ 0		
			3 201001425	€ 0	€ 0		
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10
			1 201000215	€ 1.620	€ 1.620		Nee
			2 201000214	€ 0	€ 0		Nee
			3 201001425	€ 0	€ 0		Nee
Ie n W	E2 8C	Regionale mobiliteitsfondsen (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking, verordening of overeenkomst Gemeenten	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Gerealiseerd Ja/Nee	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Te verrekenen met provincie Aard controle R Indicatornummer: E28C / 05
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 01	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 02	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 03	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E28C / 04	Aard controle R Indicatornummer: E28C / 05
			1 201401097	Nee	€ 7.430.202	€ 27.088.285	€ 0

		Kopie beschikkings nummer	Toelichting	Eindverantw oording Ja/Nee	
		<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor het komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoord en <i>Aard controle n.v.t.</i>	
		<i>Indicatornu mmer: E28C / 06</i>	<i>Indicatornum mer: E28C / 07</i>	<i>Indicatornu mmer: E28C / 08</i>	
1	201401097			Nee	

Gerealiseerde baten en lasten per taakveld

Lasten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
0-1 Bestuur				
5. Bestuur en Organisatie	-1.824	-2.028	-2.065	37
0-10 Mutaties reserves				
1. Economie, onderwijs en cultuur	0	0	0	0
2. Werk,jeugd en zorg	0	-2.200	-2.200	0
3. Ruimte en leefomgeving	-604	-3.320	-4.345	1.025
4. Openbare ruimte	0	0	-221	221
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-4.485	-4.485	-4.427	-58
Totaal 0-10 Mutaties reserves	-5.089	-10.005	-11.193	1.188
0-11 Res. van de rekening van baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-97	-97	-97	0
0-2 Burgerzaken				
5. Bestuur en Organisatie	-1.641	-1.865	-1.890	25
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden				
3. Ruimte en leefomgeving	0	-479	-1.216	737
0-4 Overhead				
3. Ruimte en leefomgeving	-1.400	-1.400	-1.446	45
5. Bestuur en Organisatie	-9.424	-9.513	-9.614	101
Totaal 0-4 Overhead	-10.825	-10.913	-11.059	146
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-36	-36	-36	0
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-35	-35	-82	48
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-173	-73	-54	-19
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	-50	-50	0
0-8 Overige baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	-1.784	-944	0	-944
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	-197	197

5. Bestuur en Organisatie	-1.915	-1.946	-1.968	22
Totaal 1-1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.915	-1.946	-2.165	219
1-2 Openbare orde en veiligheid				
5. Bestuur en Organisatie	-246	-246	-290	44
2-1 Verkeer en vervoer				
3. Ruimte en leefomgeving	-133	-145	-165	20
4. Openbare ruimte	-4.652	-4.995	-4.967	-28
5. Bestuur en Organisatie	-1.593	-1.593	-1.623	29
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	-6.378	-6.734	-6.755	21
2-3 Recreatieve havens				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	-8	8
2-4 Economische havens en waterwegen				
4. Openbare ruimte	-2	-2	-4	2
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-2.687	-3.961	-1.624	-2.337
5. Bestuur en Organisatie	-1.521	-1.734	-1.538	-196
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	-4.208	-5.695	-3.162	-2.533
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-13	-13	-13	-1
3-4 Economische promotie				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-296	-295	-296	1
4-1 Openbaar basisonderwijs				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-15	-15	-5	-10
4-2 Onderwijshuisvesting				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	-1.289	1.289
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-1.368	-1.910	-1.718	-192
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	-584	584
Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.368	-1.910	-2.301	391

5-1 Sportbeleid en activering				
2. Werk,jeugd en zorg	-952	-1.159	-1.243	83
5-2 Sportaccommodaties				
3. Ruimte en leefomgeving	0	-120	-1.062	942
5-3 Cult.presentatie, -productie en -partic.				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-34	-136	-115	-21
5-4 Musea				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-121	-121	-121	0
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	-164	164
Totaal 5-4 Musea	-121	-121	-285	164
5-6 Media				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-716	-816	-830	14
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-182	-182	-160	-22
4. Openbare ruimte	-1.051	-1.549	-1.647	98
5. Bestuur en Organisatie	-2.405	-2.460	-2.621	162
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-3.638	-4.191	-4.429	238
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Werk,jeugd en zorg	-2.616	-2.624	-2.626	2
3. Ruimte en leefomgeving	-26	-26	-167	142
5. Bestuur en Organisatie	-16	-16	-15	-1
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.657	-2.665	-2.809	143
6-2 Wijkteams				
2. Werk,jeugd en zorg	-409	-409	-396	-13
6-3 Inkomensregelingen				
2. Werk,jeugd en zorg	-16.061	-14.472	-13.851	-621
6-4 Begeleide participatie				
2. Werk,jeugd en zorg	-5.081	-5.359	-5.074	-286
5. Bestuur en Organisatie	-1.703	-1.703	-1.684	-19
Totaal 6-4 Begeleide participatie	-6.784	-7.062	-6.758	-304
6-5 Arbeidsparticipatie				
2. Werk,jeugd en zorg	-1.404	-1.496	-1.605	109
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				

2. Werk,jeugd en zorg	-1.198	-1.153	-1.183	29
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				
2. Werk,jeugd en zorg	-5.957	-6.294	-6.888	594
5. Bestuur en Organisatie	-2.755	-2.699	-3.072	374
Totaal 6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	-8.712	-8.993	-9.961	968
6-72 Maatwerkdienstverlening 18-				
2. Werk,jeugd en zorg	-4.637	-5.492	-5.693	200
6-81 Geëscaleerde zorg 18+				
2. Werk,jeugd en zorg	-74	-129	-131	2
6-82 Geëscaleerde zorg 18-				
2. Werk,jeugd en zorg	-1.315	-1.415	-1.423	8
7-1 Volksgezondheid				
2. Werk,jeugd en zorg	-556	-593	-547	-46
7-2 Riolering				
4. Openbare ruimte	-2.795	-2.795	-2.775	-20
7-3 Afval				
4. Openbare ruimte	-3.609	-3.609	-4.112	503
5. Bestuur en Organisatie	-1.576	-1.615	-1.662	47
Totaal 7-3 Afval	-5.185	-5.224	-5.774	550
7-4 Milieubeheer				
4. Openbare ruimte	-50	-157	-137	-19
5. Bestuur en Organisatie	-845	-845	-804	-41
Totaal 7-4 Milieubeheer	-895	-1.002	-941	-60
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
4. Openbare ruimte	-285	-285	-309	24
8-1 Ruimtelijke ordening				
3. Ruimte en leefomgeving	-262	-397	-237	-159
5. Bestuur en Organisatie	-1.874	-2.283	-1.985	-298
Totaal 8-1 Ruimtelijke ordening	-2.136	-2.680	-2.223	-457
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)				
3. Ruimte en leefomgeving	-4.119	-4.119	-3.646	-473
8-3 Wonen en bouwen				
1. Economie, onderwijs en cultuur	-39	-39	-39	0
3. Ruimte en leefomgeving	-5.438	-5.908	-1.141	-4.767

4. Openbare ruimte	-3	-3	0	-3
5. Bestuur en Organisatie	-710	-760	-501	-259
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	-6.190	-6.709	-1.680	-5.029
Totaal lasten	-106.818	-116.618	-113.697	-2.921

Baten

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijzigingen 2019	Werkelijk 2019	Resultaat
0-1 Bestuur				
5. Bestuur en Organisatie	106	106	115	-10
0-10 Mutaties reserves				
1. Economie, onderwijs en cultuur	1.554	2.453	1.044	1.410
2. Werk,jeugd en zorg	25	330	340	-10
3. Ruimte en leefomgeving	756	2.447	2.749	-302
4. Openbare ruimte	2.000	2.173	2.394	-221
5. Bestuur en Organisatie	166	166	76	90
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	2.000	5.892	5.557	335
Totaal 0-10 Mutaties reserves	6.501	13.461	12.159	1.302
0-11 Res. van de rekening van baten en lasten				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
0-2 Burgerzaken				
5. Bestuur en Organisatie	508	508	424	84
0-3 Beheer overige gebouwen en gronden				
3. Ruimte en leefomgeving	0	750	1.632	-882
0-4 Overhead				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	72	-72
5. Bestuur en Organisatie	102	102	330	-229
Totaal 0-4 Overhead	102	102	402	-300
0-5 Treasury				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.441	1.636	1.556	79
0-61 OZB woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	5.510	5.510	5.550	-40
0-62 OZB niet-woningen				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	3.003	3.003	2.757	246
0-64 Belastingen overig				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	266	325	302	23
0-7 Alg.uitkeringen en ov. uitkeringen GF				
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	57.126	58.687	58.750	-63
0-8 Overige baten en lasten				

6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	0	0	0	0
1-1 Crisisbeheersing en brandweer				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	23	-23
5. Bestuur en Organisatie	38	38	38	0
Totaal 1-1 Crisisbeheersing en brandweer	38	38	61	-23
1-2 Openbare orde en veiligheid				
5. Bestuur en Organisatie	24	24	29	-5
2-1 Verkeer en vervoer				
3. Ruimte en leefomgeving	310	310	217	93
4. Openbare ruimte	65	65	126	-61
5. Bestuur en Organisatie	18	18	129	-111
Totaal 2-1 Verkeer en vervoer	394	394	472	-79
2-3 Recreatieve havens				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	8	-8
3-1 Economische ontwikkeling				
1. Economie, onderwijs en cultuur	833	1.340	499	841
5. Bestuur en Organisatie	150	0	0	0
Totaal 3-1 Economische ontwikkeling	983	1.340	499	841
3-3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
1. Economie, onderwijs en cultuur	29	29	16	13
3-4 Economische promotie				
1. Economie, onderwijs en cultuur	0	6	0	6
6. Financiering en alg. dekkingsmiddelen	1.846	1.846	1.865	-20
Totaal 3-4 Economische promotie	1.846	1.851	1.865	-14
4-2 Onderwijshuisvesting				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	44	-44
4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken				
1. Economie, onderwijs en cultuur	583	960	827	133
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	148	-148

Totaal 4-3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	583	960	975	-15
5-1 Sportbeleid en activering				
2. Werk,jeugd en zorg	0	50	113	-63
5-2 Sportaccommodaties				
3. Ruimte en leefomgeving	0	120	514	-394
5-3 Cult.presentatie, - productie en -partic.				
1. Economie, onderwijs en cultuur	19	19	45	-26
5-4 Musea				
3. Ruimte en leefomgeving	0	0	45	-45
5-6 Media				
1. Economie, onderwijs en cultuur	106	106	109	-2
5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
4. Openbare ruimte	68	68	71	-3
5. Bestuur en Organisatie	0	0	48	-48
Totaal 5-7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	68	68	119	-51
6-1 Samenkracht en burgerparticipatie				
2. Werk,jeugd en zorg	0	0	6	-6
3. Ruimte en leefomgeving	8	8	30	-23
Totaal 6-1 Samenkracht en burgerparticipatie	8	8	36	-29
6-2 Wijkteams				
2. Werk,jeugd en zorg	0	0	0	0
6-3 Inkomensregelingen				
2. Werk,jeugd en zorg	12.283	11.810	12.256	-446
6-4 Begeleide participatie				
2. Werk,jeugd en zorg	0	0	0	0
5. Bestuur en Organisatie	0	0	19	-19
Totaal 6-4 Begeleide participatie	0	0	19	-19
6-5 Arbeidsparticipatie				
2. Werk,jeugd en zorg	12	12	159	-147
6-6 Maatwerkvoorziening (WMO)				
2. Werk,jeugd en zorg	3	3	6	-3
6-71 Maatwerkdienstverlening 18+				

2. Werk,jeugd en zorg	325	205	235	-31
5. Bestuur en Organisatie	0	0	77	-77
Totaal 6-71 Maatwerkdienstverlening 18+	325	205	312	-107
7-2 Riolering				
4. Openbare ruimte	3.794	3.794	3.774	20
7-3 Afval				
4. Openbare ruimte	4.689	4.689	4.810	-121
5. Bestuur en Organisatie	66	66	66	0
Totaal 7-3 Afval	4.755	4.755	4.875	-121
7-4 Milieubeheer				
4. Openbare ruimte	35	35	24	10
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
Totaal 7-4 Milieubeheer	35	35	24	10
7-5 Begraafplaatsen en crematoria				
4. Openbare ruimte	376	376	388	-12
8-1 Ruimtelijke ordening				
3. Ruimte en leefomgeving	186	186	201	-15
5. Bestuur en Organisatie	0	0	0	0
Totaal 8-1 Ruimtelijke ordening	186	186	201	-15
8-2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)				
3. Ruimte en leefomgeving	4.119	4.119	3.364	755
8-3 Wonen en bouwen				
3. Ruimte en leefomgeving	2.182	2.182	1.181	1.002
5. Bestuur en Organisatie	0	50	50	0
Totaal 8-3 Wonen en bouwen	2.182	2.232	1.231	1.002
Totaal baten	106.727	116.618	115.208	1.410

Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van de gemeente Coevorden

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de gemeente Coevorden te Coevorden gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van de gemeente Coevorden op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2019 dat is vastgesteld door de raad op 17 december 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. het overzicht van baten en lasten over 2019;
2. de balans per 31 december 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol 2019 dat is vastgesteld door de raad op 17 december 2019 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van gemeente Coevorden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 1.137.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 100.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Benadrukking van de gevolgen van het COVID-19 virus

Het COVID-19 virus heeft ook invloed op de gemeente Coevorden. Wij vestigen derhalve de aandacht op de paragraaf gebeurtenissen na balansdatum in de jaarrekening waarin door het college is toegelicht wat de impact van het virus op de gemeente reeds is geweest en met wat voor impact zij verder nog rekening houdt.

Ook is toegelicht welke maatregelen het college al genomen heeft en welke maatregelen zij voornemens is nog te nemen. Uit de toelichting blijkt ook dat er nog steeds onzekerheden blijven bestaan. Het college geeft daarbij aan dat er geen sprake is van een ernstige onzekerheid met betrekking tot de continuïteit van de gemeente.

Wij hebben de uiteenzetting van de situatie en de hierbij behorende onzekerheden beoordeeld en zijn van mening dat dit gegeven de situatie een adequate toelichting is. Doordat er onzekerheid is over wat de uiteindelijke economische impact van het COVID-19 virus zal zijn, spreekt er ook veel onzekerheid uit deze toelichting.

Op grond van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen controle-informatie zijn wij van mening dat, rekening houdend met de onzekerheden die er op het moment van afgifte van deze controleverklaring zijn, de gemeente de situatie in haar jaarrekening goed toelicht en haar jaarrekening terecht opmaakt op basis van continuïteit in lijn met het verslaggevingstelsel. Rekening houdend met deze situatie hebben wij - in lijn met de controlestandaarden - een goedkeurend oordeel over de jaarrekening verstrekt.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- Jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader 2019 dat is vastgesteld door de raad op 17 december 2019.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen

bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol 2019 dat is vastgesteld door de raad op 17 december 2019, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen,het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;

- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening.
Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

ZOETERMEER, 26 mei 2020
Astrium Overheidsaccountants B.V.

Was getekend,
Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

1. Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven

Staat van geactiveerde kapitaaluitgaven															
Object nr.	Omschrijving	Ren te	Kapitaal - uitgaven	Vermeerderingen	Verminderingen	Subsidies	Kapitaal - uitgaven	Du ur	Afschr. / aflossing	(extra) afschrijving	(extra) aflossing	Boek- waarde	Boek- waarde	Rente- lasten	Kapitaal- lasten
			1-1-2019	2019	2019	2019	31-12-2019		per 1-1-2019	2019	2019	1-1-2019	31-12-2019	2019	2019
1110025	Obs De Woert, grondkosten		45.378	0	0	0	45.378	999	4.333	0	0	41.045	41.045	1.231	1.231
1110065	IJsbaan Dalerpeel		9.999	0	0	0	9.999	999	3.245	0	0	6.753	6.753	203	203
1110073	Bosje Bergakkers Oosterhesselen		14.683	0	0	0	14.683	999	6.111	0	0	8.572	8.572	257	257
1110074	Grond nabij Hoofstraat 26 Zweeloo		12.506	0	0	0	12.506	999	0	0	0	12.506	12.506	375	375
1110075	Grond restant golfbaan Aalden M 354		63.143	0	0	0	63.143	999	0	0	0	63.143	63.143	1.894	1.894
1110076	Gronden fietspad vm gemeente Zweeloo		13.613	0	0	0	13.613	999	0	0	0	13.613	13.613	408	408
1110077	Grond dierenkampje Zweeloo G 3222		3.597	0	0	0	3.597	999	2.944	0	0	653	653	20	20
1110078	Bos Karsdennen Meppen M 664		17.259	0	0	0	17.259	999	10.966	0	0	6.292	6.292	189	189
1110096	Ww-locatie Suzanne Groeneweglaan		31.794	0	0	0	31.794	999	0	0	0	31.794	31.794	954	954
1110098	Plopsaland, grond		1.711.788	0	0	0	1.711.788	999	1.090.000	0	0	621.788	621.788	18.654	18.654
1110104	Velden sportpark Klinkenvlier		36.322	0	0	0	36.322	20	7.264	1.816	0	29.058	27.241	872	2.688
1110116	Havenkade ROC; grond		1.030.000	0	0	0	1.030.000	999	0	0	0	1.030.000	1.030.000	30.900	30.900
1110117	Openbare ruimte vm Centrumplan		232.000	0	0	0	232.000	999	0	0	0	232.000	232.000	6.960	6.960

11101 19	Gronden buiten plan,B.014,B.400,B.8 00,B.801	5.773.09 4	0	70.224	0	5.702.87 0	99 9	2.999.37 0	0	0	2.773.72 4	2.703.50 0	0	0
11100 24	Obs De Piramide, grondkosten	29.388	0	0	0	29.388	99 9	0	0	0	29.388	29.388	882	882
11100 28	Bbs St Willibrordus, grondkosten	62.871	0	0	0	62.871	99 9	0	0	0	62.871	62.871	1.886	1.886
11101 01	Obs Parkschool, grondkosten nieuwbouw	1.401.74 8	0	0	0	1.401.74 8	99 9	0	0	0	1.401.74 8	1.401.74 8	42.052	42.052
11101 02	Huisvesting Kasteel 1; grondkosten	577.700	0	0	0	577.700	99 9	0	0	0	577.700	577.700	17.331	17.331
11100 37	Bbs De Fontein, grond 4e lokaal 1e deel	9.019	0	0	0	9.019	99 9	0	0	0	9.019	9.019	271	271
11100 38	Bbs De Fontein, grond 4e lokaal 2e deel	5.012	0	0	0	5.012	99 9	0	0	0	5.012	5.012	150	150
11100 39	Bbs De Fontein, grond voorm bls	16.494	0	0	0	16.494	99 9	0	0	0	16.494	16.494	495	495
11100 40	Bbs De Fontein, grond voorm bks	7.518	0	0	0	7.518	99 9	0	0	0	7.518	7.518	226	226
11100 41	Bbs De Fontein, grondkosten	100.632	0	0	0	100.632	99 9	55.410	0	0	45.222	45.222	1.357	1.357
11100 66	Sportvelden Dalerveen	27.576	0	0	0	27.576	99 9	8.998	0	0	18.578	18.578	557	557
11101 18	Manege Sleen, Zetelveenweg 1a, grond	100.000	0	0	0	100.000	99 9	0	0	0	100.000	100.000	3.000	3.000
11100 14	Brandweerkazerne Coevorden grondwaarde	42.000	0	0	0	42.000	99 9	0	0	0	42.000	42.000	1.260	1.260
11100 36	Bbs W Alexanderschool, grondkosten	10.450	0	0	0	10.450	99 9	2.918	0	0	7.531	7.531	226	226
11100 50	Sportpark De Pampert, aankoop grond 2002	286.873	0	0	0	286.873	99 9	0	0	0	286.873	286.873	8.606	8.606

11101 23	Coevorden, De Pampert 2, grond	45.825	0	0	0	45.825	99 9	0	0	0	45.825	45.825	1.375	1.375
11100 20	Obs Van Royensschool, grondkosten	13.743	0	0	0	13.743	99 9	0	0	0	13.743	13.743	412	412
11100 43	Bbs De Slagkrooie, grondkosten	14.089	0	0	0	14.089	99 9	0	0	0	14.089	14.089	423	423
11100 44	Bbs De Slagkrooie, grondkosten	16.330	0	0	0	16.330	99 9	8.111	0	0	8.219	8.219	247	247
11100 81	Woning Thyakkerstraat 22, grondkosten	1.008	0	0	0	1.008	99 9	262	0	0	746	746	22	22
11100 86	Ww-locatie Steenwijksmoer	49.887	0	0	0	49.887	25	48.491	1.396	0	1.396	0	42	1.438
11101 52	Grond vm peuterzaal/kinderopv ang Oosterhesselen	65.000	0	0	0	65.000	99 9	0	0	0	65.000	65.000	1.950	1.950
11100 99	Brandweerkazerne Schoonoord grond	46.750	0	0	0	46.750	99 9	0	0	0	46.750	46.750	1.403	1.403
11100 64	Sportpark Dalerpeel, 2e sportveld	27.318	0	0	0	27.318	99 9	0	0	0	27.318	27.318	820	820
11100 60	Sportpark Dalen, gronden	125.201	0	0	0	125.201	99 9	0	0	0	125.201	125.201	3.756	3.756
11100 61	Sportpark Dalen, gronden	35.596	0	0	0	35.596	99 9	10.673	0	0	24.923	24.923	748	748
11100 79	Grond Geesbrug nabij begraafplaats	2.966	0	0	0	2.966	99 9	559	0	0	2.407	2.407	72	72
11100 29	Bbs St Theresiaschool, grondkosten	126.378	0	0	0	126.378	99 9	0	0	0	126.378	126.378	3.791	3.791
11100 13	Brandweerkazerne Zweeloo grond	21.332	0	0	0	21.332	99 9	0	0	0	21.332	21.332	640	640
11100 18	Obs Buitenvree, grondkosten	95.861	0	0	0	95.861	99 9	0	0	0	95.861	95.861	2.876	2.876
11100 22	Obs De Akker, grondkosten	41.961	0	0	0	41.961	99 9	0	0	0	41.961	41.961	1.259	1.259

11100 33	Bbs M vd Thijnschool, grondkosten	94.273	0	0	0	94.273	99 9	0	0	0	94.273	94.273	2.828	2.828	
11100 12	Werkplaats Zweeloo, grondkosten	432.000	0	0	0	432.000	99 9	0	0	0	432.000	432.000	12.960	12.960	
11100 35	Bbs Dr Picardtschool, grondkosten	123.201	0	0	0	123.201	99 9	0	0	0	123.201	123.201	3.696	3.696	
11100 15	Obs Wilhelminaschool, grondkosten Ukkeloo	204.655	0	0	0	204.655	99 9	0	0	0	204.655	204.655	6.140	6.140	
11100 34	Bbs Paul Krugerschool, grondkosten	106.525	0	0	0	106.525	99 9	0	0	0	106.525	106.525	3.196	3.196	
11200 51	Aanschaf woonwagen PWS 10	35.000	0	0	0	35.000	25	5.600	1.400	0	29.400	28.000	882	2.282	
11300 09	Sportpark Sleen, bestuurskamer	3,0 00	37.097	0	0	0	37.097	40	22.345	1.659	0	14.751	13.092	443	2.101
11300 12	Sportpark Schoonoord, kleedgebouw SDO	3,0 00	148.656	0	0	0	148.656	35	48.726	3.979	0	99.930	95.952	2.998	6.977
11303 35	Gemeentelijke noodlokalen	32.800	0	0	0	32.800	20	16.400	1.640	0	16.400	14.760	492	2.132	
11300 65	Obs De Piramide, uitbreiding	168.821	0	0	0	168.821	40	82.074	4.337	0	86.748	82.410	2.602	6.940	
11301 01	Bbs St Willibrordus, integratieverbouwing	66.706	0	0	0	66.706	40	49.709	1.700	0	16.997	15.297	510	2.210	
11301 53	Linthorst Homanlaan 1	907.560	0	0	0	907.560	40	441.052	24.553	0	466.509	441.956	13.995	38.548	
11301 53	Aanpassing tbv ruimtegebrek Parkschool/Willibrordus	103.813	0	0	0	103.813	22	0	4.719	0	103.813	99.094	3.114	7.833	
11302 34	Obs De Piramide, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000	20	44.598	3.680	0	18.402	14.721	552	4.232	
11302 55	Bbs St Willibrordus, uitbreiding	1.190.89 0	0	0	0	1.190.89 0	40	378.621	31.241	0	812.269	781.028	24.368	55.609	

11302 56	Bbs St Willibrordus, 1e inrichting uitbreiding	35.450	0	0	0	35.450	20	23.700	1.958	0	11.750	9.791	352	2.311
11302 79	Nieuwbouw/renovatie gemeentehuis 2011	90.942	0	0	0	90.942	40	15.915	2.274	0	75.027	72.754	2.251	4.524
11303 51	OBS Parkschool; nieuwbouw 40 jaar	2.468.42 6	0	0	0	2.468.42 6	40	313.419	61.572	0	2.155.00 7	2.093.43 5	64.650	126.22 2
11303 54	Bbs St. Willibrordusschool; uitbreiding 2012	449.136	0	0	0	449.136	25	133.986	18.538	0	315.150	296.611	9.454	27.993
11303 62	Bbs St. Willibrordusschool; noodlokaal+rep kelder	28.899	0	0	0	28.899	15	11.559	1.927	0	17.339	15.413	520	2.447
11303 66	Huisvesting Kasteel 1; bouwkosten	12.343.5 58	0	0	0	12.343.5 58	40	2.160.00 4	308.593	0	10.183.5 55	9.874.96 2	305.50 7	614.09 9
11301 26	Bbs De Fontein, 4e lokaal	80.163	0	0	0	80.163	27	76.984	1.589	0	3.179	1.589	95	1.685
11301 35	Bbs De Fontein, renovatie buitenkozijnen	117.671	0	0	0	117.671	40	60.178	3.026	0	57.492	54.466	1.725	4.751
11302 49	Bbs De Fontein, onderwijsk vernieuwing	45.500	0	0	0	45.500	20	33.305	2.439	0	12.195	9.756	366	2.805
11302 91	Bbs De Fontein, diverse investeringen	42.099	0	0	0	42.099	40	12.586	1.054	0	29.512	28.458	885	1.939
11303 63	Bbs De Fontein; cv- leidingen, radiatoren, ketel	35.000	0	0	0	35.000	15	14.000	2.333	0	21.000	18.667	630	2.963
11303 73	Dorpshuis Schoonoord; renovatie bouwkundig	465.270	0	0	0	465.270	40	88.672	10.760	0	376.598	365.838	11.298	22.058
11303 73	Dorpshuis Schoonoord; renovatie installaties	192.638	0	0	0	192.638	15	64.213	12.843	0	128.425	115.583	3.853	16.695
11303 73	Dorpshuis Schoonoord; renovatie terrein	33.675	0	0	0	33.675	20	8.419	1.684	0	25.256	23.573	758	2.441

11303 80	De Fontein (IHP2012)	50.000	0	0	0	50.000	40	5.000	1.250	0	45.000	43.750	1.350	2.600
11300 87	Obs Stidalschool, uitbreiding leslokaal 2001	249.006	0	0	0	249.006	40	236.380	601	0	12.626	12.025	379	980
11302 37	Obs Stidalschool, onderwijsk vernieuwing	77.000	0	0	0	77.000	20	51.745	4.209	0	25.255	21.046	758	4.967
11303 59	Obs Stidalschool; dakrenovatie (IHP 2011)	56.701	0	0	0	56.701	25	13.608	2.268	0	43.093	40.825	1.293	3.561
11300 34	Sporthal De Goorn Oosterhesselen, bouw	301.227	0	0	0	301.227	45	174.211	4.704	0	127.015	122.311	3.810	8.515
11303 08	Bbs St Willibrordus, vervanging hekwerk	25.507	0	0	0	25.507	40	7.194	654	0	18.312	17.658	549	1.203
11302 51	Bbs Mr. Meijermanschool, onderwijsk vern	63.000	0	0	0	63.000	20	46.114	3.377	0	16.886	13.509	507	3.884
11302 60	Bbs Mr. Meijermanschool, nieuwbouw	26.133	0	0	0	26.133	40	8.253	688	0	17.880	17.193	536	1.224
11303 00	Bbs Mr. Meijermanschool, lokaal maatwerk	26.133	0	0	0	26.133	40	7.840	653	0	18.293	17.640	549	1.202
11302 80	Jan Steenstraat 1a, aankoop	116.020	0	0	0	116.020	99 9	0	0	0	116.020	116.020	3.481	3.481
11303 91	Manege Sleen, Zetelveenweg 1a	550.000	0	0	0	550.000	30	55.000	18.333	0	495.000	476.667	14.850	33.183
11303 92	Verduurzaming Drostenhal	0	102.000	0	0	102.000	15	0	0	0	0	102.000	0	0
11300 07	Brandweerkazerne nieuwbouw Coevorden	1.574.50 8	0	0	0	1.574.50 8	40	565.178	40.373	0	1.009.33 0	968.957	30.280	70.653
11300 22	Fort Verlaat, concentratie huisvesting	306.731	0	0	0	306.731	40	158.252	7.070	0	148.478	141.408	4.454	11.525
11300 23	Fort Verlaat, uitbreiding loods	453.090	0	0	0	453.090	40	203.911	11.326	0	249.179	237.853	7.475	18.802

11301 21	Bbs De Wegwijzer, ingrijpend onderhoud/aanp	127.853	0	0	0	127.853	40	81.618	3.303	0	46.235	42.933	1.387	4.690
11301 22	Bbs De Wegwijzer, vervanging dak	43.563	0	0	0	43.563	25	38.060	1.834	0	5.503	3.668	165	1.999
11301 54	De Nieuwe Veste, verbouw/nieuwbouw RSG	71.174	0	0	0	71.174	99 9	0	0	0	71.174	71.174	2.135	2.135
11301 55	De Nieuwe Veste, vervanging gevelelementen	459.265	0	0	0	459.265	40	206.671	11.482	0	252.594	241.112	7.578	19.059
11301 56	De Nieuwe Veste ,vervanging kozijnen gymzaal	72.008	0	0	0	72.008	40	32.404	1.800	0	39.603	37.803	1.188	2.988
11301 57	De Nieuwe Veste, vernieuwen fietsstalling	37.885	0	0	0	37.885	40	16.501	972	0	21.383	20.411	642	1.613
11301 59	Arsenaal, restauratie bibliotheek (73%)	203.552	0	0	0	203.552	25	186.501	8.526	0	17.052	8.526	512	9.037
11301 78	Arsenaal, restauratie museum (27%)	75.286	0	0	0	75.286	25	68.980	3.153	0	6.307	3.153	189	3.343
11301 94	Brede school Dalerpeel	2.945.24 5	0	0	0	2.945.24 5	40	986.890	75.321	0	1.958.35 5	1.883.03 4	58.751	134.07 2
11302 10	De Nieuwe Veste, buitenzonwering	40.460	0	0	0	40.460	40	16.184	1.012	0	24.276	23.265	728	1.740
11302 48	Bbs De Wegwijzer, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000	20	46.114	3.377	0	16.886	13.509	507	3.884
11302 77	Zoutloods Fort Verlaat	102.095	0	0	0	102.095	15	94.572	7.523	0	7.523	0	226	7.749
11303 24	De Nieuwe Veste, ihp 2008	459.642	0	0	0	459.642	40	126.402	11.491	0	333.240	321.749	9.997	21.488
11303 33	De Swaneburg	3.190.93 4	0	0	0	3.190.93 4	25	2.139.83 2	50.052	0	1.051.10 2	1.001.05 0	31.533	81.586
11303 33	De Swaneburg, renovatie	1.824.04 9	0	0	0	1.824.04 9	25	145.924	72.962	0	1.678.12 5	1.605.16 3	50.344	123.30 6
11303 33	Project gasloos de Swaneburg	0	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	0	0

11303 58	Arsenaal; renovatie tbv erfgoedhuis 2013	100.000	0	0	0	100.000	25	24.000	4.000	0	76.000	72.000	2.280	6.280
11303 71	De Nieuwe Veste; asbestsanering	45.985	0	0	0	45.985	25	11.036	1.839	0	34.949	33.109	1.048	2.888
11303 76	Bbs W. Alexanderschool; binnenklimaat	66.390	0	0	0	66.390	25	13.278	2.656	0	53.112	50.456	1.593	4.249
11303 81	Rookafzuiging kazerne Coevorden	9.833	0	0	0	9.833	15	2.622	656	0	7.211	6.556	216	872
11303 84	De Nieuwe Veste (IHP 2012)	181.108	0	0	0	181.108	15	48.295	12.074	0	132.813	120.739	3.984	16.058
11303 85	De Nieuwe Veste (IHP 2012)	36.033	0	0	0	36.033	15	14.413	3.603	0	21.620	18.017	649	4.252
11302 31	Obs Van Royensschool, onderwijsk vernieuwing	45.500	0	0	0	45.500	20	31.412	2.348	0	14.088	11.740	423	2.771
11303 18	Obs Van Royensschool, ihp 2008	4.522	0	0	0	4.522	40	1.244	113	0	3.278	3.165	98	211
11303 56	Obs Van Royensschool; dakrenovatie	97.968	0	0	0	97.968	25	31.350	3.919	0	66.618	62.699	1.999	5.917
11303 34	Bosbad Zwinderen, renovatie/aanpassing	719.078	0	0	0	719.078	25	276.502	29.505	0	442.576	413.071	13.277	42.782
11302 74	Bbs De Slagkrooie, vervanging cv- leidingen	27.322	0	0	0	27.322	20	18.215	1.518	0	9.107	7.590	273	1.791
11303 03	Bbs De Slagkrooie, uitbreiding	251.230	0	0	0	251.230	40	70.860	6.442	0	180.370	173.928	5.411	11.853
11303 04	Bbs De Slagkrooie, lokaal maatwerk	140.000	0	0	0	140.000	40	75.406	2.307	0	64.594	62.287	1.938	4.245
11303 61	Bbs De Slagkrooie; verv. dakbedekking (IHP 2011)	39.700	0	0	0	39.700	25	9.528	1.588	0	30.172	28.584	905	2.493
11303 65	Vm gemeentewerf Oosterhesselen; verbouwing 2014	702.518	0	0	0	702.518	25	195.822	26.668	0	506.696	480.028	15.201	41.869

11303 27	Obs De Woert, bouwkundige aanpassingen	318.000	0	0	0	318.000	40	226.676	3.044	0	91.324	88.280	2.740	5.784	
11303 41	Obs De Woert, ihp 2009 diversen	142.600	0	0	0	142.600	25	700	6.757	0	141.900	135.143	4.257	11.014	
11303 57	Obs De Woert; vervanging kozijnen bovendaks	81.239	0	0	0	81.239	25	25.996	3.250	0	55.243	51.993	1.657	4.907	
11303 60	Obs De Woert; radiatoren, daken (IHP 2011)	31.525	0	0	0	31.525	25	7.566	1.261	0	23.959	22.698	719	1.980	
11303 69	Brandweer; kazerne Schoonoord carport	16.029	0	0	0	16.029	40	2.004	401	0	14.026	13.625	421	822	
11303 83	Rookafzuiging kazerne Schoonoord	10.746	0	0	0	10.746	15	2.866	716	0	7.880	7.164	236	953	
11300 05	MFA Aalden, bouw	3,0 00	2.470.06 7	0	0	0	2.470.06 7	40	528.089	59.840	0	1.941.97 7	1.882.13 7	58.259	118.09 9
11300 79	Obs Markeschool, integratieverbouw l.o.	119.185	0	0	0	119.185	40	106.358	3.207	0	12.827	9.620	385	3.591	
11302 36	Obs Markeschool, onderwijsk vernieuwing	63.000	0	0	0	63.000	20	44.685	3.663	0	18.315	14.652	549	4.212	
11303 17	Obs Markeschool, ihp 2008	5.795	0	0	0	5.795	40	1.594	145	0	4.202	4.057	126	271	
11303 86	Kerkstraat 36, vm CQ	290.000	0	0	0	290.000	34	232.868	1.904	0	57.132	55.227	1.714	3.618	
11300 15	Kasteel 4, aankoop vm waterschapsgebouw	873.585	0	457.315	0	416.270	40	394.493	21.777	0	479.092	0	14.373	36.150	
11300 74	Obs BWB-school, renovatie	1.096.55 3	0	0	0	1.096.55 3	40	937.866	9.335	0	158.687	149.353	4.761	14.095	
11300 75	Obs BWB-school, aanbouw	250.202	0	0	0	250.202	40	134.293	6.439	0	115.908	109.469	3.477	9.917	
11300 76	Obs BWB-school, uitbreiding leslokaal 2001	164.238	0	0	0	164.238	40	75.803	4.211	0	88.435	84.224	2.653	6.864	

11301 03	Bbs St Theresiaschool, integratieaanpassing	68.975	0	0	0	68.975	40	58.158	1.803	0	10.816	9.014	324	2.127
11301 04	Bbs St Theresiaschool, dakpannen/-goten	66.163	0	0	0	66.163	40	30.490	1.699	0	35.673	33.975	1.070	2.769
11302 35	Obs BWB-school, onderwijsk vernieuwing	174.300	0	0	0	174.300	20	120.356	8.991	0	53.944	44.953	1.618	10.609
11302 44	Bbs St Theresiaschool, onderwijsk vernieuwing	91.000	0	0	0	91.000	20	66.609	4.878	0	24.391	19.513	732	5.610
11303 09	Bbs St Theresiaschool, voegwerk	6.300	0	0	0	6.300	40	1.777	162	0	4.523	4.362	136	297
11303 11	Bbs St Theresiaschool, radiatoren	5.100	0	0	0	5.100	40	1.438	131	0	3.662	3.531	110	241
11303 12	Bbs St Theresiaschool, dwarsventilatie	27.800	0	0	0	27.800	40	7.841	713	0	19.959	19.246	599	1.312
11303 13	Bbs St Theresiaschool, diverse investeringen	6.950	0	0	0	6.950	40	1.960	178	0	4.990	4.812	150	328
11303 23	Bbs St Theresiaschool, ihp 2008	94.962	0	0	0	94.962	40	26.115	2.374	0	68.847	66.473	2.065	4.439
11303 47	Bbs St Theresiaschool, ihp 2010	91.461	0	0	0	91.461	25	32.926	3.658	0	58.535	54.876	1.756	5.414
11303 50	Obs BWB-school, ihp 2010	111.409	0	0	0	111.409	25	40.107	4.456	0	71.302	66.845	2.139	6.595
11300 06	Brandweerkazerne Zweeloo	3,0 00	130.597	0	0	130.597	50	27.815	2.819	0	102.782	99.963	3.083	5.903
11300 06	Renovatie en verbouwwerkzaam heden	1.930	154.425	0	0	156.355	25	0	0	0	1.930	156.355	0	0

11300 40	Brandweerkazerne Zweeloo werkpl./garage	22.242	0	0	0	22.242	50	19.396	474	0	2.846	2.372	85	560
11300 50	Obs Buitenvree, nieuwbouw na brand	82.301	0	0	0	82.301	40	62.083	1.685	0	20.219	18.534	607	2.291
11300 59	Obs De Akker, dakopbouw	110.813	0	0	0	110.813	39	74.527	2.791	0	36.286	33.495	1.089	3.880
11300 96	Obs De Anwende, huisvesting onderwijs	38.373	0	0	0	38.373	40	21.728	979	0	16.645	15.666	499	1.478
11300 97	Obs De Anwende, uitbreiding leslokaal	211.374	0	0	0	211.374	40	96.867	5.453	0	114.507	109.054	3.435	8.888
11301 08	Bbs M vd Thijnschool, integratieverbouwing	68.605	0	0	0	68.605	40	46.610	1.833	0	21.995	20.162	660	2.493
11301 10	Bbs M vd Thijnschool, verv dakbedekking	45.101	0	0	0	45.101	20	40.341	2.380	0	4.760	2.380	143	2.523
11302 30	Obs Buitenvree, onderwijsk vernieuwing	130.200	0	0	0	130.200	20	92.143	7.611	0	38.057	30.446	1.142	8.753
11302 32	Obs De Akker, onderwijsk vernieuwing	55.611	0	0	0	55.611	20	38.529	2.847	0	17.082	14.235	512	3.359
11302 41	Obs De Anwende, onderwijsk vernieuwing	119.000	0	0	0	119.000	20	80.843	6.360	0	38.157	31.798	1.145	7.504
11302 84	Obs De Anwende, ruimteprobleem	128.349	0	0	0	128.349	15	100.855	9.165	0	27.495	18.330	825	9.990
11302 87	Obs De Akker, dakbedekking en ramen	25.403	0	0	0	25.403	40	7.165	651	0	18.238	17.587	547	1.199
11302 88	Obs De Akker, diverse investeringen	25.275	0	0	0	25.275	40	7.129	648	0	18.146	17.498	544	1.192
11303 19	Obs De Anwende, ihp 2008	1.542	0	0	0	1.542	40	424	39	0	1.118	1.080	34	72
11303 20	Obs Buitenvreeschool, ihp 2008	28.999	0	0	0	28.999	40	7.653	736	0	21.346	20.610	640	1.376

11303 31	Obs Buitenvree, dakbedekking		26.000	0	0	0	26.000	25	10.400	1.040	0	15.600	14.560	468	1.508
11303 32	Obs Buitenvree, bestrating		35.000	0	0	0	35.000	25	14.000	1.400	0	21.000	19.600	630	2.030
11303 48	Obs De Akker, ihp 2010		56.769	0	0	0	56.769	25	20.437	2.271	0	36.332	34.062	1.090	3.361
11303 49	Obs Buitenvree, ihp 2010		55.840	0	0	0	55.840	25	19.944	2.244	0	35.896	33.653	1.077	3.320
11303 55	Obs De Akker; vervanging dakbedekking		1.236	0	0	0	1.236	25	396	49	0	841	791	25	75
11300 02	Werkplaats Zweeloo, nieuwbouw	3,0 00	1.029.54 3	0	0	0	1.029.54 3	40	191.170	24.353	0	838.372	814.020	25.151	49.504
11300 46	Brandweerkazerne Zwinderen		0	9.134	0	0	9.134	30	0	0	0	0	9.134	0	0
11303 68	Brandweer; kazerne Zwinderen carport		15.669	0	0	0	15.669	40	1.959	392	0	13.710	13.318	411	803
11300 08	Obs De Klimop, uitbreiding en aanpassing	3,0 00	182.027	0	0	0	182.027	40	58.654	5.269	0	123.373	118.104	3.701	8.970
11300 95	Obs De Zwarm, investeringen € 66.822,77		45.139	0	0	0	45.139	40	24.082	1.170	0	21.057	19.887	632	1.802
11302 39	Obs De Klimop, onderwijsk vernieuwing		63.000	0	0	0	63.000	20	44.471	3.706	0	18.529	14.824	556	4.262
11302 40	Obs De Zwarm, onderwijsk vernieuwing		31.500	0	0	0	31.500	20	22.223	1.546	0	9.277	7.731	278	1.824
11302 70	Obs De Zwarm, riolering en bestrating		33.992	0	0	0	33.992	20	22.661	1.888	0	11.331	9.442	340	2.228
11303 21	Obs De Klimop, ihp 2008		9.823	0	0	0	9.823	40	2.411	256	0	7.413	7.157	222	478
11303 22	Obs De Zwarm, ihp 2008		12.686	0	0	0	12.686	40	3.233	326	0	9.453	9.127	284	610
11303 45	Obs De Zwarm, spoedaanvraag		49.259	0	0	0	49.259	25	17.733	1.970	0	31.526	29.555	946	2.916

11303 88	Markt 6	215.000	0	0	0	215.000	37	37.386	5.382	0	177.614	172.232	5.328	10.711	
11300 04	Sporthal Sleen, uitbreiding	3,0 00	303.866	0	0	0	303.866	40	222.771	15.275	0	81.096	65.821	2.433	17.708
11300 47	Brandweerkazerne nieuwbouw Sleen		572.432	0	0	0	572.432	40	200.234	14.315	0	372.198	357.883	11.166	25.481
11301 19	Bbs Dr Picardtschool, vervanging dakbedekking		30.219	0	0	0	30.219	20	27.029	1.595	0	3.189	1.595	96	1.690
11302 46	Bbs Dr Picardtschool, onderwijsk vernieuwing		63.500	0	0	0	63.500	20	46.480	3.404	0	17.020	13.616	511	3.915
11302 92	Bbs Dr Picardtschool, 1e inrichting		23.200	0	0	0	23.200	40	6.544	595	0	16.656	16.062	500	1.095
11302 93	Bbs Dr Picardtschool, herstraten en gaaswerk		39.191	0	0	0	39.191	40	11.054	1.005	0	28.137	27.132	844	1.849
11302 94	Bbs Dr Picardtschool, uitbreiding		502.023	0	0	0	502.023	40	141.608	12.872	0	360.415	347.543	10.812	23.684
11302 96	Bbs Dr Picardtschool, boeiboorden		14.800	0	0	0	14.800	40	5.605	328	0	9.195	8.866	276	604
11302 97	Bbs Dr Picardtschool, diverse investeringen		5.955	0	0	0	5.955	40	1.680	153	0	4.275	4.123	128	281
11303 25	Sporthal Sleen, renovatie en uitbreiding		676.806	0	0	0	676.806	25	296.253	27.182	0	380.553	353.371	11.417	38.599
11303 53	Bbs Dr Picardtschool, groot onderhoud		150.000	0	0	0	150.000	25	53.215	6.049	0	96.785	90.736	2.904	8.953
11303 64	Bbs Dr. Picardtschool; IHP 2011		14.160	0	0	0	14.160	25	3.540	590	0	10.620	10.030	319	909
11303 82	Rookafzuiging kazerne Sleen		10.746	0	0	0	10.746	15	2.866	716	0	7.880	7.164	236	953
11300 62	Obs De Vlinderhof, bouw		440.325	0	0	0	440.325	40	314.744	11.416	0	125.581	114.164	3.767	15.184
11302 33	Obs De Vlinderhof, onderwijsk vernieuwing		77.000	0	0	0	77.000	20	54.645	4.471	0	22.355	17.884	671	5.142

11301	Bbs Rehobothschool, vervanging kozijnen	36.315	0	14.033	0	22.282	40	21.340	942	0	14.975	0	449	1.391
11301	Bbs Rehobothschool, uitbreiding leslokaal	52.360	0	25.562	0	26.797	40	25.449	1.348	0	26.910	0	807	2.155
11302	Bbs Rehobothschool, vervanging boeiboorden	25.171	0	14.476	0	10.694	40	10.068	626	0	15.102	0	453	1.079
11302	Bbs Rehobothschool, onderwisk vernieuwing	77.000	0	16.507	0	60.493	20	56.362	4.131	0	20.638	0	619	4.750
11302	Bbs Rehobothschool, lokaal maatwerk	51.333	0	33.778	0	17.555	40	16.210	1.345	0	35.123	0	1.054	2.398
11302	Bbs Rehobothschool, lokaal maatwerk	51.333	0	34.648	0	16.685	40	15.400	1.285	0	35.933	0	1.078	2.363
11302	Bbs Rehobothschool, diverse investeringen	15.527	0	10.750	0	4.777	40	4.379	397	0	11.148	0	334	732
11303	Bbs Rehobothschool, ihp 2008	3.213	0	2.245	0	968	40	884	85	0	2.329	0	70	155
11301	Bbs Paul Krugerschool, integratieverbouwing	67.011	0	0	0	67.011	40	47.858	1.741	0	19.153	17.412	575	2.316
11301	Bbs Paul Krugerschool, vervanging kozijnen	118.449	0	0	0	118.449	40	51.595	3.039	0	66.854	63.816	2.006	5.044
11302	Bbs Paul Krugerschool, vervanging sanitair	27.820	0	0	0	27.820	40	10.102	709	0	17.717	17.009	532	1.240
11302	Bbs Paul Krugerschool, onderwisk vernieuwing	105.000	0	0	0	105.000	20	76.857	5.629	0	28.143	22.515	844	6.473
11302	Bbs De Schutse, onderwisk vernieuwing	31.500	0	0	0	31.500	20	23.057	1.689	0	8.443	6.754	253	1.942
11302	Bbs Paul Krugerschool, uitbreiding lokaal 8	131.742	0	0	0	131.742	40	46.110	3.294	0	85.633	82.339	2.569	5.863

11302 58	Bbs Paul Krugerschool, 1e inrichting lokaal 8	11.600	0	0	0	11.600	20	7.506	682	0	4.094	3.412	123	805
11303 02	Bbs Paul Krugerschool, diverse investeringsen	252.718	0	0	0	252.718	40	71.279	6.480	0	181.439	174.959	5.443	11.923
11303 46	Bbs Paul Krugerschool, spoedaanvraag	29.155	0	0	0	29.155	25	10.496	1.166	0	18.659	17.493	560	1.726
11401 99	Herinrichting openbare ruimte Poppenhare	305.422	60.000	0	60.000	305.422	20	0	15.271	0	305.422	290.151	9.163	24.434
11402 03	Optimaliseringsprojec ten vGRP 2015-2019	224.044	0	0	0	224.044	60	7.468	3.734	0	216.576	212.842	6.497	10.231
11402 05	Vervangen lichtmasten en armaturen 2018	420.337	0	0	0	420.337	20	0	21.017	0	420.337	399.321	12.610	33.627
11402 05	Vervangen lichtmasten en armaturen 2019	0	435.068	0	0	435.068	20	0	0	0	0	435.068	0	0
11402 07	Wandelknooppuntens stelsel	100.000	0	0	0	100.000	15	0	0	0	100.000	100.000	0	0
11401 46	De Nieuwe Veste, vervanging buitenriolering	27.363	0	0	0	27.363	40	10.945	684	0	16.418	15.734	493	1.177
11501 37	Tractie: VW Crafter 7- VXF-48	71.144	0	0	0	71.144	7	60.980	10.163	0	10.163	0	305	10.468
11501 38	Tractie: VW Crafter 6- VVV-60	53.116	0	0	0	53.116	7	45.528	7.588	0	7.588	0	228	7.816
11501 39	Tractie: VW Transporter 6-VZF-67	72.201	0	0	0	72.201	7	61.886	10.314	0	10.314	0	309	10.624
11501 44	Tractie: VW Transporter 4-VTR-87	38.341	0	0	0	38.341	7	32.863	5.477	0	5.477	0	164	5.642
11501 45	Tractie: VW Crafter 2- VXN-95	64.513	0	0	0	64.513	7	55.297	9.216	0	9.216	0	276	9.493
11501 46	Tractie: tractor Fendt 210 Noord	86.221	0	0	0	86.221	10	51.732	8.622	0	34.488	25.866	1.035	9.657

11501 47	Strooier Stratos B50 S2B34568 2010	37.105	0	0	0	37.105	10	33.395	3.711	0	3.711	0	111	3.822
11501 48	Tractie: VW caddy 8- VSZ-85	21.836	0	0	0	21.836	7	18.716	3.119	0	3.119	0	94	3.213
11501 49	Tractie: VW Transporter VJ-279-K	60.159	0	0	0	60.159	7	34.376	8.594	0	25.782	17.188	773	9.368
11501 50	Tractie: VW Transporter VJ-280-K	60.548	0	0	0	60.548	7	34.599	8.650	0	25.949	17.299	778	9.428
11501 51	Tractie: VW Transporter VJ-115-G	52.352	0	0	0	52.352	7	29.916	7.479	0	22.437	14.958	673	8.152
11501 52	Tractie: VW Transporter VJ-117-G	50.597	0	0	0	50.597	7	28.912	7.228	0	21.684	14.456	651	7.879
11501 53	Tractie; tractor Fendt 512 + maaiarm	223.688	0	0	0	223.688	10	149.126	24.854	0	74.563	49.709	2.237	27.091
11501 58	Tractie: houtversnipperaar Linddana 2014	62.987	0	0	0	62.987	10	25.195	6.299	0	37.792	31.493	1.134	7.432
11501 67	Tractie: 6 afzetcontainers	54.207	0	0	0	54.207	8	27.104	6.776	0	27.104	20.328	813	7.589
11501 68	Tractie; tractor Holder C370 noord	85.995	0	0	0	85.995	7	73.710	12.285	0	12.285	0	369	12.654
11501 69	Tractie: VW Transporter VJ-116-G	55.722	0	0	0	55.722	7	31.841	7.960	0	23.881	15.921	716	8.677
11501 70	Tractie: VW Crafter VH-828-Z	51.512	0	0	0	51.512	7	29.436	7.359	0	22.077	14.718	662	8.021
11501 71	Tractie: VW Transporter VH-829-Z	44.542	0	0	0	44.542	7	25.452	6.363	0	19.089	12.726	573	6.936
11501 72	Tractie; tractor Holder C270 zuid	68.000	0	0	0	68.000	10	40.800	6.800	0	27.200	20.400	816	7.616
11501 73	Tractie; zoutstrooier Stratos S2B 37879	41.008	0	0	0	41.008	10	24.605	4.101	0	16.403	12.302	492	4.593
11501 74	Tractie; zoutstrooier Stratos S2B 37880	41.008	0	0	0	41.008	10	24.605	4.101	0	16.403	12.302	492	4.593
11501 77	Tractie: tractor Fendt 210 Zuid	85.859	0	0	0	85.859	10	51.515	8.586	0	34.344	25.758	1.030	9.616
11501 78	Tractie: VW caddy 8- VSZ-95	21.836	0	0	0	21.836	7	18.716	3.119	0	3.119	0	94	3.213

11501 80	Vervanging 69-VDT-1	82.529	0	0	0	82.529	7	11.790	11.790	0	70.739	58.949	2.122	13.912
11501 81	Vervanging BR-ZG-76	242.586	0	0	0	242.586	8	30.323	30.323	0	212.263	181.939	6.368	36.691
11501 83	Vervanging 78-VKZ-8	59.620	0	0	0	59.620	7	8.517	8.517	0	51.103	42.586	1.533	10.050
11501 84	Vervanging 77-VKZ-8	47.727	0	0	0	47.727	7	6.818	6.818	0	40.909	34.090	1.227	8.045
11501 85	Tractie: hoogwerker Manitou 180 ATJ 2014	62.637	0	0	0	62.637	10	25.055	6.264	0	37.582	31.318	1.127	7.391
11501 86	Vervanging John Deere 1515	78.529	0	0	0	78.529	5	47.118	15.706	0	31.412	15.706	942	16.648
11501 87	Vervanging Hemos FW30 bermschaaf	41.471	0	0	0	41.471	5	8.294	8.294	0	33.177	24.883	995	9.289
11501 88	Vervanging MAN 26.320 met kraan	242.586	0	0	0	242.586	8	30.323	30.323	0	212.263	181.939	6.368	36.691
11501 89	Vervanging VW 80- VKZ-8	75.358	0	0	0	75.358	7	10.765	10.765	0	64.593	53.827	1.938	12.703
11501 90	Tractie: Jan Veenhuis JVK 5000 Special	39.470	0	0	0	39.470	5	15.788	7.894	0	23.682	15.788	710	8.605
11501 91	Tractie: vervanging Hyundai 54-bz-vn	75.358	0	0	0	75.358	7	21.531	10.765	0	53.827	43.062	1.615	12.380
11501 92	Tractie: vervanging John Deere 4400	42.033	0	0	0	42.033	10	8.407	4.203	0	33.627	29.423	1.009	5.212
11501 93	Kipper met ferrari kraan	30.448	0	0	0	30.448	10	6.090	3.045	0	24.359	21.314	731	3.776
11501 95	Vervanging Schliessing MX460 vs-ld-12	59.999	0	0	0	59.999	10	6.000	6.000	0	53.999	47.999	1.620	7.620
11501 96	John Deere 6110R	110.231	0	0	0	110.231	10	11.023	11.023	0	99.208	88.185	2.976	13.999
11501 97	Zoutstrooier (getrokken strooier)	40.374	0	0	0	40.374	10	4.037	4.037	0	36.336	32.299	1.090	5.127
11501 98	Trilo SG1180K Zuid	60.631	0	0	0	60.631	10	6.063	6.063	0	54.568	48.505	1.637	7.700

11501 99	Vervanging John Deere 1515	86.977	0	0	0	86.977	5	17.395	17.395	0	69.582	52.186	2.087	19.483
11502 00	Vervanging Toro GM4010D	86.977	0	0	0	86.977	5	17.395	17.395	0	69.582	52.186	2.087	19.483
11502 01	Vervanging Fendt 307 CIA	86.007	0	0	0	86.007	10	8.601	8.601	0	77.407	68.806	2.322	10.923
11502 02	VW-bus, verlengde uitvoering, VT-318-V	20.632	0	0	0	20.632	7	2.947	2.947	0	17.685	14.737	531	3.478
11502 03	Vervanging Toro GM5910	115.296	0	0	0	115.296	5	23.059	23.059	0	92.237	69.178	2.767	25.826
11502 04	Vervanging Toro GM5910	115.295	0	0	0	115.295	5	0	23.059	0	115.295	92.236	3.459	26.518
11502 05	Vervanging Mercedes sprinter	26.075	0	0	0	26.075	7	0	3.725	0	26.075	22.350	782	4.507
11502 06	Vervanging Toyota Hilux	25.284	0	0	0	25.284	7	0	3.612	0	25.284	21.672	759	4.370
11502 07	vervanging Trilo SG118oK (Noord)	64.727	0	0	0	64.727	10	0	6.473	0	64.727	58.254	1.942	8.415
11502 08	Vervanging Volvo BR- XX-38	234.042	0	0	0	234.042	10	0	23.404	0	234.042	210.638	7.021	30.425
11502 09	Vervanging zoutstrooier S2B32397 (T29)	49.713	0	0	0	49.713	10	0	4.971	0	49.713	44.742	1.491	6.463
11502 10	Vervanging zoutstrooier S2B33560 (T120)	39.706	0	0	0	39.706	10	0	3.971	0	39.706	35.735	1.191	5.162
11502 11	Vervanging Fendt 712 Vario (zuid) (T116)	280.004	0	0	0	280.004	10	0	28.000	0	280.004	252.004	8.400	36.401
11502 12	Vervanging Fendt 712 vario (noord)	280.004	0	0	0	280.004	10	0	28.000	0	280.004	252.004	8.400	36.401
11502 13	Kipper met hydr. Kraan (T161)	83.806	0	0	0	83.806	5	0	16.761	0	83.806	67.045	2.514	19.275
11502 14	Vervanging John Deere 6330 (T37)	0	265.187	0	0	265.187	10	0	0	0	0	265.187	0	0
11502 15	VW Caddy VBD-42-N	0	26.156	0	0	26.156	7	0	0	0	0	26.156	0	0

11502 16	VW Caddy Maxi VBD-43-N	0	26.719	0	0	26.719	7	0	0	0	0	26.719	0	0
11502 17	Vervanging Opel Astra 10-gd-zr	0	34.386	0	0	34.386	7	0	0	0	0	34.386	0	0
11502 18	VW Caddy Maxi VBD-44-N	0	26.719	0	0	26.719	7	0	0	0	0	26.719	0	0
11502 19	Rioned Multijet	0	41.719	0	0	41.719	5	0	0	0	0	41.719	0	0
11600 91	Voorzieningen ter voorkoming legionella	43.093	0	0	0	43.093	25	29.214	1.735	0	13.879	12.145	416	2.151
11600 92	Voorzieningen voorschriften laagspanning	54.309	0	0	0	54.309	25	36.381	2.241	0	17.928	15.687	538	2.779
11601 96	Tractie; twee sneeuwplougen noord 2014	11.047	0	0	0	11.047	10	6.202	1.211	0	4.845	3.633	145	1.356
11601 97	Tractie: zoutstrooier Stratos 1051068-1	42.853	0	0	0	42.853	10	17.141	4.285	0	25.712	21.427	771	5.057
11601 99	Vervanging STH laadcombi Panda 1805	40.490	0	0	0	40.490	5	24.294	8.098	0	16.196	8.098	486	8.584
11602 00	Vervanging Schliessing ZX 440 (zuid)	51.005	0	0	0	51.005	5	20.402	10.201	0	30.603	20.402	918	11.119
11602 01	Tractie: vervanging Toyota heftruck	25.630	0	0	0	25.630	10	5.126	2.563	0	20.504	17.941	615	3.178
11602 02	Mecalac 12 MXT	201.766	0	0	0	201.766	10	20.177	20.177	0	181.590	161.413	5.448	25.624
11602 03	Veenhuis Kipper	0	35.084	0	0	35.084	10	0	0	0	0	35.084	0	0
11602 04	Schliessing 425 XT	0	60.440	0	0	60.440	10	0	0	0	0	60.440	0	0
11601 91	Obs Parkschool; nieuwbouw 25 jaar	893.010	0	0	0	893.010	25	181.347	35.583	0	711.662	676.079	21.350	56.933
11601 93	Huisvesting Kasteel 1; installaties	314.037	0	0	0	314.037	15	146.551	20.936	0	167.486	146.551	5.025	25.960
11600 77	Bbs W Alexanderschool,	28.128	0	0	0	28.128	40	22.069	757	0	6.059	5.302	182	939

	in pandige voorzieningen														
11600 90	De Nieuwe Veste, luchtbehandelingsysteem	90.756	0	0	0	90.756	25	68.975	3.630	0	21.781	18.151	653	4.284	
11601 98	Koelunits Willem Aleanderschool	27.450	0	0	0	27.450	10	10.980	2.745	0	16.470	13.725	494	3.239	
11601 85	Obs De Woert, installaties e.d.	108.000	0	0	0	108.000	25	42.485	4.368	0	65.514	61.147	1.965	6.333	
11600 69	Obs De Akker, in pandige voorzieningen	57.460	0	0	0	57.460	40	46.236	1.403	0	11.223	9.821	337	1.740	
11600 74	Obs De Zwarm, diverse aanpassingen 1995	30.711	0	0	0	30.711	40	18.057	791	0	12.654	11.863	380	1.170	
11700 69	Opleidingskosten ICT	277	0	0	0	277	99 9	0	277	0	277	0	8	285	
11701 46	Bbs Wiilibrordus; 1e inr. meubilair/OLP	15.531	0	0	0	15.531	10	1.553	1.553	0	13.978	12.425	419	1.972	
11701 47	Aanschaf 4x 12 m3 afzetcontainers	34.892	0	0	0	34.892	10	3.489	3.489	0	31.403	27.914	942	4.431	
11701 38	Bbs St Willibrordus, herinrichting schoolplein	72.656	0	0	0	72.656	20	39.961	3.633	0	32.695	29.062	981	4.614	
11701 44	Huisvesting Kasteel 1; inrichting	1.185.91 5	0	0	0	1.185.91 5	10	844.242	113.891	0	341.672	227.781	10.250	124.14 1	
11700 58	Bbs De Fontein, meubilair	24.921	0	0	0	24.921	30	20.886	807	0	4.035	3.228	121	928	
11700 59	Bbs De Fontein, groot speelmateriaal	5.030	0	0	0	5.030	40	3.596	130	0	1.434	1.304	43	173	
11700 99	Begraafplaats Zweeloo, uitbreiding 1997	44.695	0	0	0	44.695	25	39.329	1.789	0	5.366	3.577	161	1.950	
11701 00	Begraafplaats Zweeloo, uitbreiding 2000	50.392	0	0	0	50.392	25	34.465	2.275	0	15.927	13.652	478	2.753	
11701 40	Begraafplaats Zweeloo, urnenmuur	28.280	0	0	0	28.280	15	18.188	2.019	0	10.093	8.074	303	2.321	

11700 42	Obs Stidalschool, uitbreiding 1e inrichting 2001	15.889	0	0	0	15.889	20	15.052	838	0	838	0	25	863
11700 51	Bbs De Wegwijzer, aanvulling 1e inrichting	3.449	0	0	0	3.449	40	2.377	89	0	1.072	982	32	121
11701 42	Begraafplaatsen; urnenmuren Dalen en Coevorden	38.674	0	0	0	38.674	15	20.626	2.578	0	18.048	15.470	541	3.120
11700 62	Bbs De Slagkrooie, groot speelmateriaal	4.973	0	0	0	4.973	40	3.856	124	0	1.116	992	33	158
11700 43	Obs De Woert, aanvulling 1e inrichting	4.495	0	0	0	4.495	40	3.341	115	0	1.155	1.039	35	150
11701 39	Begraafplaats Oosterhesselen, urnenmuur	13.252	0	0	0	13.252	15	8.793	892	0	4.459	3.568	134	1.026
11700 39	Obs BWB-school, meubilair	72.193	0	0	0	72.193	30	51.414	2.597	0	20.779	18.182	623	3.221
11701 45	Huisvesting A. Kramersingel 4; werken beweegt	338.452	0	0	0	338.452	10	169.226	33.845	0	169.226	135.381	5.077	38.922
11700 27	Obs De Akker, meubilair groep 1 en 2	6.335	0	0	0	6.335	30	5.449	222	0	886	665	27	248
11701 49	Hofspot Kasteel 5, facilitair	0	46.751	0	0	46.751	15	0	0	0	0	46.751	0	0
11303 94	Hofspot Kasteel 5, bouwkundig	0	56.833	0	0	56.833	25	0	0	0	0	56.833	0	0
11701 48	Werken beweegt; beeldschermsteunen	0	46.199	0	0	46.199	10	0	0	0	0	46.199	0	0
11701 48	Werken beweegt; flitswerkplekken	0	99.602	0	0	99.602	10	0	0	0	0	99.602	0	0
11701 48	Werken beweegt; belwerkplekken	0	11.021	0	0	11.021	10	0	0	0	0	11.021	0	0
11700 30	Obs De Akker, inventaris lerarenkamer 1998	12.009	0	0	0	12.009	40	6.459	308	0	5.549	5.241	166	475

11700 44	Obs De Klimop, aanvulling 1e inrichting		3.176	0	0	0	3.176	40	2.189	82	0	987	905	30	112
11700 49	Bbs Dr Picardtschool, uitbreiding bergruimte		17.799	0	0	0	17.799	40	8.208	457	0	9.591	9.135	288	744
11700 32	Obs De Vlinderhof, diverse kasten		2.297	0	0	0	2.297	40	1.755	54	0	542	488	16	70
11700 35	Obs De Vlinderhof, klimtoestel		2.723	0	0	0	2.723	40	1.946	71	0	776	706	23	94
11700 65	Bbs Rehobothschool, aanvulling 1e inrichting		3.829	0	702	0	3.127	40	3.035	92	0	794	0	24	116
11100 01	Sportpark Sleen, gronden Heirweg west	3,0 00	49.911	0	0	0	49.911	40	28.301	2.127	0	21.610	19.483	648	2.775
11100 03	Sportpark Sleen, voetbalhoofdveld	3,0 00	73.878	0	0	0	73.878	40	50.709	3.582	0	23.169	19.587	695	4.277
11100 05	Sportpark Schoonoord, trainingsveld	3,0 00	84.579	0	0	0	84.579	40	51.118	3.763	0	33.461	29.698	1.004	4.767
11100 48	Veldsportaccommodat ie vm gemeente Coevorden		865.859	0	0	0	865.859	40	494.532	21.843	0	371.326	349.483	11.140	32.982
11100 54	Klinkenvlier, inrichting recreatiegebied		28.437	0	0	0	28.437	40	27.725	712	0	712	0	21	733
11100 55	Sportpark Klinkenvlier, uitbreiding		516.730	0	0	0	516.730	75	301.949	6.317	0	214.781	208.463	6.443	12.761
11100 91	Ww-locatie Dalen, uitbreiding standplaatsen		216.436	0	0	0	216.436	25	164.432	8.667	0	52.003	43.336	1.560	10.227
11100 06	Speeltuin Binnenvree, grond		4.668	0	0	0	4.668	99 9	1.798	0	0	2.870	2.870	86	86
11101 10	Sportpark De Pampert; kunst hockeyveld		230.096	0	0	0	230.096	20	46.019	11.505	0	184.077	172.572	5.522	17.027

11100 63	Sportpark Dalerpeel, aanleg 2e sportveld		29.214	0	0	0	29.214	50	27.594	405	0	1.620	1.215	49	454
11100 59	Sportpark Dalen, aanleg sportveld		211.509	0	0	0	211.509	50	210.053	1.456	0	1.456	0	44	1.500
Investerings met economisch nut			74.281.2 17	1.537.440	680.242	60.000	75.078.4 15	25.882. 524	2.325.5 46	0	48.398.6 94	46.870.3 46	1.365. 691	3.691. 237	0
11400 12	Riolering CUWVO- maatregelen	3,0 00	133.941	0	0	0	133.941	60	33.511	1.740	0	100.430	98.690	3.013	4.753
11400 13	Riolering CUWVO- maatregelen	3,0 00	429.678	0	0	0	429.678	60	116.221	5.691	0	313.457	307.766	9.404	15.095
11400 14	Riolering CUWVO- maatregelen (€ 232.0178,24)	3,0 00	2.067.85 0	0	0	0	2.067.85 0	60	423.194	24.853	0	1.644.65 6	1.619.80 3	49.340	74.193
11400 15	Riolering buitengebied vm Coevorden	3,0 00	318.043	0	0	0	318.043	30	193.409	19.268	0	124.634	105.366	3.739	23.007
11400 17	Wateroverlast Lootuinen	3,0 00	219.081	0	0	0	219.081	60	150.033	2.949	0	69.049	66.100	2.071	5.020
11400 18	Riolering De Pampert 18	3,0 00	188.738	0	0	0	188.738	60	142.761	2.281	0	45.977	43.696	1.379	3.660
11400 19	Riolering Friesestraat 19	3,0 00	29.098	0	0	0	29.098	60	22.002	352	0	7.095	6.743	213	565
11400 20	Riolering Rubensstraat- Mesdagstraat	3,0 00	285.742	0	0	0	285.742	60	215.521	3.484	0	70.222	66.738	2.107	5.590
11400 24	Riolering Zwinderen- Geesbrug	3,0 00	316.432	0	0	0	316.432	30	302.050	4.653	0	14.382	9.729	431	5.085
11400 28	Riolering omgeving Zwinderen	3,0 00	61.248	0	0	0	61.248	30	37.275	3.706	0	23.973	20.267	719	4.425
11400 29	Riolering De Klencke 29	3,0 00	98.606	0	0	0	98.606	60	19.793	1.191	0	78.813	77.622	2.364	3.555
11400 30	Riolering Verl Hoogev Vaart - Burg. Legroweg	3,0 00	1.092.62 6	0	0	0	1.092.62 6	60	219.318	13.197	0	873.308	860.111	26.199	39.396
11400 38	Riolering Holsloot- Den Hool (€ 283.612,64)	3,0 00	232.008	0	0	0	232.008	30	221.892	10.116	0	10.116	0	303	10.419

11400 50	Riolering investerings (€ 6.591.157,64)	3,0 00	5.282.76 4	0	0	0	5.282.76 4	60	795.831	57.040	0	4.486.93 3	4.429.89 3	134.60 8	191.64 8
11400 51	Rioolbeheersplan: riolering + uitgesteld	3,0 00	3.354.52 7	0	0	0	3.354.52 7	60	594.178	35.091	0	2.760.34 9	2.725.25 9	82.810	117.90 1
11400 55	Rioolbeheersplan: riolering + uitgesteld	3,0 00	409.030	0	0	0	409.030	60	52.677	4.345	0	356.353	352.009	10.691	15.035
11401 27	Riolering ged. Waterveensweg O'hesselen		38.297	0	0	0	38.297	30	35.139	1.053	0	3.158	2.105	95	1.147
11401 28	Overstortproblematie k vm Oosterhesselen		377.144	0	0	0	377.144	60	189.774	5.511	0	187.370	181.859	5.621	11.132
11401 30	Riolering grondwaterbesch gebieden vm Sleen		96.793	0	0	0	96.793	30	83.936	2.571	0	12.857	10.286	386	2.957
11401 35	Riolering Broekstukken-De Wheem Zweeloo		28.956	0	0	0	28.956	60	23.318	352	0	5.638	5.286	169	522
11401 39	Riolering buitengebied gem Zweeloo		128.654	0	0	0	128.654	30	88.757	4.987	0	39.896	34.909	1.197	6.184
11401 50	Bergbezinkbassin Geesbrug		165.516	0	0	0	165.516	60	46.883	2.636	0	118.632	115.996	3.559	6.195
11401 51	Riolering en reconstructie Dorpsstr.Gees		525.865	0	0	0	525.865	60	151.858	8.311	0	374.007	365.696	11.220	19.531
11401 53	Riolering investerings 2006- 2010		3.270.99 5	0	0	0	3.270.99 5	60	653.556	58.165	0	2.617.43 8	2.559.27 3	78.523	136.68 8
11401 54	Riolering fase 3 Tuindorp noord		279.487	0	0	0	279.487	60	76.786	4.504	0	202.701	198.197	6.081	10.586
11401 55	Bergbezinkbassin Marsstukken Aalden		117.607	0	0	0	117.607	60	31.552	1.912	0	86.055	84.143	2.582	4.494
11401 56	Renovatie rioolgemaal Trageldijk		545.860	0	0	0	545.860	20	384.288	26.929	0	161.572	134.643	4.847	31.776
11401 58	Regenwaterriool Aelderstraat		2.654.57 8	0	0	0	2.654.57 8	60	631.960	44.947	0	2.022.61 7	1.977.67 0	60.679	105.62 6

11401 73	Vervangen riolen (GRP 2010-2014)	5.349.25 5	0	0	0	5.349.25 5	60	760.156	89.982	0	4.589.09 9	4.499.11 7	137.67 3	227.65 5
11401 74	Vervangen pompinstallaties (GRP 2010-2014)	504.532	0	0	0	504.532	20	212.006	26.593	0	292.525	265.932	8.776	35.369
11401 75	Riolering; IBA's buitengebied (GRP 2010-2014)	12.449	0	0	0	12.449	60	1.577	213	0	10.872	10.659	326	539
11401 77	Regen-en grondwater (GRP 2010-2014)	2.547.65 4	0	0	0	2.547.65 4	60	313.128	43.814	0	2.234.52 6	2.190.71 2	67.036	110.85 0
11401 85	Holwert Midden	95.456	0	0	0	95.456	40	0	0	0	95.456	95.456	0	0
11401 87	Vervangen riolering Singels+Oude Gracht	3.284.19 2	0	0	0	3.284.19 2	60	746.210	44.526	0	2.537.98 2	2.493.45 6	76.139	120.66 5
11401 88	Rioolvervangng Steenwijksmoer	1.547.06 8	0	0	0	1.547.06 8	60	51.569	25.784	0	1.495.49 9	1.469.71 5	44.865	70.649
11401 89	Rioolvervangng Holwert Midden	630.000	0	0	0	630.000	60	31.500	10.500	0	598.500	588.000	17.955	28.455
11401 94	Riolering; Dalen, Westerwijk	326.764	0	0	0	326.764	60	16.338	5.446	0	310.426	304.980	9.313	14.759
11401 96	Riolering; Dalerveen, persleiding	58.672	0	0	0	58.672	60	2.934	978	0	55.738	54.760	1.672	2.650
11401 97	Riolering; vervanging pompen en gemalen	139.665	0	0	0	139.665	15	27.933	9.311	0	111.732	102.421	3.352	12.663
11401 98	Riolering; Broekveldstraat e.o te Sleen	2.069.95 9	0	0	0	2.069.95 9	60	34.499	34.499	0	2.035.46 0	2.000.96 0	61.064	95.563
11402 00	Riolering; vervanging pompen en gemalen	349.736	0	0	0	349.736	15	42.168	23.659	0	307.569	283.909	9.227	32.886
11402 01	Hemelwaterafvoer Markt, Coevorden	50.091	0	0	0	50.091	60	1.670	835	0	48.421	47.586	1.453	2.287
11402 04	Riolering; reconstructie Wachtum	786.846	510.888	0	0	1.297.73 4	60	0	0	0	786.846	1.297.73 4	0	0
11402 06	Riolering; optimalisering Oosterhesselen	14.109	0	0	0	14.109	60	235	0	0	13.873	13.873	0	0

11402 08	Riolering; vervanging pompen en gemalen 2017	348.753	0	0	0	348.753	15	23.250	23.250	0	325.503	302.253	9.765	33.015
11402 08	Riolering; vervanging pompen en gemalen 2018	296.914	0	0	0	296.914	15	0	19.794	0	296.914	277.120	8.907	28.702
11402 08	Riolering; vervanging pompen en gemalen 2019	0	230.385	0	0	230.385	15	0	0	0	0	230.385	0	0
11402 12	Dalen:Riolering Schoolstraat	0	3.025	0	0	3.025	60	0	0	0	0	3.025	0	0
11402 14	Rioolreparaties Dalen	0	180.336	0	0	180.336	60	0	0	0	0	180.336	0	0
11402 09	Riolering Dalen, Goornstraat; optimalise	563.680	0	0	0	563.680	60	9.395	9.395	0	554.285	544.890	16.629	26.023
11402 13	Riolering Middendorpstraat, meppen	0	58.191	0	0	58.191	60	0	0	0	0	58.191	0	0
Investerings met economisch nut, waarvoor														
ter														
bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven		41.724.956	982.824	0	0	42.707.780	8.212.041	720.417	0	33.512.915	33.775.322	978.502	1.698.919	
11101 00	Arboretum Dalen (grond)	53.889	0	0	0	53.889	99	0	0	0	53.889	53.889	1.617	1.617
11400 98	Wegbeheerprogramm a 2000, elementenverhar	2.050.759	0	0	0	2.050.759	30	1.270.978	70.889	0	779.781	708.892	23.393	94.283
11401 42	Wegbeheerprogramm a 2000, asfaltverhardin	1.400.823	0	0	0	1.400.823	30	840.495	46.694	0	560.328	513.634	16.810	63.504
11401 43	Wegbeheerprogramm a 2001, asfaltverhardin	1.652.181	0	0	0	1.652.181	30	991.960	55.018	0	660.221	605.203	19.807	74.825
11401 59	Herinrichting Bannerschultestr. Sleen	637.117	0	0	0	637.117	40	633.845	0	0	3.273	3.273	0	0

11401 62	Aanleg fietspad Wezuperbrug- Schoonoord	377.233	0	0	0	377.233	20	298.610	4.625	0	78.623	73.998	2.359	6.984
11401 64	Kunstwerken (perceel 1)	1.234.21 8	0	0	0	1.234.21 8	40	123.624	30.850	0	1.110.59 4	1.079.74 4	33.318	64.168
11401 64	Weeshuisweide (perceel 2)	1.542.09 5	0	0	0	1.542.09 5	30	205.986	51.389	0	1.336.11 0	1.284.72 1	40.083	91.472
11401 64	Bogas (perceel 3)	291.143	0	0	0	291.143	30	38.819	9.705	0	252.324	242.619	7.570	17.274
11401 64	Aanschaf rioolbuizen	98.792	0	0	0	98.792	60	6.782	1.643	0	92.010	90.367	2.760	4.403
11401 64	Parkeerplaats Koesteeg	487.191	0	0	0	487.191	20	97.570	24.351	0	389.621	365.270	11.689	36.040
11401 64	Vestingmuur de Vlijt	688.895	0	0	0	688.895	40	68.890	17.222	0	620.006	602.783	18.600	35.823
11401 64	Reconstructie Markt e.o.	939.423	0	0	0	939.423	20	187.885	46.971	0	751.538	704.567	22.546	69.517
11401 64	Voorterrein Kasteel	159.947	0	0	0	159.947	30	21.326	5.332	0	138.621	133.289	4.159	9.490
11401 64	Realisatie brandweerkazerne en toiletgebouw haven	75.109	0	0	0	75.109	40	7.609	1.875	0	67.500	65.625	2.025	3.900
11401 64	Restauratie De Vlijt en Kasteel (Chateauhotel)	642.391	0	0	0	642.391	25	102.783	25.696	0	539.608	513.913	16.188	41.884
11401 64	Markt&Haven- Weeshuisstraat tm Rikkerstraat	104.205	0	0	0	104.205	20	20.914	5.206	0	83.291	78.086	2.499	7.704
11401 64	Markt&Haven- parkeerterrein/boomp jesmarkt	35.863	0	0	0	35.863	20	7.179	1.793	0	28.683	26.891	861	2.653
11401 64	Woonrijp maken Bogas Spoorhavenstr., Deel gebied DE	150.894	0	0	0	150.894	20	30.250	7.540	0	120.644	113.104	3.619	11.160
11401 64	Woonrijp maken Bogas Oostersingel (Deelgebied BC)	6.281	0	0	0	6.281	20	1.256	314	0	5.025	4.711	151	465

11401 64	Nutsvoorzieningen	311.424	0	0	0	311.424	15	83.046	20.762	0	228.378	207.616	6.851	27.613
11401 66	Groot onderhoud wegen 2006- 2010,elementenverh	1.700.49 7	0	0	0	1.700.49 7	15	1.602.92 5	48.786	0	97.572	48.786	2.927	51.713
11401 67	Groot onderhoud wegen 2006- 2010,asfaltverh.	867.662	0	0	0	867.662	15	806.827	30.417	0	60.835	30.417	1.825	32.242
11401 70	Renovatie Hormaatsdijk Zweeloo	103.193	0	0	0	103.193	15	68.796	6.880	0	34.398	27.518	1.032	7.911
11401 72	J. Boschstraat	42.693	0	0	0	42.693	20	13.204	1.735	0	29.489	27.755	885	2.619
11401 81	Aanleg toegangspoort De Pampert	282.688	0	0	0	282.688	20	84.806	14.134	0	197.882	183.747	5.936	20.071
11401 83	RSP-project; aanleg spoorboog ca	3,0 00	3.604.53 8	0	0	3.604.53 8	19	2.543.97 6	45.295	0	1.060.56 2	1.015.26 7	31.817	77.112
11401 84	RSP; Stationsomgeving	3,0 00	286.808	7.430.202	0	6.540.8 40	15	1.176.17 0	0	0	286.808	1.176.17 0	0	0
11401 86	Vervanging Bentheimerbrug	1.616.47 4	0	0	0	1.616.47 4	40	121.236	40.412	0	1.495.23 9	1.454.82 7	44.857	85.269
11401 93	Vervanging Leeuwerikenbrug	1.799.88 2	0	0	0	1.799.88 2	40	89.994	44.997	0	1.709.88 7	1.664.89 0	51.297	96.294
11402 02	N34/Klooster	463.523	62.303	0	0	525.825	40	0	0	0	463.523	525.825	0	0
11402 02	N34/Zuidelijke ontsluitingsweg	0	26.891	0	0	26.891	40	0	0	0	0	26.891	0	0
11402 10	Fietspaden Dalerallee en Dalerpeel	187.220	35.406	0	0	222.626	50	0	0	0	187.220	222.626	0	0
11402 11	Vervanging brug Brugstraat	0	19.602	0	0	19.602	40	0	0	0	0	19.602	0	0
11400 59	Infrastructuur zwembad (Ravelijn)	97.563	0	0	0	97.563	99 9	0	0	0	97.563	97.563	2.927	2.927
11701 31	Drenthe-ring	210.527	0	0	0	210.527	15	208.055	1.236	0	2.472	1.236	74	1.310
11701 41	Landschapsontw.plan Dalen/Wachstum	103.844	0	0	0	103.844	10	31.153	10.384	0	72.691	62.306	2.181	12.565

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut														
		24.306.983	7.574.404	0	6.540.840	25.340.547	10.610.778	672.151	0	13.696.205	14.057.619	382.661	1.054.812	
12400 03	Aandelen B.N.G.	237.315	0	0	0	237.315	99	0	0	0	237.315	237.315	7.119	7.119
12400 06	Waterleiding Maatschappij Drenthe	3.494	0	0	0	3.494	99	0	0	0	3.494	3.494	105	105
12400 08	Aandelen N.V. Rendo	19.059	0	0	0	19.059	99	454	0	0	18.605	18.605	558	558
12400 09	Aandelen Area	521.971	0	0	0	521.971	99	0	0	0	521.971	521.971	15.659	15.659
12400 10	Deelneming Enexis Holding nv	21.903	0	0	0	21.903	99	7.466	0	0	14.437	14.437	433	433
12400 12	Deelneming Publiek Belanf Electr.prod.	9.185	0	0	0	9.185	99	0	0	0	9.185	9.185	276	276
12400 13	Deelneming vordering Enexis bv	1	0	0	0	1	99	0	0	0	1	1	0	0
12400 14	Deelneming verkoop Vennootschap bv	1	0	0	0	1	99	0	0	0	1	1	0	0
12400 15	CBL Vennootschap bv	1	0	0	0	1	99	0	0	0	1	1	0	0
12400 16	Claim staat bv	1	0	0	0	1	99	0	0	0	1	1	0	0
12400 20	Aandelen glasvezel Zuidenveld	0	1.178.000	0	0	1.178.000	99	0	0	0	0	1.178.000	0	0
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen		812.931	1.178.000	0	0	1.990.931	7.920	0	0	0	805.011	1.983.011	24.150	24.150
12100 01	"Geldlening " St. Franciscus "	5,660	2.087.389	0	0	2.087.389	20	1.666.598	0	132.616	420.791	288.175	23.817	23.817
12100 09	Eendracht div complexen	2,435	2.268.901	0	0	2.268.901	18	2.119.999	0	148.902	148.902	0	3.626	3.626
12100 10	Eendracht div complexen	5,980	2.173.607	0	0	2.173.607	18	2.009.340	0	164.267	164.267	0	9.823	9.823
12100 49	Domesta; lening 1/11/2004	4,460	1.809.016	0	0	1.809.016	15	1.648.206	0	160.809	160.809	0	7.172	7.172

Leningen aan woningbouwcorporaties		8.338.91	0	0	0	8.338.91	7.444.1	0	606.59	894.769	288.175	44.438	44.438
		3				3	44	4					
12200 24	Vordering op vordering Enexis lening D	551.630	0	0	0	551.630	99 9	188.029	0	363.60 1	363.601	0	10.908 10.908
Leningen aan deelnemingen		551.630	0	0	0	551.630	188.02	0	363.60	363.601	0	10.908	10.908
							9		1				
12200 11	Lening R.O.C.	2.510.85 3	-10.853	0	0	2.500.00 0	99 9	0	0	0	2.510.85 3	2.500.00 0	0 0
Leningen aan overige verbonden partijen		2.510.85	-10.853	0	0	2.500.00	0	0	0	2.510.85	2.500.00	0	0
		3				0				3	0	0	0
12200 02	Hypotheek openbare bibliotheek Sleen	7,0 00	245.041	0	0	245.041	30	162.904	0	14.283	82.138	67.855	5.750 5.750
12200 04	Geldlening "De Schalm" 2,5 % per 1-1-2017	2,5 00	177.019	0	0	177.019	25	139.333	0	12.253	37.686	25.433	942 942
12200 06	Geldlening ambtenaren	13.343.2 76	0	0	0	13.343.2 76	99 9	12.049.3 32	0	193.10 0	1.293.94 4	1.100.84 4	29.373 29.373
12200 27	Lening project zonkracht	1,5 00	250.000	0	0	250.000	10	143.053	0	0	106.947	106.947	1.604 1.604
12200 29	Geldlening CSVK	1,1 50	34.750	0	0	34.750	15	2.317	0	2.317	32.433	30.117	373 373
12200 30	Geldlening vv VCG	1,1 50	19.360	0	0	19.360	10	1.936	0	1.936	17.424	15.488	200 200
12200 31	Geldlening vv NKVV	0,7 00	16.700	0	0	16.700	10	0	0	1.670	16.700	15.030	117 117
12200 32	Geldlening vv CSVK	0,7 00	45.000	0	0	45.000	10	0	0	4.500	45.000	40.500	315 315
12200 33	Geldlening De Gelpenberg		0	278.832	0	278.832	15	0	0	0	0	278.832	0 0
12200 35	Geldlening Glasvezel Zuidenveld		0	0	0	0	22	0	0	0	0	0	0 0
12200 34	Geldlening vv Dalen		0	50.000	0	50.000	10	0	0	0	0	50.000	0 0
12200 36	Geldlening vv KSC		0	75.000	0	75.000	15	0	0	0	0	75.000	0 0

12300 01	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting	596.655	677	0	0	597.333	99 9	0	0	0	596.655	597.333	17.900	17.900
Overige langlopende leningen u/g		14.727.801	404.509	0	0	15.132.311	12.498.874	0	0	230.058	2.228.927	2.403.378	56.573	56.573
12200 28	Vordering op verkoop Attero	21.292	0	0	0	21.292	99 9	0	0	0	21.292	21.292	639	639
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer		21.292	0	0	0	21.292	0	0	0	21.292	21.292	639	639	
15000 02	Woningbouwplannen	1.409.305	1.394.751	1.445.453	0	1.358.603	99 9	0	0	0	1.409.305	1.358.603	42.279	42.279
15000 03	Industrieterreinen	12.469.289	233.757	697.124	0	12.005.923	99 9	0	0	0	12.469.289	12.005.923	374.079	374.079
Bouwgronden in exploitatie		13.878.594	1.628.508	2.142.576	0	13.364.526	0	0	0	13.878.594	13.364.526	416.358	416.358	
Totaal		181.155.171	13.294.833	2.822.818	6.600.840	185.026.345	64.844.310	3.718.113	1.200.253	116.310.860	115.263.669	3.279.921	6.998.034	

2. Staat van reserves en voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Algemene reserves					
	Stand per 1-1-2019	Toevoeging rente	Toevoeging tlv exploitatie	Onttrekking tgv exploitatie	Stand per 31-12- 2019
Algemene reserve	23.894	358	4.764	7.192	21.825
Algemene reserve grondexploitatie	0	0	0	0	0
Reserve verkoop aandelen Essent	8.667	0	0	0	8.667
Totaal algemene reserves	32.561	358	4.764	7.192	30.492
Bestemmingsreserves					
Decentralisatie sociaal domein	2.000	0	0	2.000	0
Stedelijke vernieuwing	540	8	104	139	513
Nieuwbouw gemeentehuis	172	3	271	446	0
Wegen	218	3	0	221	0
Vastgoed	1.038	16	542	0	1.595
Onderhoud sportcomplex De Swaneburg	231	3	276	170	340
Mobiliteit	746	11	57	0	814
Regio Specifiek Pakket (RSP)	166	2	378	90	456
Plopsaland	137	2	0	20	119
Kapitaallasten Hof van Coevorden	198	3	0	70	131
Dutch TechZone	1.182	18	0	786	414
Reserve Grondexploitatie	0	0	472	472	0
Herstructureringsfonds	0	0	1.000	428	572
Innovaties zorg	0	0	1.000	143	857
Accommodaties in de samenleving	0	0	1.000	20	981
Regiodeal	0	0	1.000	186	814
Totaal bestemmingsreserves	6.627	69	6.099	5.191	7.604
Voorzieningen					
Vordering op Attero	21	0	0	0	21
Rioleringen	1.714	0	0	110	1.604
Voorziening oud-wethouders	738	0	238	38	938
Voorziening 3e ww jaar	10	0	10	0	20
Totaal voorzieningen	2.484	0	248	147	2.584
Totaal algemeen	41.672	427	11.111	12.530	40.680

Conform de voorschriften van het BBV dienen wij de verminderingen in verband met afschrijvingen op activa, waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd, in beeld te brengen. Wij hebben één bestemmingsreserve in dat kader, dat is de reserve 'Kapitaallasten Hof van Coevorden'.

3. Staat van opgenomen langlopende geldleningen

**STAAT VAN OPGENOMEN LANGLOPENDE
GELDLeningen**

Bedragen x
€ 1.000

N r.	Oorspr. Bedrag	Geldgever	Numm er	Dat um	Betali ng	Laat ste	Rent e %	Boekw aarde	Opgen omen	Re nte	Aflos sing	Afloss ing	Boekw aarde
			geldge ver	bes luit	r/a	jaar		1-1- 2019			regul ier	vervr oegd	31-12- 2019

Algemeen

1	15.000	BNG	100109	22-02-2005	17-02 lin.	202	3,630	2.000		73	1.000		1.000
2	15.000	BNG	101328	18-01-2006	24-05 lin.	202	3,435	3.000		103	1.000		2.000
3	54.314	BNG	101996	07-07-2006	div. data/li n.	203	4,810	32.136		1.5	1.810	13	30.325
4	10.000	BNG	102900	03-07-2007	div. data/li n.	202	4,755	2.500		107	667		1.833
5	15.000	BNG	103434	14-02-2008	div. data/li n.	202	4,345	4.250		168	1.000		3.250
6	15.000	BNG	104682	19-11-2009	20-11 lin.	202	3,740	6.000		224	1.000		5.000
7	10.000	BNG	106342	14-01-2011	14-01 lin.	202	3,870	5.333		206	667		4.667
8	10.000	BNG	108577	16-09-2013	16-09 lin.	202	2,775	6.667		185	667		6.000
9	750	Stimulering sfonds Vhv	898.18 6.020	21-02-2014	Maand elijks	202	1,500	570		8	105		465
10	5.000	BNG	110281	10-12-2015	14-12 lin.	202	0,775	3.500		27	500		3.000
11	10.000	BNG	113382	3-12-2019	div. data/li n.	202	0,030		10.000				10.000
							Tota al	65.956		2.6	8.41	15	67.540

Woningbouw

Domesta

1	1.946 BNG	72304 / 01	11-04-1988	01-11 ann.	201 9	5,980	164	10	164	0	
2	2.269 BNG	72304 / 02	11-04-1988	01-11 ann.	201 9	2,435	149	4	149	0	
3	2.269 BNG	72304 / 03	11-04-1988	01-11 ann.	201 9	4,460	161	7	161	0	
						Totaal	474	21	474	0	
<i>Verzorgingstehuizen</i>											
<i>Sint Franciscus</i>											
1	2.087 BNG	77179	08-04-1993	21-06 ann.	202 1	5,660	421	24	133	288	
						Totaal	421	24	133	288	
<i>Waarborgsommen, gestort door derden</i>											
1	4 Diverse huurders						5	1			6
2	Sportverenigingen: sleutelgeld						1				1
3	5 Huurmanege Sleen						5				5
4	3 Huurders Parallelweg 45						2			2	0
5	2 Huurders Linthorst Homanlaan 1						2				2
						Totaal	15	2			14
						Totaal geneeraal	66.866	2.659	9.024	67.842	

4. Staat van gewaarborgde geldleningen

**STAAT VAN GEWAARBORGDE
GELDLeningen**
Bedragen x € 1.000

Nr.	Oorspr. bedrag	Doel van de lening	Rente %	Boekwaard e 1-1-2019	Aflossing	Boekwaard e 31-12-2019	Naam geldgever	%
Woningbouwcorporaties en zorginstellingen								
<i>Domesta Woonstichting</i>								
1	5.000 *	Herfinanciering	var.	5.000		5.000	NWB 10022843	50
3	5.000 *	Herfinanciering	4,890	5.000		5.000	NWB 10030010 (voorheen ABN-AMRO)	50
4	10.000 *	Herfinanciering	4,870	10.000		10.000	ASN Bank 19877	50
5	10.000 *	Projectfinanciering	4,020	10.000		10.000	NWB 10026987	50
7	10.000 *	BNG	4,542	10.000		10.000	BNG (fix) 102.735	50
8	10.000 *	NWB	3,990	10.000		10.000	NWB 10026988	50
9	10.000 *	BNG	3,040	10.000		10.000	BNG 108.250	50
10	10.000 *	BNG	0,933	10.000		10.000	BNG 110.396	50
11	5.000 *	BNG	1,195	5.000		5.000	BNG 111.480	50
12	10.000 *	BNG	1,299	10.000		10.000	BNG 112.065	50
13	5.000 *	BNG	1,600	5.000		5.000	BNG 112.228	50
<i>Woonservice Drenthe</i>								
2	4.000 *	Herfinanciering	3,980	4.000		4.000	NWB 10030047 (voorheen ABN-AMRO)	50
Overige								
<i>Ambtenaren</i>								
1	784	Diverse personen		100		100	HVO	100
<i>Europark GmbH</i>								
1	7.000	Rekening- courantfaciliteit 50%	Var.	3.107		2.930	BNG	50
Totaal				97.208		97.030		

* = borging/vrijwaring door Waarborgfonds Sociale Woningbouw met achtervang gemeente

% = percentage van het leningbedrag waarvoor borgstelling is verleend

5. Overzicht investeringskredieten

**OVERZICHT INVESTERINGSKREDIETEN
2019**
Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Restant krediet tm 2018	Krediet Werkelijk Beschikbaar Vervallen		
		2019	2019	2020
Brandweergarage Zweeloo	133		154	-21
Brandweergarage Zwinderen	265		9	256
RSP project stationsomgeving - saldo	2.154		889	1.265
N34/Klooster	236		62	174
Riolering, reconstructie Wachtum	513		511	2
Vervangen, lichtmasten en armaturen		428	435	-7
Riolering, optimalisering Oosterhesselen	318			318
Wandelknooppuntensysteem	200			200
Fietspaden Dalerallee en Dalerpeel	83		35	47
Riolering; vervanging pompen en gemalen		300	230	70
Project gasloos de Swaneburg		500		500
Project gasloos de Swaneburg		-140		-140
Vervanging John Deere 6330 (T37)		240	265	-25
Werken beweegt; beeldschermsteunen		50	46	4
Werken beweegt; flitswerkplekken		60	100	-40
Werken beweegt; belwerkplekken		70	11	59
Vervanging brug Brugstraat		356	20	336
N34/Zuidelijke ontsluitingsweg		380	27	353
Verduurzaming Drostenthal		147	102	45
Verduurzaming Drostenthal		-45		-45
Opwaardering Esdalcollege+verhuizing bibliotheek		664		664
Opwaardering Esdalcollege+verhuizing bibliotheek		-285		-285
Dalen:Riolering Schoolstraat		600	3	597
VW Caddy VBD-42-N (T117)		30	26	4
VW Caddy Maxi VBD-43-N (T118)		30	27	3
Vervanging Opel Astra 10-gd-zr (T142)		30	34	-4
VW Caddy Maxi VBD-44-N		30	27	3
Veenhuis Kipper (T151)		45	35	10
Rioned Multijet (T162)		45	42	3
Schliessing 425 XT (T125)		65	60	5
Hofspot Kasteel 5, bouwkundig		30	57	-27
Hofspot Kasteel 5, facilitair		90	47	43
Geldlening Glasvezel Zuidenveld		2.900		2.900
Aandelen glasvezel Zuidenveld		1.500	1.178	322
Riolering Middendorpstraat, Meppen		85	58	27
Rioolreparaties Dalen		250	180	70
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw		1.063		1.063
Kwaliteitsimpuls sport, onderbouw		-213		-213
Kwaliteitsimpuls sport, topklaag		808		808
Kwaliteitsimpuls sport, topklaag		-162		-162

Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.		743		743	
Kwaliteitsimpuls sport, ledveldverl.		-260		-260	
	Totaal	3.902	10.434	4.672	9.535
					129

6. Overzichten bouwgrondexploitatie

bedragen*€ 1000					Realisatie	Realisatie	Realisatie	Prognose	Verwachte	Begroting	Verschil		
					tm 2018	2019	tm 2019		realisatie	tm 2019	Begroting - verwaachte realisatie		
Projectsoort	WBS	Kosten opbrengsten	WBS-element	Niveau 2									
Bedrijventerreinen	B.500 - Coevorden - Europark	Kosten	B.500.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	4.280	-190	4.090	0	4.090	2.893	-1.197		
			B.500.04	Bouwrijp maken	1.031	34	1.065	68	1.133	1.160	27		
			B.500.05	Woonrijp maken	1.405	0	1.405	0	1.405	1.760	355		
			B.500.07	Kabels en leidingen	33	0	33	0	33	300	267		
			B.500.10	Kosten gemeentelijk apparaat	389	0	389	0	389	262	-127		
			B.500.11	Externe advieskosten	972	0	972	0	972	617	-355		
			B.500.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	207	0	207	0	207	246	39		
			B.500.16	overige kosten	110	0	110	20	130	0	-130		
			B.500.18	Financieringskosten	4.196	130	4.326	370	4.696	1.736	-2.960		
			B.500.23	Gemeentelijke bijdragen+isp gelden	1.173	0	1.173	0	1.173	693	-481		
			B.500.24	Rente en uren	252	0	252	0	252	433	181		
			Totaal				14.048	-26	14.022	458	14.480	10.100	-
			4.381										
			Opbrengsten	B.500.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-	0	-	-	-	-	548	
						4.774		4.774	5.234	10.008	9.460		
				B.500.15	Overige opbrengsten	-	0	-	0	-1.739	-868	871	
						1.739		1.739					
				B.500.17	Onvoorzien	-22	0	-22	5	-17	47	63	
			B.500.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-	-16	-	0	-3.201	-0	3.201		
						3.185		3.201					
Totaal				-	-16	-	-	-	-	-	4.684		
					9.720		9.736	5.229	14.965	10.281			
Totaal kosten - opbrengsten					4.328	-42	4.286	-	-484	-181	303		
								4.771					
	B.501 - Coevorden -	Kosten	B.501.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	12.015	0	12.015	0	12.015	11.937	-78		

Leeuwerikenveld II		B.501.02	Onderzoekskosten	129	1	130	25	155	60	-96
		B.501.04.01	Bouwrijp maken	2.093	0	2.093	375	2.468	2.088	-380
		B.501.04.02	Bouwrijp maken	1.133	0	1.133	0	1.133	2.014	881
		B.501.05	Woonrijp maken	64	0	64	170	234	0	-234
		B.501.06	Groenvoorzieningen	479	0	479	135	614	686	73
		B.501.07	Kabels en leidingen	717	0	717	50	767	783	16
		B.501.10	Kosten gemeentelijk apparaat	1.171	0	1.171	0	1.171	667	-504
		B.501.11	Externe advieskosten	337	5	342	0	342	748	406
		B.501.12	Kosten van planschadevergoedingen	82	0	82	0	82	0	-82
		B.501.16	overige kosten	6	-5	1	0	1	0	-1
		B.501.17	Onvoorzien	193	0	193	68	261	733	472
		B.501.18	Financieringskosten	8.810	250	9.061	906	9.966	4.848	-5.118
		Totaal				27.230	251	27.482	1.729	29.210
Opbrengsten	B.501.06	Groenvoorzieningen	-6	0	-6	0	-6	0	6	
	B.501.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-	-34	-	-	-	-	-4.024	
			14.530		14.564	9.707	24.271	28.296		
	B.501.15	Overige opbrengsten	-704	-119	-823	-125	-948	1.000	-52	
	B.501.16	overige kosten	0	0	0	0	0	0	-0	
	B.501.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-	-298	-	0	-3.950	-0	3.950	
		3.652		3.950						
Totaal				-	-450	-	-	-	-	-121
Totaal kosten - opbrengsten				18.892	-450	19.343	9.832	29.175	29.296	-121
							8.104	35	-	-
								4.732	4.767	
B.502 - Coevorden - ROC	Kosten	B.502.10	Kosten gemeentelijk apparaat	6	0	6	0	6	0	-6
		B.502.16	Overige kosten	0	14	14	0	14	0	-14
		B.502.18	Financieringskosten	-17	-6	-22	0	-22	0	22
		Totaal				-11	8	-2	0	-2

		Opbrengsten	B.502.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-187	-231	-417	-892	-1.309	-0	1.309	
			Totaal		-187	-231	-417	-892	-	-0	1.309	
			Totaal kosten - opbrengsten		-197	-223	-420	-892	-	0	1.312	
									1.309			
									1.312			
Woningbouw	B.001 - Aalden - Aelderhoghe	Kosten	B.001.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	330	0	330	0	330	0	-330	
			B.001.02	Onderzoekskosten	6	0	6	0	6	0	-6	
			B.001.04	Bouwrijp maken	101	0	101	0	101	100	-1	
			B.001.05	Woonrijp maken	0	48	48	40	88	0	-88	
			B.001.06	Groenvoorzieningen	13	5	18	5	23	5	-18	
			B.001.07	Kabels en leidingen	3	0	3	0	3	10	7	
			B.001.08	Kosten voorbereiding +toezicht	38	0	38	0	38	45	7	
			B.001.09	Opstellen ruimtelijke plannen	42	0	42	0	42	0	-42	
			B.001.10	Kosten gemeentelijk apparaat	14	0	14	0	14	0	-14	
			B.001.11	Externe advieskosten	11	0	11	0	11	0	-11	
			B.001.16	overige kosten	7	0	7	49	56	0	-56	
			B.001.17	Onvoorzien	5	0	5	9	14	5	-9	
			B.001.18	Financieringskosten	414	23	438	8	446	0	-446	
				Totaal		982	76	1.059	111	1.169	165	-
											1.004	
			Opbrengsten	B.001.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-168	-171	-339	-958	-1.297	-165	1.132
				B.001.15	Overige opbrengsten	-0	0	-0	0	-0	-0	0
				B.001.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-41	0	-41	0	-41	-0	41
					Totaal		-209	-171	-380	-958	-	-165
										1.338		
			Totaal kosten - opbrengsten		773	-95	678	-847	-169	0	169	
	B.002 - Aalden - Paardelandsdrift	Kosten	B.002.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	705	0	705	0	705	808	103	
			B.002.02	Onderzoekskosten	2	0	2	0	2	0	-2	

		B.002.04	Bouwrijp maken	538	0	538	0	538	658	120
		B.002.05	Woonrijp maken	347	95	442	15	457	150	-308
		B.002.06	Groenvoorzieningen	110	6	116	15	131	172	41
		B.002.07	Kabels en leidingen	18	0	18	0	18	32	14
		B.002.10	Kosten gemeentelijk apparaat	223	0	223	0	223	166	-57
		B.002.11	Externe advieskosten	37	0	37	0	37	93	55
		B.002.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-3	0	-3	0	-3	0	3
		B.002.16	overige kosten	106	1	107	5	112	158	47
		B.002.17	Onvoorzien	4	0	4	8	12	81	69
		B.002.18	Financieringskosten	51	-6	45	-2	43	210	167
		B.002.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	1.265	50	1.315	0	1.315	0	-1.315
		Totaal		3.404	146	3.550	41	3.590	2.528	-1.063
	Opbrengsten	B.002.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-3.561	0	-3.561	0	-3.561	-3.153	408
		B.002.15	Overige opbrengsten	-1	0	-1	0	-1	-0	1
		B.002.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-44	0	-44	0	-44	-0	44
		Totaal		-3.606	0	-3.606	0	-3.606	3.153	453
		Totaal kosten - opbrengsten		-201	146	-56	41	-15	-625	-610
B.005 - Dalerpeel - Steigerwijk	Kosten	B.005.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	309	0	309	0	309	325	16
		B.005.03	Bodemsanering	0	0	0	0	0	4	4
		B.005.04	Bouwrijp maken	217	0	217	0	217	363	146
		B.005.05	Woonrijp maken	6	50	56	15	71	110	39
		B.005.06	Groenvoorzieningen	67	5	72	15	87	24	-63
		B.005.07	Kabels en leidingen	0	0	0	0	0	24	24
		B.005.08	Kosten voorbereiding +toezicht	0	0	0	0	0	0	-0

		B.005.10	Kosten gemeentelijk apparaat	88	0	88	0	88	57	-31
		B.005.11	Externe advieskosten	25	0	25	0	25	28	4
		B.005.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
		B.005.15	Overige opbrengsten	0	0	0	0	0	0	-0
		B.005.16	overige kosten	11	1	12	5	17	49	32
		B.005.17	Onvoorzien	10	0	10	5	15	47	33
		B.005.18	Financieringskosten	107	-3	104	-3	102	184	82
		B.005.25	Voordelig / nadelig exploitatiesaldo	0	58	58		58	0	-58
		Totaal		838	111	949	37	987	1.214	228
	Opbrengsten	B.005.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-781	-63	-844	-160	-1.004	-	-72
									1.076	
		B.005.15	Overige opbrengsten	-148	0	-148		-148	-150	-2
		Totaal		-929	-63	-992	-160	-	-	-74
								1.152	1.226	
		Totaal kosten - opbrengsten		-90	48	-43	-123	-165	-12	153
B.008 - Geesbrug - Uitbreiding II	Kosten	B.008.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	429	0	429	0	429	438	9
		B.008.04	Bouwrijp maken	611	0	611	0	611	372	-239
		B.008.05	Woonrijp maken	462	0	462	135	597	372	-225
		B.008.06	Groenvoorzieningen	47	2	49	0	49	72	22
		B.008.07	Kabels en leidingen	1	0	1	0	1	44	44
		B.008.09	Opstellen ruimtelijke plannen	42	0	42	0	42	0	-42
		B.008.10	Kosten gemeentelijk apparaat	126	0	126	0	126	0	-126
		B.008.11	Externe advieskosten	111	0	111	0	111	98	-14
		B.008.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
		B.008.16	overige kosten	93	1	95	0	95	181	86
		B.008.17	Onvoorzien	15	0	15	11	26	37	11
		B.008.18	Financieringskosten	567	7	574	-2	572	214	-358

			Totaal	2.505	10	2.515	144	2.658	1.827	-831	
		Opbrengsten	B.008.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-1.751	-193	-	-284	-2.228	-	-115
			B.008.15	Overige opbrengsten	-1	0	-1	0	-1	-0	1
			B.008.16	overige kosten	-0	0	-0	0	-0	0	0
			B.008.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-534	0	-534	0	-534	-0	534
			Totaal		-	-193	-	-284	-	-	421
					2.287		2.480		2.764	2.343	
			Totaal kosten - opbrengsten		218	-183	35	-140	-106	-516	-411
	B.011 - Dalen - Molenakkers II	Kosten	B.011.01	Inbrengwaard e grond, opstallen etc.	725	0	725	0	725	0	-725
			B.011.02	Onderzoekskosten	103	0	103	205	309	20	-289
			B.011.04	Bouwrijp maken	27	19	47	235	281	0	-281
			B.011.05	Woonrijp maken	3	0	3	114	117	0	-117
			B.011.06	Groenvoorzieningen	9	0	9	10	19	0	-19
			B.011.07	Kabels en leidingen	0	0	0	28	28	0	-28
			B.011.08	Kosten voorbereiding +toezicht	187	0	187	0	187	0	-187
			B.011.09	Opstellen ruimtelijke plannen	20	0	20	8	28	20	-8
			B.011.11	Externe advieskosten	23	0	23	5	28	10	-18
			B.011.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	13	0	13	0	13	0	-13
			B.011.16	overige kosten	8	0	8	45	53	0	-53
			B.011.17	Onvoorzien	0	0	0	108	108	0	-108
			B.011.18	Financieringskosten	1.047	20	1.067	83	1.150	0	-1.150
			Totaal		2.165	39	2.204	840	3.044	50	-2.994
		Opbrengsten	B.011.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-849	0	-849	-	-2.700	-0	2.700
			B.011.15	Overige opbrengsten	-283	0	-283	0	-283	-0	283
			B.011.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-375	0	-375	0	-375	0	375

			Totaal	- 1.507	0	- 1.507	- 1.851	- 3.358	-0	3.358
			Totaal kosten - opbrengsten	658	39	697	- 1.011	-314	50	364
B.015 - Schoonoord - Ellert en Brammert II	Kosten	B.015.01	Inbrengwaard e grond, opstallen etc.	353	0	353	0	353	257	-96
		B.015.04	Bouwrijp maken	869	0	869	0	869	950	81
		B.015.05	Woonrijp maken	236	61	297	5	302	523	221
		B.015.06	Groenvoorzien ingen	128	0	128	0	128	44	-84
		B.015.07	Kabels en leidingen	0	0	0	0	0	29	29
		B.015.10	Kosten gemeentelijk apparaat	197	0	197	0	197	172	-26
		B.015.11	Externe advieskosten	73	0	73	0	73	133	61
		B.015.13	Niet terugvorderba re BTW etc.	-10	0	-10	0	-10	0	10
		B.015.16	overige kosten	161	0	161	0	161	594	433
		B.015.17	Onvoorzien	5	0	5	0	5	147	143
		B.015.18	Financieringsk osten	-133	-2	-135	0	-135	0	135
		B.015.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	990	0	990	0	990	0	-990
		Totaal		2.869	59	2.928	5	2.933	2.850	-83
	Opbreng sten	B.015.14	Opbrengst van uitgifte gronden	- 2.641	0	- 2.641	0	-2.641	- 3.017	-376
		B.015.15	Overige opbrengsten	-102	0	-102	0	-102	-0	102
		B.015.16	overige kosten	1	0	1	0	1	0	-1
		B.015.18	Financieringsk osten	-79	0	-79	0	-79	86	165
		B.015.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-123	0	-123	0	-123	0	123
		Totaal		- 2.944	0	- 2.944	0	- 2.944	- 2.931	13
		Totaal kosten - opbrengsten		-75	59	-16	5	-11	-81	-70
B.017 - Sleen - manege	Kosten	B.017.01	Inbrengwaard e grond, opstallen etc.	909	0	909	0	909	0	-909
		B.017.02	Onderzoeksko sten	6	0	6	0	6	20	14

		B.017.04	Bouwrijp maken	128	241	369	155	524	20	-504
		B.017.05	Woonrijp maken	25	14	39	180	219	0	-219
		B.017.06	Groenvoorzieningen	5	4	9	25	34	0	-34
		B.017.08	Kosten voorbereiding +toezicht	20	0	20	0	20	65	45
		B.017.09	Opstellen ruimtelijke plannen	24	0	24	0	24	20	-4
		B.017.11	Externe advieskosten	9	0	9	0	9	10	1
		B.017.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	2	0	2	0	2	0	-2
		B.017.15	Overige opbrengsten	-650	0	-650	0	-650	0	650
		B.017.16	overige kosten	24	1	25	35	60	0	-60
		B.017.17	Onvoorzien	55	0	55	122	177	10	-167
		B.017.18	Financieringskosten	606	-14	591	-66	526	0	-526
		B.017.25	verlies/winst	253	447	700	0	700	0	-700
		Totaal		1.415	693	2.108	451	2.559	145	-2.414
	Opbrengsten	B.017.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-1.078	-429	-1.507	-1.065	-2.572	-95	2.477
		B.017.15	Overige opbrengsten	-107	0	-107	0	-107	-0	107
		B.017.25	verlies/winst	-700	0	-700	0	-700	0	700
		Totaal		-1.885	-429	-2.314	1.065	-3.379	-95	3.284
		Totaal kosten - opbrengsten		-470	264	-206	-614	-820	50	870
B.018 - Steenwijk smoer - Kerkweg Zuid II	Kosten	B.018.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	111	0	111	0	111	108	-3
		B.018.04	Bouwrijp maken	468	0	468	0	468	690	222
		B.018.05	Woonrijp maken	23	0	23	0	23	30	7
		B.018.06	Groenvoorzieningen	29	0	29	0	29	21	-8
		B.018.08	Kosten voorbereiding +toezicht	124	0	124	0	124	119	-5
		B.018.10	Kosten gemeentelijk apparaat	3	0	3	0	3	0	-3
		B.018.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	24	0	24	0	24	5	-19

		B.018.16	overige kosten	28	0	28	0	28	119	91
		B.018.17	Onvoorzien	19	0	19	0	19	69	50
		B.018.18	Financieringskosten	80	-1	79	0	79	44	-35
		B.018.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	510	19	529	0	529	0	-529
		Totaal		1.420	18	1.438	0	1.438	1.204	-233
	Opbrengsten	B.018.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-	0	-	0	-1.185	-	12
				1.185		1.185			1.173	
		B.018.15	Overige opbrengsten	-29	0	-29	0	-29	-30	-1
		B.018.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-223	0	-223	0	-223	-223	-0
		Totaal		-	0	-	0	-	-	11
				1.438	0	1.438	0	1.438	1.427	
		Totaal kosten - opbrengsten		-18	18	0	0	0	-222	-222
B.019 - Wachstum - Koematen	Kosten	B.019.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	113	0	113	0	113	120	7
		B.019.04	Bouwrijp maken	144	0	144	0	144	78	-66
		B.019.05	Woonrijp maken	4	0	4	0	4	21	17
		B.019.06	Groenvoorzieningen	13	0	13	0	13	11	-2
		B.019.07	Kabels en leidingen	2	0	2	0	2	5	3
		B.019.10	Kosten gemeentelijk apparaat	40	0	40	0	40	21	-19
		B.019.11	Externe advieskosten	16	0	16	0	16	21	6
		B.019.13	Niet terugvorderbare BTW etc.	-1	0	-1	0	-1	0	1
		B.019.16	overige kosten	1	0	1	0	1	29	28
		B.019.17	Onvoorzien	2	0	2	0	2	10	8
		B.019.18	Financieringskosten	51	-1	50	0	50	88	38
		B.019.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	100	41	141	0	141	0	-141
		Totaal		484	40	524	0	524	404	-121
	Opbrengsten	B.019.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-422	0	-422	0	-422	-452	-30
		B.019.15	Overige opbrengsten	-2	0	-2	0	-2	-0	2

		B.019.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-100	0	-100	0	-100	-0	100
		Totaal		-524	0	-524	0	-524	-452	72
		Totaal kosten - opbrengsten		-40	40	0	0	0	-49	-49
B.020 - Wezuperbrug - Oranjekanaal	Kosten	B.020.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	302	0	302	0	302	301	-1
		B.020.04	Bouwrijp maken	36	0	36	0	36	94	58
		B.020.05	Woonrijp maken	1	0	1	0	1	5	4
		B.020.10	Kosten gemeentelijk apparaat	31	0	31	0	31	11	-20
		B.020.11	Externe advieskosten	2	0	2	0	2	5	4
		B.020.16	overige kosten	0	0	0	0	0	0	-0
		B.020.17	Onvoorzien	1	0	1	0	1	9	8
		B.020.18	Financieringskosten	111	0	111	0	111	28	-82
		B.020.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	30	0	30	0	30	0	-30
				Totaal		513	0	513	0	513
	Opbrengsten	B.020.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-265	0	-265	0	-265	-456	-191
		B.020.15	Overige opbrengsten	-13	0	-13	0	-13	-0	13
		B.020.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	-235	0	-235	0	-235	-0	235
			Totaal		-513	0	-513	0	-513	-456
		Totaal kosten - opbrengsten		0	0	0	0	0	-2	-2
B.100 - Coevorden - Ossehaar	Kosten	B.100.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	0	0	0	0	0	5.108	5.108
		B.100.01.01	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	5.089	0	5.089	0	5.089	0	-5.089
		B.100.01.02	Inbrengwaarde grond, opstallen etc.	1.390	0	1.390	0	1.390	0	-1.390
		B.100.02.01	Onderzoekskosten	0	0	0	0	0	129	129
		B.100.04.01.01	Bouwrijp maken	2.828	0	2.828	0	2.828	3.244	416
		B.100.04.01.02	Bouwrijp maken	3.334	155	3.489	330	3.819	5.436	1.617
		B.100.04.01.03	Bouwrijp maken	817	0	817	0	817	0	-817

		B.100.04 .01.04	Bouwrijp maken	123	0	123	0	123	0	-123
		B.100.05 .01	Woonrijp maken	1.375	0	1.375	247	1.622	458	-1.164
		B.100.05 .02	Woonrijp maken	52	0	52	0	52	0	-52
		B.100.06 .01	Groenvoorzien ingen	717	12	729	123	853	1.598	746
		B.100.06 .02	Groenvoorzien ingen	-19	0	-19	0	-19	0	19
		B.100.07 .01	Kabels en leidingen	220	1	221	49	270	347	77
		B.100.08 .01	Kosten voorbereiding +toezicht	14	0	14	0	14	0	-14
		B.100.10 .01	Kosten gemeentelijk apparaat	794	0	794	0	794	1.030	236
		B.100.10 .02	Kosten gemeentelijk apparaat	1.023	0	1.023	0	1.023	0	-1.023
		B.100.11 .01	Externe advieskosten	312	0	312	0	312	579	268
		B.100.11 .02	Externe advieskosten	33	0	33	0	33	0	-33
		B.100.13	Niet terugvorderba re BTW etc.	-21	0	-21	0	-21	0	21
		B.100.14 .01	Opbrengst van uitgifte gronden	-674	0	-674	0	-674	0	674
		B.100.14 .02	Opbrengst van uitgifte gronden	674	0	674	0	674	0	-674
		B.100.16 .01	Overige kosten	11	0	11	25	36	1.873	1.837
		B.100.16 .02	Overige kosten	62	12	75	0	75	0	-75
		B.100.17 .01	Onvoorzien	273	0	273	54	327	868	541
		B.100.17 .02	Onvoorzien	-77	0	-77	0	-77	0	77
		B.100.18 .01	Financieringsk osten	5.823	0	5.823	-16	5.807	0	-5.807
		B.100.18 .02	Financieringsk osten	1.187	20	1.207	0	1.207	2.218	1.012
		B.100.19 .01	Vooruitbetalin g winstaandeel	425	0	425	0	425	0	-425
		B.100.20 .01	Tunnel rondweg	488	0	488	0	488	408	-79
		B.100.21 .01	Bruggen (5 stuks)	178	0	178	0	178	472	294
		B.100.22 .02	Stimuleringsbi jdrage	25	0	25	0	25	0	-25

		B.100.23 .02	Warmte voorziening	0	0	0	0	0	71	71
		B.100.24 .01	Fonds bovenwijks	836	0	836	0	836	0	-836
		B.100.24 .02	Fonds bovenwijks	-94	0	-94	0	-94	0	94
		B.100.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	1.500	0	1.500	0	1.500	0	-1.500
		B.100.26 .01	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	790	0	790	0	790	0	-790
		B.100.26 .02	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	- 1.500	0 1.500	- 1.500	0	-1.500	0	1.500
		Totaal		28.00 8	200	28.20 8	813	29.02 1	23.84 1	- 5.180
	Opbren gsten	B.100.14	Opbrengst van uitgifte gronden	-609	-581	- 1.190	- 1.620	-2.810	- 26.62 9	- 23.81 9
		B.100.14 .01	Opbrengst van uitgifte gronden	- 13.24 6	0	- 13.24 6	0	- 13.246	-0	13.24 6
		B.100.14 .02	Opbrengst van uitgifte gronden	- 3.660	0	- 3.660	0	-3.660	0	3.660
		B.100.15	Overige opbrengsten	-280	-6	-285	0	-285	-0	285
		B.100.15 .02	Overige opbrengsten	-3	0	-3	0	-3	-45	-42
		B.100.16 .02	Overige kosten	-7	0	-7	0	-7	0	7
		B.100.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	- 1.750	0	- 1.750	0	-1.750	-0	1.750
		B.100.26 .02	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	- 7.797	0	- 7.797	0	-7.797	0	7.797
		Totaal		- 27.35 2	-586	- 27.93 8	- 1.62 0	- 29.55 8	- 26.67 4	- 2.884
		Totaal kosten - opbren gsten		656	-386	270	-807	-537	- 2.833	- 2.296
B.600 - Holwert Zuid	Kosten	B.600.01 .01.01	Inbrengwaard e grond etc.	29	0	29	0	29	0	-29
		B.600.01 .01.03	Inbrengwaard e grond etc.	3.964	0	3.964	0	3.964	3.786	-178
		B.600.01 .02.03	Inbrengwaard e grond etc.	464	0	464	0	464	463	-1

		B.600.01 .04.01	Inbrengwaard e grond etc.	0	0	0	0	0	100	100
		B.600.02 .02.01	Onderzoeksko sten	295	0	295	0	295	505	210
		B.600.02 .03.01	Onderzoeksko sten	125	0	125	0	125	1	-124
		B.600.02 .04.01	Onderzoeksko sten	2	0	2	0	2	0	-1
		B.600.02 .05.01	Onderzoeksko sten	10	0	10	0	10	0	-10
		B.600.03 .01.01	Bodemsanerin g	1.082	0	1.082	300	1.382	0	-1.382
		B.600.03 .02.01	Bodemsanerin g	1.061	0	1.061	0	1.061	280	-782
		B.600.04 .01.01	Aanl. voorz. binnen exploitatiegeb .	924	0	924	0	924	100	-824
		B.600.04 .03.01	Aanl. voorz. binnen exploitatiegeb .	29	0	29	0	29	1	-29
		B.600.05 .01.01	Aanl. voorz. buiten exploitatiegebi ed	32	0	32	0	32	0	-32
		B.600.05 .03.01	Aanl. voorz. buiten exploitatiegebi ed	0	0	0	0	0	0	-0
		B.600.06 .01.01	Overige noodzakelijke kosten	331	0	331	0	331	-1	-332
		B.600.08 .01.01	Plantontw., Vorb., Toezicht., Beheersks	36	0	36	10	46	0	-46
		B.600.09 .01.01	Investeringen	324	0	324	35	359	266	-93
		B.600.10 .01.01	Overige apparaatskost en noodzakelijk	98	0	98	0	98	0	-98
		B.600.11 .01.01	Saldo van kst en opr tijdelijk beheer	317	0	317	0	317	315	-2
		B.600.11 .02.01	Saldo van kst en opr tijdelijk beheer	173	0	173	0	173	145	-28
		B.600.12 .01.01	Kosten tijdelijk beheer	3	0	3	0	3	0	-3
		B.600.12 .01.03	Kosten tijdelijk beheer	16	0	16	0	16	15	-1

		B.600.13 .01.01	Kosten van planschadever goedingen	0	0	0	0	0	100	100
		B.600.15 .01.01	Niet - terugvorderba re BTW	-49	0	-49	0	-49	620	669
		B.600.15 .02.03	Niet - terugvorderba re BTW	2	0	2	0	2	397	396
		B.600.16 .01.01	Saldo van rente geinvesteerd kapitaal	1.171	0	1.171	0	1.171	0	-1.171
		B.600.16 .02.03	Saldo van rente geinvesteerd kapitaal	397	0	397	0	397	0	-397
		B.600.20 .01.01	Overige opbrengsten	-25	0	-25	0	-25	0	25
		B.600.20 .02.01	Overige opbrengsten	-224	0	-224	0	-224	0	224
		B.600.21 .01.01	Overige kosten	57	2	59	55	114	15	-99
		B.600.22 .01.01	Nog toe te wijzen (niet op boeken)	0	0	0	0	0	90	90
		Totaal		10.64 4	2	10.64 6	400	11.04 6	7.197	- 3.849
	Opbren gsten	B.600.18 .01.01	Ramingen van opbrengsten ed.	- 1.040	0	- 1.040	0	-1.040	-40	1.000
		B.600.19 .01.01	Opbrengst van uitgifte gronden	-15	0	-15	0	-15	0	15
		B.600.20 .01.01	Overige opbrengsten	-160	0	-160	0	-160	-160	0
		B.600.20 .02.01	Overige opbrengsten	- 4.087	0	- 4.087	0	-4.087	- 4.199	- 113
		B.600.25	Voordelig / nadelig exploitatie saldo	- 4.945	-2	- 4.947	0	-4.947	-0	4.947
		B.600.30	Onttrekking reserves	-398	0	-398	0	-398	0	398
		Totaal		- 10.64 4	-2	- 10.64 6	0	- 10.64 6	- 4.399	- 6.247
		Totaal kosten - opbren gsten		-0	0	-0	400	400	2.798	2.398
	Totaal			13.87 9	-514	13.36 5	- 16.8 62	- 3.497	- 6.356	- 2.859

7. Overzicht begrotingswijzigingen

**OVERZICHT
BEGROTINGSWIJZIGINGEN 2019**

Nr.	Omschrijving	Bedrag	Product	Omschrijving	Cat.	Omschrijving
1	Ambities 2019	135.000	600510	Omgevingswet 2	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	1.000.000	600530	Overig ruimtelijk beleid; 0 reserve	46001	stortingen bestemmings reserves
1	Ambities 2019	12.500	614500	Overige 0 verkeersmaatregelen	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	200.000	615500	Verhardingen: 0 Algemeen	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	143.000	617500	Oeververbindingen: 0 Algemeen	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	225.000	622000	Openbaar groen: 0 Algemeen	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	-130.000	624000	Inz. en verw. Huish. 0 afvalstoffen	83401	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	130.000	625000	Opbrengst 0 afvalstoffenheffing	83400	gemeentelijke leges en rechten
1	Ambities 2019	23.000	630000	Duurzh./milieu - bodem 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	78.000	630000	Duurzh./milieu - bodem 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	6.000	631500	Milieueducatie 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	1.000.000	636600	Acc. in samenleving.: 0 Res.mut.	46001	stortingen bestemmings reserves
1	Ambities 2019	1.000.000	644000	Sociaal domein: 0 Res.mut.	46001	stortingen bestemmings reserves
1	Ambities 2019	11.500	644500	Algemene 0 gezondheidszorg	44243	Jaarlijkse subsidies
1	Ambities 2019	85.000	656000	Overig lokaal onderwijs 2 beleid,personeel	43000	personeel van derden
1	Ambities 2019	50.000	658000	Participatie 0	44250	overige inkomensoverdrachten
1	Ambities 2019	87.500	665000	Kunst algemeen 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	27.000	667500	Stimulering recreatie en 0 toerisme	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	31.000	667500	Stimulering recreatie en 0 toerisme	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	13.000	667500	Stimulering recreatie en 0 toerisme	44243	Jaarlijkse subsidies
1	Ambities 2019	-5.840	667500	Stimulering recreatie en 0 toerisme	83401	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	50.000	671000	Gemeenteraad en 0 raadscommissies	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	10.000	672000	Rekenkamer 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	85.000	674600	ICT - project 1	43330	duurzame goederen
1	Ambities 2019	144.000	675500	Bestuurlijke 0 samenwerking	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	-31.000	681000	Overige stelposten 0	49003	stelpost vervangingsinvesteringen

1	Ambities 2019	-18.700	681000	Overige stelposten 0	49017	Stelpost af rondingsverschillen
1	Ambities 2019	690	681000	Overige stelposten 0	49017	Stelpost af rondingsverschillen
1	Ambities 2019	-90.410	681000	Overige stelposten 0	49018	Stelpost vrije begrotingsruimte
1	Ambities 2019	- 1.555.00 0	681000	Overige stelposten 0	49018	Stelpost vrije begrotingsruimte
1	Ambities 2019	- 3.221.00 0	681000	Overige stelposten 0	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	-382.000	681000	Overige stelposten 0	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	3.221.00 0	681000	Overige stelposten 0	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	382.000	681000	Overige stelposten 0	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	- 3.221.00 0	681000	Overige stelposten, 1 res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	-382.000	681000	Overige stelposten, 1 res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
1	Ambities 2019	-196.000	691000	Personeel 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	46.000	695001	Bestuurs- en 0 concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
1	Ambities 2019	200.000	695101	KCC, Burgerzaken en 0 Belastingen	43000	personeel van derden
1	Ambities 2019	38.950	695201	Economie en 0 Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	38.950	695201	Economie en 0 Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	38.950	695201	Economie en 0 Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	77.900	695201	Economie en 0 Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	105.900	695202	Omgevingsontwikkeling 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	77.900	695202	Omgevingsontwikkeling 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	87.500	695202	Omgevingsontwikkeling 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	20.000	695202	Omgevingsontwikkeling 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	55.000	695204	Openbare ruimte Noord 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	35.300	695301	Advies & Services 0	41100	salarissen en sociale lasten
1	Ambities 2019	12.500	695301	Advies & Services 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	31.500	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	15.750	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	15.750	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten

1	Ambities 2019	31.500	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	31.500	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten
1	Ambities 2019	31.500	695302	Advies & Middelen 0	43599	overige goederen en diensten
2	Project gasloos de Swaneburg	150.000	639100	Zwembaden: Res.mut. 0	46001	stortingen bestemmings reserves
2	Project gasloos de Swaneburg	-150.000	639100	Zwembaden: Res.mut. 0	86000	onttrekking algemene reserve
3	Coevorden onderneemt	155.000	670030	Economische visie 0	43599	overige goederen en diensten
3	Coevorden onderneemt	-155.000	670030	Economische visie, 1 reserve	86000	onttrekking algemene reserve
4	Regio deal ZO Drenthe	285.600	603100	Regiodeal 0	43599	overige goederen en diensten
4	Regio deal ZO Drenthe	-42.800	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
4	Regio deal ZO Drenthe	-107.100	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
4	Regio deal ZO Drenthe	-35.700	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
4	Regio deal ZO Drenthe	-100.000	670010	Dutch TechZone 0	43599	overige goederen en diensten
5	Drostenthal; groot onderh.+verduurzaming	80.000	639000	Zwembaden 0	43599	overige goederen en diensten
5	Drostenthal; groot onderh.+verduurzaming	-80.000	639100	Zwembaden: Res.mut. 0	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	124.000	600530	Overig ruimtelijk beleid; 0 reserve	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	999.600	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	46001	stortingen bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-385.600	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-321.300	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-107.100	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-185.600	603100	Regiodeal; reserve 1 mutaties	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	603400	Stimuleringsfonds 0 dorpen en wijken	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-50.000	603400	Stimuleringsfonds 0 dorpen en wijken	84220	ink.overdr.v/d overheid (excl.Rijk)
7	Halfjaarrapportage 2019	31.000	609500	Kosten VRD 0	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
7	Halfjaarrapportage 2019	33.000	609601	Vastgoed; exploitatie 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	445.700	609602	Vastgoed: reserve 1	46000	stortingen algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	271.000	609602	Vastgoed: reserve 1	46001	stortingen bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-33.000	609602	Vastgoed: reserve 1	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	-445.700	609604	Vastgoed: 1 kapitaallasten res.mut HvC	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	479.000	609607	Afr. vastgoed taakveld 0 0-3	46309	Desinvestering

7	Halfjaarrapportage 2019	-750.000	609607	Afr. vastgoed taakveld 0 0-3	83320	verkopende onroerende zaken
7	Halfjaarrapportage 2019	151.000	613000	Centrumplan Coevorden 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-151.000	613000	Centrumplan 1 Coevorden; res. mut.	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	173.000	622000	Openbaar groen: 0 Algemeen	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	622000	Openbaar groen: Noord 2	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	622000	Openbaar groen: Zuid 3	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-173.000	622100	Openbaar groen: 0 Res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	100.000	634000	Bibliotheekwerk 0	44242	Subsidie structureel; grote instellingen
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	639000	Zwembaden 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	13.000	639000	Zwembaden 0	44245	Beheersvergoedingen privatisering
7	Halfjaarrapportage 2019	9.000	639000	Zwembaden 0	44245	Beheersvergoedingen privatisering
7	Halfjaarrapportage 2019	-50.000	639000	Zwembaden 0	83401	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	639100	Zwembaden: Res.mut. 0	46001	stortingen bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	-50.000	639100	Zwembaden: Res.mut. 0	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	30.000	639500	Sport 0	44244	Incidentele subsidies
7	Halfjaarrapportage 2019	30.000	641000	Vervoer 0	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	75.000	641700	Schoonmaakhulp 0	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	225.000	641800	Participatie en 0 zelfredzaamheid ZIN	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	15.000	642400	Cliëntondersteuning 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	25.000	642600	Inloopfunctie GGZ 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	643550	Wmo: eigen bijdrage 0	84210	eigen bijdrage
7	Halfjaarrapportage 2019	11.000	644500	Algemene 0 gezondheidszorg	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	14.000	644500	Algemene 0 gezondheidszorg	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	8.000	647002	Preventieve 0 jeugdwerkers	44243	Jaarlijkse subsidies
7	Halfjaarrapportage 2019	-100.000	648101	ZIN- Meedoen en 0 zelfredzaamheid	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	170.000	648101	ZIN- Gezond zijn 5	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	605.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien 0	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	5.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien 0	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	-25.000	648102	ZIN- Dyslexie 5	44231	individuele verstrekkingen

7	Halfjaarrapportage 2019	100.000	648103 5	Bovenregionale zorg	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	17.000	648103 5	Bovenregionale zorg	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	38.000	648103 5	Bovenregionale zorg	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	648105 0	Lokale zorgkosten	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	79.000	648106 0	Jeugdhulp AZC	44231	individuele verstrekkingen
7	Halfjaarrapportage 2019	376.700	653500 0	Onderwijsachterstand	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
7	Halfjaarrapportage 2019	-376.700	653500 0	Onderwijsachterstand	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	80.000	656500 0	Leerlingenvervoer	44230	soc.verstrek.in natura aan personen
7	Halfjaarrapportage 2019	- 1.346.85 1	657000 0	Inkomensverstrekking (Wwb)	44220	sociale uitkeringen
7	Halfjaarrapportage 2019	200.000	657000 0	Inkomensverstrekking (Wwb)	44250	overige inkomenoverdrachten
7	Halfjaarrapportage 2019	402.554	657000 0	Inkomensverstrekking (Wwb)	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	-50.000	657500 0	Bijstandverl. zelfstandigen (Bbz)	44220	sociale uitkeringen
7	Halfjaarrapportage 2019	70.442	657500 0	Bijstandverl. zelfstandigen (Bbz)	84210	eigen bijdrage
7	Halfjaarrapportage 2019	-150.000	657500 1	Uitvoeringskosten (BOCE)	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	15.000	658000 0	Participatie	44250	overige inkomenoverdrachten
7	Halfjaarrapportage 2019	298.000	659001 0	Subsidie WSW	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
7	Halfjaarrapportage 2019	-125.000	660000 0	Uitkeringen IOAW	44220	sociale uitkeringen
7	Halfjaarrapportage 2019	-50.000	660500 0	Uitkeringen IOAZ	44220	sociale uitkeringen
7	Halfjaarrapportage 2019	-17.000	662502 0	Armoedebestrijding	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-14.000	663500 0	Inburgering	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	41.000	663500 0	Inburgering	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	15.000	665000 0	Kunst algemeen	44244	Incidentele subsidies
7	Halfjaarrapportage 2019	-15.000	665100 0	Kunst algemeen: Res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	-71.500	667500 0	Stimulering recreatie en toerisme	44241	ink.overdr. Sticht. / instellingen
7	Halfjaarrapportage 2019	132.584	670000 0	Overige economische aangelegenheden	44243	Jaarlijkse subsidies
7	Halfjaarrapportage 2019	-356.800	670010 0	Dutch TechZone	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	356.800	670010 1	Dutch TechZone reserve	86001	onttrekking bestemmings reserves
7	Halfjaarrapportage 2019	1.086.00 0	670020 0	Centrumvisie	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	507.000	670020 0	Centrumvisie	43599	overige goederen en diensten

7	Halfjaarrapportage 2019	-150.000	670020	Centrumvisie 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-507.000	670020	Centrumvisie 0	84220	ink.overdr.v/d overheid (excl.Rijk)
7	Halfjaarrapportage 2019	- 1.086.00 0	670020	Centrumvisie; res. 1 mutatie	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	25.000	677500	Verkiezingen 0	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	-195.000	678500	Dividenden 0	82102	dividend
7	Halfjaarrapportage 2019	50.000	679500	Algemene uitkering 0 gemeentefonds	43599	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	- 1.016.00 0	679500	Algemene uitkering 0 gemeentefonds	84110	inkomensoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	-193.000	679500	Algemene uitkering 0 gemeentefonds	84110	inkomensoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	-22.000	679500	Algemene uitkering 0 gemeentefonds	84110	inkomensoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	-336.000	679600	Integratie-uitkering 0 Sociaal domein	84110	inkomensoverdrachten v/h Rijk
7	Halfjaarrapportage 2019	-30.000	680000	Onvoorziene uitgaven 0	49000	onvoorzien
7	Halfjaarrapportage 2019	-6.910	681000	Overige stelposten 0	49017	Stelpost af rondingsverschillen
7	Halfjaarrapportage 2019	-4.000	681000	Overige stelposten 0	49017	Stelpost af rondingsverschillen
7	Halfjaarrapportage 2019	90.000	681000	Overige stelposten 0	49018	Stelpost vrije begrotingsruimte
7	Halfjaarrapportage 2019	6.910	681000	Overige stelposten 0	49018	Stelpost vrije begrotingsruimte
7	Halfjaarrapportage 2019	798.855	681000	Overige stelposten 0	49018	Stelpost vrije begrotingsruimte
7	Halfjaarrapportage 2019	-90.000	681000	Overige stelposten, 1 res.mut.	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	81.300	683100	Reclamebelasting 0	84010	belasting op producenten
7	Halfjaarrapportage 2019	-139.625	683101	Bedrijven Investerings 0 Zone Centrum	84010	belasting op producenten
7	Halfjaarrapportage 2019	-100.000	685000	Inning gemeentelijke 0 belastingen	46002	stortingen in voorzieningen
7	Halfjaarrapportage 2019	-199.000	691000	Personeel; reserve 1 mutaties	86000	onttrekking algemene reserve
7	Halfjaarrapportage 2019	-7.000	692000	Automatisering 0	43330	duurzame goederen
7	Halfjaarrapportage 2019	2.347	695101	KCC, Burgerzaken en 0 Belastingen	43000	personeel van derden
7	Halfjaarrapportage 2019	-3.267	695101	KCC, Burgerzaken en 0 Belastingen	43000	personeel van derden
7	Halfjaarrapportage 2019	150.000	695201	Economie en 0 Leefbaarheid	83401	overige goederen en diensten
7	Halfjaarrapportage 2019	75.000	695202	Omgevingsontwikkeling 0	43000	personeel van derden
7	Halfjaarrapportage 2019	-6.533	695302	Advies & Middelen 0	43000	personeel van derden
7	Halfjaarrapportage 2019	4.694	695302	Advies & Middelen 0	43000	personeel van derden

8	Decemberwijziging 2019	120.097	609606 5 5-2	Afr. vastgoed taakveld	43599	overige goederen en diensten
8	Decemberwijziging 2019	-120.097	609606 5 5-2	Afr. vastgoed taakveld	83401	overige goederen en diensten
8	Decemberwijziging 2019	-25.000	636600 0	Acc. in samenleving.: Res.mut.	86001	onttrekking bestemmings reserves
8	Decemberwijziging 2019	25.000	639500 0	Sport	44244	Incidentele subsidies
8	Decemberwijziging 2019	-25.000	641600 0	Hulp bij het huishouden PGB	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	75.000	641700 0	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-1.000	641700 0	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-30.000	641800 0	Participatie en zelfredzaamheid ZIN	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-20.000	641900 0	Participatie en zelfredzaamheid PGB	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	30.000	642600 0	Inloopfunctie GGZ	43599	overige goederen en diensten
8	Decemberwijziging 2019	-9.000	648100 0	Decentralisatie jeugd	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-150.000	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-10.000	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	200.000	648102 0	ZIN- Gezond opgroeien	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-50.000	648102 5	ZIN- Dyslexie	44231	individuele verstrekkingen
8	Decemberwijziging 2019	-16.000	659001 0	Subsidie WSW	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
8	Decemberwijziging 2019	-19.000	679500 0	Algemene uitkering gemeentefonds	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
8	Decemberwijziging 2019	25.000	679600 0	Integratie-uitkering Sociaal domein	84110	inkomenoverdrachten v/h Rijk
101	Jeugdhulp kostensoorten	-35.000	640500 0	Hulpmiddelen	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	-38.000	641500 0	Hulp bij het huishouden ZIN	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	-32.000	641700 0	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	-20.250	648100 0	Decentralisatie jeugd	43599	overige goederen en diensten
101	Jeugdhulp kostensoorten	20.250	648100 0	Decentralisatie jeugd	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	-300.000	648100 5	Jeugdhulp PGB	43599	overige goederen en diensten
101	Jeugdhulp kostensoorten	200.000	648100 5	Jeugdhulp PGB	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	- 1.075.00 0	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	43599	overige goederen en diensten
101	Jeugdhulp kostensoorten	1.380.00 0	648101 0	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	44231	individuele verstrekkingen
101	Jeugdhulp kostensoorten	- 1.462.00 0	648101 5	ZIN- Gezond zijn	43599	overige goederen en diensten

101	Jeugdhulp kostensoorten	1.462.000	648101	ZIN- Gezond zijn	44231	individuele verstrekkingen
		0	5			
101	Jeugdhulp kostensoorten	-1.230.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien	43599	overige goederen en diensten
		0	0			
101	Jeugdhulp kostensoorten	1.230.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien	44231	individuele verstrekkingen
		0	0			
101	Jeugdhulp kostensoorten	-275.000	648102	ZIN- Dyslexie	43599	overige goederen en diensten
			5			
101	Jeugdhulp kostensoorten	275.000	648102	ZIN- Dyslexie	44231	individuele verstrekkingen
			5			
101	Jeugdhulp kostensoorten	-260.000	648103	ZIN - Jeugdbesch-	43599	overige goederen en diensten
			0	reclassering + veiligh.		
101	Jeugdhulp kostensoorten	260.000	648103	ZIN - Jeugdbesch-	44231	individuele verstrekkingen
			0	reclassering + veiligh.		
101	Jeugdhulp kostensoorten	-1.055.000	648103	Bovenregionale zorg	43599	overige goederen en diensten
		0	5			
101	Jeugdhulp kostensoorten	1.030.000	648103	Bovenregionale zorg	44231	individuele verstrekkingen
		0	5			
101	Jeugdhulp kostensoorten	-120.000	648104	Landelijk en niet	43599	overige goederen en diensten
			0	gecontracteerd		
101	Jeugdhulp kostensoorten	75.000	648104	Landelijk en niet	44231	individuele verstrekkingen
			0	gecontracteerd		
101	Jeugdhulp kostensoorten	-80.000	648105	Lokale zorgkosten	43599	overige goederen en diensten
			0			
101	Jeugdhulp kostensoorten	50.000	648105	Lokale zorgkosten	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	615.100	640000	Woonvoorzieningen	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-100	640500	Hulpmiddelen	43540	verzekeringen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-640.000	640500	Hulpmiddelen	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-25.000	641900	Participatie en zelfredzaamheid PGB	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	70.000	643550	Wmo: eigen bijdrage	84210	eigen bijdrage
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	110.000	648100	Decentralisatie jeugd	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-280.000	648101	ZIN- Meedoen en zelfredzaamheid	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	220.000	648101	ZIN- Gezond zijn	44231	individuele verstrekkingen
			5			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-30.000	648102	ZIN- Gezond opgroeien	44231	individuele verstrekkingen
			0			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-30.000	648103	Bovenregionale zorg	44231	individuele verstrekkingen
			5			
102	Verschuivingen nav jaarwerk, prg 2	-10.000	648104	Uitvoeringskosten coördinerende gemeente	43599	overige goederen en diensten
			5			
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-56.800	695102	Maatschappelijke ondersteuning	41100	salarissen en sociale lasten
			0			
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-116.000	695102	Maatschappelijke ondersteuning	41100	salarissen en sociale lasten
			0			
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	116.000	695102	Maatschappelijke ondersteuning	43000	personeel van derden
			0			

104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-22.000	695201	Economie en Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-38.950	695201	Economie en Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	56.800	695201	Economie en Leefbaarheid	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	22.000	695201	Economie en Leefbaarheid	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-133.000	695202	Omgevingsontwikkeling	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	133.000	695202	Omgevingsontwikkeling	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-20.000	695203	Vastgoed en Infrastructuur	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	38.950	695203	Vastgoed en Infrastructuur	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	20.000	695203	Vastgoed en Infrastructuur	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-4.000	695204	Openbare ruimte Noord	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	4.000	695204	Openbare ruimte Noord	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-18.000	695205	Openbare ruimte Zuid	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	18.000	695205	Openbare ruimte Zuid	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-60.000	695301	Advies & Services	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	60.000	695301	Advies & Services	43000	personeel van derden
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	-93.000	695302	Advies & Middelen	41100	salarissen en sociale lasten
104	Vacatureruimte tm 2e kw 2019	93.000	695302	Advies & Middelen	43000	personeel van derden
105	Verschuivingen nav jaarwerk/rapportages	30.000	641500	Hulp bij het huishouden ZIN	44231	individuele verstrekkingen
105	Verschuivingen nav jaarwerk/rapportages	70.000	641700	Schoonmaakhulp	44231	individuele verstrekkingen
105	Verschuivingen nav jaarwerk/rapportages	-50.000	648100	Decentralisatie jeugd	44231	individuele verstrekkingen
105	Verschuivingen nav jaarwerk/rapportages	-50.000	662500	Bijzondere bijstand	44220	sociale uitkeringen
106	Beslagen directiebudget 2019	-75.000	695000	Directie	41100	salarissen en sociale lasten
106	Beslagen directiebudget 2019	-150.000	695000	Directie	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget 2019	75.000	695001	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	41100	salarissen en sociale lasten
106	Beslagen directiebudget 2019	30.000	695001	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget 2019	60.000	695001	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget 2019	17.000	695001	Bestuurs- en concernondersteuning Unit	43000	personeel van derden
106	Beslagen directiebudget 2019	43.000	695202	Omgevingsontwikkeling	43000	personeel van derden

107	Aanpassing Wsw-budget	33.405	641800	Participatie en 0 zelfredzaamheid ZIN	44231	individuele verstrekkingen
107	Aanpassing Wsw-budget	-33.405	659001	Subsidie WSW 0	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
107	Aanpassing Wsw-budget	-33.405	695001	Bestuurs- en 0 concernondersteuning Unit	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)
107	Aanpassing Wsw-budget	33.405	695001	Bestuurs- en 0 concernondersteuning Unit	44240	ink.overdr.a/d overheid (excl.Rijk)

8. Verantwoording interbestuurlijk toezicht

Omgevingsrecht	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse	Groen	In 2019 is het Beleidsplan VTH 2019-2023 vastgesteld.
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld Jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen	Rood	In 2019 is gewerkt conform het Uitvoeringsprogramma 2019. Dit uitvoeringsprogramma is niet bestuurlijk vastgesteld. Een concept van dit programma is beschikbaar gesteld aan de provincie.
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld Jaarverslag op het gebied van VTH	Groen	Het jaarverslag 2019 wordt medio 2020 vastgesteld.
Uit het Jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten	Groen	
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH	Groen	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	Met de vaststelling van het beleidsplan VTH 2019-2023 en het uitvoeringsprogramma 2020 is weer aangesloten bij de VTH-beleidscyclus.

Ruimtelijke Ordening	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten	Groen	De structuurvisie Coevorden is vastgesteld in 2013.
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten	Groen	Voor het buitengebied, de bedrijventerreinen en de recreatiegebieden zijn de bestemmingsplannen geactualiseerd. Voor de kernen is een actualiseringsplan in procedure gebracht (afronding medio 2020).
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee	

Archieven	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
-----------	---------------------------	-------------

Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem	Groen	Kwaliteitshandboek DIV (behoefte aan bijstelling)
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht	Oranje	Ordering in zaaksysteem is nog niet mogelijk, behoefte aan e-depot.
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld	Oranje	Vernietiging van digitale informatie in zaaksysteem en applicaties is nog onvoldoende uitvoerbaar. Achterstanden in overbrenging en openbaarmaking
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt duurzaam beheerd en is geplaatst in daartoe geëigende beheeromgevingen	Oranje	Voor duurzame bewaring van digitale informatie worden verkenningen naar e-depot gedaan
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer; dit is alleen aan de orde als er niet (volledig) wordt voldaan aan alle bovengenoemde punten	Oranje	Verbeteringen op basis van de jaarlijkse zelftoetsing archiefbeheer (archief-KPI's) en A3-teamplan
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	<i>Nee</i>	

Huisvesting statushouders	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	Groen	Wij hebben voldaan aan de halfjaarlijkse taakstelling van 2019. Wij hadden nog een achterstand over 2018 van 7 vergunninghouders en hier zijn wij op gedeeltelijk op ingelopen (wij hebben er 5 geplaatst).
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in.	Groen	De taakstelling voor de tweede helft van 2019 was 12. Wij hebben 8 geplaatst, de taakstelling is niet behaald. De reden hiervan is een tekort aan gekoppelde vergunninghouders aan onze gemeente. De vergunninghouders die aan ons worden gekoppeld, worden gehuisvest binnen de voorgeschreven termijn. Het tekort van 6 vergunninghouders nemen wij mee naar 2020.
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	<i>Nee</i>	

Monumentenwet	Rood/ Oranje/ Groen	Toelichting
---------------	---------------------------	-------------

Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld	Groen
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn	Groen
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten	Groen
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

9. Indicatoren 'Waar Staat Je Gemeente' per voorjaar 2020

BELEIDSINDICATOREN WAAR STAAT JE GEMEENTE

Indicator	Eenheid	Jaar	Waarde Coevorden
Programma 1. Economie, onderwijs en cultuur			
Banen	per 1.000 inw 15-65jr	2019	668,9
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0,19
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	31,6
Demografische druk	%	2019	81,7%
Vestigingen	per 1.000 inw 15-65jr	2019	147,3
Functiemenging	%	2019	48,4%
WOZ-waarde woningen	€	2015	€ 187.000
WOZ-waarde woningen	€	2016	€ 185.000
WOZ-waarde woningen	€	2017	€ 188.000
WOZ-waarde woningen	€	2018	€ 192.000
WOZ-waarde woningen	€	2019	€ 197.000
Programma 2. Werk, jeugd en zorg			
Werkloze jongeren	%	2018	2%
Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	7%
Niet sporters	%	2016	57%
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-65jr*	1e hj 2018	442,5
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inw*	1e hj 2019	332,9
Jongeren met delict voor rechter	%	2018	1%
Jongeren met jeugdbescherming	%	1e hj 2019	1%
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	1e hj 2019	9,3%
Jongeren met jeugdreclassering	%	1e hj 2019	0,3%
Netto arbeidsparticipatie	%	2018	64,4%
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-18 jaar*	aantal per 10.000 inwoners	2019	106
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	%	2018	1,8%
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo	per 10.000 inwoners*	1e hj 2019	470
Programma 3. Ruimte en leefomgeving			
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	24,9%
Nieuw gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2019	8,0
Programma 4. Openbare ruimte			
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	214,0
Programma 5. Bestuur en organisatie			
Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,1
Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,7

Vernieling	aantal per 1.000 inwoners	2019	5,3
Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	2018	0,6
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2019	7,30
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2019	7,16
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2019	658,1
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom		
	+ totale kosten inhuur externen	2019	16,31%
Overhead	% van totale lasten	2019	12,11%
Programma 6. Financiering en dekkingsmiddelen			
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2019	€ 813
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2019	€ 862
* Meeteenheden zijn gewijzigd ten opzichte van vorige publicatie			

10. Overzicht Verbonden Partijen

**KADERSTELLEDE INFORMATIE VERBONDEN
PARTIJEN**

Verbonden partij	Wijze van deelneming	Betrokkenen	Bestuurlijk belang/bevoegdheid
1. Gemeenschappelijke regelingen			
Recreatieschap Drenthe	De deelnemers wijzen elk één lid en één en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe en de Friese gemeente Ooststellingwerf.	De portefeuillehouder vertegenwoordigt onze gemeente in het AB.
EMCO-groep	De gemeenteraden van de deelnemers benoemen de leden van het bestuur de gemeente Emmen 4 leden; de gemeente Coevorden 2 leden; de gemeente Borger - Odoorn 2 leden.	De gemeenten Emmen, Coevorden en Borger-Odoorn.	De gemeenteraad heeft twee leden van het college aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)	Het college van burgemeester en wethouders wijst één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college is aangewezen als vertegenwoordiger in het AB.
Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)	De colleges van burgemeester en wethouders van de deelnemende gemeenten wijzen ieder één lid van het algemeen bestuur aan. Zij wijzen tevens in ieder geval één vervangend lid van het algemeen bestuur aan.	De provincie Drenthe en de twaalf gemeenten in Drenthe.	De portefeuillehouder in het college vertegenwoordigt het college in het algemeen bestuur.
Veiligheidsregio Drenthe (VRD)	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de aan deze regeling deelnemende gemeenten.	De twaalf gemeenten in Drenthe.	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur en heeft één stem.
Bestuursacademie Noord-Nederland (BANN)	De raden van de deelnemende gemeenten kiezen uit hun midden één lid en één plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur, de voorzitter daaronder begrepen. De gemeentesecretaris is als gemeentelijk	De provincies Groningen, Friesland en Drenthe, de Groningse, Friese en Drentse gemeenten en de deelnemende waterschappen.	Gezien de aard van de regeling zijn de belangen gering.

	vertegenwoordiger in het algemeen bestuur aangewezen.		
Euregio Enschede/Gronau	Elke deelnemer wijst vertegenwoordigers aan voor het algemeen bestuur. Het aantal is afhankelijk van de betaalde lidmaatschapsbijdragen die gebaseerd zijn op de inwonersaantallen. Wij hebben 3 vertegenwoordigers in het algemeen bestuur.	129 Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise uit de deelgebieden Vechtdal, regio Twente, regio Achterhoek, de Landkreise Grafschaft Bentheim, Emsland en Osnabrück, de steden Osnabrück en Münster en de Kreise in het Münsterland.	De gemeenteraad heeft de burgemeester, een wethouder en een raadslid aangewezen als gemeentelijk vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.
Eems Dollard Regio (EDR)	Elke deelnemer wijst twee vertegenwoordigers aan in de EDR-raad.	Duitse en Nederlandse gemeenten, WGR-regio's, Kamers van Koophandel en overige publiekrechtelijke lichamen die de regeling hebben ondertekend.	De gemeenteraad heeft de burgemeester en de portefeuillehouder financiën aangewezen als lid van de EDR-raad.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Publiek Vervoer Groningen en Drenthe	Het bestuur bestaat uit een afvaardiging van de collegeleden van de deelnemers: 1 vertegenwoordiger per deelnemer per regio en een vertegenwoordiger van het OV-bureau.	De colleges van de gemeenten in Groningen en Drenthe en het dagelijks bestuur van het OV-bureau Groningen Drenthe.	De regio Zuidoost-Drenthe bestaat uit de gemeenten Borger-Odoorn; Coevorden; Emmen. Deze regio levert één vertegenwoordiger voor het bestuur.
2. Vennootschappen en coöperaties			
GVZ Europark Coevorden-Emlichheim GmbH	Aandeelhouder. Het betreft een GmbH naar Duits recht, waarvan de gemeente medeaandeelhouder is.	De Samtgemeinde Emlichheim, de gemeente Coevorden, het district Grafschaft Bentheim, het land Niedersachsen en de Noordelijke Ontwikkelingsmaatschappij.	Drie leden van het college maken deel uit van de Aufsichtsrat respectievelijk de de Gesellschafterversammlung.
N.V. Area reiniging	Aandeelhouder.	De gemeenten Coevorden, Emmen en Hoogeveen.	Wij hebben een vertegenwoordiger in de algemene vergadering van aandeelhouders (AVA) met paritair stemrecht. Daarnaast

			<p>treden wij op als opdrachtgever. Binnen het college is een functionele scheiding</p> <p>aangebracht tussen de rol van aandeelhouder en die van opdrachtgever. De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.</p>
N.V. Waterbedrijf Drenthe	Aandeelhouder.	De provincie Drenthe en de gemeenten in de Provincie Drenthe zijn aandeelhouder.	De portefeuillehouder financiën. vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Rendo holding	Aandeelhouder. Daarnaast hebben wij met de groep kleine aandeelhouders tezamen het recht een voordracht te doen tot benoeming van één lid in de Raad van Commissarissen van de N.V. Rendo Holding.	Diverse gemeenten in Drenthe en Overijssel.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	Aandeelhouder.	Het rijk, de provincies en nagenoeg alle Nederlandse gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Glasvezel Zuidenveld B.V.	Aandeelhouder.	Stichting Glasvezel Zuidenveld en N.V. RENDO Holding.	De portefeuillehouder financiën vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
<i>Deelnemingen verkoop aandelen Essent</i>			
Enexis Holding N.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.(50% belang EPZ)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Verkoop Vennootschap B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
Vordering op Enexis B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CBL Vennootschap B.V.	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.
CSV Amsterdam B.V. (voorheen Claim Staat Vennootschap B.V.)	Aandeelhouder.	Diverse provincies en gemeenten.	De burgemeester vertegenwoordigt onze gemeente in de AVA.

3. Overige verbonden partijen

Regionaal Overslag Centrum (ROC)	Een van de partijen bij een samenwerkingsovereenkomst.	De gemeente Coevorden en de raden van bestuur van de partners in de Aannemerscombinatie CROCC.	Een lid van het college en een ambtelijke projectcoördinator vertegenwoordigen de gemeente in de stuurgroep ROC.
---	--	--	--